

สำนักหอสมุด มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

รายงานการวิจัย
เรื่อง

การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายฝรั่งเศส
อิงประวัติศาสตร์ไทย เรื่อง ฟอลคอนแห่งอยุธยา
และตากสิน มหาราชชาตินักรบ ของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์

Analyze of the Use of Historical Information in the French Translation of Thai History-based-Novels

“Le Ministre des Moussons” and “Le Roi des Rizières”

by Claire Keef-Fox

นายปรีดี พิศณุมิวธิ

๒๕๕๔๐๖๖๗

29 พ.ย. 2554

297357

งานวิจัยนี้ได้รับเงินสนับสนุนจากงบประมาณเงินรายได้ ประจำปีงบประมาณ ๒๕๕๔

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยบูรพา

เริ่มบริการ

18 ส.ค. 2555

อภิรักษ์นันทนาการ

คำนำ

นวนิยายเป็นงานเขียนที่มุ่งพรรณนาความบันเทิงเป็นหลัก และจำแนกได้หลายหลากประเภทตามแต่วัตถุประสงค์ของผู้ประพันธ์ เช่นนวนิยายเพื่อความบันเทิง นวนิยายจินตนาการ นวนิยายชีวประวัติ หรือนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ แม้ว่านวนิยายจะเกิดจากจินตนาการของผู้เขียนก็ตาม แต่ด้วยกลวิธีการประพันธ์ที่ข้อมสามารถทำให้ผู้อ่านมีความรู้สึกคล้อยตามหรือเห็นว่าสมจริงไปด้วย

สำหรับผู้ที่สนใจนวนิยายภาษาไทยที่แปลจากต่างประเทศ จะสังเกตได้ว่ามีนวนิยายแบบใหม่ที่ผู้เขียนเป็นชาวต่างชาติแต่กลับเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยหลายเรื่อง ในอดีตมีนวนิยายที่พรรณนาเรื่องในราชสำนักของพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๔ เรื่อง **แอนนา กับพระเจ้ากรุงสยาม** หรือเรื่อง **ตัวจิ้งตายเพราะได้เมียฝรั่ง** ซึ่งมีเนื้อหากล่าวถึงหญิงสาวชาวอังกฤษที่แต่งงานกับชาวสยามสมัยรัชกาลที่ ๕ แต่ทั้ง ๒ เรื่องก็เป็นนวนิยายที่เขียนขึ้นนานมาแล้ว กระทั่งเมื่อไม่นานมานี้ได้มีนวนิยายที่เขียนโดยแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ นักเขียนชาวฝรั่งเศส ปราบกฐิสายตาผู้อ่าน ๒ เรื่อง คือ **ฟอลคอนแห่งอยุธยา** และ **ตาสินมหาราชชาตินักรบ** นวนิยายทั้ง ๒ เรื่องนี้ได้รับผลตอบรับที่ดีจากผู้อ่าน เนื่องจากเป็นงานเขียนที่แปลกใหม่ โดยเฉพาะมีลักษณะการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์มาก ดังนั้นในงานวิจัยฉบับนี้จึงมุ่งเน้นที่จะศึกษาลักษณะการใช้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ไทยว่าผู้เขียนได้นำข้อมูลมาใช้ในลักษณะใด และมีความแตกต่างไปจากเนื้อหาในนวนิยายโดยทั่วไปอย่างไร ซึ่งงานวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่สนใจในเรื่องของภาษา วรรณกรรมและการแปลไปพร้อมกันด้วย

ผู้วิจัยหวังว่าการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อผู้อ่านโดยทั่วกัน

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยครั้งนี้ไม่อาจสำเร็จลงได้ หากปราศจากความช่วยเหลือของบุคคลต่างๆ ดังนี้

- Madame Claire Keef ผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพฯ (Directrice de l'Alliance française de Bangkok) ผู้เขียนหนังสือนวนิยายทั้ง ๒ เล่ม ที่กรุณาให้สัมภาษณ์เก็บข้อมูล

- คุณอดิเทพ เวณูจันทร์ สมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพฯ ผู้ช่วยประสานงานติดต่อ

ส่วนการเก็บข้อมูลต่างๆ ผู้วิจัยได้รับความช่วยเหลือจากนายปวิศ วงศ์สุวรรณ นิสิตชั้นปีที่ ๔ วิชาเอกประวัติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ซึ่งเอาใจใส่และมีความรอบคอบในการค้นคว้าข้อมูลเป็นอย่างดี นายป้อมเพชร ตาฉงกร นิสิตชั้นปีที่ ๔ วิชาเอกภาษาฝรั่งเศส เพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่ช่วยเหลือในการเก็บข้อมูล และการจัดการทางด้านเทคโนโลยี

นอกจากนี้ ยังได้รับความช่วยเหลืออย่างดียิ่งจากนายพิชณุตม์ วงศ์โชติ นิสิตชั้นปีที่ ๔ วิชาเอกภาษาเยอรมัน คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ ที่ไม่เพียงช่วยเหลือในการเก็บข้อมูลจากหอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยศิลปากร จังหวัดนครปฐม แต่ยังคงเอาใจใส่ถามความคืบหน้าและคอยช่วยเหลือในทุกๆ เรื่องด้วย

ท้ายที่สุดผู้วิจัยขอขอบคุณคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ที่จัดสรรเงินทุนสำหรับการทำวิจัยให้บรรลุผลสำเร็จลงด้วยดี

ปรีดี พิศภูมิวิถี. (๒๕๕๓). *การวิเคราะห์ลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายฝรั่งเศสอิงประวัติศาสตร์ไทย เรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา และตากสินมหาราชชาตินักรบ ของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์*. คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.

คำสำคัญ : นวนิยายฝรั่งเศสอิงประวัติศาสตร์ไทย, ข้อมูลประวัติศาสตร์

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีจุดประสงค์เพื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายฝรั่งเศสอิงประวัติศาสตร์ไทย ๒ เรื่อง คือฟอลคอนแห่งอยุธยา (Le Ministre des Moussons) และตากสินมหาราชชาตินักรบ (Le Roi des Rizieres) ของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ (Claire Keef-Fox) นักเขียนชาวฝรั่งเศส จากการศึกษาพบว่าลักษณะของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยโดยทั่วไปเน้นการสร้างความจริงให้เกิดขึ้นโดยการพรรณานากและบุคคล เป็นหลัก โดยจะพยายามใช้บุคคลที่มีตัวตนจริงหรือพรรณานากให้สมจริง แต่นวนิยายของแคลร์มีลักษณะของการค้นคว้าเชิงประวัติศาสตร์มากกว่าจึงอาจจะเรียกว่าเป็นประวัติศาสตร์อิงนวนิยายได้ ในเรื่องการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์เพื่อการเขียนนวนิยายนั้น พบว่าผู้เขียนได้ศึกษาเอกสารหลักฐานทั้งเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรองที่เป็นภาษาฝรั่งเศส ทั้งที่ประเทศฝรั่งเศสและประเทศไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งหนังสือเรื่อง *Constance Phaulkon, premier ministre du roi de Siam et sa triste fin* ของบาดหลวง de Bèze อีกเล่มหนึ่งคือ *Somdet Phra Chao Taksin Maharat: le roi de Thonburi* ของ Jacqueline de Fels และได้พยายามใช้หลักฐานอื่นๆ เช่นเอกสารต่างชาติเพื่อตรวจสอบความถูกต้อง จึงจะเห็นได้ว่าการวางโครงเรื่องของนวนิยายเป็นไปตามลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ บุคคลต่างๆ ที่ปรากฏในนวนิยายมีหลักฐานว่าปรากฏอยู่จริง และได้สร้างฉากขึ้นจากข้อมูลที่เชื่อถือได้ จึงทำให้นวนิยายทั้ง ๒ เล่มได้รับการตอบรับที่ดีจากผู้อ่าน

Predee PHISPHUMVIDHI (2010). *Analyze of the Use of Historical Information in the French Translation of Thai History-based-Novels "Le Ministre des Moussons" and "Le Roi de Rizières" by Claire Keef-Fox*. Faculty of Humanities and Social Sciences. Burapha University.

Key words : Thai History-based-Novels, Historical Information

Abstract

The purpose of the study is to analyze the use of Thai histories in Claire Keef-Fox's two French novels, *Le Ministre des Moussons* and *Le Roi des Rizières*. The study found that the general characteristics of Thai historical novels were emphasized on the description of characters and setting in order to produce lifelike aspects. The real life individuals were used. However, in Claire's novels, the focus was more on the research on actual histories. They were possibly called historical novels. For the use of historical information, it was found that there was the application of primary and secondary French documents derived from both France and Thailand especially in de Bèze's the *Constance Phaulkon, ministre du roi de Siam et sa triste fin* and Jacqueline de Fels's dissertation *Somdet Phra Chao Taksin Maharat: le roi de Thonburi*. In addition, the application of other foreign documents to examine the accuracy was found. The plot was chronologically ordered. The characters were the ones existed in real life context. The setting was formed from the reliable sources. These make the two novels get positive response from the readers.

สารบัญ

บทที่		หน้า
	คำนำ	๒
	กิตติกรรมประกาศ	๓
	บทคัดย่อ	๔
	Abstract	๕
	สารบัญ	๖
	สารบัญภาพ	๘
บทที่ ๑	ความสำคัญของปัญหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย	๑๐
	๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑๐
	๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๑๓
	๑.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	๑๓
	๑.๓.๑ ความหมายของนวนิยาย	๑๓
	๑.๓.๒ องค์ประกอบของนวนิยาย	๑๔
	๑.๔ สมมติฐานของการวิจัย	๑๕
	๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย	๑๖
	๑.๖ ข้อตกลงเบื้องต้น	๑๖
	๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย	๑๖
	๑.๘ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย	๑๖
บทที่ ๒	นวนิยายและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์	๑๗
	๒.๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนวนิยาย	๑๗
	๒.๑.๑ ความหมายและประวัติของนวนิยาย	๑๗
	๒.๑.๒ ประเภทของนวนิยาย	๒๐
	๒.๑.๓ องค์ประกอบของนวนิยาย	๒๓
	๒.๒ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์	๓๐
	๒.๒.๑ การจำแนกและลักษณะของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์	๓๒

บทที่ ๓	พอลคอนแห่งอยุธยา ตากสินมหาราชชาตินักรบ และบริบททั่วไปทางประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชและสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	๓๕
๓.๑	ประวัติผู้แตงนวนิยาย	๓๕
๓.๒	ที่มาของการประพันธ์และแรงบันดาลใจของผู้แต่ง	๓๖
๓.๓	เรื่องย่อนวนิยายเรื่องพอลคอนแห่งอยุธยา (Le Ministre des Moussons)	๓๘
๓.๔	บริบททั่วไปทางประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๔๐
๓.๔.๑	ประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช	๔๐
๓.๔.๒	ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ฝรั่งเศส	๔๒
๓.๕	เรื่องย่อนวนิยายเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบ (Le Roi des Rizières)	๔๗
๓.๖	สังเขปประวัติศาสตร์ไทยสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	๔๘
๓.๖.๑	พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช	๔๕
บทที่ ๔	วิเคราะห์การใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ในพอลคอนแห่งอยุธยาและตากสิน มหาราชชาตินักรบ	
๔.๑	เหตุการณ์ก่อนและในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ปรากฏในพอลคอนแห่งอยุธยา	๕๕
๔.๑.๑	ประวัติชีวิตของคอนสแตนติน พอลคอน	๕๕
๔.๑.๒	ประวัติการทำงานของพอลคอนก่อนเดินทางมาสยาม	๕๘
๔.๑.๓	การเข้ารับราชการและหน้าที่ของพอลคอนในสยาม	๖๒
๔.๑.๔	ความสัมพันธ์ระหว่างพอลคอนกับสมเด็จพระนารายณ์ฯ	๖๕
๔.๑.๕	ช่วงสุดท้ายของชีวิตพอลคอน	๗๒
๔.๒	วิเคราะห์การใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ในเรื่องพอลคอนแห่งอยุธยา	๗๕
๔.๓	เหตุการณ์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ปรากฏในตากสินมหาราชชาตินักรบ	๘๔
๔.๓.๑	ประวัติชีวิตของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชตั้งแต่แรกพระราชสมภพ	๘๔
๔.๓.๒	เหตุการณ์เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียพม่า	๘๖
๔.๓.๓	การกู้เอกราชของสมเด็จพระเจ้าตากสิน	๘๘
๔.๔	วิเคราะห์ความสมจริงในการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในตากสินมหาราชชาตินักรบ	๕๐

หน้า

๔.๔.๑	การดำเนินเรื่องโดยใช้มิติเวลาทางประวัติศาสตร์	๕๐
๔.๔.๒	การเลือกบุคคลที่ปรากฏชื่อในประวัติศาสตร์มานำเสนอ	๕๖
บทที่ ๕	บทสรุปและข้อเสนอแนะ	๑๐๕
	บรรณานุกรม	๑๑๐
	ภาคผนวก ๑ บทสัมภาษณ์ Madame Claire Keef-Fox	๑๑๔
	ภาคผนวก ๒ บทสัมภาษณ์ Madame Claire Keef-Fox ในการเปิดตัวหนังสือเรื่องตาสินมหาราชชาตินี้กรบ	๑๑๗
	ประวัติผู้วิจัย	๑๒๐

สารบัญภาพ

ภาพที่	คำอธิบายภาพ	หน้า
๑	มาดามแคลร์ คีฟ (Madame Claire Keef) ผู้แตงนวนิยาย	๓๕
๒	หน้าปกนวนิยายเรื่อง Le Ministre des Moussons และนวนิยายแปลเรื่องฟอลคอน แห่งอยุธยา	๓๗
๓	หน้าปกนวนิยายเรื่อง Le Roi des Rizieres และนวนิยายแปลเรื่องตากสินมหาราช ชาตินักรบ	๔๗
๔	คอนสแตนติน ฟอลคอน	๖๘

บทที่ ๑

ความสำคัญของปัญหาและวัตถุประสงค์ของงานวิจัย

๑.๑ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่มีจุดประสงค์เพื่อสร้างความเพลิดเพลิน และเป็นการบันทึกเรื่องราวต่างๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมโดยผ่านมุมมองของผู้เขียนที่ได้ใช้กลวิธีการเขียนรูปแบบต่างๆ และข้อมูลที่ได้ศึกษามา ผนวกกับจินตนาการในการเขียนบรรยายให้ผู้อ่านมีความรู้สึกร่วมไปพร้อมกัน งานวรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือของความบันเทิงในระดับหนึ่ง

ทางด้านวรรณกรรมหรือนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในประเทศไทย อาจนับได้ว่านวนิยายที่ใช้ฉากประวัติศาสตร์เป็นพื้นหลังของการดำเนินเรื่องนั้นมีไม่มากนัก เนื่องจากการเข้าถึงเอกสารที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการพรรณนาฉากให้มีความสมจริงกระทำนั้นได้ยาก ในด้านการศึกษาวรรณคดีไทย นอกจากการศึกษาบทบาทตัวละคร จุดมุ่งหมายในการเขียน โวหารและกลวิธีในการแต่งแล้ว การศึกษาเรื่องฉากก็นับว่ามีความสำคัญเช่นเดียวกัน เพราะฉากเป็นตัวกำหนดการดำเนินเรื่องและสร้างความสมจริงให้กับการเขียนนวนิยาย ดังจะสังเกตได้ว่านวนิยายเรื่องใดที่มีฉากที่สอดคล้องกับการเล่าเรื่อง นวนิยายเรื่องนั้นย่อมจะได้รับความนิยมนิยมอยู่เสมอ ทั้งนี้เพราะผู้เขียนสามารถทำให้อ่านเกิดความรู้สึกร่วมและรับรู้ได้ถึง ความสมจริงของฉากที่บรรยายออกมา

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในประเทศไทยสามารถจัดเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ได้ตามผู้เขียนคือ ผู้เขียนนวนิยายคนไทยที่มีความชื่นชมประวัติศาสตร์ของไทย และหยิบฉากสำคัญของประวัติศาสตร์ไทยสมัยต่างๆ มาเรียบเรียงให้เป็นนวนิยาย เช่น ผลงานเรื่องฟ้าใหม่ของศุภร บุนนาค ที่ใช้ฉากเสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ มาเขียน ผลงานเรื่องขุนศึกของไม้ เมืองเดิม ผลงานเรื่องสี่แผ่นดินของพลตรี หม่อมราชวงศ์ถนัดถนที่ปราโมช เรื่องร่มฉัตรของทมยันตี และผลงานเรื่องรัตนโกสินทร์ บูรพา ราตรีประดับดาว ฯลฯ ของ ว.วินิจฉัยกุล เป็นต้น อีกกลุ่มหนึ่งเป็นชาวต่างชาติที่ชื่นชมประวัติศาสตร์ไทยและหยิบเรื่องราวในประวัติศาสตร์มาผสมผสานกับจินตนาการและผลิตงานเขียนขึ้น โดยเฉพาะชาวฝรั่งเศสที่สนใจประวัติศาสตร์ไทยนั้น ได้เขียนนวนิยายหลายเรื่องที่เขียนโดยใช้ฉากในประวัติศาสตร์ไทย คือ รุกสยามในนามของพระเจ้า (Pour la plus grande gloire de Dieu) ของมอร์กาน สปอร์แตส (Morgan Sportès) เรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา (Le Ministre des Moussons) และเรื่องตากสิน มหาราชชาตินักรบ (Le Roi des Rizières) ของเคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ (Claire Keef-fox) เป็นต้น

ทั้งมอร์กาน สปอร์แตสและเคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ ต่างมีความชื่นชมในประวัติศาสตร์ไทยและหลงใหลเสน่ห์เมืองไทยเป็นอย่างยิ่ง ทั้งนี้ได้ศึกษาค้นคว้าประวัติศาสตร์ไทยและใช้ฉากประวัติศาสตร์เป็นตัวดำเนินเรื่อง ทำให้นวนิยายดังกล่าวได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีในหมู่นักอ่าน เพราะเหตุที่ว่าผู้เขียนเป็นชาวต่างชาติ แต่สามารถเรียบเรียงนวนิยายให้มีความลงตัวได้ อย่างไรก็ตาม ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยได้เลือกที่จะศึกษานวนิยายของเคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ ๒ เรื่อง เพราะในปัจจุบัน (พ.ศ. ๒๕๕๔) ผู้เขียนได้ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพฯ (Alliance française de Bangkok) นวนิยายเรื่องดังกล่าวใช้จุดเด่นของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ ๒ ช่วง คือ ความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ฝรั่งเศสในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และเหตุการณ์ตอนเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ เข้ามาเป็นแก่นหลักในการดำเนินเรื่อง และเห็นว่าความรู้สึกของผู้เขียนที่มีต่อเมืองไทยดังที่ปรากฏในตัวอย่างคำสัมภาษณ์เคลร์มีความน่าสนใจ ที่ได้แสดงความสนใจของผู้เขียนต่อประวัติศาสตร์ไทยด้วย ดังว่า

“ฉันไม่รู้ว่าคนไทยคิดกับพระเจ้าตากสินอย่างไรบ้าง แต่ในความคิดของฉัน พระเจ้าตากเป็นอัจฉริยะในเรื่องของการศึกการทหาร รวมถึงการบริหารจัดการ ในเวลานั้นท่านเป็นคนเข้ามาในเวลาที่เขาต้องการ”

นอกจากนี้เขายังมองเปรียบเทียบชีวิตของพระเจ้าตากคล้ายกับนโปเลียนมหาราช ในแง่ที่ว่ามาจากครอบครัวที่ยากจนเหมือนกัน เป็นนักรบเหมือนกัน ทั้งสองพระองค์ทรงทำให้ประวัติศาสตร์ชาติต้องจารึก รวมถึงการพบจุดจบในชีวิตที่หดหู่

สำหรับการค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาเขียน เธอกล่าวว่าใช้เวลาถึง ๕ ปี เคลร์ศึกษาทั้งจากงานวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกที่เขียนเรื่องพระเจ้าตากสิน หนังสือประวัติศาสตร์ของนักเขียนชาวอเมริกัน หนังสืออีกหลายเล่มที่เกี่ยวกับสยามและกษัตริย์ของสยาม รวมถึงพระราชพงศาวดารและบันทึกจากคณะบาทหลวงมิชชันนารีที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในช่วงเวลานั้น

“ข้อมูลจากพงศาวดารเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งฉันตั้งใจมากที่มีการแปลพงศาวดารเป็นภาษาอังกฤษ และอีกหลักฐานที่สำคัญก็คือ บันทึกจากคณะมิชชันนารีที่เดินทางมาสยามเมื่อเดินทางกลับมาฝรั่งเศสเขียนบันทึกไว้ เหล่านี้คือแหล่งรวมข้อมูลที่ฉันได้ศึกษาค้นคว้าก่อนที่จะมีหนังสือเล่มนี้”

ในส่วนการดำเนินเรื่อง ตากสินฯ เคลร์เล่าว่า ในแง่ประวัติศาสตร์เป็นการเล่าเรื่องตั้งแต่ครั้งที่พระเจ้าตากสิน ยังเป็นชายหนุ่มที่ชื่อ “สิน” เป็นเจ้าเมืองตาก ครั้นเมื่อราชอาณาจักรอยุธยาถูกพม่าล้อมไว้ พระยาตากก็รวบรวมไพร่พลที่จะสู้รบกับพม่าหรือที่ผู้เขียนเรียกว่า “นักสู้เพื่ออิสรภาพ” รวบรวมผู้คนช่องสุมกองกำลัง ลงไปทางใต้ เพื่อจะปลดปล่อยอยุธยาให้พ้นจากข้าศึก ซึ่งก็ได้เมืองหลายเมือง เช่น ทวาย มะริด เพื่อรวมเป็นประเทศที่น้อยอยู่ รวบรวมพระพุทธศาสนาให้เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในประเทศ

ในแง่ของความเป็นวรรณกรรมและนวนิยายอยู่ที่การเล่าเรื่องผ่านมุมมองของฝรั่ง ๒ คน ซึ่งคนหนึ่งเป็นเหลนของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (ฟอลคอน) อีกคนเป็นนายทหารของฝรั่งเศสชื่อ “มาธิว” และมาธิวคนนี่เอง ที่ติดตามพระเจ้าตากไปในการศึกสงคราม ต่างๆ

“การที่ฉันใช้ชาวฝรั่งเศส อย่างมาธิวเป็นตัวดำเนินเรื่อง ก็เพื่อเป็นการบอกผู้อ่านว่า นวนิยายเรื่องนี้ เป็นมุมมองจากฝรั่ง หากฉันตีความผิด หรือเข้าใจความหมายใดผิดไปก็ เหมือนกับเป็น ไปในมุมมองของคนต่างชาติ”

“มาธิว”คนนี้จึงถือเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้อ่านกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น

“ฉันพยายามให้ทุกอย่างเป็นกลาง ไม่ได้แต่งเติมเสริมต่ออะไรมากมายนัก ฉันค้นคว้า ข้อมูลอย่างดี เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ทั้งในด้านการสงคราม และเหตุการณ์ในตอนที่พระเจ้าตากอารมณ์ขุ่นข้อง ก็เป็นเรื่องจริงที่มีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ฉันแต่งเติมเพียงเล็กน้อย เท่านั้น สิ่ง que เพิ่มขึ้นมากก็คือ บทสนทนาซึ่งจำเป็นต้องมี เพราะไม่เช่นนั้น เรื่องราวทางประวัติศาสตร์นี้ ก็จะน่าเบื่อ อย่างไรก็ตามฉันขอบอกว่า สุดท้ายแล้วหนังสือเล่มนี้ คือนวนิยายเล่มหนึ่ง”

(<http://www.eduzones.com/news-๑-๑-๒๓๒๑๔.html>)

สิ่งที่เป็นประเด็นในการศึกษาครั้งนี้คือผู้เขียนซึ่งเป็นชาวต่างชาตินั้นมีลักษณะวิธีการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างไรในการเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งถือว่าเป็นปรากฏการณ์ใหม่ในการเขียนนวนิยาย ผู้วิจัยจึงเลือกศึกษาลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายฝรั่งเศสอิงประวัติศาสตร์เรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา (Le Ministre des Moussons) และตากสินมหาราชชาติจักรพรรดิ (Le Roi des Rizieres) ของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ ซึ่งได้รับการแปลเป็นภาษาไทยโดยกล้วยไม้ แก้วสนธิ และพิมพ์เผยแพร่ เพราะในแง่ของการเขียนนวนิยายโดยชาวต่างชาติ นับได้ว่านวนิยายทั้ง ๒ เรื่องนี้ประสบความสำเร็จเป็นอย่างดียิ่ง มีผู้อ่านจำนวนมาก

ในบริบทของเนื้อหาของนวนิยาย สิ่งที่น่าสนใจและสมควรได้รับการศึกษาเพิ่มเติมคือผู้เขียนได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยจำนวนมากในการเล่าเรื่อง โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพรรณนาฉากเหตุการณ์และบุคคลสำคัญของเรื่อง การบรรยายฉากเหตุการณ์ของนวนิยายทั้ง ๒ เรื่องใช้เกาะเมืองพระนครศรีอยุธยาและเมืองโกสุมพิสัยเป็นหลัก ส่วนบุคคลสำคัญที่เกี่ยวข้องเช่น สมเด็จพระนารายณ์มหาราช คอนสแตนติน ฟอลคอน (Constance Phaulkon) อัครมหาเสนาบดีต่างชาติในราชสำนักสยาม สมเด็จพระเจ้าตากสิน และคนอื่นๆ อีกเป็นจำนวนมาก ซึ่งเป็นเรื่องที่ท้าทายนักเขียนต่างชาติเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องค้นคว้าเอกสารทางประวัติศาสตร์เป็นจำนวนมาก ดังนั้นผู้วิจัยจะได้ศึกษาว่าผู้เขียนได้ใช้ข้อมูลในการเรียบเรียงจากแหล่งใด เนื้อหาของนวนิยายสอดคล้องกับข้อมูลประวัติศาสตร์ที่เลือกนำมาศึกษาหรือไม่

อนึ่ง ในปี พ.ศ. ๒๕๕๓ นี้ แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ ผู้เขียนนวนิยายทั้ง ๒ เรื่อง ได้เดินทางเข้ามาทำงานในตำแหน่งผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพฯ จึงเป็นโอกาสอันดีที่จะได้ใช้การสัมภาษณ์ในการเก็บข้อมูลเพิ่มเติมมากขึ้น

๑.๒ วัตถุประสงค์ของการวิจัย

๑. ศึกษาลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายฝรั่งเศสอิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่อง ฟอลคอนแห่งยูธยา (Le Ministre des Moussons) และตากสินมหาราชชาตินิกรบ (Le Roi des Rizieres)

๒. ศึกษาความประทับใจของชาวฝรั่งเศสที่มีต่อประวัติศาสตร์ไทยและเลือกใช้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการเขียนนวนิยาย

๑.๓ งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๑.๓.๑ ความหมายของนวนิยาย

นวนิยาย มาจากภาษาอังกฤษว่า Novel และ Novella ในภาษาอิตาเลียน คำนี้ใช้เป็นครั้งแรกเพื่อเรียกนวนิยายอย่างใหม่ของบอคาจิโอ (Boccaccio) ที่แต่งเรื่อง เดคาเมรอน (Decamerone) ซึ่งแต่งขึ้นราว ค.ศ. ๑๓๓๘-๑๓๔๐ การที่เรื่องเดคาเมรอน ได้รับการกล่าวขวัญจากคนสมัยนั้นว่าเป็นนิยายแบบใหม่หรือนวนิยายนั้น เป็นเพราะบอคาจิโอ เริ่มใช้กลวิธีการเขียนตามแบบนวนิยายในสมัยปัจจุบันกล่าวคือ เขียนเล่าเป็นเรื่องสั้นๆ เกี่ยวกับชีวิตมนุษย์ในแง่มุมต่างๆ อย่างสมจริง แต่ขณะเดียวกันก็ทำให้ผู้อ่านเห็นว่าเรื่องราวดังกล่าวในวรรณกรรมนั้นเป็นเรื่องสมมติไม่ใช่เรื่องจริง นอกจากนี้ก็มีวิธีการเสนอเรื่องให้ยอกย้อนชวนติดตาม และมีแนวคิดกว้างขวาง มีลักษณะต่างไปจากการเขียนนิทานนิยายแต่เดิมที่มักสร้างเรื่องจากจินตนาการ และอุดมคติของผู้เขียน แต่ผู้เขียนกลับทำให้เรื่องที่อ่านดูเหมือนเป็นเรื่องจริงโดยอาศัยการเล่าเรื่องให้เป็นไปตามลำดับเหตุการณ์แล้วสะท้อนแนวคิดสำคัญของเรื่องให้สอดคล้องกับหลักปรัชญาของศาสนา

อย่างไรก็ตามเรื่องเดคาเมรอน ก็เป็นเรื่องต้นเค้าของการเขียนนวนิยายตะวันตกเท่านั้น ยังไม่ได้มีลักษณะเป็นนวนิยายอย่างในปัจจุบันอย่างแท้จริงนัก แต่ก็มีอิทธิพลต่อนักเขียนในยุคนั้นและยุคต่อมาด้วย เพราะหลังจากนี้เป็นต้นมา การเขียนนวนิยายหรือเรื่องเล่าแบบใหม่ก็กลายเป็นรูปแบบวรรณกรรมอย่างใหม่ที่แพร่หลายไปทั่วยุโรป (สายทิพย์ นุกุลกิจ, ๒๕๔๖ : ๑๗๑ - ๑๗๒) นวนิยายตามแบบแผนเช่นปัจจุบันนี้เริ่มมีขึ้นเมื่อตอนต้นคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ ผู้ที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นนักประพันธ์นวนิยายที่แท้จริงคนแรกของอังกฤษ คือ แดเนียล เดอโฟ (Daniel Defoe) ซึ่งแต่งเรื่อง โรบินสัน ครูโซ (Robinson Crusoe) เมื่อ ค.ศ. ๑๗๑๙

วิภา กงกะนันท์ (วิภา กงกะนันท์, ๒๕๓๕ : ๓ - ๔) อธิบายว่า นักวิชาการของตะวันตกที่กล่าวถึง นวนิยายในฐานะที่เป็นศาสตร์อย่างหนึ่งมีอยู่หลายคนทั้งชาวยุโรปและอเมริกัน เช่น George Lukacs ใน The Theory of the Novel (Lukacs, 1962) E.M. Forster ใน Aspects of the Novel (E.M.

Forster, 1974) ผู้ทอธบายศาสตร์แห่งนวนิยายให้เข้าใจได้ดีกว่าผู้อื่น คือ E.M. Forster ซึ่งกล่าวว่า นวนิยายเป็นบันเทิงคดีร้อยแก้วรูปแบบหนึ่งที่จะมีความยาวไม่น้อยกว่า ๕๐,๐๐๐ คำ ซึ่งผู้แต่งใช้สร้างเรื่องราวที่สมมุติขึ้นให้ดูเป็นเรื่องจริง หรือเหมือนเรื่องจริง บทประพันธ์ที่ E.M. Forster ถือว่าเป็นนวนิยายชั้นครูคือ War and Peace ของ Leo Tolstoy , The Brothers Karamazov ของ Dostoyevsky และ A la recherche du temps perdu ของ Marcel Proust

ส่วนใน Cassell's Encyclopedia of World Literature ให้ความหมายว่า นวนิยายเป็นโครงเรื่องจำลองจากชีวิตจริง สามารถแสดงให้เห็นเหตุผลที่ปรุงแต่งชีวิตนั้นขึ้นจากหลักความจริงทั้งปวงและมีการวิเคราะห์ให้เห็นพฤติกรรมตามหลักจิตวิทยา (ธวัช ปุณ โนนทก, ๒๕๒๗ : ๘๗)

สุพรรณิ วราทร กล่าวว่า คำว่านวนิยายในภาษาไทย เป็นคำศัพท์ใหม่ที่ใช้เรียกรวบรวมประเภทเรื่องสมมติหรือบันเทิงคดี (Fiction) ที่เป็นร้อยแก้วแบบพรรณนาโวหาร ซึ่งในภาษาไทยแต่เดิมเรียกว่า เรื่องอ่านเล่นหรือเรื่องประโลมโลก (สุพรรณิ วราทร, ๒๕๑๕ : ๑)

สรุปได้ว่า นวนิยาย คือ วรรณกรรมร้อยแก้วที่แต่งขึ้นโดยมีความยาวพอประมาณ โดยโครงเรื่องและตัวละครได้จำลองจากชีวิตจริง

๑.๓.๒ องค์ประกอบของนวนิยาย

จากการศึกษาวิธีการและทำนองแต่งนวนิยายของนักประพันธ์ที่มีชื่อเสียง สรุปว่าสิ่งสำคัญของนวนิยายที่จะต้อง มี ๖ ประการ ดังนี้ คือ (สุพรรณิ วราทร, ๒๕๔๒)

๑) โครงเรื่อง (Plot) คือ เหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในเรื่อง ซึ่งมีความสัมพันธ์ต่อเนื่องเป็นเหตุผลต่อกัน โดยมีความขัดแย้งที่ก่อให้เกิดการต่อสู้ทำให้เรื่องดำเนินไปอย่างน่าสนใจและติดตาม โครงเรื่องของนวนิยายมี ๒ ชนิด คือ โครงเรื่องใหญ่ (main plot) คือ แนวที่ผู้ประพันธ์ต้องการให้เรื่องดำเนินไป ต้องมีการผูกปมเรื่องให้ซับซ้อนและกลีกลายเงื่อนปมเหล่านี้ในตอนจบ และโครงเรื่องย่อย (sub plot) คือ เรื่องที่แทรกอยู่ในโครงเรื่องใหญ่มีความสำคัญน้อยกว่า แต่เป็นส่วนที่เพิ่มความสนุกสนานแก่เนื้อเรื่อง ฉะนั้นในนวนิยายเรื่องหนึ่งอาจมีโครงเรื่องย่อยได้หลายโครงเรื่อง

๒) ตัวละคร (Character) คือผู้ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้แสดง พฤติกรรมต่างๆ ในเรื่อง ตัวละครนี้นับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยาย เพราะถ้าไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่างๆ ในนวนิยายก็จะเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวละครของนวนิยายมี ๒ ประเภท คือ ตัวละครเอก (the major character) คือ ตัวละครซึ่งมีบทบาทสำคัญในการดำเนินเรื่องโดยตลอดหรือเป็นศูนย์กลางของเรื่อง และตัวละครประกอบหรือตัวละครย่อย (the minor character) คือตัวละครซึ่งมีบทบาทในฐานะเป็นส่วนประกอบของการดำเนินเรื่องเท่านั้น แต่ก็ต้องมีส่วนช่วยเสริมเนื้อเรื่องและตัวละครสำคัญให้เด่นขึ้นด้วย

๓) บทสนทนา (Dialoguc) คือ การสนทนาโต้ตอบระหว่างตัวละครในนวนิยาย เป็นส่วนที่ทำให้นวนิยายมีลักษณะคล้ายความจริงมากที่สุด บทสนทนาที่ดีต้องเหมาะสมกับบุคลิกภาพของตัวละคร

ต้องสอดคล้องกับบรรยากาศในเรื่องและที่สำคัญต้องมีลักษณะสมจริง คือ มีคำพูดที่เหมือนกับบุคคลในชีวิตจริงใช้พูดจากัน

๔) ฉาก (Setting) คือเวลาและสถานที่รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ที่ช่วยบอกให้ผู้อ่านรู้ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อใดที่ไหน ที่นั้นมีลักษณะอย่างไร นวนิยายโดยทั่วไปจะสร้างฉากให้เป็นส่วนประกอบของเรื่อง เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเกิดความเข้าใจในเหตุการณ์และเวลาที่กำหนดไว้ในเนื้อเรื่อง หรือช่วยกำหนดบุคลิกลักษณะของตัวละคร ช่วยสื่อความคิดของผู้แต่ง หรือช่วยให้เรื่องดำเนินไป

๕) ความคิดเห็นของผู้แต่ง (Point of View) คือ ความคิดเห็น ทศนะ หรือปรัชญา ของผู้เขียน ซึ่งสอดแทรกอยู่ในพฤติกรรมของตัวละคร หรือคำพูดของตัวละคร ในการเสนอความคิดเห็นหรือแนวคิด ผู้แต่งจะไม่เสนอออกมาโดยตรง มักจะสอดแทรกซ่อนเร้นอยู่ในพฤติกรรมของตัวละคร

๖) ทำนองแต่ง (Style) คือแบบแผนและลักษณะท่วงทำนองในการแต่ง ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตัวของผู้ประพันธ์ เช่น การเลือกใช้คำ ท่วงทำนองโวหาร และน้ำเสียงของผู้แต่ง แต่งแบบแสดงอารมณ์ขัน อ่อนโยน ล้อเลียน เป็นต้น

สำหรับนวนิยายอิงประวัติศาสตร์นั้น เป็นหนึ่งในลักษณะการจัดแบ่งประเภทนวนิยาย ซึ่งหมายถึงการใช้ฉากประวัติศาสตร์เป็นหลักในการเล่าเรื่อง จึงจะเห็นได้ว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์นั้นให้ความสำคัญที่ฉาก เพราะเป็นสิ่งที่ทำให้ดูเหมือนจริงหรือเชื่อว่าเกิดขึ้นจริงมากที่สุด แต่จากการสำรวจวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่า การศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์นั้นมีผู้ศึกษาไว้น้อยมาก

อภิรักษ์ ชัยปัญญา (อภิรักษ์ ชัยปัญญา, ๒๕๔๖) เสนอว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์อาจแบ่งได้ ๒ ประเภท คือ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่ใช้ข้อมูลอิงจากประวัติศาสตร์มาก และอีกแบบหนึ่งเป็นนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่เลือกเฉพาะเหตุการณ์บางเหตุการณ์มาประกอบจินตนาการ อภิรักษ์ยังสรุปลักษณะของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้ในวิทยานิพนธ์เรื่องวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์การเสียดังศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ ว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็นงานเขียนที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้แต่งกับบริบททางสังคม และผู้แต่งกับการคิดกระบวนการสร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบใหม่ ซึ่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์จะมีหน้าที่ในการสร้างสุนทรียภาพในการอ่าน และสะท้อนสังคมวัฒนธรรมทั้งจากเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่ผู้เขียนกำหนดขึ้นไว้ และเป็นการสร้างความบันเทิงที่เกิดจากจินตนาการ ซึ่งเรียกว่าแผนภูมิไตรภาคของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

๑.๔ สมมติฐานของการวิจัย

๑. ลักษณะการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของชาวฝรั่งเศส นั้น เกิดจากความประทับใจในเมืองไทยและได้อ่านเอกสารประวัติศาสตร์ที่ชาวฝรั่งเศสในอดีตเขียนไว้ก่อน และได้ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารหลักฐานที่มีการแปลเป็นภาษาต่างประเทศ

๒. ลักษณะการใช้ข้อมูลเป็นการใช้ข้อมูลจากหลักฐานต่างชาติที่มีการบันทึกไว้เป็นหลักฐาน แต่มีการเพิ่มเติมตัวละครเข้าไป

๑.๕ ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยเลือกศึกษานวนิยาย ๒ เรื่องคือฟอลคอนแห่งอยุธยา (Le Ministre des Moussons) และตาทินมหาราชชาตินักรบ (Le Roi des Rizieres) ของเคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ (CLAIRE KEEF-FOX) ซึ่งแปลเป็นภาษาไทยโดยกล้วยไม้ แก้วสนธิ และจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์ จำกัด ทั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาเฉพาะข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์ ชื่อของบุคคลและเหตุการณ์ที่ปรากฏในประวัติศาสตร์ไทย

๑.๖ ข้อตกลงเบื้องต้น

การทับศัพท์ชื่อภาษาฝรั่งเศสจะใช้ระบบราชบัณฑิตยสถานเป็นเกณฑ์ ส่วนปีศักราชนั้นจะใช้ปีพุทธศักราชเป็นหลัก และอาจใช้ปีคริสตศักราชในกรณีที่เหตุการณ์นั้นๆ เป็นที่รับรู้กันในเอกสารต่างชาติ

๑.๗ วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เอกสาร (Documentary Research) คือการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งเอกสารต่างๆ และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา ทั้งนี้อาจมีการสัมภาษณ์ผู้เขียนนวนิยายประกอบ เพราะปัจจุบันนี้ผู้เขียนนวนิยายดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพฯ (Alliance Française de Bangkok)

๑.๘ ประโยชน์ที่จะได้รับจากการวิจัย

๑.๘.๑ ประโยชน์ในเชิงวิชาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

๑. ได้ทราบลักษณะการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในการเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ ของชาวฝรั่งเศส

๑.๘.๒ ประโยชน์ต่อสังคม

๑. เห็นเจตคติของชาวฝรั่งเศสต่อประเทศไทย
๒. เป็นการเผยแพร่นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยในระดับสากลได้

บทที่ ๒

นวนิยายและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

๒.๑ ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับนวนิยาย

๒.๑.๑ ความหมายและประวัติของนวนิยาย

นวนิยายเป็นเรื่องเล่าอย่างหนึ่งที่ได้รับรูปแบบการเขียนมาจากตะวันตก มีลักษณะเป็นบันเทิงคดีร้อยแก้วที่ผู้เขียนสมมติขึ้น โดยอิงความจริงประกอบกับอาศัยการผูกเรื่องราวอย่างมีศิลปะ ทั้งนี้ได้มีผู้ให้ความหมายของนวนิยายไว้ดังเช่น หม่อมหลวงบุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวว่านวนิยายเป็นเรื่องแต่งที่มีตัวละคร โดยผู้เขียนใช้กลวิธีทำให้ผู้อ่านเห็นได้ง่ายว่าไม่ใช่เรื่องจริง แต่วิธีการสร้างตัวละครให้มีการเจรจาในเรื่องจะเลียนแบบชีวิตจริง และการเจรจาของตัวละครยังขึ้นอยู่กับฐานะ วัย เพศ และการศึกษา (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ๒๕๔๕ : ๑๑๓)

рінฤทัย สัจจพันธุ์ ให้ความหมายว่านวนิยายหมายถึงเรื่องจริงและเรื่องเท็จ ตัวละครในนวนิยายเป็นแบบฉบับของบุคคลที่มีชีวิตจริงที่สอดคล้องกับลักษณะความเป็นจริงที่เกิดขึ้นในสังคม แต่ในการสร้างเรื่องนั้น จะต้องอาศัยความจริงเพียงส่วนหนึ่ง ซึ่งเป็นความตั้งใจของผู้เขียนในการหลีกเลี่ยงความจริงโดยอาศัยตัวละคร โครงเรื่องและการกระทำที่ผู้เขียนใช้ในการดำเนินเรื่อง (рінฤทัย สัจจพันธุ์, ๒๕๔๒ : ๔๕)

นอกจากนี้อิงอร สุพันธ์วิช ได้ให้ความหมายของนวนิยายในอีกมุมหนึ่งว่า นวนิยายเป็นงานเขียนที่มีข้อจำกัดที่แน่นอนในการแต่งเป็นร้อยแก้ว มีวิธีการดำเนินเรื่องหลากหลายรูปแบบที่ผู้แต่งสามารถพลิกแพลงได้ตามความพอใจและความถนัด จึงไม่จำเป็นต้องเรียบเรียงเรื่องราวตามลำดับเหตุการณ์ แต่มีการแบ่งแยกกันอย่างเด่นชัดระหว่างสำนวนการบรรยายเรื่องหรือการพรรณาสัตว์ต่าง ๆ กับสำนวนการสนทนาที่เป็นจริง จะเห็นได้ว่านวนิยายเป็นเรื่องเล่าที่มีความจริงสอดแทรกอยู่ตามจินตนาการอย่างมีศิลปะของผู้เขียน ที่ถ่ายทอดเรื่องราวต่างๆ นำเสนอมาสู่ผู้อ่านในสังคม (อิงอร สุพันธ์วิช, ๒๕๔๗ : ๓)

วิภา กงกะนันท์ ให้ความหมายคำว่านวนิยายไว้ในหนังสือเรื่องกำเนิดนวนิยายในประเทศไทยว่า หมายถึงบทประพันธ์ที่เป็นบันเทิงคดีร้อยแก้ว มีหลายแนวเรื่อง เรื่องราวในนวนิยายเป็นเรื่องสมมติ ซึ่งผู้แต่งใช้กลวิธีนำเสนอให้ผู้อ่านรู้สึกหรือรู้สึกราวกับว่าเรื่องราวในนวนิยายเป็นเรื่องจริงที่เคยเกิดขึ้นมาแล้ว กำลังเกิดอยู่ หรืออาจจะเกิดขึ้นได้จริงต่อไปในอนาคต (วิภา กงกะนันท์, ๒๕๓๕ : ๑๖)

สุพรรณิ วราทร กล่าวว่า นวนิยาย หมายถึง นิยายแบบใหม่ มาจากภาษาอังกฤษว่า novel ส่วนนิยายไทยนั้นเพิ่งเริ่มขึ้นในปลายรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ส่งพระราชโอรส ขุนนางและสามัญชนบางคนไปศึกษาต่อต่างประเทศ เมื่อเจ้านายและสามัญชนที่ได้รับ

การศึกษาจากต่างประเทศ ก็นำรูปแบบการประพันธ์แบบใหม่เข้ามาด้วย นั่นคือนวนิยาย (สุพรรณิ
วาราท, ๒๕๔๒ : ๔)

Webster of New Collegiate Dictionary (อ้างถึงใน รัชช ปุณ โณทก, ๒๕๔๗ : ๘๘) ได้ให้
คำนิยามว่า คือนิยายร้อยแก้วที่เสกสรรขึ้นมาโดยมีความยาวพอประมาณ อันบรรดาตัวละครและ
พฤติกรรมต่างๆ ที่มุ่งมันจะให้ละม้ายเหมือนบุคคลหรือพฤติกรรมจริงนั้น ๆ ได้รับการทอดถ่ายไว้ใน
โครงเรื่องอันหนึ่ง

นวนิยายมีหน้าที่ในการสร้างความบันเทิงอารมณ์แก่ผู้อ่านให้รู้สึกซาบซึ้งในคุณค่าของงานเขียน
นั้นๆ Rene Wellek & Austin Warren (Rene Wellek & Austin Warren, 1956 : 30 31) กล่าวถึงหน้าที่ของ
วรรณกรรมว่า วรรณกรรมมีหน้าที่ผนวกความคิดให้แก่ผู้อ่าน (coexist) ดังเช่น ความคิดที่ผู้เขียนนำเสนอ
ในงานวรรณกรรมที่ให้ความสุข ความเศร้า ข้อเสนอแนะที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจผ่านศิลปะในการเรียบเรียง
นอกจากนี้วรรณกรรมยังทำหน้าที่ในการนำเสนอทฤษฎีหรือความคิดเห็นในทางประวัติศาสตร์ ปรัชญา
อศิวประวัติ สารทางสังคมเข้าด้วยกัน มีส่วนสำคัญที่ทำให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องยุคสมัย เหตุการณ์ รวมถึง
คนในสังคมสมัยนั้น ดังเช่น Eliot เสนอตัวละครของ Dante ที่แสดงความจริงออกมาเพราะความเชื่อทาง
ศาสนาแบบคาทอลิกหรือวรรณกรรมของ Macleish Ars Poetica ที่เสนอความคิดเกี่ยวกับความแตกต่าง
ผ่านกระบวนการจำลองสภาพให้เห็น (truth-like) ซึ่งผนวกเอาประเด็นของวิทยาศาสตร์ ความรู้และ
ความปรารถนาของมนุษย์มาจำลองให้เห็น โดยใช้ศิลปะช่วยถ่ายทอดความเป็นจริงที่ต่างกับความจริง
(True rather than truth) ซึ่งผู้อ่านจำเป็นต้องเข้าใจอารมณ์ของผู้เขียนด้วย จึงจะสามารถเข้าใจการ
ถ่ายทอด (Cathartic) ของผู้เขียนได้ดี นอกจากนี้นวนิยายมีหน้าที่ในการจำลองสภาพจริงให้ผู้อ่านรับรู้แล้ว
Rene Wellek & Austin Warren ยังกล่าวไว้ว่า นวนิยายยังมีบทบาทในการรับใช้สังคมและรับใช้มนุษย์
ยกตัวอย่างเช่น งานวรรณกรรมของ Aristotle ที่มีชื่อว่า Ars-Poetica Defence of Apology ซึ่งนำเสนอ
ความคิดทางปรัชญาที่ผู้อ่านสามารถนำไปปรับใช้ได้

สำหรับพัฒนาการของนวนิยาย ดรีคิลปี บุญขจร สรุปว่านวนิยายตะวันตกเริ่มขึ้นเมื่อ
ประมาณคริสต์ศตวรรษที่ ๑๘ อันเป็นช่วงเวลาที่นวนิยายกำลังเจริญก้าวหน้าและเป็นที่ยอมรับ เกิด
นักเขียนที่มีชื่อเสียงขึ้นมากมาย เช่น Charles Dicker, Robert Louis Stevenson, Marie Corelli และ
Joseph Conrad (ดรีคิลปี บุญขจร, ๒๕๔๒ : ๑๐) ทั้งนี้ ดรีคิลปี ยังกล่าวต่อไปอีกว่า นวนิยายตะวันตกเกิด
ในช่วงที่ชนชั้นกลางเริ่มมีบทบาทและมีอิทธิพลมากขึ้น ผู้คนต้องการสิ่งบันเทิงอารมณ์จากการฟังเรื่อง
เล่า เช่น เทพนิยาย นิทาน เรื่องปรัมปรา สาเหตุเป็นเพราะต้องการสมมติให้ตนเองมีชีวิตแบบผู้อื่น
ประกอบกับมีความอยากรู้อยากเห็น ต่อมาเมื่อชนชั้นกลางเริ่มมีอิทธิพลในสังคม เริ่มต้องการบันเทิงคดี
ที่เป็นเรื่องเล่าแบบใหม่ใกล้เคียงความจริงและใช้เหตุผลมากกว่าบันเทิงคดีของชนชั้นสูงแต่เดิม รูปแบบ
ที่ชนชั้นกลางสร้างขึ้นมีลักษณะที่เป็นเรื่องเล่าร้อยแก้วที่มีตัวละคร บรรยายฉาก เหมือนจริง เรียบง่าย
และเข้ากับวิถีชีวิตชนชั้นกลาง นวนิยายดังกล่าวจึงถูกกล่าวหาว่าเป็นมหากาพย์ของชนชั้นกลาง (ดรีคิลปี
บุญขจร, ๒๕๔๒ : ๑๑)

สำหรับนวนิยายไทย ตรีศิลป์ กล่าวว่านวนิยายไทยเริ่มต้นเมื่อแม่วัน แปลเรื่องความพยายาม จากต้นฉบับภาษาอังกฤษชื่อ Vendetta ของ Marie Corelli ต่อมาได้มีผู้นำรูปแบบนวนิยายตะวันตกเข้ามา เผยแพร่ นั่นคือ ผู้ที่ได้รับการศึกษาจากต่างประเทศหรือที่ได้รับการศึกษาสูง นักเขียนในช่วงระยะเวลานี้คือ นักแปลนวนิยายและเป็นกลุ่มนักเขียนที่สร้างสรรค์วรรณกรรมแบบเก่า ได้แก่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว พระยาอนุমানราชชน หลวงวินัยวิจารณ์ (ศรีสุวรรณ) หลวงวิลาศปริวัต (นก โนรี) และหลวงสารานุประพันธ์ (แม่สะอาด) ทั้งนี้ ตรีศิลป์ บุญจจร อธิบายว่าสังคมไทยระยะที่รับเอานวนิยาย จากตะวันตกเข้ามาจนชั้นกลางยังไม่มีอิทธิพลและบทบาทในสังคมเหมือนสังคมตะวันตกต้นศตวรรษที่ ๑๙ แต่สังคมไทยในช่วงเวลานี้มีพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับที่ทำให้สามัญชนได้รับการศึกษา มากขึ้นและมีบทบาทในสังคมมากกว่าอดีต ความเจริญด้านการศึกษาทำให้เกิดจำนวนผู้อ่านนวนิยาย เพิ่มขึ้นและการนำรูปแบบนวนิยายเข้ามาเผยแพร่ให้ผู้ที่ได้รับการศึกษาอ่านในลักษณะการแปลแล้ว ตีพิมพ์ในวารสารต่าง ๆ นวนิยายจึงเป็นเพียงผลอย่างหนึ่งของการแพร่กระจายวัฒนธรรมตะวันตกจากการ ได้รับการศึกษาของคนไทย และอีกประการหนึ่งคือความต้องการด้านรูปแบบวรรณกรรมที่ สอดคล้องกับวิถีชีวิตรูปแบบใหม่ กล่าวคือ เปลี่ยนจากรูปแบบการนำเสนอเฉพาะชีวิตกษัตริย์ในละคร จักรๆ วงศ์ๆ ที่มีผู้อ่านหรือผู้ฟัง คือพระราชวงศ์และข้าราชการ รูปแบบนี้นำเสนอเป็นร้อยกรอง เรื่อง ที่แสดงชีวิตของสามัญชนนั้นมีน้อย แม้ว่าจะมีนิยายขนาดยาวที่สามัญชนเป็นผู้แต่งแต่เรื่องราวแสดงชีวิต ของกษัตริย์เช่นเรื่อง พระอภัยมณีของสุนทรภู่ จึงทำให้สามัญชนต้องการปรับเปลี่ยนรูปแบบให้เข้ากับ สภาพชีวิตความเป็นจริงและเน้นเรื่องของสามัญชน

ต่อมาความนิยมในการแปลนวนิยายภาษาอังกฤษเป็นภาษาไทยเริ่มมีเพิ่มมากขึ้น เช่น หลวงวิลาศ ปริวัต แปลเรื่อง She ของ Sir Henry Rider Haggard ในชื่อสาวสองพันปี หม่อมเจ้าหญิงศุขศรีสมร เกษม ศรี แปลเรื่อง Thelma ในชื่อเต็ลมา เป็นต้น แต่นวนิยายที่เป็นแบบไทยเท่านั้นอาจนับได้ว่าเริ่มขึ้นในสมัย รัชกาลที่ ๗ โดยที่ผู้แต่งได้คิดโครงเรื่องและใส่จินตนาการของตนเข้าไปในงาน ซึ่งส่วนใหญ่สะท้อนภาพ ของสังคมชั้นสูง เพราะผู้แต่งมักเป็นเจ้านายที่มีการศึกษาหรือได้รับการศึกษาจากต่างประเทศ เช่น นวนิยายเรื่องละครแห่งชีวิตของหม่อมเจ้าอากาศดำเกิง รพีพัฒน์ เป็นต้น หลังจากเกิดการเปลี่ยนแปลงการ ปกครองใน พ.ศ. ๒๔๗๕ นั้น ทำให้เนื้อหาของนวนิยายในประเทศไทยเปลี่ยนไป กล่าวคือนักเขียนหัน มาสนใจในการนำเสนอชีวิตของคนทั่วไปมากกว่าก่อน มีเรื่องความเสมอภาค ความเท่าเทียมกัน และเป็น นิยายประโลมโลกย์มากขึ้น และจะมีเนื้อหาที่เปลี่ยนแปลงไปตามบริบทของสังคม

ต่อมาเมื่อประชาชนสามารถอ่านออกเขียนได้มากขึ้น นวนิยายก็แพร่หลายตามไปด้วยโดยมีการ พิมพ์ที่พัฒนาขึ้นมาพร้อมกันนั้นเป็นสื่อกลาง ส่วนระบบการค้า คือนักอ่านสนับสนุนซื้อนวนิยายเพื่อ อ่านกันกว้างขวางมากขึ้น กล่าวได้ว่าความเจริญด้านการศึกษาพิมพ์มีส่วนทำให้สามัญชนมีโอกาสอ่านหนังสือ มากขึ้น ซึ่งในหลังปี พ.ศ. ๒๔๗๕ เกิดระบบการแข่งขันทางการค้าและความสามารถในการเป็นเจ้าของ ปัจจัยการผลิต ส่งผลให้นวนิยายกลายเป็นระบบการค้า มีนักเขียนเกิดขึ้นมาก ทั้งนักเขียนอิสระ

และนักเขียนประจำ ตามความต้องการของตลาดที่เพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็ว จนกลายเป็นนวนิยายที่ระบบขนานภาพเริ่มงอกงามในสังคมไทย (ตรีศิลป์ บุญขจร, ๒๕๔๒ : ๑๖)

สรุปได้ว่านวนิยายคือเรื่องแต่งที่มีการผูกเรื่องให้สมจริง แสดงเหตุการณ์ พฤติกรรมของตัวละครจำลองจากชีวิตจริงของมนุษย์ในสังคม โดยผู้ประพันธ์มีความมุ่งหมายที่จะให้ความประเทืองอารมณ์แก่ผู้อ่านเป็นเป้าหมายหลักและให้ความประเทืองปัญญาเป็นเป้าหมายรอง ลักษณะนวนิยายในประเทศไทยเป็นรูปแบบการเขียนแบบใหม่ที่ได้รับมาจากต่างประเทศ เพราะชนบในการเขียนงานวรรณคดีของไทยเน้นไปที่งานร้อยกรองมากกว่าร้อยแก้ว หากเป็นร้อยแก้วก็จะเป็นร้อยแก้วที่มีสัมผัส การเกิดขึ้นของนวนิยายในประเทศไทยสัมพันธ์กับบริบททางสังคมเป็นอย่างมาก เพราะผู้เขียนจะผ่านประสบการณ์ต่างๆ ในสังคมของตนและนำเสนอออกมาในรูปของงานเขียน ซึ่งได้รับความนิยมมากในที่สุด

๒.๑.๒ ประเภทของนวนิยาย

การแบ่งประเภทของนวนิยายนิยมแบ่งเป็น ๓ ลักษณะคือ

๑. การแบ่งประเภทนวนิยายตามแนวคิดในการเขียน คือพิจารณาประเภทนวนิยายตามแนวคิดในการเขียนเรื่อง เพราะนวนิยายแต่ละเรื่องย่อมสะท้อนแนวคิดในการเขียนที่แตกต่างกันไป การแบ่งประเภทนวนิยายแบบนี้ได้แก่

นวนิยายคลาสสิก (Classicism) คือ นวนิยายที่เขียนตามแนวความคิดแบบนิยายของไทย ซึ่งมักจะเป็นเรื่องสมมติไม่เหมือนชีวิตจริง นิยมใช้อภินิหารในการแก้ปมของเรื่อง ตลอดจนการดำเนินเรื่องและแนวความคิดของผู้เขียน (Point of View) โครงเรื่อง (Plot) จึงมักจะอาศัยโครงเรื่อง จากตำนานหรืออิงประวัติศาสตร์หรือนำเอาโครงเรื่องจากวรรณคดีมาเขียนใหม่ ฉะนั้นฉากและแก่นของเรื่อง จึงเป็นแนวคิดของสังคมสมัยอดีตมากกว่าสังคมปัจจุบัน

นวนิยายจินตนิยม (Romanticism) บางครั้งเรียกว่า “นวนิยายพาฝัน” คือนวนิยายที่มุ่งแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของอารมณ์ (Emotion) ความรู้สึก (Sentiment) และญาณสังหรณ์ (Intuition) นวนิยายประเภทนี้มุ่งที่จะประเทืองอารมณ์เป็นหลัก โดยมีได้คำนึงถึงสารประโยชน์ต่อปัญญา เช่น ปรัชญา คติธรรม เหตุผล แต่มุ่งแสดงความเป็นไปของความรู้สึกและผลสุดท้ายของความรู้สึก การเขียนนวนิยายประเภทนี้ไม่วางกฎเกณฑ์ตายตัว ผู้เขียนย่อมใช้วิธีการเขียนที่แปลกใหม่ได้อย่างเสรี ฉะนั้นเนื้อหาของนวนิยายประเภทจินตนิยม จึงเป็นเรื่องที่พัวพันความรัก โลก โกรธ หลง ของมนุษย์ อันเต็มไปด้วยกิเลสและตัณหา อิจฉาริชยา แต่อย่างไรก็ตามนวนิยายแนวจินตนิยมนี้ก็ได้รับความนิยมจากผู้อ่านมาทุกยุคทุกสมัย

นวนิยายลัทธินิยม (Realism) บางครั้งเรียกว่า “อรรถนิยม” คือนวนิยายที่จำลองโครงเรื่องมาจากชีวิตของมนุษย์ในสังคม เป็นการเลียนเหตุการณ์ในชีวิตจริงของมนุษย์อย่างสมจริง โดยสอดแทรกจินตนาการลงไปบ้าง นวนิยายประเภทนี้จะกล่าวถึงคนในลักษณะต่าง ๆ ในวงการอาชีพต่าง ๆ และคนในฐานะต่าง ๆ อย่างสมจริง โดยมีเป้าหมายที่มุ่งจะตีแผ่แง่มุมต่าง ๆ ของชีวิตมนุษย์อย่างตรงไปตรงมา

เพื่อแสดงให้เห็นแก่นแท้ของชีวิตในสังคม ไม่เลือกว่าสิ่งเหล่านั้นจะเป็นส่วนที่ดั่งามหรือส่วนอัปลักษณ์ของชีวิต จึงเสมือนกับจำลองสภาพการณ์ต่าง ๆ และเหตุการณ์ต่าง ๆ ของสังคมไว้ในท้องเรื่องอย่างครบถ้วน ส่วนใหญ่จะเสนอชีวิตความเป็นอยู่ของสามัญชนอย่างกว้างขวาง นอกจากนี้ แนวเขียนมักนิยมเสนอการขัดแย้ง การเอาวัดเอาเปรียบกันของมนุษย์ในสังคม และมุ่งที่จะแสดงให้เห็นความเป็นธรรมชาติของสังคมหรือชี้ให้เห็นความไม่เป็นธรรม แต่ก็มีได้ให้ความรู้สึกหรือใฝ่ฝันถึงอุดมการณ์ใด ๆ ในอนาคต นักวิจารณ์วรรณกรรมจึงเห็นว่า นวนิยายแนวสังคมนิยมนี้เป็นการสะท้อนสภาพของสังคมอย่างหยุดนิ่ง และมุ่งที่จะถ่ายทอดสภาพของสังคมแบบสมจริง แต่มิได้สอดใส่ความมีชีวิตของวรรณกรรมลงไป

นวนิยายธรรมชาตินิยม (Naturalism) คือนวนิยายที่เสนอแนวความคิดที่สมจริงของสังคม เช่นเดียวกับกลุ่มสังคมนิยม ต่างแต่นักเขียนประเภทธรรมชาตินิยมนี้มีแนวโน้มที่กล่าวถึงธรรมชาติฝ่ายต่ำของมนุษย์มากกว่าธรรมชาติฝ่ายสูงของมนุษย์ คือมุ่งที่จะเสนอถึงชีวิตที่ถูกรังแก กดขี่ ความทุกข์ยาก แร้นแค้น ซึ่งมีเป้าหมายที่จะตีแผ่แก่นแท้ของชีวิตอีกมุมหนึ่ง นวนิยายสังคมนิยมและธรรมชาตินิยมจึงมีแนวเขียนอย่างสมจริงเหมือนกัน แตกต่างกันคือความจริงคนละด้าน คือสังคมนิยมมักจะเน้นความสมจริงของชีวิตและสังคมที่ดั่งามอยู่มาก แต่ธรรมชาตินิยมมักจะเน้นชีวิตที่อัปลักษณ์ในสังคม โดยมุ่งที่จะตีแผ่แง่มุมของชีวิตที่คนส่วนใหญ่มักจะมองข้ามไป แต่อย่างไรก็ตามนักวิจารณ์วรรณกรรมยังมีทัศนะต่อนวนิยายแนวธรรมชาตินิยมว่าเป็นการสะท้อนสภาพสังคมที่หยุดนิ่งเช่นเดียวกัน

นวนิยายสังคมนิยมใหม่ (Neo-Realism) เป็นนวนิยายที่พัฒนาต่อจากนวนิยายสังคมนิยม โดยพิจารณาจุดอ่อนในการมองสังคมแบบสมจริงที่ค่อนข้างจะหยุดนิ่ง กระแสความคิดใหม่ในกลุ่มนวนิยายสังคมนิยมใหม่ที่มองสภาพชีวิตและสังคมแบบสมจริงควบคู่ไปกับการพัฒนาและการคลี่คลายทางด้านสังคม และสอดแทรกทัศนะในการพัฒนาสังคมอย่างมีอุดมการณ์และเชื่อมั่น เป็นการประสานความเป็นเอกภาพระหว่างอัตวิสัย (อุดมการณ์) และภววิสัย (ความเป็นจริง) โดยยอมรับความสมจริงอย่างมองเห็นที่มาและที่ไปของสิ่งทั้งปวง รวมทั้งมองเห็นบทบาทของสิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ กำลังเกิดและชะชนะของสิ่งใหม่ ฉะนั้นในการพัฒนานวนิยายสังคมนิยมใหม่ย่อมเป็นไปตามสภาพของสังคมแต่ละท้องถิ่น แต่ละประเภท ซึ่งมีพื้นฐานทางสังคมแตกต่างกันไป ตลอดจนมโนทัศน์ร่วมของสังคมย่อมแตกต่างกัน แต่อย่างไรก็ตาม นวนิยายแบบสังคมนิยมใหม่นี้ได้เสนอให้เห็นว่า ยอมรับ โลกทัศน์ของสังคมเป็นเกณฑ์และนำมาเป็นแก่นของเรื่องมากกว่านิยายกลุ่มอื่น ๆ นวนิยายแบบสังคมนิยมใหม่ของไทยยังไม่ค่อยปรากฏ

นวนิยายโรแมนติก (Romantic Novel) เป็นประเภทหนึ่งของนวนิยายที่ให้ความสนใจในอาการและเรื่องราวที่เกี่ยวกับความรัก การผจญภัยและการต่อสู้ นวนิยายแนวนี้จะสนใจการกระทำและเนื้อเรื่องมากกว่าตัวละคร เรื่องจะมุ่งย้าอารมณ์ความรู้สึกมากกว่าปัญญา เรื่องราวมักเป็นเรื่องสมมติที่ผู้เขียนใช้จินตนาการโดยเสรี ด้วยหวังว่าจะให้เป็นหนังสือที่อ่านเพื่อหลีกหนีความเป็นจริงที่เป็นอยู่ในชีวิตจริง

ศัพท์คำว่า โรแมนติกนี้มีกำเนิดมาจากแนวนวนิยายโรแมนซ์ยุคกลาง แต่เมื่อเวลาผ่านไปก็ได้มีการเพิ่มองค์ประกอบอื่น ๆ เข้าไปด้วย (กอบกุล อิงคุทานนท์, ม.ป.ป. : ๑๑๑)

๒. การแบ่งประเภทนวนิยายตามเนื้อหา มานูเอล คอมรอฟ ได้แบ่งเนื้อหาของนวนิยายได้ ๑๕ ประเภท คือ (Manuel Komroff, 1950 : 28 - 29 อ้างในสายทิพย์ นุกุลกิจ, ๒๕๔๖ : ๑๑๔ - ๑๑๖)

๑. นวนิยายเชิงชีวประวัติ (Biographical Novel)
๒. นวนิยายสะท้อนสังคม (Social Novel)
๓. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (Historical Novel)
๔. นวนิยายแสดงข้อคิด (Thematic Novel)
๕. นวนิยายล้อเลียน (Satires Novel)
๖. นวนิยายผจญภัย (Novel of Adventure)
๗. จินตนิยาย (Novel of Fantasy)
๘. อาชญากรรมและเรื่องลึกลับ (Detective and Mystery Novel)
๙. นวนิยายลึกลับเหนือธรรมชาติ (Horror and Supernatural Novel)
๑๐. นวนิยายเกี่ยวกับท้องดิน (Novel of Soil)
๑๑. นวนิยายเป็นตอนต่อเนื่องกัน (Episodic Novel)
๑๒. นวนิยายผู้ร้ายผู้ดี (Picaresque Novel)
๑๓. นวนิยายเชิงจิตวิทยา (Psychological Novel)
๑๔. นวนิยายเชิงปัญหา (Problem Novel)
๑๕. หัสนิยาย (Humour Novel)

๓. การแบ่งประเภทของนวนิยายตามแนวการเขียน เสถียร จันทิมาธรแบ่งประเภทของนวนิยายตามแบบการเขียนไว้ ๙ ประเภท คือ (เสถียร จันทิมาธร, ๒๕๑๕: ๘๓ - ๘๘)

๑. งานเขียนของกลุ่มพาฝัน
๒. งานเขียนของกลุ่มจินตนิยายทั้งอิงประวัติศาสตร์และไม่ได้อิงประวัติศาสตร์
๓. งานเขียนของกลุ่มชีวิตครอบครัว
๔. งานเขียนของกลุ่มนวนิยายชีวิตต่างแดน
๕. งานเขียนของกลุ่มสะท้อนชีวิตชาวชนบท
๖. งานเขียนของกลุ่มนั้ล้าผจญภัย
๗. งานเขียนในแบบอุดมคติของกลุ่มปัญญาชนเสรีนิยม
๘. งานเขียนในแบบกลุ่มผู้ดีรุ่นใหม่
๙. งานเขียนในกลุ่มศิลปะเพื่อชีวิต

๒.๑.๓ องค์ประกอบของนวนิยาย

นวนิยายนั้นเป็นงานเขียนที่มุ่งพรรณนาให้เกิดอารมณ์คล้อยตามผู้เขียน ดังนั้นจึงมีองค์ประกอบหลายส่วนที่จะเป็นเครื่องช่วยกระตุ้นให้ผู้อ่านมีความเพลิดเพลิน โดยองค์ประกอบที่สำคัญมีดังนี้

องค์ประกอบของนวนิยาย

หนังสือคู่มือการอ่านนวนิยายแบบใหม่ของผม ปีแอร์ โกลเด็นสไตน์อธิบายว่าหลักการอ่านนวนิยายแบบใหม่ประกอบด้วยมุมมองและเทคนิคการเล่า บุคคลในนวนิยาย โครงเรื่องและระเบียบการเล่าเรื่อง สถานที่ และเวลา (วิลยา วิวัฒน์สร, ๒๕๓๖) ส่วน ดนยา วงศ์ชนะชัย อธิบายว่าการเสนอเรื่องราวของนวนิยายตั้งแต่ต้นจนจบ มีองค์ประกอบ ๖ ประการด้วยกันคือ (ดนยา วงศ์ชนะชัย, ๒๕๔๒ : ๗๒ – ๗๓)

๑. เนื้อเรื่อง (Story) หมายถึงเนื้อหาของเรื่อง จุดมุ่งหมายอันเป็นแก่นของเรื่อง (Theme) และสาระสำคัญของเรื่องรวมถึงการสมเหตุสมผลในการดำเนินเรื่องอีกด้วย เนื้อเรื่องนวนิยายปัจจุบันมักจะกล่าวถึงสิ่งต่างๆ แปลกๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมและสภาพชีวิตของประชาชน ตลอดจนความรู้สึกนึกคิดและปรัชญา ซึ่งประกอบด้วยรายละเอียดและเหตุผลน่าสนใจ โดยปกติแล้วเนื้อเรื่องและจุดมุ่งหมายของผู้แต่งสัมพันธ์กันอย่างกลมกลืนและไปด้วยกัน ผู้เขียนอาจมีกลวิธีต่างๆ ในการดำเนินเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านเข้าใจจุดมุ่งหมายสำคัญของเรื่องเช่น การใช้สัญลักษณ์ (Symbols) การเล่าเรื่องเปรียบเทียบ (Allegory) หรือใช้วิธีขำขี้เย้ยเสียดสี (Satire) หรือใช้กลวิธีเยาะเย้ยแค้น (Irony) นอกจากนี้การดำเนินเรื่องต้องสมจริง

เนื้อเรื่องยังแบ่งออกเป็น ๔ ช่วงคือ

๑.๑ ตอนดำเนินเรื่อง (Rising Action) เป็นขั้นตอนที่ดำเนินสืบสานต่อจากการเริ่มเรื่อง ซึ่งจะมีรายละเอียดที่สำคัญ คือ ผู้แต่งจะค่อย ๆ ลำดับเหตุการณ์ให้มีปมปัญหาและความขัดแย้งของเรื่องเพิ่มขึ้น

๑.๒ จุดวิกฤตของเรื่อง (Climax) บางครั้งเรียกว่า จุดสุดยอดของเรื่อง ซึ่งหมายถึงเหตุการณ์หรือความเคลื่อนไหวที่เกิดขึ้น เมื่อความขัดแย้งได้พัฒนามาจนถึงจุดสุดยอดหรือถึง “ทางตัน” และเป็นเหตุให้เกิดผลบางอย่างที่ไม่อาจหลีกเลี่ยงได้

๑.๓ จุดคลี่คลายของเรื่อง (Falling Action) เป็นตอนที่สืบต่อจากจุดวิกฤติ กล่าวคือเมื่อเรื่องได้ผ่านจุดวิกฤตไปแล้ว ผู้แต่งจะค่อย ๆ คลายปมเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เคยสร้างปริศนาไว้

๑.๔ ตอนจบของเรื่อง (Ending) ส่วนมากเรื่องมักจะจบลงเมื่อปัญหาต่าง ๆ ได้คลี่คลายไปแล้ว เรื่องสั้นบางเรื่องอาจจบด้วยความสุขสมหวังหรือผิดหวัง แต่บางเรื่องก็จบลงด้วยความคาดไม่ถึงหรือไม่ก็ทิ้งความแปลกประหลาดใจให้ผู้อ่าน หรือทิ้งปมปัญหาให้ผู้อ่านต้องคิดเอาเอง

๒. ฉาก (Setting) คือ มโนภาพที่ผู้เขียนได้แสดงออกมาสู่ผู้อ่านด้วยคำพูดและเป็นการสร้างเงื่อนไขเหตุการณ์ให้เข้าใจแก่ผู้อ่าน เป็นการปูพื้นฐานของการดำเนินเรื่องอีกด้วย ในการสร้างฉากของเรื่องผู้เขียนจะสร้างในลักษณะต่าง ๆ กัน และย่อมกลมกลืนกับเนื้อเรื่องของนวนิยายในตอนที่กำลังกล่าวถึง

หรือกลมกลืนกับสภาพชีวิตของตัวละครในเรื่อง อันได้แก่ ฉาก แสดงธรรมชาติที่สมบูรณ์ ฉากที่แสดงสภาพของสังคมที่ถูกกดดัน ความแห้งแล้ง ความอดอยากยากจน และความทургันดาร ซึ่งฉากต่างๆ เหล่านี้อันปรากฏในท้องเรื่องจะสัมพันธ์กับบทบาทของตัวละคร พฤติกรรมและคำพูดของตัวละครอย่างกลมกลืน การสร้างฉากในเรื่องนวนิยายไม่เพียงแต่จะเป็นการสร้างเงื่อนไข สร้างเหตุการณ์แก่ผู้อ่านเท่านั้น ยังสามารถที่จะเร้าจิตสำนึกของผู้อ่านให้เข้าถึงบทบาทของตัวละคร เหตุการณ์ การขัดแย้งในเรื่องอย่างลึกซึ้งด้วย ฉะนั้นการสร้างฉากมีส่วนช่วยในการดำเนินเรื่องของนวนิยายให้ไปสู่เป้าหมายอยู่ไม่น้อย

เอดเจอร์และโรเบิร์ตส์ ให้ความหมายของฉาก หมายถึง ธรรมชาติและสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ ตลอดจนถึงสิ่งแวดล้อม รวมไปถึงข้าวของเครื่องใช้เวลาในแต่ละวัน บรรยากาศ สภาพภูมิศาสตร์และฤดูกาล (Edger v. Roberts, 1998 : 91)

อาบรามส์ กล่าวว่า ฉากในวรรณกรรมประเภทเรื่องเล่า คือ สถานที่ เวลาทางประวัติศาสตร์ และเงื่อนไขแวดล้อมทางสังคมที่เหตุการณ์ในเรื่องนั้นเกิดขึ้น ฉากของเรื่องตอนใดตอนหนึ่งภายในวรรณกรรมเรื่องหนึ่ง คือสถานที่ทางกายภาพที่เรื่องตอนนั้นเกิดขึ้น (Abrams, 1957: 157)

สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์ อธิบายว่า ฉาก หมายถึงเวลาสถานที่ที่เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง (สุธิวงศ์ พงศ์ไพบูลย์, ๒๕๔๕ : ๖๗) และอุดม หนูทอง กล่าวว่า ฉากคือสถานที่ บรรยากาศ หรือสิ่งแวดล้อมทั้งหลายที่ตัวละครใช้แสดงนาฏการ (อุดม หนูทอง, ๒๕๔๘ : ๑๑๕)

สรุปได้ว่า ฉาก คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ อารมณ์และสิ่งประดิษฐ์ต่างๆ และอาจหมายถึงสถานที่ เวลาทั้งในอดีต ปัจจุบัน และอนาคต นอกจากนี้แล้วฉากยังมีความสัมพันธ์และความหมายต่อภาวะจิตใจของตัวละคร เช่น การใช้บางอย่างของตัวละคร อาจหมายถึงสภาพจิตใจและตัวตนของผู้เป็นเจ้าของ ทิวทัศน์และภูมิประเทศที่สวยงาม อาจมีนัยประหวัดถึงความสงบและความบริสุทธิ์ ในจิตใจของตัวละคร หรือทางแยกอาจหมายถึงสภาวะการณ์ลังเลและการตัดสินใจเลือก เป็นต้น

๓. โครงเรื่อง (Plot) คือ โครงเรื่องที่ผู้เขียนได้วางไว้ ซึ่งลำดับเหตุการณ์ของเนื้อเรื่องไว้โดยผู้เขียนตั้งใจว่าจะเสนอตอนใดก่อนหลัง ซึ่งบางครั้งก็ไม่จำเป็นต้องเป็นไปตามลำดับ เวลาปฏิทิน ผู้เขียนอาจจะเก็บงำไว้ก่อน และนำมาเปิดเผยภายหลังเพื่อสร้างความฉงนให้แก่ผู้อ่านได้ (การเล่นย้อนหลัง) นอกจากนี้การลำดับเรื่องนั้นต้องมีความสัมพันธ์กับฉาก เหตุการณ์ สถานที่อย่างกลมกลืนอีกด้วย ฉะนั้นการลำดับเรื่องนี้ นักเขียนแต่ละคนอาจจะมีวิธีการไม่เหมือนกัน บางคนมีวิธีสร้างเหตุการณ์ให้ซับซ้อนซ่อนเงื่อนแล้วนำมาเปิดเผย เพื่อให้ผู้อ่านติดตามเรื่องอย่างระทึก แต่บางท่านอาจจะดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาได้ดีกว่าการซ่อนเร้นปิดงำ แต่อย่างไรก็ตาม การลำดับเรื่องต้องขึ้นอยู่กับกลวิธีการดำเนินเรื่อง (Technique) ของนักเขียนนั้น ๆ อีกด้วย

ยูวพาส์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา ได้ให้ความหมายโครงเรื่อง (Plot) คือ การลำดับเรื่องของเหตุการณ์ที่ผู้แต่งผูกขึ้นมาแต่ละเหตุการณ์ จะต้องมีความเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล

นั่นคือ เหตุการณ์หนึ่งจะต้องส่งผลกระทบต่ออีกเหตุการณ์หนึ่งตามมา และต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่ จนกว่าเรื่องนั้นจะจบลง (ยูวพาส์ (ประทีปะเสน) ชัยศิลป์วัฒนา, ๒๕๔๔ : ๑๑๑)

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ กล่าวไว้ว่า โครงเรื่องเดียวกัน แต่เหตุการณ์ในเรื่องแตกต่างกันก็มี โดยกล่าวถึงเรื่องรามเกียรติ์ของไทยและของชาติต่าง ๆ ว่า โครงเรื่องเหมือนกัน แต่เนื้อเรื่องไม่เหมือนกัน ทั้งนี้อธิบายได้ว่า โครงเรื่องคือปัญหาหรือข้อขัดแย้งนั้นเหมือนกัน เช่นพระราม พระลักษมณ์ นางสีดา ต้องพลัดพรากจากเมืองไปเดินป่าเป็นเวลานานเหมือนกันทุกฉบับ นางสีดาถูกลักพาไปและพระรามติดตามไปทำศึกสงครามได้เปรียบบ้าง เสียเปรียบบ้าง แก่ปัญหาต่าง ๆ กันไปเป็นเวลานาน รายละเอียดอันเป็นเรื่องราวเกี่ยวกับเหตุการณ์ และกลวิธีเล่าเรื่องนั้นไม่เหมือนกัน แม้ว่าข้อปัญหาหรือโครงเรื่องจะเหมือนกัน (บุญเหลือ เทพยสุวรรณ, ๒๕๔๕ : ๖)

ในบางกรณีโครงเรื่องอาจมีเฉพาะเหตุการณ์สำคัญ ๆ ก็ได้ ไม่จำเป็นต้องมีปัญหาหรือข้อขัดแย้งเสมอไป แต่โดยทั่วไปแล้วโครงเรื่องที่ดี และที่ผู้อ่านนิยมนั้นคือโครงเรื่องที่มีปัญหา หรือความขัดแย้ง ที่สำคัญเกิดขึ้นกับตัวเอกของเรื่อง เป็นปัญหาหรือความขัดแย้งที่มีความเข้มข้นรุนแรง มีอิทธิพลที่ทำให้เกิดความเปลี่ยนแปลงหรือมีผลกระทบอย่างแรงต่อวิถีชีวิตของตัวเอกของเรื่อง

ลอเรนซ์ เพอร์ไรน์ (Laurence Perrine อ้างถึงใน กุหลาบ มัลลิกะมาส, ๒๕๔๘ : ๑๐๑) กล่าวว่า เนื้อเรื่องกับโครงเรื่อง มีลักษณะคล้ายแผนที่ เนื้อเรื่องให้รายละเอียดครบถ้วน ส่วนโครงเรื่องสังเขป แต่เฉพาะจุดสำคัญ ๆ พอเป็นที่เข้าใจเท่านั้น

อี.เอ็ม.ฟอร์สเตอร์ (E.M. Forster, 1974 : 111) ว่านักเขียนชาวอังกฤษสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ อธิบายความเหมือน และความแตกต่างของคำว่า เรื่องเล่า (Story) และ โครงเรื่อง (Plot) ไว้ว่า ทั้งเรื่องเล่า และโครงเรื่องคือเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์แต่ต่างกันตรงที่เรื่องเล่าเป็นการเล่าเรื่องตามลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก่อนหลัง ในขณะที่โครงเรื่องจะเน้นความสัมพันธ์เชื่อมโยงของเหตุการณ์ เขายกตัวอย่างไว้ใน Aspects of the Novel ว่า “พระราชาสิ้นพระชนม์แล้ว ต่อมาพระราชินีก็สิ้นพระชนม์ตามด้วยความเสียพระทัย” คือโครงเรื่อง เพราะความเศร้าอันเป็นสาเหตุของการตรอมใจตายบอกความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างเหตุการณ์หนึ่งไปสู่อีกเหตุการณ์หนึ่ง

คำว่าเหตุการณ์ที่ใช้ในที่นี้กินความถึงทุกอย่าง ไม่ว่าจะเป็นการกระทำ คำพูด การตัดสินใจ หรือการเปลี่ยนแปลงทัศนคติ ความเชื่อของตัวละครที่ส่งผลให้เหตุการณ์ในเรื่องเกิดความเปลี่ยนแปลงหรือพลิกผัน ดังนั้น จึงเห็นได้ว่าเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่กล่าวมาทั้งหมดมีส่วนเกี่ยวข้องกับตัวละครทั้งสิ้น จึงเป็นไปได้ยากที่จะกล่าวถึงโครงเรื่องโดยไม่พาดพิงถึงตัวละคร โครงเรื่องกับตัวละครจึงเป็นองค์ประกอบที่มีความสัมพันธ์กันอย่างแยกไม่ออก ดังที่เฮนรี เจมส์ (Henry James) นักเขียนชาวอเมริกันสมัยคริสต์ศตวรรษที่ ๑๙ กล่าวไว้ใน The Art of Fiction ว่า “ตัวละครคืออะไรถ้าไม่ใช่ผู้กำหนดเหตุการณ์ เหตุการณ์คืออะไรถ้าไม่ใช่สิ่งที่แสดงให้เห็นถึงอุปนิสัยใจคอของตัวละคร”

ปริญญา เกื้อหนุน กล่าวว่า โครงเรื่อง คือแบบแปลนชีวิตที่นักประพันธ์พยายามถ่ายทอดการรับรู้ ประสบการณ์ชีวิต สังคมและโลกผ่านเครื่องมือที่ตนคิดขึ้นคือในโครงเรื่องนั่นเอง (ปริญญา เกื้อหนุน, ๒๕๔๗ : ๒๕)

อุดม หนูทอง กล่าวว่า โครงเรื่องหมายถึงลำดับของเหตุการณ์ที่ประกอบเข้าเป็นเรื่อง หรือในความหมายอย่างละเอียด โครงเรื่องได้แก่เหตุการณ์ทั้งหลายที่ผู้แต่งกำหนดขึ้นเพื่อให้ดำเนิน ไปตั้งแต่ต้นจนจบ โครงเรื่องส่วนใหญ่มักจะประกอบด้วยองค์ประกอบ ๒ ส่วนคือ ความต้องการหรือความปรารถนาของตัวละครอย่างหนึ่งกับปัญหาหรืออุปสรรคที่ขัดขวางไม่ให้ตัวละครบรรลุจุดหมายอย่างหนึ่ง (อุดม หนูทอง, ๒๕๔๘ : ๑๑๖)

จากที่กล่าวมาทั้งหมดสรุปได้ว่า โครงเรื่องมิใช่เรื่องย่อที่จะบอกว่านวนิยายเรื่องนั้นมีใครทำอะไร ที่ไหน อย่างไร แต่เป็นรูปแบบของการดำเนินเรื่อง ซึ่งปรากฏเป็นขั้นตอนต่าง ๆ ของการเปลี่ยนจากสถานการณ์ต้นเรื่องไปสู่สถานการณ์ปลายเรื่อง และสถานการณ์เหล่านี้จะต้องมีความสัมพันธ์กันอย่างเป็นเหตุเป็นผลเสมอ หรืออาจกล่าวได้ว่า โครงเรื่องเป็นแนวทางที่ผู้แต่งใช้กำหนดลักษณะบทบาทและพฤติกรรมของตัวละคร โครงเรื่องจึงเป็นตัวกำหนดเหตุการณ์และข้อเท็จจริงในเรื่อง มีบทบาทต่อการดำเนินเรื่อง และต่อพัฒนาการของตัวละคร โครงเรื่องจึงเปรียบเสมือนกรอบที่นักประพันธ์กำหนดขึ้นเพื่อเขียนเรื่อง

ยูวพาส์ (ประทีปะเสน) ชัยศิลป์วัฒนา กล่าวว่า โครงเรื่องของนวนิยายนั้นมีมากกว่าหนึ่งโครงเรื่องดังนี้

๑) โครงเรื่องใหญ่ (Main Plot) คือโครงเรื่องหลักที่ผู้แต่งผูกเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกี่ยวพันกัน และมีผลกระทบโดยตรงกับตัวเอกของเรื่องขึ้น เพื่อแสดงทัศนคติและความคิดเห็นที่เขาต้องการเสนอ

๒) โครงเรื่องรอง (Sub plot) เป็นเหตุการณ์ที่ผู้แต่งผูกเรื่องซ้อนอยู่ในโครงเรื่องใหญ่ ทำให้โครงเรื่องใหญ่มีความซับซ้อนยิ่งขึ้น โครงเรื่องรองทำหน้าที่สนับสนุนโครงเรื่องใหญ่ให้มีความสมบูรณ์ โดยผู้แต่งอาจผูกเรื่องให้คล้ายคลึงในลักษณะที่ขนานไปกับโครงเรื่องใหญ่ หรือให้ตรงกันข้ามเพื่อเน้นโครงเรื่องใหญ่ให้เด่นชัดขึ้นก็ได้

๔. แก่นของเรื่อง (Theme) บางครั้งเรียกว่า สารัตถะ หรือความคิดหลักของเรื่อง

หมายถึงสาระหรือสัจจะที่ผู้ประพันธ์ยังเห็นเชื่อถือ หรือยึดถือ และประสงค์จะสื่อไปยังผู้อ่าน (อุดม หนูทอง, ๒๕๔๘ : ๑๑๘) หรืออาจเป็นความธรรมดาอย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างของมนุษย์ หรือทัศนคติที่ผู้แต่งมีต่อโลกแล้วนำมาแสดงให้ประจักษ์แก่ผู้อ่าน โดยใช้เนื้อเรื่องเป็นเครื่องสื่อสาร แก่นเรื่องจึงเป็นจุดหมายหมายอันเป็นแก่นกลางหรือเป็นแนวคิดหลักของเรื่อง หรือเป็นสารที่ผู้แต่งต้องการสื่อมายังผู้อ่าน (กุหลาบ มลลิกะมาส, ๒๕๔๘ : ๑๐๗ – ๑๐๘)

จากความหมายข้างต้นอาจสรุปได้ว่า แก่นเรื่องคือสาระสำคัญที่ผู้แต่งมีจุดประสงค์ต้องการสื่อมายังผู้อ่าน สาระสำคัญนั้นมักจะเกี่ยวกับความเป็นจริงของชีวิต เพื่อผู้อ่านเกิดความหยั่งรู้ เข้าใจและเป็นข้อคิดเตือนใจ

ซูทิพย์ นาฏ กล่าวถึงแก่นเรื่องหรือความคิดอันเป็นศูนย์กลางของเรื่อง มักจะมีลักษณะดังต่อไปนี้ (ซูทิพย์ นาฏ, ๒๕๔๓ : ๓๓)

๑. แก่นเรื่องมักจะปรากฏในนวนิยายที่มีจุดมุ่งหมาย

๑.๑ เรื่องที่ผู้เขียนพยายามเสนอหรือตีแผ่ให้เห็นความจริงในชีวิตมนุษย์ ซึ่งเป็นประสบการณ์ร่วม หรือไม่เป็นภาวะอันเป็นธรรมชาติ ธรรมดาของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ความรู้สึกหรือการแสดงออก เช่น ความรัก ความเกลียด ความปรารถนา ความโลภ ฯลฯ

๑.๒ เรื่องที่ผู้เขียนประคิษฐ์คิดแต่งขึ้น เพื่อพิสูจน์กฎเกณฑ์หรือทฤษฎีเกี่ยวกับชีวิต โดยผูกเรื่องให้มีความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ เช่น โครงเรื่อง ตัวละคร ฉาก หรือการเล่าเรื่อง เพื่อให้เรื่องดังกล่าวสื่อความหมายและเป็นตัวพิสูจน์ให้เห็นว่าทฤษฎีหรือสมมติฐานนั้นเป็นความจริงหรือมีความเป็นไปได้ แนวคิดและทฤษฎีที่ผู้เขียนมุ่งเสนอแนวคิดเชิงปรัชญาหรืออภิปรัชญา

๒. แก่นเรื่องอาจมีลักษณะคล้ายคำสอนทางศีลธรรม หรือหลักในการใช้ชีวิต แต่แก่นเรื่องไม่จำเป็นต้องเป็นเรื่องเกี่ยวกับคุณค่าทางศีลธรรมเสมอไป แก่นเรื่องกับศีลธรรมอาจแทนที่กันได้ หรือเป็นแบบเดียวกันในบางครั้ง แต่ก็ไม่ได้มุ่งสอนหรือให้ข้อคิดเพียงอย่างเดียว หากแต่มุ่งให้ผู้อ่านได้ตระหนักรู้และเข้าใจชีวิตเป็นสำคัญ

๓. บทสรุปเกี่ยวกับแก่นเรื่อง มักจะเป็นประโยคบอกเล่าที่รวบรวมเอาความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสาระสำคัญหรือความคิดอันเป็นศูนย์กลางของเรื่องเอาไว้ ความคิดรวบยอดดังกล่าวจะเกิดขึ้นภายหลังที่ผู้อ่านได้อ่านเรื่องจบลงหรือสรุปได้ในขณะที่อ่านเรื่อง

๔. แก่นเรื่องจะเกี่ยวข้องกับตัวละครเป็นสำคัญ แต่ตัวละครจะแสดงบทบาทและถูกกำหนดโดยโครงเรื่องอีกทีหนึ่ง ดังนั้น แก่นเรื่องจึงมีความสัมพันธ์กับโครงเรื่องโดยตรง ผู้เขียนจะนำเหตุการณ์ต่าง ๆ มาผูกเข้าจนเป็นเรื่อง เหตุการณ์ดังกล่าวจะช่วยย้ำและเสริมให้แก่นเรื่องเปิดเผยออกมา

ยุวพาส์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา ยังได้กล่าวถึงประเด็นสำคัญเกี่ยวกับแก่นเรื่อง ๓ ประการคือ (ยุวพาส์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา, ๒๕๔๔ : ๑๕๔ - ๑๕๕)

๑. แก่นเรื่องไม่จำเป็นต้องเด่น หรือเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับชีวิตและธรรมชาติของมนุษย์เสมอไป เรื่องประเภทสนุกขบขัน เรื่องประเภทนักสืบ เรื่องลึกลับ เรื่องผจญภัย เรื่องน่ากลัวมักไม่มีแก่นเรื่องที่สลักสำคัญ เพราะผู้แต่งมีจุดมุ่งหมายเพียงเพื่อต้องการให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกเพลิดเพลิน สนุก ตื่นเต้น หรือสยดสยองกับเรื่องที่ต้องการเสนอเท่านั้น ส่วนเรื่องอิงประวัติศาสตร์ มักมีแก่นเรื่องที่สำคญนำเสนอ

๒. แก่นเรื่องสามารถมีได้มากกว่าหนึ่งแก่นเรื่อง ด้วยเหตุที่แก่นเรื่องได้จากการวิเคราะห์ตีความเนื้อเรื่อง บริบทของเรื่องจึงเอื้อและสนับสนุนความหลากหลายของแก่นเรื่อง ผู้อ่านอาจมีความเห็นเกี่ยวกับแก่นเรื่องต่างกันออกไป ผู้อ่านบางคนอาจสรุปแก่นเรื่องตามเหตุการณ์ที่ตัวละครประสบ

๓. แก่นเรื่องไม่จำเป็นต้องสอดคล้องกับความเชื่อและค่านิยมของผู้อ่าน ผู้อ่านอาจไม่เห็นด้วยหรือไม่ยอมรับแนวความคิดของผู้แต่ง แต่ความคิดและทัศนคติของผู้แต่งต้องมีพลังพอที่จะนำความคิดและจินตนาการของผู้อ่านให้มีโลกทัศน์ที่กว้างขวางขึ้น พร้อมกับผลักดันให้ผู้อ่านได้สำรวจไตร่ตรองบทสรุป ค่านิยม และความเชื่อของตนเอง เพื่อให้รู้ถึงเหตุและผลว่าทำไมเขาจึงปฏิเสธแนวความคิดของผู้แต่ง

๕. การสร้างตัวละคร (Personization) นวนิยายหรือนิทานในสมัยแรกๆ นิยมสร้างตัวละครที่เป็นแบบ Idealism ผู้เขียนมักจะสร้างตัวละครจากบุคคลที่มีฐานะสูงส่งในสังคม เช่นเศรษฐี เชื้อพระวงศ์ หรือกษัตริย์ ภายหลังจากนิยายสร้างตัวละครที่เป็นแบบ Realism คือสามัญชนตามที่ปรากฏในสภาพชีวิตจริงของสังคม ตัวละครเอกและตัวร้ายบางครั้งก็มีบทบาทสำคัญเท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นการสร้างตัวละครมีบทบาทอย่างสมจริงตามฐานะของสังคมแห่งตัวละครนั้น ๆ

ตัวละครในนวนิยายมีอยู่สองระดับ คือระดับแรกตัวละครคือ บุคคลใดบุคคลหนึ่งที่มีบทบาทในเรื่อง ความหมายระดับสอง คือ คุณลักษณะของตัวละคร เช่นรูปร่าง หน้าตา หรือคุณสมบัติพิเศษทางศีลธรรม (Perrine 1978: 1491 อ้างถึงใน รัชญา สังขพันธ์านนท์, ๒๕๔๓ : ๑๗๓)

สายทิพย์ นุกุลกิจ (สายทิพย์ นุกุลกิจ, ๒๕๓๗ : ๑๗๘) กล่าวว่า ตัวละครคือ ผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรมต่างๆ ในเรื่อง ตัวละครนี้นับเป็นองค์ประกอบสำคัญส่วนหนึ่งของนวนิยาย เพราะไม่มีตัวละครแล้ว เรื่องราวต่างๆ ในนวนิยายก็ย่อมจะเกิดขึ้นไม่ได้ ตัวละครในนวนิยายย่อมมีได้ไม่จำกัดทั้งในส่วนที่เป็นตัวเอกและตัวประกอบ สุดแต่ผู้แต่งจะเห็นว่าเหมาะสม

ตัวละครเอกของเรื่อง คือ ตัวละครที่เป็นศูนย์กลางของเรื่อง อาจมีทั้งฝ่ายหญิงและฝ่ายชาย หรืออาจมีเพียงฝ่ายเดียวก็ได้

ตัวละครประกอบมีส่วนช่วยเหตุการณ์ต่าง ๆ ในเรื่องทำให้เรื่องดำเนินไปด้วยดี การสร้างตัวละครที่นิยมกันในปัจจุบันมี ๕ แบบ คือ

๕.๑ การสร้างตัวละครแบบพิมพ์เดียวกัน (Stereo Types) เป็นตัวละครที่เป็นแบบตัวเอกของเรื่องที่มีพฤติกรรมเป็นมาตรฐานถอดมาจากชีวิตจริง เป็นภาพคนจริง ๆ ในสังคมนั้น ๆ ผู้อ่านจะมีความรู้สึกรู้ว่าเป็นบุคลิกของบุคคลในสังคม

๕.๒ การสร้างตัวละครแบบธรรมเนียมนิยม (Stock Characters) มีลักษณะการสร้างตัวแบบอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเลียนแบบมาจากวีรบุรุษ บุคลิกของตัวละครเป็นแบบจินตนิยม คือ ไกลจากสังคมปัจจุบันมาก

๕.๓ การสร้างตัวละครแบบนิทานเปรียบเทียบ หรือสัญลักษณ์ (Allegorical and Symbolical Characters) การสร้างตัวละครแบบนี้มักจะพบในวรรณกรรมประเภทบทประพันธ์และนวนิยายประเภท Modernize คือนวนิยายที่มีแนวคิดเป็นไปตามที่เคยมีอยู่ แต่มีรูปแบบและแนวคิดที่แปลกใหม่ออกไป หรืออาจจะมีรูปแบบเก่าหลาย ๆ แบบคละเคล้าปะปนก็ได้ โดยไม่มีลักษณะใดเด่นกว่า คือ มีทั้งส่วนที่เป็นคลาสสิก และโรแมนติคปนกัน เป็นต้น

๕.๔ การสร้างตัวละครแบบมิติสมบูรณ์ (Full-Dimensional Characters) คือตัวละครที่มีลักษณะอุปนิสัยที่พัฒนาไปตามเหตุการณ์และกาลเวลา

๕.๕ การสร้างตัวละครแบบคงที่ตลอดกาล (The Permanence and Universality of Characters) ตัวละครประเภทนี้ย่อมมีลักษณะพื้นฐานธรรมชาติ เพราะคงที่ไม่เปลี่ยนแปลง ถึงแม้กาลเวลาจะล่วงเลยไปนานเพียงไร ตัวละครนั้นก็ยังมีนิสัย ความประพฤติ การพูดจา และบุคลิกอื่นๆ คงที่ ผู้เขียนจะเขียนนวนิยายเรื่องใหม่ แต่ให้ตัวละครเดิมเป็นตัวแสดงพฤติกรรม คือ เปลี่ยนฉาก เปลี่ยนเนื้อเรื่อง แต่ยังใช้ตัวละครเดิม มีบุคลิกภาพเดิม ส่วนใหญ่มักจะเป็นบุคลิกของตัวละครที่เป็นที่คุ้นเคยกับผู้อ่าน

๖. การปิดเรื่อง (Ending) ในการเขียนนวนิยายถึงแม้ว่าจะไม่เน้นการปิดเรื่องมากเหมือนเรื่องสั้นก็ตาม แต่ก็พบว่าในการเสนอนวนิยายปัจจุบันนี้ นักเขียนได้มีกลวิธีการจบเรื่องที่แปลก สร้างความฉงนหรือคาดไม่ถึงแก่ผู้อ่านอยู่มาก ไม่นิยมจบเรื่องปิดแบบสันติสุขเพียงแนวเดียว ในการปิดท้ายเรื่องในปัจจุบันของนวนิยายนิยมปิดเรื่องกันหลายแบบ ดังนี้

๖.๑ การปิดเรื่องแบบพลิกความคาดหมาย (Surprise Ending) หรือเรียกว่าปิดเรื่อง แบบหักมุม (Twist Ending) ซึ่งนิยมกันมาก เพราะให้ความแปลกใหม่แก่ผู้อ่าน

๖.๒ การปิดเรื่องแบบโศกนาฏกรรม (Tragic Ending) คือการจบเรื่องแบบผิดหวังหรือความล้มเหลวในชีวิต หรือการสูญเสีย

๖.๓ การปิดเรื่องแบบสุกนาฏกรรม (Happy Ending) เป็นการจบแบบสมหวัง สันติสุขของตัวละคร

๖.๔ การปิดเรื่องแบบเป็นจริงในชีวิต (Realistic Ending) เป็นการจบเรื่องแบบสมจริงและไม่ปิดเรื่องโดยเด็ดขาด ปล่อยให้ผู้อ่านคิดต่อตนเอง

จากองค์ประกอบของนวนิยายทั้ง ๖ ประการดังกล่าวมาข้างต้น เป็นเพียงเกณฑ์ในการศึกษารูปแบบของนวนิยายเท่านั้น แต่การที่นวนิยายนั้นจะมีคุณค่าหรือสามารถผูกใจผู้อ่านนั้นน่าจะมีองค์ประกอบอื่น ๆ อีกด้วย เช่นกลวิธีการดำเนินเรื่อง (Technique) ซึ่งต้องสอดคล้องกับโครงเรื่อง การลำดับเรื่อง รวมถึงแก่นของเรื่องที่คุณสอดแทรกอยู่ในนวนิยายนั้นๆ เพราะว่า กลวิธีการดำเนินเรื่องมีส่วนช่วยให้แก่นของเรื่องเด่นชัดขึ้นมาก น่าติดตามและเร้าใจผู้อ่านอีกด้วย

สรุปได้ว่านวนิยายมิใช่เป็นเพียงงานเขียนร้อยแก้วทั่วไปเท่านั้น หากแต่นวนิยายมีจุดประสงค์ในการเขียน ซึ่งขึ้นอยู่กับความต้องการของผู้เขียนที่จะแสดงออกมา การแสดงออกทางความคิดของผู้เขียนนี้จะสัมพันธ์เป็นอย่างดีกับประเภทของนวนิยาย ผู้ประพันธ์จะเลือกสร้างตัวละคร กำหนดโครงเรื่อง แก่นเรื่อง สร้างฉาก ตลอดจนจินตนาการที่สื่อถึงเป้าหมายที่ผู้เขียนต้องการจะส่งสาร ทั้งนี้ความสำเร็จของนวนิยายย่อมหมายถึงสารที่ผู้เขียนส่งออกไปและได้รับการยอมรับจากผู้อ่าน เช่นผู้อ่านเชื่อว่าเกิดขึ้นจริง คำนึงเป็นต้นด้วย

๒.๒ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์

อภิรักษ์ ชัยปัญหา กล่าวว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบการเขียนนวนิยายประเภทหนึ่งที่มีลักษณะแตกต่างไปจากนวนิยายประเภทอื่น คือมีการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์เป็นโครงเรื่อง มีการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ หรืออาจใช้บุคคลที่มีชื่อปรากฏในประวัติศาสตร์เข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของการเขียนนวนิยาย เนื้อเรื่องเป็นการเล่าถึงเหตุการณ์ในอดีต ด้วยลักษณะการประพันธ์เช่นนี้ทำให้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีไม่มากนักหากเทียบเท่ากับการเขียนนวนิยายประเภทอื่น เพราะผู้ประพันธ์ต้องศึกษาค้นคว้าข้อมูลเป็นจำนวนมากก่อนผสมกับนวนิยายและลงมือเขียน (อภิรักษ์ ชัยปัญหา, ๒๕๔๖ : ๑)

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในประเทศไทยเริ่มต้นเมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๗ (ว.วินิจฉัยกุล, ๒๕๓๑ : ภาคผนวก) ในรัชกาลที่ ๖ โดยขุนรณกิจวิจารณ์ได้แต่งนวนิยายเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้ โดยใช้นามปากกาว่าอายัณโฆษ นวนิยายเรื่องนี้ลงพิมพ์เป็นตอนๆ ในวารสารไทยเกษมรายเดือน เนื้อเรื่องเป็นการผจญภัยของทหารชื่อหม่องขวัญ ซึ่งรับราชการทหารในกองทัพสมเด็จพระนเรศวรมหาราช ได้เข้าไปสืบราชการที่เมืองทวายและได้ช่วยชีวิตของเจ้าเมืองให้รอดพ้นจากอันตราย ต่อมาได้สู้รบกับพม่าและสามารถโจมตีพม่าจนได้ชัยชนะ นวนิยายเรื่องดาบศักดิ์เหล็กน้ำพี้เป็นนวนิยายที่ทรงอิทธิพลต่อการเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยอีกหลายเล่มในเวลาต่อมา

ในยุคแรกมีนวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลายเล่ม ได้แก่ เรื่องออกพระพัฒนาภิรมย์ของพันธุ์งาม (หม่อมเจ้าพงศรุตา รุจิรัชย์) เรื่องทหารเอกพระเจ้าราชาธิราชของศุภภาพ (ศาสตราจารย์พระเวทวรพิศิษฐ์) เรื่องออกขุนรชเสนาโดย ว.เผ่ามณี เรื่องทหารเอกพระเจ้ากรุงธนบุรี โดยศิระศรียานนท์ เรื่องชาติเสือไม่ทิ้งลายโดยลพบุรี (ชุ่ม ณ บางช้าง) ซึ่งนวนิยายเหล่านี้ ล้วนแต่งขึ้นในช่วง พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๔๖๙ ทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามจะสังเกตเห็นว่าเนื้อหาส่วนใหญ่ของนวนิยายเป็นการเลียนแบบเนื้อเรื่องของนวนิยายต่างชาติ คือเน้นที่เหตุการณ์สำคัญของประวัติศาสตร์

ว.วินิจฉัยกุลอธิบายว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในสมัยต่อมายังคงเป็นผู้แต่งคนเดิม เช่นอายัณโฆษ แต่งเรื่องอัศวินหาเสนางคริบดี เมื่อพ.ศ. ๒๔๗๑ ต่อมาหลวงวิจิตรวาทการแต่งเรื่องครุฑดำและนวนิยายอิงประวัติศาสตร์อีกหลายเรื่องเช่นเรื่องนเรศวรประกาศอิสรภาพ เรื่องพระเจ้ากรุงธน เรื่องศึกกลาง เรื่องน่านเจ้า เรื่องพ่อขุนผาเมือง แต่นวนิยายในช่วงนี้เน้นที่การสร้างความปลอดภัยให้คนรักชาติและมีความเป็นหนึ่งอันเดียวกันในวงศ์เผ่าไทย อันเป็นทัศนะของแนวคิดแบบชาตินิยมที่แพร่หลายในสมัยนั้น

หลังจากสงครามโลกครั้งที่ ๒ แล้ว นวนิยายอิงประวัติศาสตร์มีจำนวนลดน้อยลง แต่ก็ยังคงมีนวนิยายอิงประวัติศาสตร์บางเรื่องที่ได้รับความนิยมมาก เช่นเรื่องขุนศึก เรื่องบางระจัน เรื่องทหารเอกพระบัณฑูรของไม้ เมืองเดิม และในช่วง พ.ศ. ๒๔๙๓ นวนิยายที่เน้นฉากประวัติศาสตร์ในพระบรมมหาราชวังก็ได้รับความนิยมจากผู้อ่านมาก โดยเฉพาะเรื่องสี่แผ่นดินของ พลตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งสะท้อนสังขรณ์ของมนุษย์และเป็นการบันทึกเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ตั้งแต่รัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ จนถึงรัชกาลที่ ๘ นอกจากสี่แผ่นดินแล้วยัง

ปรากฏนวนิยายเรื่องร่มฉัตรของทมยันตี เรื่องฟ้าใหม่และเรื่องบุญเพรงพระหากสรรค์ของสุกร บุนนาค ที่กลับมาใช้ฉากประวัติศาสตร์เป็นองค์ประกอบหลักของเรื่องด้วย

ในปัจจุบันนี้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์หลายเรื่องได้รับความนิยมในหมู่นักอ่าน เพราะผู้ประพันธ์ได้เลือกเหตุการณ์สำคัญในช่วงสมัยต่างๆ ในอดีตเป็นโครงเรื่อง และได้ค้นคว้าข้อมูลก่อนเขียนทำให้เนื้อเรื่องมีความสมจริงขึ้นมา นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในยุคหลัง พ.ศ. ๒๕๑๖ จนถึงปัจจุบัน เช่น รัตนโกสินทร์ ราตรีประดับดาว นูรพา ของ ว.วินิจฉัยกุล เรื่องเจ้าไลและเรื่องท้าวทองกิมม้าของคึกเดช ก้นตามระ เรื่องเวียงแฉ่งฟ้าของกฤษณา อโศกสิน เป็นต้น

สรุปได้ว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในประเทศไทยมีพัฒนาการที่สืบต่อมาจากความนิยมในการเขียนนวนิยายที่เริ่มแพร่หลายในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ โดยที่ผู้ประพันธ์เลือกใช้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของไทยเป็นโครงเรื่องหลัก มีการผสมจินตนาการบุคคลสมมติเพิ่มเติมเพื่อให้เป็นนวนิยายที่ชวนติดตาม ในยุคต่อมานวนิยายอิงประวัติศาสตร์จะมีความละเมียดละไมในการเขียนมากขึ้น เพราะผู้แต่งได้สืบค้นข้อมูลมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการพรรณนาฉากและองค์ประกอบอื่นๆ ของเรื่อง นับได้ว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์นั้นมีความน่าสนใจในการศึกษาเป็นอย่างยิ่ง

ยุรฉัตร บุญสนิท อธิบายว่า “นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็นการเขียนนวนิยายแนวหนึ่งที่คุณเขียนจะต้องค้นคว้ารวบรวมข้อมูลซึ่งเป็นหลักฐานข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ให้ครบถ้วนสมบูรณ์ตามโครงเรื่องที่วางไว้ก่อนเป็นเบื้องต้น ในขณะที่เดียวกันด้วยเหตุผลที่ว่านวนิยายไม่ใช่ตำรา ไม่ใช่หลักฐานอ้างอิงทางประวัติศาสตร์ นวนิยายอิงประวัติศาสตร์จึงทำหน้าที่เหมือนภาพวาดเหตุการณ์ในอดีต ภาพวาดนี้จะงดงาม หรือบูดเบี้ยวอยู่ที่ฝีมือของผู้วาด” (ว.วินิจฉัยกุล, ๒๕๓๑ : บทนำ)

ดังนั้นลักษณะพิเศษของการเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ คือการพรรณนาฉากท้องเรื่องที่คุณสมจริง โดยที่ผู้เขียนจะต้องมีการศึกษาโครงเรื่องประวัติศาสตร์ และรวบรวมข้อมูลทางประวัติศาสตร์ก่อน

สำหรับนวนิยายที่เขียนโดยชาวต่างชาตินั้น มีจำนวนน้อยมากที่จะเขียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย เพราะการจำกัดเรื่องของภาษาและการเข้าถึงเอกสาร อย่างไรก็ตามก็มีนวนิยายภาษาฝรั่งเศสเล่มหนึ่งที่คุณเขียนเรื่องเกี่ยวกับรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ชื่อ รุกสยามในพระนามของพระเจ้า ซึ่งผู้เขียนได้สืบค้นเอกสารต่างๆ ที่เป็นหลักฐานทางประวัติศาสตร์ จึงทำให้การเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เปลี่ยนแปลงไป กล่าวคือเป็นการใช้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่มีหลักฐานอยู่จริงเป็นตัวดำเนินเรื่อง และผู้เขียนเพียงแต่ร้อยเรียงเหตุการณ์ตลอดจนเพิ่มเติมจินตนาการเข้าไปใหม่ ซึ่งอาจเรียกนวนิยายประเภทนี้ว่าประวัติศาสตร์อิงนิยาย (ปรีดี พิศภูมิวิถี, ๒๕๕๑ : ๑๕๕ - ๒๐๐) นอกจากนี้ยังมีนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยอีก ๒ เล่ม ที่เขียนโดยชาวฝรั่งเศส ที่เป็นสิ่งที่น่าสนใจในการศึกษาครั้งนี้

๒.๒.๑ การจำแนกและลักษณะของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ (historical novel) นับเป็นรูปแบบการประพันธ์ประเภทหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะแตกต่างจากงานประพันธ์ประเภทอื่น

ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไว้ว่า “นวนิยายที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์ ซึ่งนำมาสร้างสรรค์ขึ้นใหม่โดยใช้จินตนาการ ตัวละครที่มีทั้งที่มีตัวตนจริงในประวัติศาสตร์และที่สมมติขึ้นมาใหม่แสดงบทบาทร่วมกัน” การที่นวนิยายประเภทนี้นำเหตุการณ์ประวัติศาสตร์มาเป็นแก่นเวลาของเรื่องนั้น กล่าวได้ว่า “ไม่ได้เป็นเพียงรูปแบบทางวรรณศิลป์เท่านั้น แต่ยังเป็นสิ่งที่เตือนความทรงจำเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีตของมนุษย์ด้วยเช่นกัน” (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๕ : ๒๑๑)

รอยัล เอ เกตแมน จำแนกชนิดย่อยของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ตามลักษณะและจุดมุ่งหมายการประพันธ์ที่แตกต่างกันออกเป็น ๔ ชนิดได้แก่

๑. นวนิยายเกี่ยวกับยุคสมัย (period novel) คือนวนิยายที่แสดงรายละเอียดทางสังคมในอดีต โดยสร้างตัวละครขึ้นมาใหม่

๒. นวนิยายโลดโผนอิงประวัติศาสตร์ (historical romance) คือเรื่องเหตุการณ์บ้านเมืองและการผจญภัยในอดีตนานมาแล้ว มีเรื่องตื่นเต้นเพื่อหนีความจริง

๓. นวนิยายอิงประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง (historical novel proper) เป็นเรื่องแสดงข้อเท็จจริงแห่งยุคสมัย โดยมุ่งเน้นให้อุบัติเป็นตัวอย่างแก่ปัจจุบัน

๔. นวนิยายแสดงเบื้องหลัง (confession novel) คือนวนิยายที่ใช้เหตุการณ์ในประวัติศาสตร์หรือข่าวซึ่งคนทั่วไปสนใจเป็นโครงเรื่องมีประเภทย่อยคือ นวนิยายลึกลับเกี่ยวกับสมัยโกธิค อาชญนวนิยาย นวนิยายเชิงวิทยาศาสตร์ (รอยัล เอ เกตแมน อ้างในสุพรรณิ วราทร, ๒๕๑๕ : ๑๒ – ๑๓)

การแบ่งนวนิยายออกในลักษณะดังกล่าวข้างแสดงให้เห็นว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์ย่อมแสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างนวนิยายกับประวัติศาสตร์นั่นเองกล่าวคือ หากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องใดไม่เน้นการให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ แต่ให้ความสำคัญกับความสำเร็จอารมณ์ อาจจัดให้นวนิยายเรื่องนั้นอยู่ประเภทนิยายโลดโผนอิงประวัติศาสตร์ (historical romance) หรือจัดอยู่ในกลุ่มจินตนิยม (romantic) แต่ถ้านวนิยายอิงประวัติศาสตร์เรื่องใดเน้นการให้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์เป็นหลัก อาจจัดให้อยู่ในกลุ่มสังนิยม (realistic) หรืออาจจัดให้อยู่ในชนิดใดชนิดหนึ่งตามการจัดแบ่งชนิดย่อยของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในลักษณะแรก ซึ่งจะต้องนำเอาจุดมุ่งหมายของการประพันธ์มาพิจารณาอีกชั้นหนึ่ง

อย่างไรก็ตาม กุสุมา รักษมณีแสดงความเห็นว่า “ประวัติศาสตร์เขียนเพื่อสื่อความรู้และความคิด ในขณะที่นิยายสื่อความคิดและอารมณ์ ประวัติศาสตร์เขียนขึ้นจากเรื่องจริง แต่นิยายเป็นเรื่องแต่ง อาจจะแต่งขึ้นจากเรื่องจริงหรืออาจจะแต่งจากอารมณ์ฝันของกวีก็ได้ ดังนั้น จะนำเอานวนิยายอิงประวัติศาสตร์มาอ้างในฐานะเป็นบันทึกข้อเท็จจริงเหมือนกับ การอ้างอิงพงศาวดาร จดหมายเหตุ

บันทึก ฯลฯ หาได้ไม่” (กุสุมา รักษมณี, ๒๕๔๖ : ๔๑) จึงแสดงให้เห็นว่าระหว่างนวนิยายและประวัติศาสตร์นั้นมีความแตกต่างในเรื่องของการบันทึกและการนำมาใช้ย่อมแตกต่างกันไปด้วย เช่นเดียวกับเจตนา นาควัชระ ที่กล่าวว่าผู้แต่งนวนิยายอิงประวัติศาสตร์จำเป็นต้องสร้าง “ความสมจริง” ใน นวนิยายของตน คือ ผู้แต่งจะต้องประสานระหว่างจินตนาการกับข้อมูลประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานของหลักเหตุผล เพื่อสร้างความสมจริง ทั้งนี้เพราะผู้แต่งมักจะโน้มน้าวอารมณ์ของผู้อ่านให้รับเรื่องสมมติของตนราวกับว่าเป็นเรื่องจริงเสมอ หากผู้อ่านเห็นจริงตามเรื่องราวในนวนิยายมากเพียงไร รสทางอารมณ์ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักของนวนิยายก็จะบังเกิดขึ้นแก่ผู้อ่านมากเพียงนั้น (เจตนา นาควัชระ, ๒๕๔๒ : ๓๖) จึงเห็นได้ว่าการโน้มน้าวให้ผู้อ่านคล้อยตามเป็นหน้าที่หลักของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์นี้ และการโน้มน้าวนี้จะเกิดขึ้นก็ต่อเมื่อมีการใช้ประวัติศาสตร์ที่สมจริง เช่นตัวละคร ฉาก โครงเรื่อง หรือแก่นของเรื่อง

กล่าวเฉพาะนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ของไทยโดยพิจารณาถึงเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่นักประพันธ์ไทยได้นำมาใช้เป็นฉากเวลาของเรื่องมากที่สุด วินิตา คิติยนต์ (ว.วินิจัยกุล, ๒๕๓๑ : ๓๘) พบว่า เหตุการณ์เสียดกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ เป็นเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ที่นักประพันธ์ไทย นิยมนำมาผูกเป็นเรื่องมากที่สุด จากการศึกษาพบว่ามีนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ที่นำเหตุการณ์ประวัติศาสตร์การเสียดกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ มาใช้เป็นฉากของเรื่อง ได้แก่ ทหารเอกพระบัณฑูร ข้าหลวงเดิม และบางระจันของไม้ เมืองเดิม เรื่องกรุงแตกของพลตรีหลวงวิจิตรวาทการ เรื่องฟ้าใหม่ของศุกร บุนนาค เรื่องเลือดสุพรรณของสุจิตต์ วงษ์เทศ เรื่องสายโลหิตของโสภาค สุวรรณ เรื่องนายขนมต้มของคมทวน คันธนู เรื่องคนตีศรีอยุธยาของเสนีย์ เสาวพงศ์ เรื่องจอมทหารธรรมธิเบศของรพีพร และเรื่องอดีตของทมยันตี เป็นต้น

นวนิยายเรื่องต่างๆ ข้างต้นนั้น ต่างนำเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ครั้งเสียดกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ มาเป็นเหตุการณ์สำคัญของเรื่องเช่นเดียวกัน แต่การที่ผู้แต่งเลือกที่จะจำกัดเวลาในท้องเรื่องให้แตกต่างกันไปนั้น เป็นการตีความข้อมูลประวัติศาสตร์ตามทรรศนะของผู้แต่งที่มีต่อเหตุการณ์ หรือบุคคลในประวัติศาสตร์เป็นสำคัญ ดังนั้น จึงสามารถจัดรวมให้อยู่ในชุดเดียวกันได้ ยกเว้นอดีต ซึ่งมีลักษณะการดำเนินเรื่องแบบจินตนิมิต (fantasy) ตัวละครสามารถข้ามเวลาจากยุคปัจจุบัน ไปสู่อดีตได้ แม้ว่าจะมีการกล่าวถึงเหตุการณ์วีรกรรมชาวบ้านบางระจัน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์การเสียดกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ แต่ก็ไม่อาจจัดให้เข้าชุดกับเรื่องอื่นๆ ได้ เนื่องจากในนวนิยายเรื่องอื่น ๆ นั้นมีการดำเนินเรื่องหลักตามลำดับเวลาของเหตุการณ์ประวัติศาสตร์ยุคนั้นเพียงยุคเดียว และมีได้กล่าวถึงยุคสมัยปัจจุบัน

อภิรักษ์ ชัยปัญหาสรูปให้เห็นว่าการที่นักประพันธ์ไทยนิยมที่จะประพันธ์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์ โดยอ้างอิงเหตุการณ์การเสียดกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒ มากกว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ช่วงอื่นนั้น น่าจะเนื่องจากสาเหตุสำคัญ ๓ ประการ คือ (อภิรักษ์ ชัยปัญหาสรูป, ๒๕๔๖ : ๔ - ๕)

๑. เพื่อตอบสนองความอยากรู้เรื่องบรรพบุรุษของคนไทย

เนื่องจากเหตุการณ์ต่างๆ ในประวัติศาสตร์มีความคลุมเครือ ไม่ชัดเจน มีการโต้เถียงกันระหว่างนักประวัติศาสตร์อยู่เสมอ ทั้งอาจมีการตีความเอกสารใหม่ จึงทำให้ความอยากรู้เรื่องบรรพบุรุษของคนไทยมีอยู่อย่างต่อเนื่อง นอกจากนี้ยังมีความนิยมในการแสวงหาบรรพบุรุษของท้องถิ่น หรือวีรบุรุษในประวัติศาสตร์ท้องถิ่นอีก จึงทำให้มีความสนใจอยากรู้เรื่องประวัติศาสตร์มากขึ้น สิ่งที่ชนรุ่นหลังอยากรู้ นอกจากข้อมูลประวัติศาสตร์นั้นคือ อารมณ์ ความรู้สึกของบรรพบุรุษที่อยู่ในเหตุการณ์ครั้งนั้นด้วย นับเป็นการเรียนรู้ความเป็นมาของตนเองจากเหตุการณ์ในอดีตของบรรพบุรุษ ทั้งนี้เพราะ “อดีตแม้จะเป็นสิ่งที่จบสิ้นและหยุดนิ่งแล้ว ถึงแม้จะจบลงด้วยความตาย แต่ความกระหายที่จะรับรู้เรื่องราวของบรรพบุรุษ ตลอดจนวิถีทางดำเนินชีวิตของมวลมนุษย์ก็ย่อมยังคงอยู่ไม่สิ้นสุด” (ชาญวิทย์ เกษตรศิริและสุชาติ สวัสดิ์ศรี, ๒๕๑๘ : ๕)

๒. ผู้แต่งต้องการเทียบเหตุการณ์ในอดีตกับเหตุการณ์ในช่วงเวลาที่แต่ง

จากคำกล่าวที่ว่าประวัติศาสตร์ซ้ำรอย หรือประวัติศาสตร์เป็นเครื่องบันทึกอดีตทำให้มีการนำเสนอเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์มาเป็นเครื่องสอนใจคน เช่นการเสียดกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒ และการขาดความสามัคคีของคนไทย นับเป็นวิธีการ “ดึงเอาประวัติศาสตร์มาอธิบายปัจจุบัน” (ศิริวรรณ ลาภสมบูรณานนท์, ๒๕๔๓ : ๖๔)

๓. เหตุการณ์ประวัติศาสตร์เหมาะแก่การนำไปสร้างงานศิลป์อื่น

ประวัติศาสตร์บางช่วงเวลามีความน่าตื่นเต้น เช่นมีฉากของสงคราม บางครั้งมีฉากสะท้อนอารมณ์ ซึ่งผู้เขียนนวนิยายสามารถนำมาใช้เป็นโครงเรื่องหลักได้ ทำให้นวนิยายอิงประวัติศาสตร์สามารถแสดงอารมณ์ได้เป็นอย่างดี และสามารถนำไปสร้างงานศิลป์อื่นๆ ได้อีกเช่นละครเวที การ์ตูน เป็นต้น

แม้ว่านวนิยายอิงประวัติศาสตร์จะสามารถจัดแบ่งย่อยได้อีกหลายประเภท แต่ก็มีลักษณะร่วมกันคือนวนิยายประเภทนี้จะต้องโน้มน้าวให้ผู้อ่านมีความคล้อยตามให้ได้มากที่สุด โดยความคล้อยตามนี้อาจจะเกิดจากการวางโครงเรื่อง การบรรยาย การใช้ฉาก การใช้บุคคล อย่างไรก็ตาม สำหรับงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะได้พิจารณานวนิยายอิงประวัติศาสตร์โดยพยายามศึกษาถึงวิธีการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ จากเอกสารที่เป็นเอกสารประวัติศาสตร์ไทย ที่ผู้เขียนได้นำไปใช้ในนวนิยายว่า เมื่อผู้เขียนได้นำข้อมูลไปใช้นั้น ได้นำส่วนใดไปใช้บ้าง และมีการเพิ่มเติมรายละเอียด หรือมีการตีความเพิ่มมากขึ้นเพียงใด การศึกษานวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทยในลักษณะเช่นนี้ อาจจะเป็นอีกแนวทางหนึ่งในการศึกษาวรรณคดีในลักษณะการบูรณาการหรือพหุวิทยาาก็เป็นได้

บทที่ ๓

**ฟอลคอนแห่งอยุธยา ตากสินมหาราชชาตินักรบ
และบริบททั่วไปทางประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช
และสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช**

บทที่ ๓ นี้มีวัตถุประสงค์คือการแนะนำให้ผู้เขียนนวนิยายและแรงบันดาลใจในการประพันธ์ เพราะย่อมเป็นที่น่าสนใจว่าเหตุใดผู้เขียนที่เป็นชาวฝรั่งเศสจึงเลือกที่จะเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งนอกจากจะยากลำบากในการเขียนแล้ว การแสวงหาวัตถุดิบประกอบการเขียนก็ย่อมจะยากตามไปด้วย นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ให้เรื่องย่อของนวนิยายทั้ง ๒ เรื่อง ประกอบกับข้อมูลเพิ่มเติมเกี่ยวกับบริบททางประวัติศาสตร์ของประวัติศาสตร์ไทย ๒ ช่วง คือในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช และในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสิน

๓.๑ ประวัติผู้แตงนวนิยาย

แคลร์ คีฟ (Claire KEEF) ผู้ประพันธ์นวนิยาย

แคลร์ คีฟ (Claire KEEF) เป็นชื่อนามสกุลจริงของนามปากกา แคลร์ คีฟ ฟอกซ์ (Claire Keef-Fox) เธอเกิดที่ประเทศอิตาลี บิดาของเธอเป็นชาวอเมริกัน มารดาเป็นคนฝรั่งเศส แต่เหตุที่เธอมีเชื้อสายผสมผสานเป็นปัจจัยหนึ่งที่ทำให้เธอสนใจและใฝ่หาความรู้ในเชิงพหุสังคมวัฒนธรรม (Multi-socioculturel) จากการสัมภาษณ์ผู้เขียน เธอได้เล่าประวัติให้ฟังว่า “เนื่องจากเติบโตขึ้นมาในครอบครัวที่มีสองวัฒนธรรม จึงทำให้ฉันมีความใฝ่รู้ในอารยธรรมและวัฒนธรรมอื่นๆที่ต่างไปจากของตนเอง”

ในวัยเด็ก เธอได้เข้าศึกษาในหลายๆประเทศ “ฉันเข้าโรงเรียนในประเทศสหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส และเข้าศึกษาระดับมหาวิทยาลัยในประเทศอิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ และอังกฤษ” หลังจากนั้น แคลร์ คีฟ ได้เข้าทำงานในกระทรวงการต่างประเทศฝรั่งเศส (Ministère des Affaires Etrangères) ในฐานะล่ามที่มี

ความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศหลายภาษา อีกทั้งยังคงเป็นล่ามให้กับ ประธานาธิบดี ฌาร์ค ชีร์ค(Jacques CHIRAC) แห่งประเทศฝรั่งเศสอีกด้วย

เมื่อสิบปีที่แล้ว เธอได้เริ่มเขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เล่มแรกคือ “ฟอลคอนแห่งอยุธยา” ซึ่งเป็นหนังสือแนวอัตชีวประวัติของคอนสแตนติน ฟอลคอน (Constance Phaulkon) นักผจญภัยชาวกรีกผู้ซึ่งได้เข้าทำงานในราชสำนักสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เธอเล่าว่า ได้ใช้เวลากว่าห้าปีในการเขียนหนังสือเล่มนี้ และต่อมาเธอได้เขียนนวนิยายอิงประวัติศาสตร์อีกเล่มหนึ่งคือเรื่อง “ตากสินมหาราชชาตินักรบ” ซึ่งต่อมาหนังสือทั้งสองเล่มนี้ได้ถูกแปลเป็นฉบับภาษาไทย

ปัจจุบันนี้ Claire KEEF ดำรงตำแหน่งผู้อำนวยการสมาคมฝรั่งเศสกรุงเทพฯ (Directrice de l'Alliance Française de Bangkok) และพำนักอยู่ในประเทศไทย

๓.๒ ที่มาของการประพันธ์และแรงบันดาลใจของผู้แต่ง

แคลร์ คีฟเป็นคนที่มีความสนใจในด้านประวัติศาสตร์และชอบเขียนหนังสือเป็นทุนเดิม เธอให้สัมภาษณ์ว่า “ตอนที่ฉันเรียนอยู่ที่สวีตเซอร์แลนด์ การอ่านนิยายต่าง ๆ นั้นเป็นเรื่องต้องห้าม ดังนั้นฉันจึงต้องเขียนเรื่องเองให้ทั้งตัวฉันและเพื่อนๆ ในชั้นเรียนได้อ่านกัน”

ความหลงใหลในประเทศไทยของแคลร์ คีฟได้เกิดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๐๑

“ฉันเคยไปชมงานนิทรรศการที่กรุงบรัสเซล ประเทศเบลเยียม ฉันเห็นรูปจำลองของพระราชวังบางปะอินซึ่งเป็นสิ่งที่สวยที่สุดเท่าที่ฉันเคยเห็นมา ดังนั้นฉันจึงตั้งปณิธานกับตัวเองว่าสักวันหนึ่งฉันจะต้องมาประเทศไทยให้จงได้”

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๑๘ ความตั้งใจของเธอก็ได้กลายเป็นจริง เธอกล่าวว่า “แม้ว่าตอนที่ฉันมาประเทศไทยในครั้งนั้นจะเกิดการปฏิวัติทางการเมืองขึ้น แต่นั่นก็ไม่ทำให้ฉันกลัวแม้แต่หน่อย” ในช่วงเวลาท่องเที่ยว เธอได้เยี่ยมชมพระราชวัง และสถานที่ทางประวัติศาสตร์ต่างๆ มากมาย “น่าประหลาดใจมากที่ฉันไม่เคยเจอหนังสือเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยสำหรับชาวต่างชาติเลย” หลังจากนั้นเธอได้มาที่จังหวัดลพบุรี ที่นี่เองที่ทำให้เธอได้พบกับเรื่องราวของบุคคลในประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ นั่นคือ “คอนสแตนติน ฟอลคอน” เธอรู้สึกได้ว่าบุคคลผู้นี้มีอะไรบางอย่างที่คล้ายคลึงกันกับเธออย่างหนึ่ง เธอเล่าว่า “ฉันพบว่าสิ่งที่เหมือนกันระหว่างเราทั้งสองก็คือ เราทั้งคู่ทำงานเป็นล่าม แม้ฟอลคอนจะได้ทำงานในราชสำนักและเป็นล่ามส่วนพระองค์ของสมเด็จพระนารายณ์ฯ แต่สุดท้ายเขาก็ต้องจบชีวิตลงอย่างน่าเศร้า”

หลังจากที่เธอได้เดินทางกลับมาที่ฝรั่งเศส เธอจึงเริ่มทำงานวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับคอนสแตนติน ฟอลคอน ซึ่งข้อมูลส่วนใหญ่จะได้มาจากงานวิจัยทางประวัติศาสตร์ต่างๆ จากทั้งเอกสารรายงานของคณะบาดหลวงมิสซังต่างประเทศกรุงปารีส (Missions Etrangères de Paris) ผลงานของ Dirk van der Cruysse และผลงานของ Michel Jacq'Hergouarche รวมทั้งวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ Jacqueline de

Fels แคลร์ อธิบายเพิ่มเติมว่า “สำหรับฉันแล้วการหาข้อมูลไม่ใช่อุปสรรคใหญ่อะไรเลย หนังสือต่าง ๆ นั้นทำให้เราสามารถแกะรอยไปยังของข้อมูลอื่นๆ ได้อีก สำหรับฉันแล้วถือว่าเป็นเรื่องที่น่ายินดีทีเดียว” และแล้วเธอก็เขียนหนังสือเล่มแรกของเธอได้สำเร็จโดยใช้เวลาเขียนกว่าห้าปี “ในช่วงแรก ฉันไม่ได้คิดที่จะเขียนเป็นนิยายออกมา งานวิจัยเกี่ยวกับฟอลคอนเป็นเพียงหัวข้อที่จะนำไปเสนอแก่สมาคมนักล่ามฝรั่งเศสเพียงแค่นั้น แต่สุดท้ายงานวิจัยของฉันก็ดำเนินต่อไปและออกมาเป็นหนังสือกว่า ๑๕๐ หน้า ซึ่งฉันใช้เวลาเขียนถึงเวลากว่าห้าปีเลยทีเดียว”

ในเวลาต่อมาเธอก็เริ่มเขียนหนังสือเล่มที่สองที่มีชื่อว่า “ตากลินมหาราชชาตินักรบ” แคลร์ ก็พกล่าถึงจุดเริ่มต้นของหนังสือเล่มที่สองของเธอไว้ว่า

“ในช่วงที่ฉันค้นคว้าวิจัยเกี่ยวกับฟอลคอนอยู่นั้น ฉันได้พบกับเอกสารทางประวัติศาสตร์เรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องราวของบุคคลทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญท่านหนึ่งของประเทศไทย และได้สถาปนาตนเป็นพระเจ้าตากลินมหาราชในเวลาต่อมา ด้วยเหตุนี้เองฉันจึงสนใจที่จะติดตามและค้นหาเรื่องราวของท่าน”

สำหรับผู้เขียนแล้ว พระเจ้าตากลินเป็นบุคคลที่คล้ายคลึงกับนโปเลียน โบนาปาร์ต (Napoléon Bonapart) แห่งฝรั่งเศส

“สำหรับฉัน พระเจ้าตากลินและนโปเลียนมีบางจุดที่คล้ายกันอยู่ ทั้งในด้านความเยาวยวี ความเฉลียวฉลาด ความกล้าหาญ และทั้งคู่มีพื้นฐานมาจากครอบครัวสามัญชน หนังสือเล่มนี้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับนักรบหนุ่มกล้าผู้เกิดมาพร้อมกับสายเลือดชาวจีน ความสัมพันธ์ฉันมิตรระหว่างพระเจ้าตากลินกับชาวฝรั่งเศส และความสัมพันธ์ระหว่างพระเจ้าตากลินกับพระสหายผู้หนึ่ง ซึ่งภายหลังได้ขึ้นครองราชย์เป็นสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช”

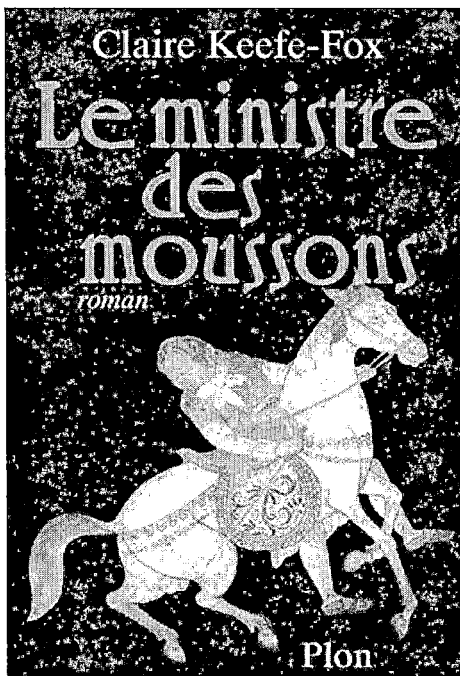
ในการทำงานของแคลร์ คีฟ เธอสรรค์สร้างจินตนาการลงไปในผลงานแต่ละเล่ม เธอกล่าวถึงวิธีการทำงานของเธอไว้ว่า “ในขณะที่ฉันที่อ่านข้อมูลทางประวัติศาสตร์ จินตนาการผุดขึ้นมาด้วยตัวของมันเอง ฉันก็เพียงแค่เขียนถึงสิ่งที่มีได้ปรากฏอยู่ในแหล่งข้อมูลที่หามาได้ เช่น บทพูด ความรู้สึกของตัวละครเอกหรือของเหล่าตัวรอง” เธอกล่าวต่ออีกว่าจินตนาการของเธอที่มีอยู่ในหนังสือนั้นจะทำให้ผู้อ่านสามารถเข้าถึงประวัติศาสตร์ได้ง่ายยิ่งขึ้น สิ่งที่สำคัญที่สุดในหนังสือของเธอนั้นคือการเป็นฐานข้อมูลทางประวัติศาสตร์อย่างแท้จริง “ฉันชอบนิยายประวัติศาสตร์มาก แต่แค่พวกนิยายมีข้อมูลที่ถูกต้องเท่านั้นซึ่งนิยายเหล่านี้ทำให้เราได้เข้าใจว่ามนุษย์เป็นผู้สร้างประวัติศาสตร์พร้อมกับข้อดีและข้อเสียต่างๆของพวกเขาเอง” ในด้านความสำเร็จของเธอที่เกิดขึ้นในประเทศไทย เธอพูดอย่างติดตลกว่า “ถึงตอนนี้ ฉันก็

ยังไม่เข้าใจว่าทำไมหนังสือของฉันถึงประสบความสำเร็จอย่างมากในประเทศไทย บางทีอาจจะเป็นเพราะเรื่องราวที่ฉันเขียนขึ้นดูไม่ค่อยน่าจะเคารพเสียเท่าไรหรอกมัง”

สรุปได้ว่าแรงบันดาลใจที่ทำให้แคล คีฟ-ฟอกซ์ ได้เขียนนวนิยายเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทยคือความสนใจส่วนตัวที่ได้เคยเดินทางมาเมืองไทยก่อน และได้ซึมซับความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ฝรั่งเศสในสมัยครั้งสมเด็จพระนารายณ์มหาราช พร้อมกับที่แคล คีฟ-ฟอกซ์ มีความสามารถในการใช้ภาษาต่างประเทศในฐานะล่าม ยิ่งไปกว่านั้น สิ่งสำคัญคือจินตนาการที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลก่อนเขียนนวนิยาย

๓.๓ เรื่องย่อนวนิยายเรื่อง ฟอลคอนแห่งอยุธยา (Le Ministre des Moussons)

ฟอลคอนแห่งอยุธยาหรือ Le Ministre des Moussons เป็นนวนิยายภาษาฝรั่งเศสความยาว ๓๐๐ หน้า พิมพ์ครั้งแรกที่ประเทศฝรั่งเศสโดยสำนักพิมพ์ Plon กรุงปารีสเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๑ ต่อมาแปลเป็นภาษาไทยโดยกล้วยไม้ แก้วสนธิ สำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์จัดพิมพ์เมื่อ ปี พ.ศ. ๒๕๔๖

หน้าปกนวนิยายเรื่อง Le Ministre des Moussons และนวนิยายแปลเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา

นวนิยายชีวิตอิงประวัติศาสตร์ของคอนสแตนติน ฟอลคอน หรือเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ซึ่งเป็นขุนนางฝรั่งเศสสมัยสมเด็จพระนารายณ์ หนังสือฟอลคอนแห่งอยุธยา ได้แบ่งเนื้อหาออกเป็น ๓ บรรพ ดังนี้

บรรพที่ ๑ เป็นการบอกเล่าถึงชีวิตในวัยเด็กของฟอลคอน เมื่ออายุได้ ๑๑ ขวบ ตัดสินใจจากบ้านเกิดที่เกาะเซฟาโลเนีย (ปัจจุบันคือดินแดนในประเทศกรีซ) มาเป็นเด็กรับใช้ส่วนตัวของกัปตันโฮเวิร์ดใน

เรือสินค้าที่มีโอกาสท่องเที่ยวไปในประเทศต่างๆ ด้วยความเฉลียวฉลาดและตั้งใจศึกษาหาความรู้ ทำให้พูดภาษาอังกฤษและโปรตุเกสได้ แต่เมื่อกลับตันโฮเวิร์ดเลิกเดินเรือแล้ว ฟอลคอนก็สมัครเข้าเป็นพนักงานบัญชีให้กับเรือโฮปเวลล์ ไม่นานก็เกิดเรื่องร้ายขึ้น เมื่อมีการจุดดอกไม้ไฟทำให้เศษดินระเบิดไปติดกับเชื้อเพลิงทำให้เกิดไฟไหม้สินค้าในเรือทุกคนตกใจไม่รู้จะทำอย่างไร แต่ฟอลคอนมีสติมากที่สุดจึงได้ขึ้นไปบนเรือ เพื่อนำสินค้าที่ยังไม่ไหม้และยับยั้งไม่ให้เกิดระเบิด เมื่อเหตุการณ์สงบลง เซอร์โจเซย์ ในนามบริษัทอินเดียตะวันออกแห่งอังกฤษได้มอบเงินจำนวนหนึ่งพันเหรียญทองให้แก่ฟอลคอนเพื่อเป็นการตอบแทนบุญคุณ จากเหตุการณ์ครั้งนั้นทำให้ฟอลคอนได้รับอิสระในการค้า

ใน ค.ศ. ๑๖๗๔ ฟอลคอนได้เดินทางมายังเมืองมะริด ในฐานะพ่อค้าอยู่กับจอร์จ ไวต์ เรียนรู้วัฒนธรรมของชาวสยาม เรียนการใช้ภาษาสยาม เนื่องจากฟอลคอนมีความสามารถพิเศษในการเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอย่างง่ายดาย ฟอลคอนจึงเรียนรู้การใช้ภาษาสยามอย่างคล่องแคล่วในเวลาเพียงไม่กี่ปี และเริ่มติดต่อทำการค้าต่างๆ การค้าครั้งสำคัญคือการลักลอบขนดินปืนและข้าวเพื่อส่งไปยังปัตตาเวีย เพื่อจะได้นำไปขายให้พวกกบฏของนางพญาปัตตานี ครั้งนั้นฟอลคอนโชคไม่ดี เรือประสบพายุอัปปางเสียก่อนที่หน้าเมืองนครศรีธรรมราช หลังจากพักผ่อนและช่วยงานเจ้าเมืองอยู่พักหนึ่ง ฟอลคอนจึงเดินเท้ากลับขึ้นมาแจ้งข่าวการอัปปางของเรือของบริษัทกับอยุธยา และได้เข้าทำงานที่พระคลังกับโกษาธิบดี จากนั้นมีโอกาสเข้าเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์ฯ หลายครั้ง เพื่อบอกเล่าเรื่องราวการเดินทางและเล่าถึงดินแดนโลกตะวันตก เมื่อฟอลคอนได้งานทำที่มั่นคงจึงเขียนจดหมายให้จอร์จ ไวต์และภรรยา เดินทางมาค้าขายที่อยุธยาด้วย

บรรพที่ ๒ ด้วยความทะเยอทะยานและใฝ่สูง จึงทำให้ฟอลคอนกล่าวโทษพระคลังว่าเป็นกบฏ ทำให้ฟอลคอนได้กลายเป็นผู้ที่มีอำนาจสูงสุดในทางการค้า พระเพทราชาและหลวงสรศักดิ์จึงเกิดความไม่พอใจ ฟอลคอนกลายเป็นคนโปรดของสมเด็จพระนารายณ์ฯ และในช่วงนี้ฟอลคอนได้แต่งงานกับคองญู มารี ก็มาร์

ความใกล้ชิดระหว่างเจ้าพระยาวิชาเยนทร์และสมเด็จพระนารายณ์ฯ ทำให้เกิดความริษยาขึ้นในหมู่ราชวงศ์ ซึ่งทำให้เกิดผลเสียต่อตัวเจ้าพระยาวิชาเยนทร์เองในเวลาต่อมา

บรรพที่ ๓ เริ่มต้นเมื่อพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศสส่งคณะทูตมายังอยุธยามี เซอวาลิเย่ เดอ โชมองต์ (Chevalier de Chaumont) เป็นราชทูต ฟอลคอนก็เป็นคนสำคัญในการรับราชทูตครั้งนั้น ความทะเยอทะยานผลักดันฟอลคอนให้คิดกบฏต่อสยาม ด้วยการส่งจดหมายไปยังพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ให้ทรงส่งทัพมายึดอยุธยา ทหาร ๖๐๐ นายจากจำนวน ๓,๐๐๐ นาย เดินทางเข้ามายังกรุงศรีอยุธยา แต่พระเพทราชาและโกษาปานทราบแผนการร้ายนี้ในระหว่างที่สมเด็จพระนารายณ์ฯ ประชวรหนัก เมื่อสมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงพระประชวรหนักใกล้สวรรคต ก็มีข่าวลือว่าเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ต้องการใช้องค์กรชทายาทเป็นหุ่นเชิดและเข้ามาเป็นผู้ปกครองเสียเอง ซึ่งแม้เหตุดังกล่าวจะมีความเป็นไปได้น้อย แต่ก็เหตุผลเหตุให้พระเพทราชาไม่พอใจกับนโยบายด้านต่างประเทศที่ส่งผลให้มีชาวต่างชาติมาอยู่ในกรุงศรีอยุธยา มากมาย

เมื่อพระเพทราชาได้รับอำนาจให้ดูแลราชอาณาจักรในขณะที่สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงพระประชวร ก็จับกุมเจ้าพระยาวิชาเยนทร์และผู้ติดตามรวมถึงขุนนางคนต่างๆ แล้วนำตัวพอลคอนไปประหารในวันที่ ๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๖๘๘ เมื่อสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงทราบถึงเหตุดังกล่าว พระองค์ทรงกริ้วมาก หากแต่ด้วยพระวรกายที่ทรงไม่แข็งแรงพอที่จะทำการใดๆ พระองค์จึงสวรรคตในอีกไม่กี่วันต่อมา พระเพทราชาขึ้นครองราชย์โดยการปราบดาภิเษก และดำเนินนโยบายต่อต้านชาวต่างชาติ ส่งผลให้เกิดการขับไล่ชาวต่างชาติแทบทั้งหมดออกจากราชอาณาจักร บรรดาพวกขุนนางทหาร ต่างละทิ้งหน้าที่แล้วมาเข้าถวายตัวต่อพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่ นายเวเรต์ซึ่งเป็นหัวหน้าสถานีการค้าของฝรั่งเศสที่อยุธยาโกรธมากที่เขาได้รับคำสั่งให้มาเจรจากับกองทัพฝรั่งเศสเพื่อยอมแพ้ แต่นายพลเคส์ฟาร์จ ผู้นำทหารฝรั่งเศสหายอมไม่ เนื่องจากชาวฝรั่งเศสอยู่ในสภาพที่สิ้นหวังแต่ถึงอย่างไรกองทหารก็ต้องเตรียมพร้อมรบเสมอเพราะทัพของพระเพทราชาจะโจมตีเมื่อไรก็ได้ พระเพทราชาส่งพระคลังคนใหม่คือ โภษาปานมาเจรจากับนายพลเคส์ฟาร์จว่าต้องการสิ่งใด ถ้าต้องการเรือเพื่อนำกองทหารฝรั่งเศสกลับประเทศก็ยินดีจะจัดการให้ แต่ฝรั่งเศสจะต้องส่งเรือกลับคืน โดยฝรั่งเศสจะต้องทิ้งชาวฝรั่งเศสไว้เป็นตัวประกัน และจะรับประกันความปลอดภัยของตัวประกัน

เมื่อออกหลวงสรศักดิ์ บุตรชายของพระเพทราชาทราบว่านางพอลคอนหลบหนีไปบางกอกและจะกลับ ไปฝรั่งเศสพร้อมกับนายพลเคส์ฟาร์จก็โกรธอย่างมาก ขอให้พระเพทราชาสั่งให้ชาวฝรั่งเศสส่งตัวหล่อนกลับคืน พระเพทราชายอมทำตาม ถึงแม้ใจจริงอยากจะปล่อยหล่อนไป แต่ต้องเอาใจออกหลวงสรศักดิ์ จึงส่ง โภษาปานไปเจรจาสยามจะถือว่าการเป็นพันธมิตรสิ้นสุดลงหากมิส่งตัวมาตามพอลคอนคืน นายพลเคส์ฟาร์จเรียกประชุมนายทหาร โดยมีการออกความคิดเห็นว่าควรทำสัญญาประกันความปลอดภัยให้แก่นางพอลคอน ครั้นวันที่ ๑๓ พฤศจิกายน ค.ศ. ๑๖๘๘ เรือรบอริฟลาม เลอ สยาม กับเลอละไว้ถอนสมอออกไปและได้พานายเวเรต์และบุตรชายของนายพลเคส์ฟาร์จไปด้วย

ชีวิตของคอนสแตนติน พอลคอน จบลงที่สยามโดยเริ่มจากคนไร้ทรัพย์สินแต่ความกล้าหาญและความทะเยอทะยานสูง เขาพยายามไต่เต้าจากตำแหน่งค้าค้อยจนได้เป็นใหญ่ เป็นที่โปรดปรานของพระเจ้าแผ่นดินในดินแดนตะวันออกและได้รับแต่งตั้งเป็นขุนนางโดยพระเจ้าแผ่นดินในแดนตะวันออกแต่ความปรารถนาในลาภ ยศมากเกิน ไปก็เป็นสิ่งที่ทำให้ชะตาชีวิตของเขาต้องสิ้นสุดลงด้วย

๓.๔ บริบททั่วไปทางประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

๓.๔.๑ ประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชเป็นพระราชโอรสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปราสาททอง ทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นพระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยาเมื่อวันที่ ๙ ตุลาคม พ.ศ. ๒๑๔๕ ขณะมีพระชนมายุเพียง ๒๔ พรรษาเศษ ในการปราบดาภิเษกนี้ได้ทรงกำจัดพระปิตุลา คือสมเด็จพระศรีสุธรรมราชาที่ขึ้นครองราชย์ได้เพียง ๒ เดือน ทั้งที่ก่อนหน้านี้ทั้งสองพระองค์เคยร่วมมือกัน โคนอำนาจเจ้าฟ้า

ไชย ซึ่งเป็นพระราชโอรสในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวปราสาททองมาแล้ว ลักษณะของการทำรัฐประหารในลักษณะเช่นนี้ได้เกิดขึ้นเสมอในประวัติศาสตร์การเมืองของกรุงศรีอยุธยา (นิคม มุติกะคามะ, ๒๕๒๓ : ๕) กล่าวคือ เมื่อใดที่มีขุนนางซึ่งมีอำนาจสามารถรวบรวมกองกำลังพลได้ ก็มักจะมีการทำรัฐประหารเกิดขึ้น

อนึ่ง มีข้อสังเกตได้ว่ากฎมณเฑียรบาลที่มีการตราขึ้นตั้งแต่ในรัชสมัยของสมเด็จพระบรมไตรโลกนาถนั้น มิได้ระบุความชัดเจนในการขึ้นครองราชสมบัติของพระมหากษัตริย์ ทำให้เสมือนว่าผู้ที่มีสิทธิในราชบัลลังก์ไม่จำเพาะเพียงแต่พระราชโอรส พระมหาอุปราชหรือพระอนุชาเท่านั้น หากแต่หมายรวมถึงผู้ที่มีอำนาจสามารถรวบรวมกำลังพลและสามารถทำการรัฐประหารได้สำเร็จก็สามารถขึ้นครองราชสมบัติได้เช่นเดียวกัน (กฎหมายตราสามดวง เล่ม ๑, ๒๕๐๕ : ๖๕-๗๒)

ลักษณะของการเมืองในรัชสมัยของสมเด็จพระนารายณ์มหาราชในช่วงทศวรรษแรกดูเหมือนได้สงบนัก มีการทำทลายอำนาจของผู้นำองค์ใหม่อยู่เสมอ ทั้งการพยายามแข็งเมืองของหัวเมืองประเทศราชที่ทำให้สมเด็จพระนารายณ์มหาราชต้องยกทัพไปปราบให้อ่อนน้อมลงเช่นที่หัวเมืองเชียงใหม่ และการทำทลายอำนาจจากคนในด้วย กล่าวคือ หลังจากที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์และครองราชย์ได้เพียง ๒ เดือน ก็เกิดกบฏขึ้นเป็นครั้งแรกจากพระไทรภูวนาทิตยวงศ์ ซึ่งเป็นพระอนุชาต่างพระชนนีของสมเด็จพระนารายณ์ที่ได้รวบรวมกองกำลังพลเพื่อกบฏ ดังเช่นที่สมเด็จพระนารายณ์ฯ เคยทรงทำ แต่ยังมีได้ลงมือกระทำการใด ๆ ก็ถูกสืบสวนและจับได้เสียก่อน

พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาธิบายเหตุการณ์ครั้งนี้ยังมีสีสันและแสดงเล่ห์เหลี่ยมของพระไทรภูวนาทิตยวงศ์หลายประการ เช่น แอบเหน็บมีดไว้ที่ขาแล้วขึ้นเฝ้าสมเด็จพระนารายณ์มหาราช หรือช่องสุมผู้คนเพื่อจะทำร้ายพระเจ้าอยู่หัวเมื่อเสด็จออกพระราชพิธีตรียัมปวาย แต่ความดังกล่าวสืบรู้ก่อนและจับได้ พิจารณาความเป็นสัตย์ จึงทรงพระกรุณาให้สำเร็จโทษเสีย (พระราชพงศาวดารกรุงศรีอยุธยาฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม), ๒๕๔๕ : ๑๕๖ - ๒๐๑)

เมื่อสมเด็จพระนารายณ์ทรงได้สวนมูลความผิดแล้ว พบว่ามีขุนนางชั้นผู้ใหญ่จำนวนมากเข้าร่วมด้วย อาทิ ออกญาพลเทพ ออกญากลาโหม ออกญาสุโขทัย พระยาพิทลุง พระศรีภูริปริษา ฯลฯ ดังนั้นพระองค์จึงโปรดให้สำเร็จโทษพระไทรภูวนาทิตยวงศ์และประหารชีวิตขุนนางต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจำนวนมากทันที โดยอาศัยความร่วมมือจากกองกำลังทหารต่างชาติที่มีประจำการอยู่ในราชสำนัก (นิธิ เอียวศรีวงศ์, ๒๕๒๗ : ๔๒-๔๓)

เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ช่วงนี้สะท้อนถึงประเด็นปัญหาของการไม่ไว้วางใจขุนนางสยามบางส่วน และเผยให้เห็นถึงปฏิสัมพันธ์อันตึงเครียดระหว่างพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ใหม่กับกองกำลังทหารฝ่ายชำนาญการที่จะปรากฏตลอดรัชสมัย และนำไปสู่ปัญหาในการอ้างความถูกต้องของพระเพทราชาใน พ.ศ. ๒๒๓๑ ด้วย

อาจกล่าวได้ว่าสมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงขึ้นครองราชย์ท่ามกลางความวุ่นวายในราชสำนักที่แตกออกเป็น ๒ กลุ่มใหญ่ คือ ขุนนางรุ่นเก่าที่รับราชการมาแต่ครั้งรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าปราสาท

ทอง และขุนนางรุ่นใหม่ที่จะมารับราชการเป็นที่โปรดปรานของพระองค์ อย่างไรก็ตาม พระองค์ทรงระมัดระวังในการแต่งตั้งขุนนางเข้าประจำตำแหน่งต่าง ๆ หรือหากไม่มีความจำเป็นก็จะทรงปล่อยให้ตำแหน่งว่างไว้ ดังเช่น ตำแหน่งสมุหนายก ไม่ทรงแต่งตั้งผู้ใดดำรงตำแหน่งนี้เป็นระยะเวลายาวนาน หรืออาจโปรดให้ขุนนางดำรงตำแหน่ง ๒ ตำแหน่งในเวลาเดียวกัน กรณีของออกญาโกษาธิบดี (เหล็ก) ต้องดำรงตำแหน่ง สมุหพระกลาโหมในคราวสงครามเมืองเชียงใหม่เมื่อต้นรัชกาล เป็นต้น

ดังที่ปรากฏว่าทหารต่างชาติมีส่วนร่วมไม่ทางใดก็ทางหนึ่งในระบบการเมืองสมัยกรุงศรีอยุธยา เริ่มตั้งแต่ทหารโปรตุเกสได้เข้ามาเป็นทหารรับจ้างในรัชกาลสมเด็จพระมหาจักรพรรดิ หรือกองอาสาญี่ปุ่น เข้ามามีส่วนร่วมในรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าทรงธรรม แม้แต่ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์เองก็ปรากฏหลักฐานร่วมสมัยของชาวต่างชาติ เช่นเอกสารฝรั่งเศส อังกฤษ ฮอลันดา ยืนยันว่าสมเด็จพระนารายณ์ ทรงได้รับความช่วยเหลือจากประชาคมแขกมัวร์ที่ถือได้ว่าเป็นกลุ่มชนต่างชาติที่สำคัญกลุ่มหนึ่งในกรุงศรีอยุธยา (พลับพลึง มูลศิลป์ ๒๕๒๓ : ๑๗๑-๑๗๓) ซึ่งการทำนุบำรุงกลุ่มขุนนางต่างชาติจะมีความจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับราชสำนักในสมัยนั้น อีกทั้งกลุ่มชาวต่างชาติเองก็หวังที่จะพึ่งพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ในการที่จะเอื้อต่อการดำเนินธุรกิจของตนให้เสร็จสิ้นลงด้วย

ชาวต่างชาติที่มีส่วนช่วยในการสนับสนุนสมเด็จพระนารายณ์ในการปราบดาภิเษกส่วนหนึ่งได้รับการปูนบำเหน็จเป็นขุนนาง ส่วนผู้ที่เป็นขุนนางอยู่แล้วก็ได้รับการเลื่อนตำแหน่งให้สูงขึ้น โดยหากจะพิจารณาเฉพาะกลุ่มแขกมัวร์แล้ว เฉกอะหมัด กูมิ เป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดินในตำแหน่งจางวางมหาดไทย บุตรชายชื่อ ชื่น ได้รับการแต่งตั้งเป็น ออกญาอภัยราชา สมุหนายก บุตรสาวของออกญาอภัยราชา ชื่อ เลื่อน ได้กินตำแหน่งพระสนมของสมเด็จพระนารายณ์ และมีพระราชธิดาพระองค์หนึ่งชื่อว่า พระองค์เจ้าหญิงแสงจันทร์ ส่วนบุตรชายของออกญาอภัยราชา ได้รับพระราชทานบรรดาศักดิ์เป็นออกญาชำนาญกิติ เป็นต้น ทั้งนี้ตำแหน่งต่าง ๆ ที่สำคัญในราชสำนัก อาทิการคลัง ก็ตกอยู่ในมือของออกพระศรีเนาวรัตน์ อากา มะหะหมัด อัสบราดี เป็นต้น (พลับพลึง มูลศิลป์, ๒๕๒๓ : ๑๗๒-๑๗๓)

การที่ชาวต่างชาติเข้ามาสู่ระบบราชการสยามเช่นนี้มีผลดีที่สามารถทำให้การบริหารงานมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น เพราะขุนนางเหล่านี้จะมีความเชี่ยวชาญแตกต่างกันออกไป โดยนิตี เอียวศรีวงศ์ แสดงให้เห็นว่าขุนนางเหล่านี้ควรรวมเรียกว่าขุนนางฝ่ายชำนาญการและขุนนางฝ่ายนี้ก็สามารถถูกกลืนเข้าสู่ระบบการปกครองของไทยได้ง่าย เมื่อถูกกลืนเข้าสู่ระบบแล้วก็จะมีความเพิ่มมากขึ้น จนกระทั่งพระมหากษัตริย์จำต้องแสวงหาบุคคลกลุ่มอื่นที่จะทรงไว้วางพระราชหฤทัยได้มาคานอำนาจ

๓.๔.๒ ประวัติความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ฝรั่งเศส

หลักฐานทางประวัติศาสตร์ชี้ให้เห็นว่าชาวฝรั่งเศสเดินทางเข้ามาในสยามเป็นครั้งแรกในปี พ.ศ. ๒๒๐๕ นำโดยสังฆราชลอมแบร์ เดอ ลา มอตต์ (Lambert de la Motte) ซึ่งได้รับหน้าที่สำคัญในการออกเดินทางมาเผยแผ่คริสต์ศาสนายังบริเวณญวนและโคชินไชน่า แต่ในขณะนั้นระหว่างทางที่จะไปยังจีนได้เกิดสงครามขึ้นระหว่างอังวะกับจีน ท่านลามอตต์จึงได้ใช้เส้นทางอ้อมผ่านมายังอยุธยา และที่นี้เองเป็น

จุดเริ่มต้นให้ท่านเกิดความสนใจที่จะทำการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในสยาม (กรมศิลปากร, ๒๕๔๒ : ๓๕ – ๔๕)

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชทรงให้เสรีภาพในการเผยแพร่ศาสนาของผู้ต่างถิ่น ด้วยพระองค์หวังจะให้ชาวตะวันตกได้สอนวิทยาการสมัยใหม่แก่บรรดาขุนนาง (เดือน คำดี, ๒๕๒๕ : ๑๔ – ๑๕) และยังพระราชทานพระราชานุญาตให้สอนศาสนาคาทอลิกได้ทั่วอยุธยา ยกเว้นแต่ในพระราชวังเท่านั้น นอกจากนี้แล้วพระองค์ยังทรงพระราชทานที่ดินสำหรับที่จะใช้สร้างบ้าน โบสถ์ และสามเณราลัยด้วย (Gilles Delouche, ๒๕๒๗ : ๖๓) ซึ่งเข้าใจว่าน่าจะเป็นสิ่งแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันระหว่างผลประโยชน์ที่ทั้งสยามและฝรั่งเศสจะได้รับ

ฝรั่งเศสต้องการที่จะใช้อยุธยาเป็นศูนย์กลางในการเผยแพร่คริสต์ศาสนานับแต่นั้น มีการส่งบาดหลวงมาเป็นราชทูตเพื่อเจริญสัมพันธไมตรี และสานสัมพันธ์ในการดำเนินกิจการดังกล่าวหลายคณะ รวมถึง สังฆราชปาโล (François Pallu) ที่ได้เป็นผู้เข้ามาในสยามเพื่อขอสิทธิทางการสอนศาสนาในอยุธยาเท่านั้น แต่เมื่อเวลาผ่านไป และเหตุการณ์ต่างๆ ได้บังเอิญเกิดขึ้นแปร ทำให้ท่านปาโลจำต้องเข้าไปเล่นการเมือง เพราะในสมัยนั้นการเผยแพร่ศาสนาในต่างประเทศถือเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงอยู่กับอิทธิพลทางการค้าและการเมืองด้วย อาทิ การเข้าไปมีส่วนเกี่ยวข้องกับการค้าของสยาม ที่ทำให้ท่านปาโลต้องเผชิญกับระบบราชการที่ก่อตัวมาจากการเมืองในอยุธยา เป็นต้น การอาศัยอำนาจของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ เพื่อนำไปสู่เป้าหมายที่ตั้งไว้ ก็คือการเผยแพร่คริสต์ศาสนา นับเป็นจุดเริ่มต้นทางการค้าและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศฝรั่งเศสและสยามที่ต่อจากการเผยแพร่ศาสนา อันจะขยายตัวกว้างขวางในเวลาต่อมา ขณะเดียวกันนั้นก็มีการฉีกพินาศระหว่างสยามกับฮอลันดาเกิดขึ้น เป็นสิ่งที่เอื้ออำนวยให้ฝรั่งเศสเข้ามามีบทบาทในสยามได้อย่างเต็มที่ (Gilles Delouche, ๒๕๒๗ : ๖๕)

ทางการค้า นโยบายการค้าของฝรั่งเศสเริ่มขึ้นหลังจากที่ชาติมหาอำนาจตะวันตก ๓ ชาติได้ทำสัญญาพันธมิตรสามฝ่าย (Triple Alliance) ร่วมกันเมื่อ พ.ศ. ๒๒๑๐ โดยมีจุดมุ่งหมายที่สำคัญประการหนึ่งคือ การกีดกันสินค้าฝรั่งเศส ดังนั้นฝรั่งเศสจึงจำเป็นต้องแสวงหาตลาดการค้าแห่งใหม่ โดยมุ่งเป้าหมายไปที่เอเชียเป็นสำคัญ (อนงกณา มานิตพิสิฐกุล, ๒๕๔๕ : ๘๓) และสยามก็เป็นหนึ่งในเป้าหมายที่ฝรั่งเศสต้องการมีสัมพันธไมตรีอันดีทางการค้าด้วย

ส่วนทางการเมืองนั้น ฝรั่งเศสได้เข้ามาอิทธิพลเพียงเพื่อต้องการผลประโยชน์จากสยามเท่านั้น ซึ่งผลประโยชน์ที่ว่าดังกล่าวจะสำเร็จลุล่วงได้นั้น ก็ต้องมีการแลกเปลี่ยนบางสิ่งบางอย่างต่อกันบ้าง ตัวอย่างเช่น การที่ฝรั่งเศสได้ลักลอบติดต่อกับคอนสแตนติน ฟอลคอน (Constance Phaulkon) ซึ่งเป็นผู้มีอำนาจในการดูแลติดต่อกับชาวต่างชาติ มีการติดสินบน ยื่นข้อเสนอต่างๆ ให้กับขุนนางผู้นี้ เช่น ในช่วงต่อมาคอนสแตนติน ฟอลคอนได้ร่วมมือกับบาดหลวงคาร์ซาร์ดีนในการกำหนดให้ชาวฝรั่งเศสที่มีคุณสมบัติตามต้องการบางคนเข้าทำงานในสยาม จนกระทั่งเกิดความวุ่นวายทางการเมืองที่เกิดขึ้นภายในสยามเอง (Predec Phisphumvidhi, 1999 : résumé) ทำให้ผู้ศึกษาเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ในสมัยอยุธยาวิเคราะห์ว่าสิ่งที่เกิดขึ้นนี้เป็นการแทรกซึมเข้าสู่การเมืองภายในสยามของฝรั่งเศส

โดยหากจะกล่าวถึงความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสยามและฝรั่งเศสแล้ว จะเห็นได้ว่าการเข้ามาของชาวฝรั่งเศสในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ฯ จะเป็นสิ่งที่โดดเด่นมากที่สุด เพราะในยุคสมัยนั้นเป็นสมัยที่การเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตเจริญรุ่งเรืองมาก มีการติดต่อสัมพันธ์กันในด้านต่างๆ ทั้งด้านการศาสนา การค้า และการเมือง โดยมีการส่งคณะราชทูตเข้ามาหลายชุดด้วยกัน

ในช่วงปี พ.ศ. ๒๒๒๓ - ๒๒๒๘ เป็นช่วงระยะเวลาที่สยามได้ส่งทูตไปฝรั่งเศสหลายคณะ เพราะในระหว่างนี้สงครามในประเทศยุโรปได้สงบลงแล้ว และขณะนั้นเองที่บริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศสมาเปิดสถานีการค้าที่อยุธยา จึงสามารถมีเรือที่จะเดินทางไปยังฝรั่งเศสได้ ดังนั้นในปี พ.ศ. ๒๒๒๓ สมเด็จพระนารายณ์ฯ จึงส่งคณะทูตไปยังฝรั่งเศส ซึ่งมีจุดประสงค์ที่สำคัญก็คือเพื่อจะเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับประเทศฝรั่งเศส

หลังจากที่สยามได้ส่งคณะราชทูตไปเจริญสัมพันธ์ไมตรีในปี พ.ศ. ๒๒๒๓ พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ จึงทรงแต่งตั้งคณะราชทูตมาเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับสยามเช่นกันในปี พ.ศ. ๒๒๒๘ ประกอบด้วย เซอวาติเยร์ เดอ โชมองต์ เป็นราชทูต เดอ โชมองต์ซึ่งเป็นคนที่มีความฉลาดรอบรู้มากคนหนึ่ง เดินทางมาพร้อมกับ บาดหลวง เดอ ชัวซี (De Choisy) อุปทูต ซึ่งจะเป็นผู้กราบบังคมทูลเกี่ยวกับเรื่องศาสนา นอกจากนี้คณะราชทูตยังประกอบด้วยบุคคลในตระกูลผู้ดี และบาดหลวงที่เคร่งศาสนา เช่น ฟอร์เบ็ง (Forbin) และบาดหลวง กี ตาซาร์ด (Guy Tachard) (องรี โซฟ, ๒๕๔๔ : ๑๓)

การแต่งตั้งคณะราชทูตมาเจริญสัมพันธ์ไมตรีกับสยามในครั้งนี้นับเป็นครั้งแรกที่เป็นทางการ กล่าวคือมีวัตถุประสงค์ที่แน่นอนในการเดินทางมายังสยาม มีการจัดเตรียมคณะราชทูตอย่างสมพระเกียรติ โดยได้รับมอบหมายจากสมเด็จพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ที่ทรงมีความต้องการเผยแพร่คริสต์ศาสนาในตะวันออกโดยให้อยุธาเป็นศูนย์กลางในการดำเนินงาน ทั้งนี้โดยได้รับแรงสนับสนุนจากบรรดาบาดหลวงในราชสำนักฝรั่งเศส

การเดินทางมาเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระนารายณ์ฯ ของคณะทูตฝรั่งเศสชุดนี้ ได้รับการบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับฝรั่งเศสในสมัยอยุธยา ในเรื่องที่ยกมาให้การต้อนรับคณะทูตฝรั่งเศสอย่างดียิ่งโดยที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน (จันทร์ฉาย ภักอริคม, ๒๕๓๐ : ๑๖๓ - ๑๖๕) เมื่อสมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงอนุญาตให้ราชทูตฝรั่งเศสเข้าเฝ้าได้ตามธรรมเนียมยุโรปคือ ผู้เข้าเฝ้าฯสามารถสวมรองเท้า คาดกระบี่เข้าไปในพระราชวังได้โดยไม่ต้องหมอบคลานเวลาเข้าเฝ้าฯ และสิ่งที่ได้รับการกล่าวถึงมากที่สุดคือ การถวายพระราชสาส์นพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ โดยที่ เดอ โชมองต์ ชูพานที่วางพระราชสาส์นเพียงครึ่งแขน ทำให้สมเด็จพระนารายณ์ฯ ต้องโน้มพระองค์มารับพระราชสาส์น แต่สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงไม่ว่าอะไร กลับแย้มสรวลแล้วนำพระราชสาส์นนั้นขึ้นจับเหนือเศียร เป็นการถวายพระเกียรติแด่พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ เป็นอย่างยิ่ง (พลับพลึง มุลศิลป์, ๒๕๒๓ : ๑๐๗)

จุดประสงค์ในการเข้ามาของฝรั่งเศสในสยามครั้งนี้ก็เพื่อการศาสนาซึ่ง เดอ โชมองต์ ได้ทูลสมเด็จพระนารายณ์ฯ ถึงจุดมุ่งหมายของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ในการเจริญสัมพันธ์ไมตรีทางการทูตเกี่ยวกับกิจการด้านการเผยแพร่ศาสนาไว้ว่า

“ไม่มีสิ่งใดจะทำให้พระเจ้าแผ่นดินของข้าพระองค์ทรงแน่วแน่ในพระราชปณิธาน และจะทำให้สัมพันธภาพระหว่างใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทและพระเจ้าแผ่นดินของข้าพระองค์ ใกล้ชิดสนิทสนมกันได้มากไปกว่าที่ทรงนับถือศาสนาเดียวกัน...การที่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทกำลังจะทรงรับคำสอนของคริสต์ศาสนาหลังจากที่ทรงเห็นคล้อยตามในสิ่งจะความจริง และสิ่งนี้เองจะเป็นสิ่งที่เพิ่มพูนความนับถือและความชื่นชม ซึ่งพระเจ้าแผ่นดินของข้าพระองค์มีต่อใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาท และจะเป็นการชักนำให้ชาวฝรั่งเศสเข้ามาในราชอาณาจักรสยามด้วยความมั่นใจและความกระตือรือร้นยิ่งขึ้น ทั้งยังเป็นการสร้างพระเกียรติให้เกิดแก่ใต้ฝ่าละอองธุลีพระบาทเองด้วย”

(กรมศิลปากร, ๒๕๒๖ : ๓๕ – ๓๖)

จากคำกราบบังคมทูลจะเห็นได้ว่า เดอ โชมองต์ ใช้ความพยายามอย่างยิ่งที่จะทูลเชิญสมเด็จพระนารายณ์ให้เปลี่ยนศาสนา สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงปฏิเสธ แต่เนื่องจากพระองค์ทรงเกรงว่าฝรั่งเศสจะไม่สนใจติดต่อค้าขายและไม่ให้การช่วยเหลือใดๆ กับสยาม(กรมศิลปากร, ๒๕๑๐ : ๗๐ - ๗๑) จึงทรงเสนอที่จะยกเมืองสงขลาให้ฝรั่งเศสตามที่ เดอ โชมองต์ ทูลขอโดยให้เหตุผลว่าฝรั่งเศสจะได้มีที่มั่นเพื่อร่วมมือกับสยามต่อสู้กับฮอลันดา ถ้าฮอลันดาเข้ามาทำร้ายสยาม (กรมศิลปากร, ๒๕๑๐ : ๑๕๔ - ๑๕๕)

จึงถือได้ว่าคณะราชทูตชาวฝรั่งเศสไม่ประสบความสำเร็จในภารกิจมากนัก เพราะยังไม่สามารถชักจูงให้สมเด็จพระนารายณ์ทรงหันมาเปลี่ยนศาสนาที่นับถือได้ ดังนั้นจึงได้มีการสนับสนุนคณะราชทูตชุดที่ ๒ เข้ามา โดยมีวัตถุประสงค์ทางด้านอื่นๆรวมเข้ากันอยู่ด้วยทั้งทางด้านการค้าและการเมือง

เมื่อคณะราชทูตเดอ โชมองต์จะเดินทางกลับ สมเด็จพระนารายณ์ฯจึงทรงส่งคณะทูตสยามเดินทางไปฝรั่งเศสเป็นการตอบแทนและเพื่อเจริญพระราชไมตรีกับพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ด้วย ดังปรากฏว่าคณะทูตของออกพระวิสุทฐสุนทร (ปาน) ได้รับการต้อนรับอย่างยิ่งใหญ่สมเกียรติ และได้เข้าเฝ้าพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ที่พระราชวังแวร์ซายส์ ได้เดินทางไปดูสถานที่สำคัญต่างๆ มากมายทั้งที่ปารีสและเมืองอื่นๆ แต่อย่างไรก็ดี เมื่อคณะออกพระวิสุทฐสุนทรจะเดินทางกลับในปี พ.ศ. ๒๒๓๐ ราชสำนักฝรั่งเศสก็ส่งทูตฝรั่งเศสชุดที่ ๒ มายังสยามด้วย

คณะทูตชุดนี้ นำโดย ซิมง เดอ ลาลูแบร์ (Simon de La Loubère) และ เซเบอร์ต์ ดู บูลเลย์ (Céberet du Boullay) พระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ทรงจัดส่งคณะราชทูตชุดนี้เพื่อไปติดตามภารกิจการค้าเนื้องานหลัก ๓ ประการ คือ การโน้มน้าวให้พระเจ้าแผ่นดินสยามเปลี่ยนศาสนา การหาโอกาสเข้าครอบครองเมืองสำคัญ และการแสวงหาผลประโยชน์ทางการค้า (องรี โจฟ, ๒๕๔๔ : ๑๗) ทั้งนี้จุดประสงค์หลักก็ยังคงเป็นการเข้ามาเพื่อเผยแพร่คริสต์ศาสนา โดยการโน้มน้าวให้สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงเปลี่ยนศาสนาและการเจรจาเรื่องขอเมืองบางกอกแทนเมืองสงขลาที่สมเด็จพระนารายณ์ฯ ตั้งใจยก

ให้เพื่ออาศัยอำนาจของฝรั่งเศสในการรักษาความสงบต่อความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับประเทศตะวันตกชาติอื่นๆ

จุดประสงค์สำคัญที่ฝรั่งเศสส่งทูตเข้ามาติดต่อกับสยามในครั้งนี้ คือการผูกมิตรกับคอนสแตนติน ฟอลคอน ซึ่งเป็นบุคคลที่ฝรั่งเศสตระหนักดีว่ามีอิทธิพลต่อการค้าของฝรั่งเศสและชาวยุโรปชาติอื่นๆ อย่างมาก ด้วยเหตุนี้บริษัทการค้าของฝรั่งเศสจึงได้เสนอให้ฟอลคอนเข้ามามีหุ้นส่วนในบริษัทอินเดียตะวันออกของฝรั่งเศส (อนงคณา มานิตพิสิฐกุล, ๒๕๔๕ : ๘๕) และให้ฟอลคอนเป็นผู้ช่วยของฝรั่งเศสในการเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับสยามของฝรั่งเศสเกือบทุกชิ้นตอนอีกด้วย

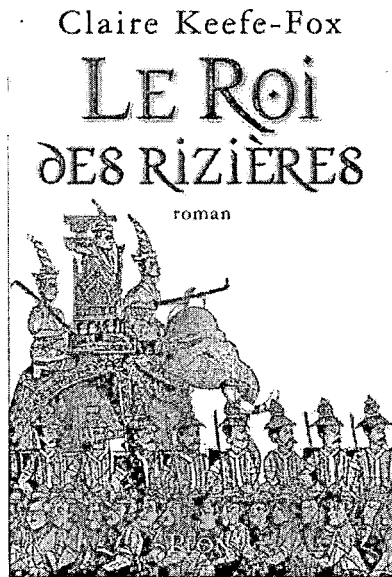
ในการเข้ามาติดต่อกับสยาม คณะทูตชุดนี้ประสบความสำเร็จในการทำสนธิสัญญาหลายฉบับกับสยาม ได้เมืองบางกอกตามที่ต้องการ แต่ก็ยังคงล้มเหลวเรื่องการเปลี่ยนศาสนาของสมเด็จพระนารายณ์ฯ โดยแม้ว่าจะทรงให้เสรีภาพแก่คณะบาทหลวงฝรั่งเศสในการเผยแผ่คริสต์ศาสนา และสนับสนุนกิจกรรมต่างๆ ของบาทหลวง เช่นการสร้างโรงเรียน สร้างโบสถ์ โดยปรากฏว่าสมเด็จพระนารายณ์ทรงพระราชทานเงินแก่บาทหลวงฝรั่งเศสเพื่อใช้ในการก่อสร้าง แต่การเผยแผ่คริสต์ศาสนาของบาทหลวงฝรั่งเศสกลับไม่ประสบความสำเร็จ เพราะชาวไทยส่วนใหญ่ยังคงนิยมนับถือศาสนาพุทธ ในขณะที่ด้วยกันผู้คนก็ไม่เลื่อมใสบาทหลวง เพราะบางกลุ่มแข่งขันกันเองเช่นพยายามชักจูงคนสยามให้เข้ารับกับตนมากที่สุด นอกจากนี้ยังเกิดจากการถูกชาวมุสลิมในสยามขัดขวางด้วย

การเผยแผ่คริสต์ศาสนาของบาทหลวงฝรั่งเศสต้องหยุดชะงักลง เมื่อสมเด็จพระเพทราชากระทำรัฐประหารเมื่อ พ.ศ. ๒๒๓๑ หรือที่เอกสารต่างชาติเรียกว่าการปฏิวัติ ค.ศ. ๑๖๘๘ บาทหลวงฝรั่งเศสถูกกวาดล้างและบางส่วนถูกขับไล่ออกนอกอาณาจักร แต่อย่างไรก็ตามก็ยังคงปรากฏว่ามีความพยายามอีกหลายครั้งที่ฝ่ายฝรั่งเศสต้องการสานความสัมพันธ์ระหว่าง ๒ อาณาจักรเช่นเดิม เพียงแต่เหตุการณ์ทางการเมืองของทั้ง ๒ อาณาจักรไม่เอื้ออำนวยความเป็นไปได้สัก เพราะฝ่ายสยามเกิดการเปลี่ยนแปลงดินขึ้นและมีปฏิกริยาต่อต้านชาวต่างชาติขึ้นในรัชกาลสมเด็จพระเพทราชา ส่วนในฝรั่งเศสนั้นก็เกิดสงครามในยุโรปหลายครั้ง ซึ่งทำให้แผนการณ์ในการยึดครองสยามต้องชะงักลงไปอีก (ปรีดี พิศภูมิวิถี, ๒๕๔๗ : ๓๐๘ - ๓๒๘ และในภูธร ภูมะธน, ๒๕๕๑ : ๑๓๕)

สรุปได้ว่าประวัติศาสตร์ไทยในช่วงรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราชนั้นมีเหตุการณ์ต่างๆ ที่สำคัญ นับแต่การเจริญสัมพันธไมตรีกับต่างประเทศที่ถือว่าเป็นยุคทองของการทูต และมีปรากฏการณ์ที่ชาวต่างชาติได้เข้ามาดำรงตำแหน่งที่อัครมหาเสนาบดี ซึ่งต่อมาได้กลายเป็นชนวนของการปฏิวัติในตอนปลายรัชกาลในที่สุด

๓.๕ เรื่องย่อนวนิยายเรื่อง ตากสินมหาราชชาตินักรบ (Le Roi des Rizières)

นวนิยายเรื่องจากสินมหาราชชาตินักรบ หรือ Le Roi des Rizières พิมพ์ครั้งแรกเป็นภาษาฝรั่งเศสเมื่อพ.ศ. ๒๕๔๘ ต่อมาแปลเป็นภาษาไทยโดยแก้วสนธิ และจัดพิมพ์โดยสำนักพิมพ์นานมีบุ๊คส์เมื่อปี พ.ศ. ๒๕๔๘

หน้าปกนวนิยายเรื่อง Le Roi des Rizières และนวนิยายแปลเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบ

เหตุการณ์ต่างๆ เกิดขึ้นในกรุงศรีอยุธยา ก่อนกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า มาธิว-ชาร์ล เดอ แคร์ แอร์เว (Mathieu-Charles de Hervé) หนุ่มชาวฝรั่งเศส ซึ่งเคยเป็นนายร้อยเอกราชของครีกซ์ของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๕ ได้หนีคดีฆ่าคนตายจากประเทศฝรั่งเศส เดินทางเข้ามายังสยาม เพื่อตามหาพี่ชายที่เป็นบาดหลวงอยู่ที่กรุงศรีอยุธยา และต่อมามาธิว-ชาร์ล ได้เข้าทำงานในคลังสินค้าของชวง ฟอลคอน ซึ่งสืบเชื้อสายมาจากคอนสแตนติน ฟอลคอน อัครมหาเสนาบดีสยามในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ ซึ่งชวง ฟอลคอนผู้นี้เป็นเพื่อนกับ “สิน” จึงทำให้มาธิว-ชาร์ลกับสินได้รู้จักและคุ้นเคยกันเป็นอย่างดี

สินได้เข้ารับราชการในราชสำนักและได้เลื่อนยศขึ้นเป็นได้เป็นเจ้าเมืองตาก เรียกอย่างลำลองว่า เจ้าตากสิน ต่อมาได้ชักชวนให้มาธิว-ชาร์ล เดอ แคร์ แอร์เว ให้มาเป็นนายทหารในกลุ่มของตน และเมื่อเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าในปี พ.ศ. ๒๑๑๐ แล้วมาธิว-ชาร์ล ก็ได้ร่วมมือกับเจ้าตากสินในการรวบรวมไพร่พลและฝึกซ้อมทหารทั้งหลาย โดยร่วมตีฝ่าวงล้อมของพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยา ผ่านไปทางหัวเมืองต่างๆ กระทั่งสามารถไปยึดเมืองจันทบุรีไว้ได้ก่อนที่จะต่อเรือและรวบรวมไพร่พล เพื่อกู้เอกราชคืนได้จนสำเร็จ และตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานีในเวลาต่อมา

ระหว่างเสียดวงศรีอยุธยา มาธิว-ชาร์ล ได้พบกับมาเรีย ฟอลคอน หญิงม่ายลูกติด ซึ่งเป็นน้องสาวของชวง ฟอลคอน บุคคลที่มีบุญคุณต่อมาธิว-ชาร์ล มาธิวได้ช่วยเหลือเธอจากความยากลำบาก และใช้ชีวิตร่วมกันจนกระทั่งมาเรียได้พบกับเมียและลูกชายของมาธิว เธอจึงตัดสินใจหนีไปอยู่ที่มะละกา

ในวาระสุดท้ายของรัชกาลพระเจ้าตากสิน ซึ่งพระองค์กำลังถูกเกลียดชังเพราะลงโทษผู้ที่ปฏิบัติขัดพระทัยอย่างโหดร้ายทารุณ และถูกกล่าวหาว่าพระสติฟั่นเฟือนไป มาธิวได้รับแต่งตั้งจากพระเจ้าตากสินให้เป็นทหารรักษาพระองค์ เนื่องจากไม่ไว้พระทัยทหารคนไทย แต่เมื่อฝูงชนกรูเข้าจับพระเจ้าตากสิน ทหารรักษาพระองค์ที่มีจำนวนน้อยก็ไม่สามารถป้องกันอะไรได้ เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินถูกจับกุมไปสำเร็จโทษแล้ว มาธิว-ชาร์ล ยังคงได้รับอนุญาตให้อยู่ในกรุงธนบุรีต่อไป แต่ในที่สุดก็เดินทางกลับไปยังเมืองแซงต์มาโล และเสียชีวิตที่นั่นในที่สุด

๓.๖ สังเขปประวัติศาสตร์ไทยสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชสมภพ เมื่อวันอาทิตย์ เดือน ๕ ขึ้น ๑๕ ค่ำ ปีชวด ฉศก จุลศักราช ๑๐๘๖ ตรงกับวันที่ ๑๗ เมษายน พ.ศ. ๒๒๗๗ ในแผ่นดินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ พระมหากษัตริย์แห่งกรุงศรีอยุธยา มีพระนามเดิมว่าสิน พระราชบิดาเป็นชาวจีนชื่อนายไผ่สองหรือหยง แซ่เต้ เป็นนายอากรบ่อนเบี้ย มีบรรดาศักดิ์เป็นขุนพัฒน์ พระราชชนนีชื่อนางนกเอี้ยง (ภายหลังได้รับการสถาปนาเป็น กรมพระเทพามาตย์) ตั้งบ้านเรือนอยู่ใกล้กับจวนเจ้าพระยาจักรีที่สมุหนายก

เมื่อยังทรงพระเยาว์เจ้าพระยาจักรีได้ขอสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชไปเลี้ยงเป็น บุตรบุญธรรม และได้ตั้งชื่อพระองค์ท่านว่า สิน พอนายสินอายุได้ ๘ ขวบ เจ้าพระยาจักรีก็นำไปฝากให้เล่าเรียนหนังสืออยู่ในสำนักของพระอาจารย์ทองดี วัดโกษาवास ครั้นอายุได้ ๑๓ ปี เจ้าพระยาจักรีได้นำนายสินเข้าถวายตัวรับราชการเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ ตามประเพณีของการรับราชการในสมัยนั้น

ครั้นอายุได้ ๒๑ ปี เจ้าพระยาจักรีได้ประกอบการอุปสมบทนายสินเป็นพระภิกษุสงฆ์อยู่ในสำนักอาจารย์ทองดี ณ วัดโกษาवास เมื่ออุปสมบทอยู่ ๓ พรรษา แล้วก็ลาสิกขาบทกลับมาเข้ารับราชการตามเดิม เนื่องจากนายสินเป็นผู้ฉลาดรอบรู้ขนบธรรมเนียมราชกิจต่างๆ จึงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้นายสินเป็นมหาดเล็กกรายงาน ราชการทั้งหลายในกรมมหาดไทย และกรมวังศาลหลวง

ครั้น พ.ศ. ๒๓๐๑ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศเสด็จสวรรคต สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอู่ทองพรเสวยราชสมบัติได้ ๓ เดือนเศษ ก็ถวายราชสมบัติแก่สมเด็จพระบรมราชาที่ ๓ และโปรดเกล้าฯ ให้นายสินมหาดเล็กกรายงานเป็นข้าหลวงเชิญท้องตราพระราชสีห์ขึ้นไปชำระความหัวเมืองฝ่ายเหนือ นายสินได้ปฏิบัติราชการด้วยความวิริยะอุตสาหะ และมีความดีความชอบมาก จึงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงยกกระบัตรเมืองตาก ช่วยราชการอยู่กับพระยาตาก ครั้นเมื่อพระยาตากถึงแก่กรรมลงก็ทรงโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนหลวงยกกระบัตร (สิน) เป็นพระยาตาก ไปครองเมืองตากแทน

พ.ศ. ๒๓๐๘ พระยาตาก (สิน) ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เข้ามาช่วยราชการสงครามเพื่อป้องกันพม่าในกรุงศรีอยุธยา พระยาตาก(สิน) มีฝีมือการรบป้องกันพระนครอย่างเข้มแข็งมีความดี

ความชอบมาก จึงได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็น พระยาวชิรปราการ (สิน) สำเร็จราชการเมืองกำแพงเพชร แทนเจ้าเมืองเดิมที่ถึงแก่กรรม

พ.ศ. ๒๓๑๐ กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าในเดือนเมษายน พระยาตากก็สามารถกอบกู้กรุงศรีอยุธยา กลับคืนได้ แล้วก็คิดจะปฏิสังขรณ์กรุงศรีอยุธยาขึ้นเป็นราชธานีใหม่ แต่เมื่อได้ตรวจความเสียหายแล้ว เห็นว่ากรุงศรีอยุธยาได้รับความเสียหายเป็นอันมาก ยากที่จะบูรณะให้เหมือนดังเดิมได้ ประกอบกับไพร่พลของเจ้าตากมีไม่พอที่จะรักษากรุงศรีอยุธยาที่เป็นเมืองใหญ่ได้ จึงเลือกเมืองธนบุรีเป็นราชธานี และได้อพยพผู้คนลงมาตั้งมั่นที่เมืองธนบุรี

เจ้าตากทรงทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ครองกรุงธนบุรี เมื่อวันพุธ เดือนอ้าย แรม ๔ ค่ำ จุลศักราช ๑๑๓๐ ปีชวด สัมฤทธิศก ตรงกับวันที่ ๒๘ เดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๓๑๑ ขณะมีพระชนมายุได้ ๓๔ พรรษา ทรงนามว่าสมเด็จพระศรีสรรเพชญ์ หรือ สมเด็จพระบรมราชาที่ ๔ แต่คนทั่วไปยังนิยมเรียกว่า สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีหรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีพระราชโอรสธิดากับสมเด็จพระอัครมเหสี กรมหลวงบาทบริจา และกรมบริจารักศีศรีสุตารักษ์ รวมทั้งพระสนมต่างๆ รวมทั้งสิ้น ๒๕ พระองค์

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสวรรคต เมื่อวันเสาร์ เดือน ๕ แรม ๕ ค่ำ จ.ศ. ๑๑๔๔ ปีขาล ตรงกับวันที่ ๖ เมษายน ๒๓๒๕ พระชนมายุ ๔๘ พรรษา รวมสิริราชสมบัติ ๑๕ ปี

๓.๖.๑ พระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

พระราชกรณียกิจด้านการศึกสงครามเป็นพระราชกรณียกิจที่เด่นชัดที่สุด เพราะทรงทำสงคราม ตั้งแต่กรุงศรีอยุธยายังไม่เสียแก่พม่า ขณะที่พระยาตากได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เลื่อนตำแหน่งขึ้นเป็นพระยาวชิรปราการ (สิน) สำเร็จราชการเมืองกำแพงเพชรแทนเจ้าเมืองเดิมที่ถึงแก่กรรม แต่ก็ยังมีได้ไปครองเมืองกำแพงเพชร เพราะต้องต่อสู้กับข้าศึกในการป้องกันพระนคร

เมื่อพระยาวชิรปราการ (สิน) เล็งเห็นว่าถึงแม้จะอยู่ช่วยรักษาพระนครต่อไป ก็คงไม่ก่อให้เกิดประโยชน์อันใด พม่าก็ตั้งล้อมพระนครกระชั้นเข้ามาทุกขณะจนถึงคูพระนครแล้ว กรุงศรีอยุธยาคงไม่พ้นเงื้อมมือพม่าเป็นแน่แท้ ไพร่ฟ้าข้าทหารในพระนครก็อดโรยลงมาก เนื่องจากขาดเสบียงอาหาร ตลอดจนไพร่พลต่างๆ และทหารไม่มีกำลังใจจะสู้รบ ดังนั้นพระยาวชิรปราการ (สิน) จึงตัดสินใจร่วมกับพระยาพิชัยอาสา พระเชียงเงิน หลวงพรหมเสนา หลวงราชเสนหา ขุนอภัยภักดี และพรรคพวก รวม ๕๐๐ คน ยกกำลังออกจากค่ายวัดพิชัย ตีฝ่าพม่าไปทางทิศตะวันออก เวลาค่ำวันเสาร์ เดือนยี่ ขึ้น ๔ ค่ำ ปีกจอ พ.ศ. ๒๓๐๕ ตรงกับวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๓๐๕

ทัพพม่าได้ส่งทหารไล่ติดตามพระยาวชิรปราการ (สิน) และพรรคพวกมาทันกันในวันรุ่งขึ้นที่บ้านโพธิ์สังหาร พระยาวชิรปราการ (สิน) ได้นำพลทหารไทยจีนเข้ารบกับทหารพม่าเป็นสามารถ จนทหารพม่าแตกพ่ายไป และยังได้ยึดเครื่องศาสตราวุธอีกเป็นจำนวนมาก แล้วออกเดินทางไปตั้งพักที่บ้านพรานนก เพื่อหาเสบียงอาหาร ระหว่างที่ทหารพระยาวชิรปราการ (สิน) หาเสบียงอาหารอยู่นั้น ได้

พบทัพพม่าจำนวนพลชี่มีประมาณ ๓๐ ม้า พลเดินเท้าประมาณ ๒,๐๐๐ คน ยกทัพมาจากบางคาง แขวงเมืองปราจีนบุรี เพื่อเข้าร่วมพลเข้าตีกรุงศรีอยุธยาในโอกาสต่อไป ทหารพระยาวชิรปราการ (สิน) จึงหนีกลับมาที่บ้านพรานนก โดยมีทหารพม่าไล่ติดตามมาอย่างกระชั้นชิดและชะล่าใจ พระยาวชิรปราการ (สิน) จึงให้ทหารซึ่งเป็นพลเดินเท้าแยกออกเป็นปีกกาเข้าตีโอบพวกพม่าทั้งสองข้าง ส่วนพระยาวชิรปราการ (สิน) กับทหารอีก ๔ คน ก็ขี่ม้าตรงเข้าไปฟันทหารพม่าพม่าซึ่งนำทัพมาอย่างไม่ทันรู้ตัวก็แตกรนไป ถึงพลเดินเท้า พวกทหารพระยาวชิรปราการได้ที่เข้ารุกไล่ฆ่าฟันทหารพม่าจนแตกพ่าย การชนะในครั้งนั้นได้ช่วยสร้างขวัญและกำลังใจให้ทหารพระยาวชิรปราการ (สิน) เป็นอย่างมากในโอกาสสู้รบกับพม่าในโอกาสต่อไป

พวกราษฎรที่หลบซ่อนเร้นพม่าอยู่ได้ทราบกิตติศัพท์การรบชนะของพระยาวชิรปราการ (สิน) ต่อทหารพม่าต่างก็มาขอเข้าเป็นพวก และได้เป็นกำลังสำคัญในการเกลี้ยกล่อมผู้ที่ตั้งตัวเป็นหัวหน้า นายช่างต่างๆ มาอ่อนน้อมขุนชำนาญไพรสนต์ และนายกองช่างเมืองนครนายก มีจิตสวามิภักดิ์ได้นำเสบียงอาหารและช้างม้ามาให้เป็นกำลังเพิ่มขึ้น ส่วนนายช่างใหญ่ซึ่งมีค่ายคุ้มทะนงตนไม่ยอมอ่อนน้อมพระยาวชิรปราการ (สิน) ก็คุมทหารไปปราบจนได้ชัยชนะแล้วจึงยกทัพผ่านเมืองนครนายกข้ามลำน้ำเมืองปราจีนบุรีไปตั้งพักที่ชายดงศรีมหาโพธิ์พักตะวันตก (ธวัช ปุณ โณทก, ๒๕๔๗ : ๑๕)

เมื่อพระยาวชิรปราการ (สิน) ได้ชัยชนะพม่าแล้วได้ยกทัพผ่านบ้านทองหลาง พานทอง บางปลาสร้อย บ้านนาเกลือ ชลบุรี ต่างก็มีผู้คนเข้าร่วมสมทบมากขึ้นจนมีรีพลเป็นกองทัพ จากนั้นพระยาวชิรปราการ (สิน) ก็เดินทางไปเมืองระยอง ครั้นถึงเมืองระยอง พระยาระยองชื่อบุญ เห็นกำลังพลของพระยาวชิรปราการมีจำนวนมากมายที่จะต้านทานได้จึงพากันออกมาต้อนรับ พระยาวชิรปราการ (สิน) จึงตั้งค่ายที่ขานเมืองระยอง ขณะนั้นมีพวกกรมการเมืองระยองหลายคนแจ้งข้อคิดจะสู้รบ และยกกำลังเข้าปล้นค่ายในคืนวันที่สองที่หยุดพัก แต่พระยาวชิรปราการ (สิน) รู้ตัวก่อน จึงได้ดับไฟในค่ายเสียและมีให้โห่ร้องหรือยิงปืนตอบ รอนจนพวกกรมการเมืองเข้ามาได้ระยะทางปืน พระยาวชิรปราการ (สิน) ก็สั่งยิงปืนไปยังพวกที่จะแหกค่ายด้านวัดเนิน พวกที่ตามหลังมาต่างก็ตกใจและถอยหนี พระยาวชิรปราการ (สิน) คุมทหารติดตามไปเผาค่ายและยึดเมืองระยองได้ในคืนนั้น (ธวัช ปุณ โณทก, ๒๕๔๗ : ๒๑ - ๒๘)

ครั้นถึงวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๓๑๐ กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า มีคนไทยที่มีสมัครพรรคพวกมากต่างก็ตั้งตัวเป็นใหญ่พระยาจันทบุรียังไม่ยอมเป็นไมตรีกับเจ้าตาก ส่วนขุนรามหมื่นชอง กรมการเมืองระยองผู้หนึ่งที่เคยปล้นค่ายเจ้าตากก็ไปชองสมผู้คนที่เมืองแกลง ซึ่งขณะนั้นขึ้นกับเมืองจันทบุรีและคอยปล้นชิงช้างม้าพาหนะของเจ้าตาก เจ้าตากจึงยกกำลังไปปราบ ขุนรามหมื่นชองสู้ไม่ได้หนีไปอยู่กับพระยาจันทบุรี ครั้นเจ้าตากจะยกพลติดตามไปก็พอดีได้ข่าวว่าทางเมืองชลบุรี นายทองอยู่นกเล็กตั้งตัวเป็นใหญ่ ผู้ใดจะเข้ากับเจ้าตาก นายทองอยู่นกเล็กก็จะยึดเอาไว้เสีย เจ้าตากจึงรีบยกทัพไปเมืองชลบุรีแล้วส่งเพื่อนฝูงของนายทองอยู่นกเล็กเกลี้ยกล่อม นายทองอยู่นกเล็กเห็นจะสู้รบไม่ไหวจึงยอมอ่อนน้อม เจ้าตากจึงตั้งนายทองอยู่นกเล็กเป็นพระยาอนุราธบุรี ตำแหน่งผู้ว่าราชการเมืองชลบุรี แล้วก็เลิกทัพกลับ

ฝ่ายพระยาจันทบุรีได้ปรึกษากับขุนรามหมื่นช่องเห็นว่าจะรบพุ่งเอาชนะเจ้าตากซึ่งๆหน้าคงจะชนะยาก ด้วยเจ้าตากมีฝีมือเข้มแข็งทั้งรู้พลก็ชำนาญศึก จึงคิดกลอุบายจะโจมตีกองทัพเจ้าตากขณะกำลังข้ามน้ำเข้าเมืองจันทบุรี โดยนิมนต์พระสงฆ์ ๔ รูป เป็นทูตมาเชิญเจ้าตากไปตั้งที่เมืองจันทบุรี แต่ในระหว่างที่เจ้าตากเดินทางจะข้ามน้ำเข้าเมืองจันทบุรีอยู่นั้น ได้มีผู้มาบอกให้เจ้าตากทราบกลอุบายนี้เสียก่อน เจ้าตากจึงให้เลี้ยวกระบวนทัพไปตั้งที่ชายเมืองด้านเหนือบริเวณวัดแก้ว ห่างประตูท่าช้างเมืองจันทบุรีประมาณ ๕ เส้น แล้วเชิญพระยาจันทบุรีออกมาหาเจ้าตากก่อนที่จะเข้าเมือง แต่พระยาจันทบุรีไม่ยอมออกมาต้อนรับพร้อมกับระดมคนประจำรักษาหน้าที่เชิงเทิน

ครั้งได้ฤกษ์เวลา ๓ นาฬิกา เจ้าตากพร้อมด้วยทหารไทยจีนเข้าโจมตีเมืองจันทบุรีอย่างเข้มแข็งและเด็ดเดี่ยวโดยเจ้าตากก็ช้างพังศิริบัญชาชวเข้าพังประตูเมืองได้สำเร็จ พวกทหารก็สามารถเข้าเมืองได้ ชาวเมืองต่างก็เสียวัวลูละทิ้งหน้าที่แตกหนีไป ส่วนพระยาจันทบุรีพาครอบครัวลงเรือหนีไปเมืองบันทายมาศ

เมื่อเจ้าตากจัดเมืองจันทบุรีเรียบร้อยแล้ว ก็ยกทัพยกทัพเรือลงไปเมืองตราด พวกกรมการเมืองและราษฎรต่างยอมอ่อนน้อมโดยดี แต่ยังมีพ่อค้าในสำเภาก็จอดอยู่ปากน้ำเมืองตราดหลายลำไม่ยอมอ่อนน้อม เจ้าตากได้ยกทัพเรือโจมตีสำเภานั้นได้ทั้งหมดในเวลาครึ่งวัน และสามารถยึดทรัพย์สิ่งของได้เป็นจำนวนมาก ซึ่งสามารถนำมาจัดเตรียมกองทัพเข้ากู้เอกราช

เจ้าตากได้จัดการเมืองตราดเรียบร้อยแล้วเข้าสู่ฤดูฝนพอดี จึงยกกองทัพกลับเมืองจันทบุรี เพื่อเตรียมกำลังคน สะสมเสบียงอาหาร อาวุธยุทโธปกรณ์ และต่อเรือรบได้ถึง ๑๐๐ ลำ รวบรวมกำลังคนเพิ่มได้อีกเป็นคนไทยจีน ประมาณ ๕,๐๐๐ คนเศษ ผนวกกับมีข้าราชการในกรุงศรีอยุธยาได้หลบหนีพม่ามาร่วมด้วยอีกหลายคน และที่สำคัญก็คือหลวงศักดิ์นายเวรมหาเด็กลูก นายสุดจินดาหุ้มแพรมหาเด็กลูก

พอถึงเดือน ๑๑ พ.ศ.๒๓๑๐ หลังสิ้นฤดูมรสุมแล้ว เจ้าตากก็ยกกองทัพเรือจากเมืองจันทบุรีเพื่อมาทอบกู้เอกราช ระหว่างทางได้หยุดชำระความพระยาอนุราธบุรีที่เมืองชลบุรี ซึ่งประพตติตัวเยี่ยงโจรเข้าตีปล้นเรือลูกค้า ชำระได้ความเป็นสัจย์จริง จึงให้ประหารชีวิตพระยาอนุราธบุรีเสีย แล้วยกทัพเรือเข้าปากแม่น้ำเจ้าพระยาในเดือน ๑๒ โดยเข้าโจมตีเมืองธนบุรีเป็นครั้งแรก มีนายทองอินคนไทยที่พม่าให้รักษาเมืองอยู่ พอนายทองอินทราบข่าวว่าเจ้าตากยกกองทัพเรือเข้ามาทางปากน้ำเจ้าพระยา ก็ให้คนรีบขึ้นไปบอกข่าวแก่สุกี้พระนายกองแม่ทัพพม่าที่ค่ายโพธิ์สามต้น แล้วเรียกระดมพลขึ้นรักษาป้อมวิฆเณทร์ และหน้าแท่นเชิงเทิน ในที่สุดก็สามารถตีเมืองธนบุรีได้

ต่อมาเจ้าตากยกกองทัพเรือขึ้นไปถึงกรุงศรีอยุธยา สืบทราบว่ายังมีกองทัพข้าศึกยกมาตั้งรับคอยอยู่ที่เพนียด ก็เข้าตีกองทัพพม่าที่เหลื่ออยู่ สามารถเอาชนะได้ จึงถือว่าเจ้าตากได้กอบกู้เอกราชชาติไทยกลับคืนมาได้แล้ว หลังจากไทยต้องสูญเสียเอกราชในครั้งนี้เพียง ๗ เดือน

ภายหลังที่พระเจ้าตากมีชัยชนะกับพม่าแล้ว ทรงทำพิธีปราบดาภิเษกเป็นกษัตริย์ครองกรุงธนบุรี และต้องยกทัพไปปราบปรามกลุ่มคนไทยที่แบ่งเป็น ๕ ชุมมุน คือ

๑. ชุมนุมนเจ้าเมืองพิษณุโลก เจ้าพระยาพิษณุโลกได้ตั้งตัวขึ้นเป็นเจ้าเมือง มีอาณาเขตตั้งแต่เมืองพิชัยลงมาจนถึงเมืองปากน้ำโพ เจ้าพระยาพิษณุโลกนี้เดิมชื่อเรือง เป็นผู้ที่มีฝีมือทางการรบและเป็นข้าราชการผู้ใหญ่มาก่อน จึงมีผู้เคารพนับถือมาก

๒. ชุมนุมนเจ้าพระฝาง เดิมชื่อเรือน ได้บวชเป็นพระ และจำพรรษาที่วัดพระฝาง ตั้งแต่ในรัชกาลพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ และคงจะมีชื่อเสียงด้านวิทยาคมมากผู้คนจึงเลื่อมใสว่าเป็นผู้วิเศษ ตั้งตัวเหนือผู้อื่น

๓. ชุมนุมนเจ้านคร พระปลัดผู้รักษาการในตำแหน่งเจ้าเมืองนครศรีธรรมราช ได้ตั้งตัวเป็นเจ้าที่เจ้าเมืองนครศรีธรรมราชเรียกกันว่าเจ้านคร มีอาณาเขตอยู่ในอำนาจตั้งแต่หัวเมืองมาลายูจนถึงชุมพร เจ้านครผู้นี้สันนิษฐานว่าชื่อหนู ได้เข้ามารับราชการในเมืองกรุงก่อนออกไปเป็นปลัดเมืองนครศรีธรรมราช

๔. ชุมนุมนเจ้าพิมาย กรมหมื่นเทพพิพิธตั้งตัวขึ้นเป็นใหญ่ที่เมืองพิมาย มีอำนาจปกครองในบริเวณหัวเมืองตะวันออกเฉียงเหนือนับว่าเป็นชุมนุมนใหญ่ที่สุด

๕. ชุมนุมนพระนายกอง เมื่อพม่าจะเลิกกองทัพกลับไปนั้น ได้ตั้งให้สุกี้พระนายกองเป็นนายใหญ่คุมกำลังราว ๓,๐๐๐ คน ตั้งอยู่ที่ค่ายโพธิ์สามต้น คอยเก็บกวาดผู้คนและทรัพย์สินไปยังเมืองพม่า นับว่าชุมนุมนพระนายกองนี้อยู่บริเวณรอบนอกของกรุงศรีอยุธยา

ทั้ง ๕ ชุมนุมนนี้เป็นกลุ่มเจ้าเมืองหรือผู้ที่สถาปนาตนขึ้นเป็นเจ้าเมือง ทำให้พระยาตากต้องยกกองทัพไปปราบ โดยในปี พ.ศ. ๒๓๑๑ พระยาตากได้ขึ้นไปปราบชุมนุมนเจ้าพระยาพิษณุโลกเป็นชุมนุมนแรก แต่ปรากฏว่าในการปราบครั้งนี้ พระยาตากถูกปืนที่ขา จนต้องถอยทัพกลับไปพระนคร ในปีเดียวกันนั้นได้ยกกองทัพขึ้นไปปราบชุมนุมนเจ้าพิมายซึ่งอ่อนแอที่สุดสามารถปราบลงได้อย่างง่ายดาย

ปีรุ่งขึ้น ได้ยกกองทัพไปปราบชุมนุมนเจ้านคร โดยให้เจ้าพระยาจักรี (หมุด) เป็นแม่ทัพ ในครั้งแรกไม่สามารถปราบลงได้ จนพระเจ้ากรุงธนบุรีต้องเสด็จไปปราบด้วยพระองค์เอง

ปี พ.ศ. ๒๓๑๓ เสด็จไปปราบชุมนุมนเจ้าพระฝางและชุมนุมนเจ้าพระยาพิษณุโลก ซึ่งต่อมาเมื่อเจ้าพระยาพิษณุโลกถึงแก่กรรมลง ชุมนุมนนี้ได้ยุบไปพร้อมกับชุมนุมนเจ้าพระฝางเพียงชุมนุมนเดียว การรบครั้งนี้มีพระยายมราช (บุญมา) เป็นทัพหน้า และทัพพระเจ้ากรุงธนบุรีเป็นทัพหลวง เจ้าพระฝางพยายามสู้รบด้วยความสามารถแต่ไม่สามารถทานกำลังของเมืองหลวงได้ และยอมแพ้ในที่สุด

นอกจากนี้ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงทำศึกกับพม่า ถึง ๘ ครั้ง แต่ทุกครั้งแสดงให้เห็นถึงพระปรีชาสามารถของพระองค์ทางด้านยุทธศาสตร์อย่างดียิ่งเยี่ยม พร้อมด้วยน้ำพระทัยที่เด็ดเดี่ยวฉับไว การทำสงครามกับพม่าดังกล่าว ได้แก่

สงครามครั้งที่ ๑ รบพม่าที่บางกุ้ง พ.ศ.๒๓๑๐

สงครามครั้งที่ ๒ พม่าตีเมืองสวรรคโลก พ.ศ.๒๓๑๓

สงครามครั้งที่ ๓ ไทยตีเมืองเชียงใหม่ครั้งแรก พ.ศ.๒๓๑๓ - ๒๓๑๔

สงครามครั้งที่ ๔ พม่าตีเมืองพิชัยครั้งที่ ๑ พ.ศ.๒๓๑๕

สงครามครั้งที่ ๕ พม่าตีเมืองพิชัยครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๓๑๖

สงครามครั้งที่ ๖ ไทยตีเมืองเชียงใหม่ครั้งที่ ๒ พ.ศ.๒๓๑๗

สงครามครั้งที่ ๗ รบพม่าที่บางแก้วเมืองราชบุรี พ.ศ.๒๓๑๗

สงครามครั้งที่ ๘ อะแซห่วนกัฒตีหัวเมืองเหนือ พ.ศ.๒๓๑๘

สงครามครั้งที่ ๙ พม่าตีเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. ๒๓๑๙

สำหรับสงครามรบพม่าที่บางแก้วเมืองราชบุรี พ.ศ. ๒๓๑๗ เป็นสงครามที่ทำให้พม่าครั้งคร้ามและเจ็ดหลายไม่กล้ามารุกรานไทยอีกต่อไป

ส่วนการขยายดินแดนของอาณาจักรธนบุรีนั้น สมเด็จพระเจ้าตากสินได้ทรงขยายดินแดนไปทั้งทางหลวงพระบาง เวียงจันทน์และทางด้านกรุงกัมพูชา โดยในปีพ.ศ.๒๓๒๑ เจ้านครหลวงพระบางขอสวามิภักดิ์เข้าร่วมในพระราชอาณาจักร ส่วนนครเวียงจันทน์ซึ่งตกเป็นเมืองขึ้นพม่าตั้งแต่ พ.ศ.๒๓๑๗ ได้เดินทางเข้ามาในพระราชอาณาเขตเพื่อกำจัดพระวอ เสนาบดีเมืองเวียงจันทน์ ที่ได้เข้ามาพึ่งพระบรมโพธิสมภาร สมเด็จพระเจ้าตากสินกรุงธนบุรีจึงโปรดให้กองทัพไทยยกไปตีเมืองเวียงจันทน์ได้เมื่อ พ.ศ. ๒๓๒๒ โปรดให้พระยาสุโกอยู่รักษามือง เมื่อเสร็จสงคราม สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้อัญเชิญพระพุทธรูปหามณีรัตนปฏิมากร (พระแก้วมรกต) และพระบาง จากเวียงจันทน์ มาประดิษฐาน ณ กรุงธนบุรีด้วย

ส่วนในปี พ.ศ.๒๓๒๓ กัมพูชาเกิดจลาจลแย่งชิงราชสมบัติกันเอง จึงเหลือนักกองตัวเอง ที่มีพระชนม์เพียง ๔ พรรษา ปกครองโดยมีฟ้าทะละหะ (มู) ว่าราชการแทน และเอาใจออกห่างฝักใฝ่ญวน สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ทรงโปรดให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ไปปราบปราม และมีพระราชโองการให้อภิเษกสมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมขุนอินทรพิทักษ์ พระราชโอรสองค์ใหญ่ขึ้นครองกัมพูชา ท้าพไทยตีเมืองรายทางได้จนถึงเมืองบันทายเพชร พอดีกับกรุงธนบุรีเกิดจลาจลจึงเลิกทัพกลับ

เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินทรงขึ้นครองราชย์แล้ว โปรดให้ทำการสืบเสาะค้นหาตำรากฎหมายเก่าที่สูญหายไปมารวบรวมไว้ได้ และให้ชำระกฎหมายเหล่านั้น ฉบับใดยังเหมาะแก่กาลสมัยก็โปรดให้คงไว้ และเป็นการแก้ไขเพื่อให้ราษฎรได้รับผลประโยชน์มากขึ้น เช่น โปรดให้แก้ไขกฎหมายว่าด้วยการพนันให้อำนาจการตัดสินลงโทษขึ้นแก่ศาลแทนนายตราสิทธิขาด และยังห้ามนายตรา นายบ่อนออกเงินทอดรองให้ผู้เล่น เกาะกุ่ม ผูกมัด จำจอง เร่งรัดผู้เล่น กฎหมายพิกตภายีอากรเกือบไม่มี เพราะผลประโยชน์แผ่นดินได้จากการค้าสำเภามากพอแล้ว กฎหมายว่าด้วยการจุกช่องล้อมวง ก็ยังไม่ตราขึ้น เปิดโอกาสให้ราษฎรได้เฝ้าตามรายทาง โดยไม่ต้องมีพนักงานตำรวจเฝ้าป็นคอยยิงราษฎร ในการตัดสินคดีความก็ไม่โปรดให้อรรถคดีตั้งค้าง แม้ยามศึกหากคู่ความไม่ได้เข้ากองทัพหรือประจำราชการต่างเมือง ก็โปรดให้ดำเนินการพิจารณาคดีไปตามปกติ ทั้งในการฟ้องร้อง ยังโปรดให้โจทก์หาหมอความแต่งฟ้องได้ เช่นเดียวกับปัจจุบันอีกด้วย วิธีพิจารณาคดีในสมัยนั้นสะท้อนให้เห็นได้แจ่มชัด ในบทละครรามเกียรติ์ ตอนท้าวมาลีวราชว่าความ พระราชนิพนธ์ในสมเด็จพระเจ้าตากสินกรุงธนบุรี

ในรัชกาลของพระองค์ การค้าเจริญรุ่งเรืองขึ้นกว่าก่อน มีเรือสำเภาทั้งของหลวง และของราษฎร ผลประโยชน์ที่ได้รับจากการค้าของหลวงจึงช่วยบรรเทาภาระภาษีของราษฎรไปได้มาก นอกจากนี้

ทรงส่งเสริมการนำสินค้าพื้นเมืองไปขายทางเรือ ซึ่งอำนวยความสะดวกประโยชน์อย่างใหญ่หลวงต่องานสร้างชาติ ทำให้ราษฎรมีงานทำ มีรายได้ ทั้งยังฝึกให้คนไทยเชี่ยวชาญการค้าขาย ป้องกันมิให้การค้าตกไปอยู่ในมือต่างชาติ

ในด้านการคมนาคม โปรดให้ตัดถนนและขุดคลองมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในทางค้าขาย ทรงยกเลิกความคิดแนวเก่าที่ว่าหากถนนหนทาง การคมนาคมมีมากแล้ว จะเป็นการอำนวยความสะดวกให้ข้าศึกศัตรู และพวกก่อการจลาจล แต่กลับทรงเห็นประโยชน์ในทางค้าขายมากกว่า ดังนั้นในฤดูหนาว หากว่างจากการศึกสงคราม ก็จะโปรดให้ตัดถนน และขุดคลอง จะเห็นได้จากแนวถนนเก่าๆ หลายสายในเขตธนบุรี ส่วนการขุดชำระคลองมักมีวัตถุประสงค์เบื้องต้นเพื่อประโยชน์ทางยุทธศาสตร์ เช่น คลองท่าขามจากนครศรีธรรมราชไปออกทะเล เป็นต้น

ด้านศิลปกรรมนั้น แม้สมเด็จพระเจ้าตากสินกรุงธนบุรีจะมีความงานศึกสงครามแทบจะมีได้ว่างเว้นก็ตาม แต่ก็ทรงหาโอกาสฟื้นฟูและบำรุงศิลปกรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านนาฏดุริยางค์ และวรรณกรรม ด้านนาฏดุริยางค์โปรดให้ฟื้นฟูอย่างเต็มที่ เพื่อสร้างบรรยากาศที่รื่นเริงครึกครื้นเหมือนครั้งกรุงเก่า นับเป็นวิธี บำรุงขวัญที่ใกล้ตัวราษฎรที่สุด พระราชทานโอกาสให้ประชาชนทั่วไป เปิดการสอนและออกโรงเล่นได้โดยอิสระ เครื่องแต่งกายไม่ว่าจะเป็นเครื่องต้นเครื่องทรงก็แต่งกันได้ตามลักษณะเรื่อง แม้สมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรีเองก็คงจะทรงสนพระทัยในกิจการด้านนี้มิใช่น้อย ด้วยมักจะโปรดให้มีละครและการละเล่นอย่างมโหฬารในงานสมโภชอยู่เนือง ๆ สมเด็จพระเจ้าตากสินกรุงธนบุรีทรงพระราชนิพนธ์บทละครรามเกียรติ์ไว้ ๔ เล่ม สมุดไทยแบ่งเป็นตอนไว้ ๔ ตอน

ด้านการศาสนา โปรดให้ปฏิสังขรณ์วัดวาอารามต่าง ๆ ที่รกร้างปรักหักพังตั้งแต่ครั้งพม่าเข้าเผาผลาญทำลายและกวาดต้อนทรัพย์สินไปพม่า แล้วโปรดให้อาณาประชาราษฎร์เข้าจำวัดต่าง ๆ ส่วนพระไตรปิฎกยังเหลือตกค้างอยู่ที่ใด ก็โปรดให้คัดลอกสร้างเป็นฉบับหลวง แล้วส่งคืนกลับไปให้เดิมสำหรับการจัดระเบียบในสังฆมณฑล โปรดให้ดำเนินตามธรรมเนียมการปกครองคณะสงฆ์ที่มีมาแต่ก่อน โดยแยกเป็นฝ่ายคันถธุระและฝ่ายวิปัสสนาธุระ ฝ่ายคันถธุระดำเนินการศึกษาพระปริยัติธรรมให้เจริญ ส่งเสริมการสอนภาษาบาลี เพื่อช่วยการอ่านพระไตรปิฎก ส่วนฝ่ายวิปัสสนาธุระโปรดให้กวัดขันการปฏิบัติพระธรรมวินัยเป็นขั้นๆ และลัทธิอื่นๆ สมเด็จพระเจ้าตากสินกรุงธนบุรีได้พระราชทานเสรีภาพในการนับถือศาสนา แต่ต่อมาบาดหลวงที่เข้ารีตได้พยายามห้ามปรามชาวไทยปฏิบัติพิธีการทางศาสนา เช่น พิธีถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยา ความขัดแย้งที่มีมากขึ้นเรื่อยจนถึงกับจับพวกบาดหลวงกุมขัง ในที่สุดพระองค์จำต้องขอให้บาดหลวงไปจากพระราชอาณาเขต แล้วห้ามชาวไทยนับถือศาสนาคริสต์ ตั้งแต่วันที่ ๑ ธันวาคม พ.ศ.๒๓๒๒

บทที่ ๔

วิเคราะห์การใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์

ในฟอลคอนแห่งอยุธยาและตากสินมหาราชชาตินักรบ

ในบทที่ ๔ ผู้วิจัยจะได้วิเคราะห์การใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยที่ปรากฏในนวนิยายทั้ง ๒ เรื่อง โดยเน้นที่เหตุการณ์สำคัญต่างๆ เพื่อศึกษาว่าผู้เขียนใช้ข้อมูลจากแหล่งใด รวมทั้งเนื้อหาในนวนิยายมีความสอดคล้องกับหลักฐานทางประวัติศาสตร์หรือไม่ ทั้งนี้ได้ใช้เอกสารประวัติศาสตร์ต่างๆ ในการตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา เพื่อประเมินคุณค่า

๔.๑ เหตุการณ์ก่อนและในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชที่ปรากฏในฟอลคอนแห่งอยุธยา

ในนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา มีเนื้อหาหลักอยู่ที่การดำเนินเรื่องของคอนสแตนติน ฟอลคอน หรือเจ้าพระยาวิไชยเณทร์ ซึ่งเป็นอัครมหาเสนาบดีของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช เนื้อหาของนวนิยายแบ่งเหตุการณ์สำคัญต่างๆ ได้เป็น ๕ ช่วง คือ

๑. ประวัติชีวิตของคอนสแตนติน ฟอลคอน
๒. ประวัติการทำงานของฟอลคอนก่อนเดินทางมาสยาม
๓. การเข้ารับราชการในสยาม และหน้าที่ของฟอลคอน
๔. ความสัมพันธ์ระหว่างฟอลคอนกับสมเด็จพระนารายณ์ฯ
๕. ช่วงสุดท้ายของชีวิตฟอลคอน

๔.๑.๑ ประวัติชีวิตของคอนสแตนติน ฟอลคอน

ในนวนิยายเรื่องนี้ผู้เขียนได้เปิดเรื่องเรื่องประวัติของคอนสแตนติน ฟอลคอน อย่างรวบรัด เป็นการปูพื้นชีวิตประวัติก่อนที่ฟอลคอนจะเข้ามารับราชการในอยุธยา จึงปรากฏเฉพาะเรื่องของฟอลคอนเท่านั้น ไม่มีเรื่องใดใดเกี่ยวข้องกับรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์มหาราช แต่ก็อาจเห็นได้ว่าในช่วงวัยเยาว์นั้น ฟอลคอนได้แสดงให้เห็นถึงบุคลิกลักษณะและความสามารถพิเศษทางการจัดการให้ปรากฏ ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อฟอลคอนเองในอนาคต ผู้เขียนใช้การเปิดเรื่องโดยใช้วิธีการเล่าย้อนหลัง โดยให้ตัวละครคือกัปตันโฮเวิร์ดเล่าเรื่องตั้งแต่อดีตมาสู่ปัจจุบัน เฉพาะประวัติของฟอลคอน เริ่มต้นว่ากัปตันได้รับตัวฟอลคอนขึ้นมาจากเรือของเขา

ที่นั่นแหละที่คอนสแตนตินมาขอให้ฉันรับขึ้นเรือ เพื่อหนีชีวิตแบบที่เขาใช้อยู่ พ่อของเขาเป็นคนคร่ำครวญ ส่วนแม่ก็สติไม่สมประกอบ

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๒)

ลักษณะการเล่าเรื่องย้อนหลังนี้เป็นกลวิธีในการเขียนที่ผู้ประพันธ์นวนิยายนิยมใช้มาก คือเริ่มเรื่องโดยใช้ช่วงเวลาที่เกิดขึ้นหลังจากนวนิยายจบลงไปแล้ว และให้ตัวละครใดตัวละครหนึ่งเล่าเรื่องย้อนกลับไปตั้งแต่ต้น เช่นในฟอลคอนแห่งอูธรยานั้นได้ให้กัปตันโฮเวิร์ดเล่าเรื่องย้อนกลับไป

จุดเริ่มต้นที่ทำให้ฟอลคอนเริ่มสนใจในการเดินทางสู่ท้องทะเลและทำให้เขาได้ทำงานบนเรือคือการรู้จักกับคนงานและกัปตันเรือ ที่เดินทางไปมาค้าขายระหว่างตะวันตกและตะวันออก

ฉันพาเขาไปกับเราด้วยเหตุนี้ ตอนแรกไม่ใช่เรื่องง่ายนะ คุณรู้ไหมเขาเป็นเด็กเกร และการใช้ชีวิตในเรือต้องมีวินัยเข้มงวด ฉันต้องลงโทษเขาบ่อยๆ ไม่มีวันไหนที่เขาจะไม่ถูกลูกเรือคนใดคนหนึ่งตบเอา

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๒)

ในเรื่องของสัญชาติและบรรพบุรุษของฟอลคอน นวนิยายกล่าวไว้เพื่อแสดงให้เห็นว่า ฟอลคอนมีเชื้อสายขุนนางเก่าของเกาะเซฟาโลเนีย ดังเช่นว่า

“แม่ของเขาเป็นคนบ้า แต่ฉันคิดว่านางไม่ได้โง่กเมื่อเล่าว่านางเป็นลูกนอกสมรสของอดีตข้าหลวงบนเกาะท่านหนึ่ง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๒)

หรืออีกตอนหนึ่งกล่าวถึงเชื้อสาย และถิ่นที่อยู่ รวมทั้งการเรียนเมื่อวัยเยาว์ของเขาว่า

“ฉันบอกเขาว่าควรภูมิใจที่มีเชื้อสายคนสองชาติ ทางพ่อมีเชื้อสายพระเจ้าอเล็กซานเดอร์ มหาราช ทางแม่ได้เชื้อสายมาจากมาร์โคโปโล”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๓)

เมื่อยังเป็นเด็ก ฟอลคอนเป็นเด็กเร่ร่อน ต้องการขอเข้าทำงานบนเรือกับกัปตัน ดังที่นวนิยายบรรยายว่า

“เด็กคนหนึ่งสวมเสื้อขาดกระรุ่งกระริ่ง ดึงชายแขนเสื้อของเขาไว้ ชาวอังกฤษสะบัดออกด้วยความรำคาญ แต่ไม่ได้ใช้ความรุนแรง แล้วยื่นเงินเหรียญให้ แต่เด็กชายไม่รับ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๕)

“กัปตันพิจารณาเด็กซึ่งไม่มีท่าทีสะดุ้งสะเทือนกับเรื่องแบบโอ้อ่าของเขา หรือชะตากรรมของเด็กที่ตกน้ำเลย ดวงตาของเขาเป็นสีเทาอ่อน มีแววฉลาดเฉลียว เขายื่นให้กัปตัน ทั้งๆที่แก้มบวมและคิ้วข้างหนึ่งแตก นี่คงเป็นเด็กที่เพิ่งถูกลงโทษเพราะทำความคิด”

“แกต้องการหนีออกจากบ้านใช่ไหม “เปล่าครับ เปลา แม่ผมยินดี พ่อผมก็อยากให้ผมไปให้พ้นๆ “แกรู้ไหมว่าชีวิตเด็กประจำเรือเป็นอย่างไร ในทะเลนะ ลำบากมากนะ “เด็กชายทำหน้าที่เคร่ง “ยังไงก็ ลำบากน้อยกว่าการอยู่กับพ่อแม่” จำเอเบเจอร์ว่า “กับตันครับ เราต้องมีเด็กประจำเรือนะครับ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๖)

“คอนสแตนติน เฮียราคิส เด็กชายจากท่าเรือผู้ซึ่งมีผมคิดว่า การที่เรือสินค้าของอังกฤษมาที่นี่ เป็น โอกาสดีหนึ่งเดียวซึ่งเขาจะต้องฉวยไว้”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๗)

สิ่งสำคัญที่ผู้เขียนนวนิยายให้ข้อมูลคือชื่อเดิมของฟอลคอน คือ เฮียราคิส

“คอนสแตนติน เฮียราคิส รู้ไหมว่าชื่อแกแปลว่าอะไร... เฮียราคิสมีรากศัพท์แปลว่าเหยี่ยว ชื่อนี้เพราะ มาก มีอนาคตดี ฉันจะเรียกแกอย่างนี้แหละ ตอนนี้นำเราไปก่อนนะ พ่อเหยี่ยวหนุ่ม ฉันต้องไปดูเรือ และแกเองก็คงมีงานรออยู่ที่โรงเตี๊ยมเป็นแน่ ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๘)

หลังจากที่ฟอลคอนเข้าทำงานบนเรือแล้ว ได้มีโอกาสเดินทางไปค้าขายตามเมืองต่างๆ ในภูมิภาค ตะวันออก โดยเริ่มตำแหน่งหน้าที่จากการเป็นเด็กบนเรือ จนกระทั่งได้เข้ารับราชการเป็นขุนนางในสยาม ตามลำดับชั้น ดังที่ปรากฏตัวอย่างข้อมูลในนวนิยายว่า

“ชาวเวนิสเป็นนักเดินเรือที่ยิ่งใหญ่มานาน ลูกเริ่มจากการเป็นเด็กประจำเรือก็จริง แต่จะได้เป็นกับตัน ที่มีชื่อเสียง แล้วลูกจะร่ำรวย เป็นที่ยกย่องทั่วแดนบูรพา”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๓๐)

“แต่จอร์จอยู่ที่นั่น ที่ท่าเทียบเรือ กำลังบอกหมวกให้เขา โห่ร้องต้อนรับโดยแทบจะไม่รอให้เรือเล็ก ที่คอนสแตนตินนั่งมาเข้าเทียบท่า ยังคงเหมือน จอร์จ ไวต์ คนเดิมที่เคยช่วยเขาในวันที่ไปสมัครงาน กับบริษัท จอร์จพูดพลางหัวเราะพลางว่าไม่อยากจะเชื่อในโชคตาของผู้อื่นสหาย ทั้งยินดี ทั้งอิจฉา เป็นอันว่า ณ ท่าเรือที่มีเสียงอึ้งคะนึง หลากสีสันและมีผู้คนหลายเผ่าพันธุ์แห่งนี้ จอร์จได้ให้การต้อนรับอย่างรักใคร่อบอุ่นแก่เพื่อนเก่า และเติมไปด้วยความกระตือรือร้นต่อหุ้นส่วนในอนาคต ผู้มีเงินพันเหรียญมาลงทุนด้วย”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๔)

“งานสมรสระหว่างออกญาวิชาเยนทร์ คอนสแตนติน ฟอลคอน ขุนนางอันดับที่สาม แต่ปฏิบัติหน้าที่พระคลังในความเป็นจริง กับมาเรีย กิมาร์ แห่งตระกูลยามาดา จัดขึ้นอย่างเอิกเกริกสมเป็นการ

รวมตัวกันของสองอาณาจักรคือการค้าภาคตะวันออกกับการค้าภาคยุโรป การสมรสด้วยเหตุผลทางการเมืองระดับนี้ ย่อมมีการเจรจาต่อรองกันยืดเยื้อ ต่างฝ่ายต่างก็เห็นว่าตนนำผลประโยชน์มาให้มากกว่าอีกฝ่ายหนึ่ง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๘๓)

สรุปได้ว่าผู้เขียนได้กำหนดให้คอนสแตนติน ฟอลคอน เป็นชาวกรีก เกิดที่เกาะเซฟาโลเนีย โดยเป็นบุตรของผู้ที่มีฐานะยากจน แต่ก็สืบเชื้อสายมาจากขุนนางในสมัยก่อน ชื่อของฟอลคอนเดิมคือ เยรากี ซึ่งแปลว่าเหยี่ยวภูเขา เมื่อเปลี่ยนชื่อเป็นฟอลคอนแล้วก็ยังมีความหมายเช่นเดียวกัน ฟอลคอนเข้าทำงานเป็นกะลาสีเรือสินค้าที่เดินทางระหว่างตะวันออกกับตะวันตก โดยได้ใช้ความสามารถของตนในการเลื่อนฐานะให้สูงขึ้น

๔.๑.๒ ประวัติการทำงานของฟอลคอนก่อนเดินทางมาสยาม

เมื่อคอนสแตนติน ฟอลคอน มาถึงลอนดอน ค.ศ. ๑๖๖๗ นวนิยายระบุเหตุการณ์พลิกผันว่า

“สิ่งที่กัปตันไม่อาจคาดการณ์ล่วงหน้าได้ คือการที่อีกสองปีต่อมาเขาป่วยหนักกะทันหัน โดยไม่หายขาดและหมดเรี่ยวแรงจนทุกสิ่งทุกอย่างต้องจบสิ้นลงในทันที เรือลูเบิร์ตถูกขาย ถูกเรือกระจัดกระจายพลัดพราก อนาคตของคอนสแตนตินกลายเป็นปัญหา”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๓๒ – ๓๓)

เมื่อบริษัทการค้าขายทางเรือประสบปัญหาต่างๆ อุปสรรคเหล่านี้ไม่ได้ทำให้ฟอลคอนละทิ้งความทะเยอทะยานของตนในการเดินทางมาทำการค้ากับโลกตะวันออก แต่เขาได้ขวนขวายหางานทำตามแต่ที่มีผู้ว่าจ้าง

ใน ค.ศ. ๑๖๗๒ ฟอลคอนเข้าทำงานให้กับบริษัทอินเดียตะวันออกของอังกฤษ โดยประจำอยู่ที่เมืองมัทราส (Madras) ในประเทศอินเดีย ก่อนที่จะถูกส่งตัวไปจำสถานีการค้าที่เมืองบันตัม (Bantam) ชีวิตการทำงานของฟอลคอนในบริษัทอินเดียตะวันออกไม่ประสบความสำเร็จตามที่คาดหวังไว้ เพราะฟอลคอนก็มีหน้าที่เป็นเพียงเสมียนทำบัญชีสินค้าให้กับบริษัท อีกทั้งความสัมพันธ์ของฟอลคอนกับเพื่อนร่วมงานก็มีได้เป็นไปอย่างราบรื่น ความเป็นชาวกรีกทำให้ฟอลคอนไม่ได้รับการปฏิบัติดังเช่นพนักงานคนอื่นๆ ของบริษัทซึ่งเป็นชาวอังกฤษ

ในจดหมายทุกฉบับที่เขาเขียนถึงกัปตัน คอนสแตนตินพูดถึงแต่มิตรสหายในจินตนาการของเขา คำชมเชยของผู้อำวยการที่เขาแต่งขึ้นมาเองการเลื่อนขั้นที่ไม่เป็นจริง มีความจริงอยู่เพียงเรื่องเดียวคือการที่เขาถูกส่งมาประจำการที่นี่ แต่เป็นเพราะนายทะเลเบียนคนอื่นๆ ที่สาขามัทราสปฏิเสธที่จะย้ายออกจากเมืองนั้น... แต่จะเล่าความจริงให้ชายชราฟังได้อย่างไร ในเมื่อท่านเพิ่งสูญเสียโสภโศไป จะให้เล่า

ว่าทุกคนที่นี้ดูถูกว่าเขาเป็นคนกรีก ไม่เคยได้รับเชิญจากผู้อำนวยการให้เข้าร่วมกลุ่มกับเจ้าหน้าที่ของบริษัท และเขาไม่ต้องการสัมพันธ์กับเสมียนธรรมดาอย่างนั้นหรือ

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๔๘ - ๔๙)

ในเวลาต่อมาได้เกิดอุบัติเหตุไฟไหม้คลังเก็บสินค้าของบริษัทที่เมืองบันตัม ด้วยความกล้าหาญ พลลคอนจึงตัดสินใจเสี่ยงภัยเข้าไปนำถังเก็บดินปืนออกมาจากคลังสินค้า เป็นผลให้คลังสินค้ารอดพ้นจากการระเบิดของดินปืน พลลคอนจึงได้รับรางวัล ๑,๐๐๐ เหรียญทองจากบริษัทเป็นการตอบแทน เขาได้ตัดสินใจนำเงินรางวัลนี้ไปร่วมลงทุนการค้าที่เมืองมะริด (Mergui) ซึ่งเป็นเมืองท่าสำคัญของสยาม กับ จอร์จ ไวท์ อดีตกัปตันเรือชาวอังกฤษ ในช่วงแรก กิจการของพลลคอนดำเนินไปอย่างราบรื่น ต่อมาเขาได้ลักลอบขายสินค้าต้องห้ามให้กับเจ้าเมืองสงขลาเพื่อนำไปใช้ก่อการกบฏ แต่เรือเกิดอัปปางระหว่างการเดินทาง เป็นเหตุให้เจ้าพระยาโกษาธิบดีทราบเรื่อง จอร์จ ไวท์ เกรงว่าจะมีความผิดจึงมอบเงินจำนวนห้าสิบบาทให้พลลคอนนำไปติดสินบนเจ้าพระยาโกษาธิบดีที่อยู่ชยา

“บริษัทจะต้องตอบแทนอย่างดีที่สุด พวกเราเป็นหนี้ยาค ดีที่ฟ้ายเสียหายเพียงหกต่อ นี่ถ้าเครื่องลงรักถูกไฟไหม้ด้วยเราคงเสียหายย่อยยับ” เขาเริ่มพูดไม่ปะติดปะต่อ “ชีวิตภรรยาฉัน... ชีวิตฉัน... ความมีสติของนาย...”

หลังจากนั้น เซอร์โจเซฟประกาศด้วยความปิติ ใช้คำพูดที่ทำให้เขารู้สึกเสียใจเมื่อเปล่งออกมา และต้องเสียใจตลอดไป “สินค้าของเรามีค่ามหาศาล แต่ไม่เท่ากับชีวิตมนุษย์ที่นายได้ช่วยเหลือไว้ ในนามของบริษัทอินเดียตะวันออกแห่งอังกฤษ วันพรุ่งนี้ เราจะมอบเงินหนึ่งพันเหรียญทองให้แก่นายเป็นการตอบแทนบุญคุณ”

นวนิยายพรรณนาความสามารถของพลลคอนในเรื่องการใช้ภาษาโปรตุเกสซึ่งเป็นภาษากลาง (Lingua Franca) ในการติดต่อซื้อขายสินค้าระหว่างตะวันตกและตะวันออก ซึ่งนับเป็นคุณสมบัติพิเศษที่นักเดินเรือต้องการยิ่ง

เสียงที่ดังขึ้นข้างหลังทำให้เขาสะดุ้ง “ภาษาโปรตุเกสรี” ที่หน้าประตูมีชายหนุ่มร่างสูงผมสีทองยืนอยู่ แต่งตัวทันสมัย ลักษณะแบบคนที่ชอบดูถูกคอนสแตนตินในร้านขายยา “คนที่พูดภาษาโปรตุเกสได้จะมีประโยชน์มากนะที่แดนบูรพา ที่อินเดียมีแต่ไอ้พวกกระยาจกจากเมืองลิสบอนที่นับถือสันตะปาปาเต็มไปหมด” เขาหันมาทางคอนสแตนตินแล้วยิ้มให้ “ฉันชื่อจอร์จ ไวท์ กำลังจะไปทำงานให้บริษัทที่มัทราส แล้วนายล่ะ” ชาวกรีกแค้ม “ผมมาสมัครงานเป็นนักเขียนประจำเรือ แต่คุณคนนี่ไม่ค่อยจะยอมเชื่อว่าผมอ่านออกเขียนได้” เขาชี้นายทะเบียนซึ่งนั่งฟังอยู่ด้วยท่าทางรำคาญ “นำฉัน พิสูจน์ง่ายจะตาย นี่แน่ะ อ่านนี่ซิ” เขาคว่าสมุดมาโดยที่นายทะเบียนไม่กล้าค้าน คอนสแตนตินทำตามคำสั่ง “ขออนุญาตนะ”

ไวต์หุบปากกาจนท่นมาจากกระพุ้งแก้ม “ลองดูซิ แนะ เห็นไหมเขาอ่านออกเขียนได้” ไวต์ยัดตัวขึ้น กวาดตามองนายทะเบียนซึ่งบัดนี้ความหึงงาโสดดลงอย่างเห็นได้ชัด คอนสแตนตินมองด้วยความประหลาดใจ “ลองคิดดูสิว่า ผู้บังคับบัญชาของคุณจะว่าอย่างไร ถ้าทราบว่าคุณเกือบไม่รับนักเขียนที่จะช่วยเราจากการค้าให้กับเรา คุณก็รู้อยู่ดีนี่นา ว่าชาวยุโรปในอินเดียต้องติดต่อกับพวกโปรตุเกส”

นายทะเบียนเคียดแค้นที่ถูกกกดต่อหน้าคนที่เป็น “เกือบเหมือนนิโกร” แต่ต้องยอมจำนนต่ออำนาจของไวต์ เขาพูดจึงมำ “เอาเถอะ เป็นเพราะยศส์ส่งมาหอรอกนะ แต่ต้องมีชื่อแบบชาวคริสต์ ให้ผมจดทะเบียนได้”

“ชื่อสกุลของผม ภาษาอังกฤษเรียกว่า ฟอลคอน” คอนสแตนตินเสนอโดยไม่คำนึงว่าเขาอยากเปลี่ยนนามสกุลหรือไม่ อันที่จริงเขารู้สึกเป็นอิสระขึ้นทันใด ราวกับได้ตัดสายใยเส้นสุดท้ายที่ผูกเขาไว้กับเกาะเซฟาโลเนีย กับพ่อโรงเตี๊ยม การทูปตี และเสียงสวดมนต์ออกไป “ชื่อฟอลคอน ก็แล้วกัน” นายทะเบียนว่า “ฉันมีลูกเรือชื่อฟอลคอนคนหนึ่งแล้ว เอ้า ลงชื่อตรงนี้”

(แกลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๓๙ - ๔๐)

“จดหมายถึงกัปตันโฮเวิร์ด ที่มัทราส ค.ศ. ๑๖๗๑

“ผมมีงานในความรับผิดชอบเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ผู้อำนวยการสาขาบอกว่าจะส่งผมไปประจำที่บัณฑิตทำเรือเล็กๆในหมู่เกาะชวาซึ่งอยู่ในความดูแลของชาวฮอลันดา”

(แกลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๔๒)

ที่บัณฑิต ค.ศ. ๑๖๗๒

“ตำแหน่งหัวหน้าฝ่ายทะเบียนของผมทำให้ผู้คนหลีกเลี่ยง แต่ผมมั่นใจว่าคงจะมีความสัมพันธ์ที่ดีต่อไป เมื่อรู้จักทำให้คนนับถือและวางตัวเป็นกันเอง เช่นที่ท่านเคยทำในเรือบลูเบิร์ด...”

(แกลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๔๕)

“คอนสแตนตินผลึกสมุททะเบียนตรงหน้าออก ถอนหายใจ รู้สึกเมื่อที่ต้องลอกรายการสินค้าที่ถ่ายขึ้นจากเรือ มีดินปืน ปืนยาว ฝ่าแฉง หรือสินค้าที่ต้องขนลงเรือ เช่นผ้าฝ้าย ผ้าไหม โดยเฉพาะพริกไทยและดีบุก”

“คอนสแตนตินถอนใจอีกครั้ง ดูเหมือนว่าชีวิตของเขาจะไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลง “เขาทำงานให้บริษัทมาหกปีแล้วทำงานที่มัทราสหกปีแล้วจึงมาที่บัณฑิต แต่ก็ยังเป็นแค่เสมียน”

(แกลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๔๖ - ๔๗)

นอกจากบันดัมที่เป็นเมืองการค้าขายแล้วก็มีมะริด ซึ่งเป็นเมืองท่าในพระราชอาณาเขตของสยามที่อยู่ฝั่งทะเลอันดามัน นวนิยายระบุว่า

จอร์จผายมือไปทางทิศตะวันตก “ทางด้านโน้น คือมัทราส ทางเหนือคือหงสาวดีซึ่งเมื่อก่อนมะริดเคยเป็นเมืองขึ้น ทางใต้เป็นชายฝั่งสยาม แล้วก็รัฐที่อยู่ในความปกครองของสุลต่านมลายู ที่นี้นายคงเข้าใจถึงความสำคัญทางการค้าของเมืองมะริดแล้วสินะ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๕)

เมืองมะริด ราชอาณาจักรสยาม ค.ศ.๑๖๗๔

“เมืองมะริดเป็นเมืองท่าสำคัญที่สุดในการค้าขายฝั่งทะเล นายควรมหาฉันทันทีที่มีเงินพอ สถานีการค้าของชาวอังกฤษที่นี่มีความสำคัญน้อยมาก พวกเราชาวยุโรปทำการค้ากับพวกมัวร์และชาวสยามเป็นส่วนใหญ่ คนกล้าและคนขยันจะสมปรารถนาได้ที่นี้...”

“เซอร์โจเซ็ชคิดผิดถนัด เพราะคอนสแตนตินกำลังวางแผนใหญ่โตระหว่างการเดินทางไปยังเมืองมะริดในฐานะผู้โดยสาร แทนที่จะเป็นลูกน้องของใคร เขายืนเท้าคางที่ลูกกรงเรือ หมู่เกาะมะริดมองดูราวสายลูกประคำ ไม่ใช่สิ... เหมือนเขาว่างคตต่างหาก”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : (๖๐ – ๖๓))

ตอนหนึ่งว่า

“จอร์จอธิบายให้เขาฟังถึงลักษณะสำคัญของการค้าขายชายทะเลของพวกพ่อค้าอิสระที่มะริด”

รายได้ที่ดีที่สุด “การซื้อสินค้าที่ชาวญี่ปุ่นขายให้แก่ยูธยา ส่งทางเรือมายังเพชรบุรี แล้วเดินทางทางบกจนถึงตะนาวศรี ซึ่งเป็นเมืองนามเดียวกับแม่น้ำ”

“บริษัทอังกฤษมีบทบาทน้อยลงตั้งแต่เปิดสถานีการค้าที่ยูธยา สงครามในยุโรปไม่ส่งผลกระทบมาถึงที่นี่เท่าใดนัก เรือรบฮอลันดาจอดเทียบเคียงเรือกำปั่น โปรตุเกสและเรือลำเลียงของฝรั่งเศส”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๗๑ – ๗๔)

“ตอนนี้ เราต้องไปหาเจ้าท่า ความสำเร็จในอนาคตของนายขึ้นอยู่กับความกรุณาของท่าน ซึ่งขึ้นอยู่กับ การไปเยี่ยมคารวะในครั้งแรกนี้ด้วย นายต้องทำให้ท่านเข้าใจว่านายไม่ได้มาค้าขายแข่งกับท่าน เพราะตัวเจ้าท่าเองก็ทำกิจการค้าขายทะเลอยู่ด้วย ข้าราชการสยามไม่ได้รับเบี้ยหวัดเงินเดือน แต่ในขณะเดียวกัน ท่านต้องรู้สึกว่าคุณมีความสำคัญ แน่นอน นายต้องมีของขวัญไป ไม่เล็กเกินไป มิฉะนั้นท่านจะโกรธ แต่ก็ต้องไม่ใหญ่เกินไปด้วย”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๗๕)

“ท่านเจ้าทำอิมแล้วพูดเป็นภาษามลายูระดับพอใช้ได้ว่าเมืองสยามยินดีต้อนรับนายคอนสแตนส์
 ตราบเท่าที่เขาไม่ก่อความสงบสุขในราชอาณาจักร ท่านได้รับพระบรมราชโองการจาก
 พระมหากษัตริย์ให้รักษาความสงบสุขในเมืองมะริด”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๘๓)

สรุปได้ว่า เหตุการณ์ในช่วงแรกของนวนิยายนี้ไม่เกี่ยวข้องกับประวัติศาสตร์สมัยสมเด็จพระ
 นารายณ์มหาราช เพียงแต่ให้ข้อมูลประวัติชีวิตของฟอลคอนว่าก่อนที่จะเดินทางเข้ามาในสยามได้ผจญ
 กับเรื่องใด ซึ่งหลังจากที่ฟอลคอนเข้าทำงานกับบริษัทการค้าอินเดียตะวันออกของอังกฤษ ซึ่งมีศูนย์กลาง
 อยู่ที่ลอนดอนแล้ว หลังจากนั้นเขาได้เดินทางมีประจำที่สถานีการค้าของอังกฤษที่เมืองมัทราสในอินเดีย
 และย้ายมาติดต่อกับการค้ากับเมืองมะริดซึ่งเป็นเมืองท่าของสยาม ด้วยความรู้ความสามารถของเขา ทั้งทักษะ
 ภาษาและประสบการณ์ในการทำงาน ทำให้เขาสามารถเป็นคนกลางในการค้าระหว่างบริษัทกับพระ
 คลังสินค้าของสยามได้เป็นอย่างดี

๔.๑.๓ การเข้ารับราชการและหน้าที่ของฟอลคอนในสยาม

หลังจากที่ฟอลคอนได้เข้ามาทำงานกับพระคลังของสยามแล้ว ในเบื้องต้นเขาได้ทำงานเป็น
 พนักงานทั่วไป มีหน้าที่ประสานงานในการค้า ต่อมาได้แสดงความประสงค์ที่จะทำการค้าด้วยตนเอง ทำ
 ให้เขาสามารถเข้ามามีตำแหน่งหน้าที่ในราชสำนักได้

“คอนสแตนตินลังเลใจอยู่นาน เขาไม่กังวลเกี่ยวกับจุดประสงค์ในการใช้สินค้าเหล่านี้ ซึ่งคงไม่ใช่
 เรื่องดีแน่... ถึงอย่างไร สินค้าพวกนี้ไม่ได้อยู่ในอำนาจผูกขาดของพระเจ้ากรุงสยาม และตราบใดที่
 ไม่ได้ใช้ในการบ่อนทำลายราชอาณาจักร เขาก็ไม่ต้องกังวล แต่การออกเรือบรรทุกสินค้าหนักๆ
 ในช่วงที่อาจมีพายุได้ฝืนกะทันหันเช่นนี้... ชาวมลายูชำเลืองมองเพื่อให้แน่ใจว่าไม่มีใครจับตาดู แล้ว
 ล้วงห่อผ้าชีว์ร่าๆออกมาจากห่อของที่วางอยู่ข้างเท้าเลื่อนมาตรงหน้าคอนสแตนติน เขาแฉ่งห่อ
 ออก...มีทองอยู่ข้างใน”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๘๕)

เมื่อเริ่มเข้ารับราชการเจ้าพระยาโกษาธิบดีได้มอบหมายฟอลคอนมีหน้าที่ดูแลการค้ากับต่างชาติ
 และด้วยประสบการณ์จากการทำการค้าทำให้ฟอลคอนมีโอกาสคลุกคลีกับพ่อค้าหลากหลายเชื้อชาติรวม
 ไปถึงกับกลุ่มพ่อค้ามุสลิมซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากในภูมิภาคตะวันออก จึงทำให้ฟอลคอนรู้เท่าทันเล่ห์
 เหลี่ยมและวิธีการค้าของคนกลุ่มนี้เป็นอย่างดี ดังนั้นเมื่อเกิดปัญหาการทุจริตยกยกผลประโยชน์จาก
 การค้าของชาวมัวร์ ฟอลคอนจึงสามารถแก้ไขปัญหาดังกล่าวจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีจนกระทั่ง
 สมเด็จพระนารายณ์ฯ โปรดให้ฟอลคอนเข้าเฝ้าเป็นการส่วนพระองค์
 นวนิยายเล่าตอนนี้ว่า

“โรมัส คุณไม่มีวันเชื่อหรือก ฉันไม่รู้ว่าจะกล่าวขอบคุณสักกี่ครั้งจึงจะพอ พรุ่งนี้ฉันจะเข้าทำงานกับท่านพระคลัง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๔๕)

“แต่จอร์จเริ่มคิดถึงเพื่อน เขาเริ่มดำเนินการตามที่คอนสแตนตินเขียนจดหมายขอมาย่างเศร้าใจ เพราะท่านบารักคาลอง (จอร์จเรียกพระคลังตามอย่างคอนสแตนตินไม่ได้) ไม่อาจขาดข้าหลวงคนใหม่ได้ แม้ในการเก็บของเพื่อย้ายบ้าน และที่จริงไม่จำเป็นเลย เพราะคอนสแตนตินได้บ้านใหม่พร้อมเครื่องเรือนและข้าทาส คอนสแตนตินขอให้เขาขายบ้านและทรัพย์สินสมบัติที่มะริด เขาเขียนจดหมายเล่ามาว่าบ้านที่ฉันอยู่เวลานี้สวยมาก สวยกว่าเรือนสี่แดงเสียอีก แต่เมื่อเข้าไป ฉันไม่รู้สึกเป็นสุขเหมือนบ้านในสวนที่มะริด ช่วยขายบ้านนั้นให้แก่คนที่รู้จักมันด้วย ถ้าใครจะตัดแปลงให้กลายเป็นบ้านแบบฝรั่งจะน่าเสียคามมาก ฉันคิดว่านายคงยกทาสให้พร้อมกับบ้านได้ไม่ยาก ฉันยกอีนูญูให้นาย ฉันเชื่อเสมอมาว่าหล่อนชอบนายมากกว่าฉัน ฉะนั้นนายจะตัดสินใจทำอะไรก็ได้ให้อองเหนือกลับไปอยู่บ้านกับแม่ ให้เงินไปด้วยนิดหน่อยเพื่อรักษาหน้า ฉันรู้สึกแปลกที่กลับมาเยี่ยมบ้านอีกทีหนึ่ง หลังจากเป็นอิสระมานานนายของฉันแสดงความชื่นชมความสามารถด้านบัญชีของฉัน ไม่รู้ว่าจริงแท้แค่ไหน ไม่รู้ว่าเพราะท่านเป็นคนสุภาพมาก หรือเป็นเพราะชาวสยามไม่ชำนาญการค้ำ เช่นที่นายเคยเขียนเล่าให้ฉันฟังนานแล้ว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๑)

อีกตอนหนึ่งว่า

“ฉันเริ่มทำรายการของทุกอย่างในคลังสินค้าหลวง และช่วยกันกับอิวเวตส์ประเมินราคาครัวๆ สำหรับปีบัญชีในปีหน้า เราจะได้คำนวณดูว่าพวกมัวร์คิดเงินสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเท่าไร”

“ฉันใช้เวลาวันละสองสามชั่วโมงในการเรียนภาษาสำหรับราชสำนักที่เรียกกันว่าราชาศัพท์ อิวเวตส์เป็นคนหาพระจากวัดพระศรีสรรเพชญ์ซึ่งเป็นวัดหลวงที่สำคัญมากมาสอนให้ ทุกคนแปลกใจที่ฉันลงทุนลงแรงถึงเพียงนี้แต่ฉันชอบที่จะเรียนรู้ภาษาที่ใช้ในถิ่นที่ฉันอยู่ ถึงแม้ว่าที่นี่จะมีคนใช้ภาษานี้เพียงร้อยกว่าคน แต่คนที่ใช้ทุกคนมีอิทธิพลอยู่ในวัง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๒)

อีกตอนหนึ่งแสดงความปรารถนาของฟอลคอนในการปรับตัวให้เข้ากับธรรมเนียมสยาม เช่นการเรียนภาษาไทยเพื่อให้สามารถสื่อสารได้

“ระหว่างนี้ นอกจากใช้เวลาเรียนราชาศัพท์และปรีถยาราชการกับท่านพระคลังแล้ว ฉันกำลังดำเนินการในเรื่องสำคัญมากให้ลุล่วง คือพยายามเข้าไปอยู่ในหัวใจของสาวกำพร้าชาวโปรตุเกสนางหนึ่ง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๓)

“เธอจะได้รับการต้อนรับอย่างสมฐานะผู้แทนพระองค์ ฉะนั้น จะปลอดภัยทุกประการ” ท่านเสนาบดีชักเสียงเขี้ยว ขัดใจที่ต้องเงยหน้าขึ้นดูฝรั่งตัวสูงกว่าท่านหนึ่งช่วงศัวรรษ “หรือว่าเป็นคนไม่สมควรที่จะทรงไว้วางพระราชหฤทัย”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๓)

“เมื่อฉันไปถึงบันดาร์ อับบาส ที่แรกไม่ค่อยสบายใจนัก แต่ได้รับการต้อนรับอย่างดีจนหายกลัว ฉันดูไม่ออกว่าพวกแขกมัวร์คิดผมแค้นฉันหรือไม่เพราะพวกเขาใจดีและเอาใจใส่ต่อฉันเหลือเกิน เราได้รับการต้อนรับอย่างมีเกียรติ นักดนตรีเป่าแตรรับตั้งแต่ลงจากเรือ... ฉันรู้ว่าเป็นการถวายบังคมต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวซึ่งฉันอยู่ในฐานะผู้แทนพระองค์”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๓)

“เขาคลานสอกและเข้าอย่างยากลำบาก รู้สึกว่าตัวร้อนด้วยแรงริษยาจากสายตาของขุนนางที่แหวกทางให้อย่างไม่เต็มใจ การเคลื่อนตัวบนพรมนี้ดูยาวนานราวร้อยปี เขาไม่กล้าเงยหน้าขึ้นมองว่าคลานถึงไหนแล้ว ได้แต่หวังว่าเขาคงทันเห็นกำแพงก่อนจะชนหัวให้ได้เลย”

“มือของพระคลังดึงเขาไว้ไม่ให้ล้มหน้าไปกว่านั้น “หยุดตรงนี้แหละข้าหลวง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะได้ทอดพระเนตรเห็น”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๘)

“เสียงของเขาดังกังวานขึ้น “เจ้าพระยาโกษาธิบดียอมขายความมั่นคงของชาติเพื่อเงินห้าสิบบาท นับว่าชีวิตของพวกเราไร้ราคาถูกมาก รวมทั้งชีวิตชาวไร่ชาวนาที่ปลูกข้าว แล้วต้องนั่งดูพวกพม่าเผาทิ้ง พวกเขมรจะมารุกรานเราถึงอยุธยา หรือกระทั่งละโว้ ใจแล้ว...เจ้าพระยาพระคลังโกษาธิบดี...” เขาเน้นตำแหน่งอย่างชัดถ้อยชัดคำ “ได้ขายสันติภาพเป็นมูลค่าเงินห้าสิบบาท”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๓๓)

“ภายหลังเจ้าพระยาโกษาธิบดีถูกโค่นอำนาจ คอนสแตนตินได้ทูลเสนอให้ทรงแต่งตั้งแม่ทัพเรือสยามแห่งปัตตานีขึ้นเป็นพระคลังแทน”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๔๐)

“แต่ความขมขื่นและความคุ้มแค้นของรองจากวงกรมช่างทำให้เขาขาดความระมัดระวัง อะไรกัน
ท่านจะให้ช้านั่งดูชัยชนะของไอ้...ไอ้พ่อค้าคนนี้ โดยไม่เอ่ยสิ่งใดเลยหรือ มันเป็นเพียงพ่อค้าที่หลอก
ใช้พระมหากษัตริย์สยามผู้เป็นพระราชบิดาของข้า ต้องการแต่จะแสวงหาอำนาจ มันมาที่นี่เพื่อชน
ทรพีสมบัติของพวกเราไปขายให้แก่คนหยาบซ้าที่อยู่โพ้นทะเล และบังคับให้เราซื้อของที่ไม่ว่าเป็น
เช่น กระจกเงา และปืนซึ่งเป็นอาวุธของคนขลาด”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๔๕)

สรุปได้ว่าฟอลคอนได้เข้าทำงานกับพระคลังของสยาม มีหน้าที่ติดต่อกับต่างประเทศ อัน
แหล่งรายได้ที่สำคัญของอาณาจักร อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญซึ่งเป็นที่ต้องการของสยามก็คือ
การที่ฟอลคอนสามารถสื่อสารได้หลายภาษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งภาษาโปรตุเกส แต่การที่ฟอลคอนได้เข้า
ทำงานในตำแหน่งสูงเช่นนี้ทำให้เกิดความหวาดระแวงและความไม่พอใจในหมู่ขุนนางสยาม โดยเฉพาะ
ออกพระเพทราชา

๔.๑.๔ ความสัมพันธ์ระหว่างฟอลคอนกับสมเด็จพระนารายณ์ฯ

สิ่งที่สำคัญที่ทำให้ฟอลคอนมีอำนาจเพิ่มมากขึ้นอย่างรวดเร็วก็คือการที่เขามีโอกาสได้เข้าทำงาน
ในราชสำนักและเป็นบุคคลโปรดของสมเด็จพระนารายณ์ฯ ที่โปรดฟังเรื่องราวต่างๆ เกี่ยวกับความ
ยิ่งใหญ่ของภูมิภาคอื่น การเดินเรือ ผู้คน ดินแดนอันไกลโพ้น ความใกล้ชิดระหว่างพระมหากษัตริย์
และฟอลคอนนี้ ปรากฏในนวนิยายหลายตอน ดังเช่น

“ขอเดชะ ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทปกเกล้าปกกระหม่อม ข้าพระพุทธเจ้ามาจากเกาะเซฟาโลเนีย เป็น
เกาะกรีซในทะเลไอโอเนียน ขึ้นอยู่กับสาธารณรัฐเวนิส พระเจ้าข้า”

เวลาเย็นวันนี้เราให้เจ้าเข้าเฝ้าได้หลังพระอาทิตย์ตก เป็นการส่วนตัวนะ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๗)

“ว่าอย่างไรพ่อหนุ่ม” โธมัสต้อนรับเขาด้วยความยินดี ดูว่าเร็วกว่าปกติ “มีคนเล่าว่าเธอจะได้เข้าเฝ้า
เป็นการส่วนพระองค์ เฉพาะพระพักตร์ของสมมุติเทพผู้ทรงจุติลงมาปกครองดูแลเราใช่ไหม”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๘)

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทอดพระเนตรชาวฝรั่งเศสที่หมอบอยู่เบื้องพระพักตร์ ทรงทอดพระเนตรอยู่นาน
ราวกำลังทรงพระสุบิน ในที่สุดทรงมีรับสั่งขึ้นท่ามกลางความเงียบที่ทำให้คอนสแตนตินเริ่มสั่นด้วย
ความกลัว “เจ้าต้องการสิ่งใด”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๐๐)

“แล้วเขาก็พูดเล่าเรื่องทุกอย่าง ตั้งแต่โรงเตี๊ยม เรือบลูเบิร์ต บันตัมและอัครศิษย์... สมเด็จพระนารายณ์ทรงขัดจังหวะเพียงครั้งเดียว ด้วยทรงมีรับสั่งให้มหาดเล็กนำชาและผลไม้มาให้เขา จากนั้นทรงฟังต่อไปอย่างตั้งพระทัย”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๐๑๒)

“ไม่มีอะไรจะขายพระพุทธเจ้าข้า มีแต่ความจงรักภักดีและชีวิตที่พร้อมจะถวาย”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๐๑๓)

สมเด็จพระนารายณ์แยมพระโอรสอยู่อย่างเป็นมิตร “เราอยากให้คุยกันอีกบ่อยๆ เรายังไม่รู้เรื่องอีกหลายเรื่องที่อยู่พื้นทะเล ไม่อยากจะเชื่อในสิ่งที่ราชทูตต่างชาติเป็นผู้เล่า เพราะเขาต้องปกป้องผลประโยชน์ของชาติตนจึงไม่พูดความจริงกับเราเสมอไป ตัวอย่างเช่นชาวอังกฤษคุยว่าเป็นเจ้าทะเล แต่พวกฮอลันดาก็พูดอย่างเดียวกัน ไม่รู้จะฟังใครดี แต่เจ้าไม่มีประเทศที่ต้องปกป้อง และเคยท่องเที่ยวในยุโรป เจ้าคงเล่าเรื่องปราสาทราชวัง การศึกสงคราม และมหาราชที่เจ้าเคยเข้าเฝ้าได้”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๐๑๓)

“โรมัส ฉันลืมนเล่าเรื่องที่สำคัญจริงๆไป เรื่องเข้าเฝ้านะ รู้ไหมว่าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรับสั่งว่ามีพระประสงค์จะให้ฉันเข้าเฝ้าบ่อยๆ...”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๑๑)

“สายสืบในวังบอกว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่โปรดที่จะฟังคนนิททาว์ร้ายคอนสแตนติน แม้แต่หลวงสรศักดิ์ยังเคยถูกลงกระบองเพราะกล่าวพูดพล่อยๆ คุณสิ ทรงเข้าข้างคอนสแตนตินมากกว่าพระโอรสเสียอีก” อีแวนส์ออกความเห็น

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๔๑)

“สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวช้อนพระเนตรขึ้นด้วยความโสมนัส “ต้องขอบคุณ โชคกลางที่ส่งเจ้ามาเป็นที่ปรึกษาของเรา ไม่ใช่เป็นอริ” ทรงหยิบหม้อผ้าขึ้นมา “แล้วนี่อะไร”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๔๕)

ทรงก้มลงกราบเทวรูปอีกครั้ง นำพระเนตรไหลด้วยความปีติ “เจ้าอยากได้อะไร อยากเป็นพระคลังหรือไม่”

“เป็นพระคลังหรือพระเจ้าข้า...ออกญาวังไปไหนเล่า”

“ถูกปลดไปแล้ว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๕๕)

“สมเด็จพระนารายณ์ได้ทรงสัมผัสเทวรูปสำริดซึ่งพระหัตถ์ของบรรพบุรุษเคยจับต้องมา ทรงรู้สึกมีพระพลังวังชากลับคืน และทรงเห็นว่าคอนสแตนตินมีอำนาจปิดป่าความเจ็บไข้ของพระองค์ จึงทรงมีพระราชานุญาตให้ร่วม ไต่เสวยด้วย ซึ่งนับเป็นเกียรติยศอย่างสูง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๕๖)

“หลวงสรศักดิ์มีพรสวรรค์จริงพระเจ้าข้า” คอนสแตนตินทูลตอบเสียงเรียบ “แต่ได้ฝ่าละอองธุลีพระบาทไม่ทรงรู้สึกหรือว่าเราออกจะใจร้อน ไม่น่าจะเป็นกษัตริย์”

“เจ้าคิดเช่นนั้นหรือ ที่จริงเขาก็ชอบทำทายเป็นพระวงศ์อื่นๆ รู้ไหมว่าระหว่างที่เจ้าไม่อยู่ เราต้องให้ทหารลงกระบองเพราะเขากล่าวหาว่าเจ้าเป็นคนคดที่คอยชักจูงให้เราตัดสินใจทำในสิ่งที่เป็นผลเสียต่อประเทศชาติ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๕๗)

“สมเด็จพระนารายณ์ทรงยกพระหัตถ์ห้าม “แต่ว่าเจ้าน่ะ...กรรมนำพาเจ้าเดินตามหนทางคดเคี้ยวมาจนถึงเรา ในชาติก่อนเจ้าคงเป็นที่ปรึกษาของสมเด็จพระนเรศวร กลับชาติมาเกิดเพื่อช่วยราชการนุทรหลานของพระองค์”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๕๘)

“หลังจากนั้นไม่นาน เมื่อเขาเข้าเฝ้าตามปกติ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเล่าให้คอนสแตนตินฟังถึงสิ่งที่กำลังทรงกังวล โดยปกติ ทรงมีรับสั่งกับคอนสแตนตินถึงเรื่องข้อราชการ และเรื่องเกี่ยวกับยุโรปซึ่งทรงสนพระทัยมาก”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๖๗)

“แต่เจ้าก็รู้สึกว่าการค้าของสยามขึ้นอยู่กับหนังกวางที่เขาผูกขาดอยู่ และเขาก็เป็นลูกค้าที่เหมาะสมของแดงของเราทั้งหมด เราไม่อยากให้เขาไปหาซื้อที่อื่น เช่นหงสาวดี...วิธีพิสูจน์ว่าเราสนับสนุนเขาที่ดีที่สุด คือให้ทายาทของตระกูลยามาดาแต่งงานกับผู้ควบคุมการค้าในสยาม จริงไหม”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๖๘)

ฟานิกพูดต่อ “พวกเราทุกคนได้ยินดีดีดีกับของท่านมา และรู้ว่าท่านมีตำแหน่งใกล้ชิดสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว แต่ท่านรู้จักประวัติของตระกูลเราซึ่งมาจากเมืองนางาซากิหรือไม่ บรรพบุรุษของเราบางท่านได้รับศีลล้างบาปจากนักบุญ ฟรองซัวส์ ซาเวียร์ ทีเดียว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๗๔)

“ห้องบรรทมอยู่ในความมืด สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวหายพระทัยขาด มีไข้สูง มีรับสั่งเมื่อเขามาเข้าเฝ้า “กองสต่องส์ เรากำลังจะตาย”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๐๑)

“ตราบโคที่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวยังดำรงพระชนม์อยู่ ผมก็ยังปลอศภัย” คอนสแตนตินฟุคซ้า”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๐๓)

รูปลักษณะภายนอกของฟอลคอนนั้นมีความแตกต่างจากชาวยุโรปทั่วไป กล่าวคือ ฟอลคอนมีผิวคล้ำและตัดผมสั้นเหมือนกับชาวตะวันออก และอุปนิสัยอย่างหนึ่งของฟอลคอนที่คนภายนอกสังเกตเห็นได้อย่างชัดเจนนั้นก็คือ เป็นผู้นิยมความหรูหราทั้งในเรื่องของการแต่งกายและใช้ชีวิต พฤติกรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่แสดงให้เห็นถึงตัวตนที่แท้จริงของฟอลคอน ที่ต้องการให้คนแสดงความนับถือโดยไม่คำนึงถึงว่าจะเป็นการแสดงออกด้วยความเกรงกลัวหรือมาจากความจริงใจ

อันโตเนีย เมนเดส เบื่อนหน้าด้วยความชัดเจน หล่อนมองเห็นเขาเต็มตาเมื่อลงมาจากเรือกำญูญางาม วิจิตร เขาตัวสูง ผอม ไหล่เอียงไปทางซ้ายอย่างน่าประหลาด รวกับยกไว้ตลอดเวลาเพื่อแสดงความดูหมิ่นหรือไม่แยแส ครั้นเปิดหมวกออก ก็เห็นผมที่ตัดสั้นต่างจากความนิยมของชาวยุโรปที่นี่ ซึ่งชอบไว้ผมยาวแค่อ รอยแผลเป็นใหม่ๆ สีแดงฉานบากบนหน้าผากจนถึงหัวคิ้ว หล่อนไม่เห็นความหล่ออย่างที่ซินยอราปินโตเคยบรรยายไว้ ผมดำเกินไป ผอมเกินไป มั่นใจในตัวเองมันเกินไป... เขาพะวงแต่จะมองคนด้วยดวงตา สีเทาเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนเห็นเสื้อผ้าไหมของเขา หล่อนไม่ไว้ใจคนตาสีเทา เพราะเป็นสีที่อำพรางความรู้สึกนึกคิด แล้วยิ้มของเขา...ราวกับว่าเหยียดหยามทุกคนที่ได้รู้จัก

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๕)

*Costantino Paulkon Veneziano-
Dinominato il Sig: Costanzo.*

คอนสแตนติน ฟอลคอน (Hutchinson, 1968 : 2)

ทรงพระกรุณาอภัยกับชาวคริสต์ทุกคน ทรงพร้อมที่จะทำสัญญาทางศาสนากับฝรั่งเศสเพื่อเป็นการ ยืนยัน”

ทุกคนเงียบ เมื่อเขาพูดจบ

โฆมองต์พูดอย่างไม่แน่ใจ “พระเจ้าแผ่นดินสยามจะทรงรับรองในสัญญาว่าจะทรงเข้ารีตในวัน ช่างหน้าใช้ไหม”

คอนสแตนตินยิ้มอย่างเข้าใจดี “เราจะไม่เขียนตรงๆ เช่นนั้น แต่แน่นอนว่าจะเป็นการทำนองนี้”

(แกลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๔๑๒-๔๑๓)

ในด้านชีวิตครอบครัวของฟอลคอนนั้น นวนิยายระบุว่าในปี ค.ศ.๑๖๘๒ สมเด็จพระนารายณ์ฯ มีพระประสงค์ให้ฟอลคอนแต่งงานกับมาเรีย กีมาร์ หลานสาวของผู้นำค่ายญี่ปุ่น การสมรสในครั้งนี้ ไม่ได้เกิดเพราะความรัก แต่เกิดขึ้นจากเหตุผลทางการเมืองและผลประโยชน์ทางการค้าของสยามและ ประชาคมชาวญี่ปุ่นเป็นสำคัญ

ทรงสังเกตเห็นหนึ่ง จึงมีรับสั่งต่ออย่างมีเสถียร “เราหาคนสนับสนุนให้เข้าได้แล้วในหมู่ ผู้มีอำนาจที่สุด เราจะให้เข้าแต่งงาน

“เราเห็นว่าเจ้ายินดี ไม่ถามหรือว่ามองใครให้”

“อยากทราบพระเจ้าข้า แต่ที่บ้านข้าพระพุทธเจ้ามีผู้หญิงหลายคนแล้ว..”

“มาเรีย กีมาร์” แห่งตระกูลยามาดา”

มาเรีย กีมาร์ ลูกครึ่งญี่ปุ่น หลานสาวของท่านยามาดาผู้ยิ่งใหญ่ หัวหน้าค่ายญี่ปุ่นที่อยุธยา”

สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงรับสั่งอย่างจริงจัง “กองสต่องส์เราต้องใช้พวกญี่ปุ่น เราคิดหนึ่งพวกเขาอยู่มาก พวกเขาเป็นตัวแทนการค้ากับต่างประเทศให้เรามานาน.....วิธีพิสูจน์ว่าเราสนับสนุนเขาที่ดีที่สุด คือให้ ทายาทของตระกูลยามาดาแต่งงานกับผู้ควบคุมการค้าในสยาม จริงไหม”

(แกลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๒๐๓)

ก่อนหน้าที่ฟอลคอนจะสมรสกับมาเรีย กีมาร์นั้น ฟอลคอนก็มีภรรยาอยู่แล้วเป็นสตรีชาว โปรตุเกส และยังมีภรรยาที่ได้รับพระราชทานจากกรมหลวงโยธาเทพอีกคนหนึ่ง แต่ถึงอย่างไรก็ตาม การแต่งงานในครั้งนี้ได้ทำให้ฟอลคอนได้รับกำลังสนับสนุนจากค่ายญี่ปุ่น อีกทั้งยังเป็นผลดีกับฟอลคอน เมื่อคณะราชทูตจากฝรั่งเศสเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีกับสยามและประสงค์ที่จะทูลเชิญสมเด็จพระนารายณ์ทรงเข้ารีตนับถือคริสตศาสนานิกายโรมันคาทอลิก เนื่องจากครอบครัวของของมาเรียนั้นเป็น ชาวคาทอลิกที่มีความเคร่งครัด โดยเข้ามาตั้งรกรากในสยามเพื่อหลีกเลี่ยงภัยจากกวาดล้างชาวคริสต์ใน ญี่ปุ่นที่เรียกว่าการทรมานในกระสอบ (la percécution du sac) (Morgan Sportès, 1994) จึงทำให้ฟอลคอนกลายเป็นผู้เคร่งครัดในศาสนา และสามารถสร้างความสัมพันธ์ส่วนตัวกับฝรั่งเศสได้อย่างใกล้ชิด แผนการที่นำฝรั่งเศสมาใช้เป็นฐานอำนาจให้กับฟอลคอนจึงประสบผลสำเร็จภายหลังการเข้ามาเจริญสัมพันธไมตรีของคณะราชทูต เดอลาลูแบร์ ใน ค.ศ. ๑๖๘๗

ฟอลคอนนั้นได้ใช้ประโยชน์จากการสมรสกับภรรยาชาวญี่ปุ่น โดยฟอลคอนได้ให้ภรรยาของตนเองเข้าทำงานในกรมของกรมหลวงโยธาเทพ เพื่อเกลี้ยกล่อมไม่ให้พระองค์อภิเษกสมรสกับออกหลวงสรศักดิ์ เพราะทั้งกรมหลวงโยธาเทพและออกหลวงสรศักดิ์ต่างมีความเกลียดชังฟอลคอน และถ้าทั้งสองฝ่ายสามารถรวมตัวเป็นพันธมิตรกัน ย่อมส่งผลกระทบต่อความมั่นคงในอำนาจของฟอลคอน

“แน่ะ ฉันอยากให้คุณของเจ้าเฝ้ากรมหลวงโยธาเทพ คราวก่อนคุณยังไม่ได้ไปเพราะมีครมภ์ แต่ตอนนี้คุณควรเข้าเฝ้าเพื่อขอบพระทัยสำหรับของที่พระราชทานมาเมื่อยอร์จเกิด”

มาเรียใช้ปลายเท้าเปล่าแหว่งรองเท้าแตะ ประชดประชัน “ดิฉันไม่เคยรู้ว่าพระองค์พระราชทานของมาจะให้ไปกราบของพระทัยสำหรับอะไรละ”

มาเรียนั่งลง เม้มปาก เขาพูดต่อ “ฉันอยากให้คุณไปขอบพระทัยพระองค์ ให้ผู้กสัมพันธ์เอาไว้ เจ้าเฝ้าหญิงพระองค์นี้ถือหางพระเพทราชา โปรดให้เข้าเฝ้าที่พระราชฐานชั้นในบ่อยๆ แน่ละ ต้องมีฉากกัน แต่ทรงสนิทกับเขามากตั้งแต่สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงอนุญาตให้ทรงอภิเษกกับเจ้าเฝ้าน้อย ผู้เป็นพระญาติ ฉันเชื่อว่ากรมหลวงทรงอยากให้พระเพทราชาชักจูงให้สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเห็นชอบในการอภิเษกกับหลวงสรศักดิ์ ฉันไม่ต้องการให้เรื่องนี้สำเร็จ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๓๒๑)

ถึงแม้ว่าฟอลคอนจะเป็นคนที่คำนึงถึงแต่ผลประโยชน์ส่วนตัว แต่ถึงอย่างไรก็ยังคงมีความเคารพและจงรักภักดีต่อสมเด็จพระนารายณ์ฯ เป็นอย่างมาก เมื่อเกิดเหตุการณ์ปฏิวัติของพระเพทราชา ฟอลคอนก็ไม่คิดที่จะทิ้งสมเด็จพระนารายณ์ฯ แล้วหนีเอาตัวรอดเพียงลำพัง

เมื่อเขาอ่านจดหมายของเดฟาซบ คอนสแตนตินหน้าซิดขาว เดฟาซเขียนจดหมายมาว่า ไม่ต้องการเข้าไปวุ่นวายกับการจลาจล แต่ถ้าเมอสิเออร์กองสตองส์และครอบครัวต้องการหลบมาอยู่ที่บางกอก เขาจะรออยู่ที่อยุธยาสองสามวันเพื่อพาเขาไปยัง ที่นั่น

“แต่อาจเกิดอะไรขึ้นกับท่านได้หลายอย่าง หากพระองค์สิ้นพระชนม์” บาดหลวง เดอบีสตอบ “เชื่อพ่อเถอะ ได้เท่าควรหาที่หลบภัยสำหรับท่านและครอบครัว”

คอนสแตนตินไม่ตอบ เขาเงยหน้าขึ้นยิ้มให้ แล้วว่า “มากับผมสิ” เขาพาบาดหลวงไปยังห้องเล็ก ๆ ที่มีหีบเหล็กตั้งอยู่ ใช้ลูกกุญแจที่ห้อยคออยู่ไขให้ดู ภายในมีถุงเงิน เครื่องเพชรพลอย เขาหยิบสร้อยทับทิมสายหนึ่งขึ้นมา “สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชทานให้กระผมเมื่อได้เฝ้าครั้งแรก.. ท่านช่วยเอาไปเก็บไว้ที่โรงเรียนสอนศาสนาที่เถอะ ฝากกับหัวหน้าของท่านไว้ ถ้าเกิดสิ่งใดขึ้นกับผม ภรรยาและลูกจะได้มีเงินใช้”

“แล้วท่านละ ได้เท่า คิดจะทำเช่นไร”

คอนสแตนตินยิ้มแปลก ๆ “ผมจะไปอยู่ใกล้ ๆ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว” ซึ่งเป็นที่ที่ผมควรอยู่ ผมจะ
ทรยศต่อพระองค์ท่านได้อย่างไร ในเมื่อทรงต้องการผม”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๐๓-๖๐๔)

สรุปได้ว่าความสัมพันธ์ระหว่างฟอลคอนและสมเด็จพระนารายณ์ฯ เป็นไปอย่างสนิทสนมมาก เพราะทรงไว้วางพระทัยฟอลคอนในการดูแลติดต่อกับต่างประเทศ เนื่องจากการค้านั้นเป็นสิ่งที่ทำให้ พระคลังมีรายได้เพิ่มพูนอย่างงดงาม และทั้ง ๒ ฝ่ายต่างก็มีผลประโยชน์เกื้อกัน กล่าวคือฟอลคอนได้ใช้อำนาจของสมเด็จพระนารายณ์ฯ ในการเพิ่มพูนอำนาจให้แก่ตนเอง ทั้งด้านการค้าที่แสวงหากำไรได้มาก และการพิทักษ์อำนาจของฟอลคอนในสยามให้ยั่งยืน ส่วนสมเด็จพระนารายณ์ฯ ก็อาจจะทรงไว้วางใจ ทหารต่างชาติมากกว่าทหารสยาม เพราะทรงเกรงการปฏิวัติที่อาจจะเกิดขึ้นได้ง่าย และอาจเป็นอุปนิสัย ส่วนพระองค์ที่ทรงใฝ่รู้วิทยาการตะวันตกด้วย จึงทรงอุปถัมภ์คณะบาทหลวงฝรั่งเศส และรวมไปถึงฟอลคอนให้ได้รับโอกาสมากกว่าชาวต่างชาติชาติอื่น

๔.๑.๕ ช่วงสุดท้ายของชีวิตฟอลคอน

ในช่วงที่อำนาจและบทบาทของฟอลคอนมีมากในราชสำนักเช่นนี้ ทำให้ขุนนางสยามเกิดความไม่พอใจเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะออกพระเพทราชา จางวางกรมทศบาล ซึ่งเห็นว่าฟอลคอนมีแผนการต่างๆที่ไม่ชอบมาพากล เช่นการชักจูงให้ทหารฝรั่งเศสเดินทางเข้ามาตั้งมั่นที่บางกอก และเรื่องการยกยอกเงินในท้องพระคลัง ใน พ.ศ. ๒๒๓๑ หรือ ค.ศ. ๑๖๘๘ ออกพระเพทราชาและกลุ่มขุนนาง จึงร่วมกันคิดกำจัดฟอลคอน โดยเข้าจับกุมแล้วนำตัวไปประหารชีวิต ส่วนกองทหารฝรั่งเศสก็ถูกบีบบังคับให้เดินทางออกไปจากราชอาณาจักร เนื้อหาของนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยาได้สะท้อนเหตุการณ์ต่างๆ ในปี พ.ศ. ๒๒๓๑ ดังนี้

“ถอดอาวรุชเสียก่อน ได้เท่า”

คอนสแตนตินตัวชา ไม่เคยมีใครสั่งเขาอย่างนี้มานานแล้ว “ฉันไม่มีอาวรุช” เขากางแขนออกเพื่อแสดงว่าไม่มีดาบติดตัว แต่หลวงสรศักดิ์หัวเราะเหยิ่มๆ ตรงเข้าคว้าข้อมือเขาพลิกไหล่หลัง จับตัวเขาไว้

“ไหนคูชิ” เขาคู้กบป็นสองกระบอกออกมาแกว่งตรงหน้าวิชาเอนทร์ “ฉันนี่ก็แล้ว ทหาร จับมันไว้”

ทหารยาม โผล่ออกมา แล้วต้องชะงัก เมื่อเห็นหน้าผู้ที่ต้องจับ “ชายคนนี้เป็นคนทรยศที่พกอาวรุชเข้าในห้องบรรทม เห็นได้ชัดว่าคิดจะปลงพระชนม์สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

ทหารยามยื่นมือมาจับเขาคอนสแตนตินยึดตัวขึ้น โกรธจัด “หลวงสรศักดิ์ ท่านต่างหากที่เป็นคนทรยศ ท่านกับพระเพทราชาสมคบกัน ฉันรู้นะ ใครๆก็รู้” เขาสั่งทหารยาม “พาฉันไปเฝ้าสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเดี๋ยวนี้พระองค์จะทรงตัดสินเอง เพราะทรงทราบดีว่าใครเป็นคนทรยศกันแน่” แต่ทหารยามกลับไม่ขยับ ใบหน้าเฉย”

“แสงอาทิตย์ส่องผ่านหลังอันเปล่าเปลือย แดกเป็นริ้วๆของคอนสแตนติน เขาพยายามขยับไหล่เพื่อไถ่แมลงวันซึ่งเกาะเป็นกลุ่มอยู่ที่ริมฝีปาก โข่วที่ล้ามนั้นไว้ทำให้ต้องเลิกล้มความพยายาม คอดก ทั้งยังไม่ทราบว่าคุณมัดไว้กับเสาต้นนี้นานเท่าใดแล้ว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๐๖ – ๖๐๗)

อีกตอนหนึ่งว่า

เจ้าชายหนุ่มมองหน้า เม้มปาก ตะเข้ที่ลี้ซ้างจนเขาจุก “หุบปากเถอะ สมบัตินี้หาใช่ของแกไม่ มันเป็นสิทธิ์ของฉัน สมบัติของล้านนา” เขามองร่างที่นอนงอของอิงอยู่ตรงหน้า ระเบิดเสียงหัวเราะ “แต่ฉันได้พบสมบัติที่บ้านแก...ของเมียแก...” เขาแบมืออีกข้างหนึ่ง คอนสแตนตินจำได้...แหวนทับทิมเม็ดใหญ่ที่เขาสวมให้มาเรียในวันนั้น...มาเรียไม่เคยยอมถอดแหวนวงนี้

“ท่านและต้องเมียฉัน..” เขาพูดได้เพียงเท่านั้น เพราะถูกตะขอกที่หน้า

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๐๕)

“คอนสแตนตินกัดฟันลุกขึ้น ทั้งๆที่มีโซ่ล่ามคอกอยู่ “ฉันไม่ใช่คนทรยศ” ลิ้นของเขาวมด้วยความกระหายน้ำ จุกปากอยู่ เขาทิ้งตัวลงอีกอย่างสิ้นเรี่ยวแรง”

“เขาอนุญาตให้ประชาชนมาดูนักโทษได้ ตลอดวันนั้น คอนสแตนตินนั่งตัวงอ ต้องทนฟังคำพรูสวาทจากฝูงชนที่มาชุมนุมกันเพื่อดูอดีตเสนาบดี”

“คอนสแตนตินเจ็บปวด เพื่อคลั่ง เขาสวดมนต์อย่างไม่เคยทำมาก่อน ขอความช่วยเหลือจากพระเจ้าให้สามารถทนความเจ็บปวดที่ฝ่าเท้า และหลังซึ่งถลอกปอกเปิกเพราะถูกเข็ญ ขอให้ฝนตกลงมาได้ คนที่ชุมนุมกันเพื่อว่าเขา เขาแทบไม่ได้ยินหลวงสรศักดิ์เดินเข้ามาหาในเวลาเย็น บอกว่ายึดบ้านที่ลาดาบองก็ได้แล้ว และองเหนือถูกนำไปไว้ในวังของเขา หลอนว่าง่ายเหมือนปกติ ปล่อยให้คนแต่งตัวไว้เพื่อคอยบ่าเรอหลวงสรศักดิ์ หลอนรู้สึกผิดที่มีความสุข แต่หาว่าไม่ได้รับการยกย่องเพื่อเป็นการเย้ยหยันมาเรีย”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๑๐)

“น้ำสกปรกที่คนใช้สาธหน้าเขาทำให้ฟื้นขึ้นได้ รู้สึกสบายขึ้นเมื่อริมฝีปากชุ่มน้ำ เขาแลบลิ้นเลียน้ำลาย น้ำที่ไหลลงมาจากหน้าผากอย่างกระหาย ไม่สนใจกับเสียงคำของทหารที่มองไปรอบๆ เมื่อเห็นว่าไม่มีใคร ก็สาธน้ำให้อีก คอนสแตนตินมองอย่างขอบคุณ พลันทหารคนนั้นก็ต้องเบือนหน้าหนี เพราะมีคนมา”

“ทหารยามดิ่งโช้ที่ล้ามคอนสแตนติน บังคับให้เขาลุกขึ้นยืน เพชฌฆาตดิ่งศีรษะหม่อมปีย์ออกจากถุง เลือดยังหยดอยู่นัยน์ตาเหลือกโพลง เพชฌฆาตใช้เชือกสีทองห้อยศีรษะนั้นแขวนคอเขา แล้วผลักเขา กลับลงไปคลุกฝุ่น

คอนสแตนตินหาได้รู้สึกสงสารเขาไม่ แต่กลับอิจฉาชะตาชีวิตของหม่อมปีย์ ที่อย่างน้อยเขาก็ไม่ต้อง ทรมาน...”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๑๑)

“เขาถูกลากผ่านลานบ้าน ผ่านสวนซึ่งกอดอกไม้ถูกถอน ดินถูกคู้ย เพื่อหาสมบัติ แล้วไปถึงประตู คอกม้า ทหารยามเปิดทางให้เขาเข้าไป มาเรีย....

มาเรียเนื้อตัวสกรปรกเหมือนกับตัวเขา หล่อนซุบผอม ไหล่เขียวช้ำ “แกมาแล้วหรือ ดูซิว่าผลของความบ้าคลั่งเป็นยังไง” หล่อนถ่มน้ำลายใส่หน้าเขา”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๑๒)

“เขาตายแล้ว มาดาม”

“แต่ท่านมิได้อยู่กับเขาดอกหรือ”มาเรียตัวแข็งด้วยความชอกช้ำ สามีของหล่อนไม่ได้ชำระบาป และ มิได้รับความช่วยเหลือทางศาสนา...เขาตายอยู่โดดเดี่ยว แวดล้อมไปด้วยศัตรู”

“ขุนนางคนนั้นบอกว่า...ก่อนจะขึ้นคอให้เพชฌฆาต เขายังยืนยันอีกว่าหาได้ทรยศต่อสยามไม่”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๑๓)

“เขาถูกบั่นกลางร่าง ล้มลงโดยมีแต่เสียงถอนใจ”

“มาเรียทิ้งตัวลงบนกองฟางรำให้ด้วยความสิ้นหวัง ทั้งร่างสิ้นสะท้าน จอร์จชุกตัวอยู่ที่มุมคอก มอง มารดา เบิกตาอย่างตกใจ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๑๔)

เมื่อฟอลคอนเสียชีวิต ชีวิตของภรรยาмайก็ต้องตกตระกำลำบาก เพราะไม่มีอำนาจใดใดที่จะ ค้ำครองอีก นางจึงกลายเป็นเครื่องมือที่ทั้งฝ่ายสยามและฝ่ายฝรั่งเศสใช้ต่อรอง แม้ว่านางจะขอร้องฝ่าย ฝรั่งเศสว่าต้องการจะเดินทางกลับไปพร้อมด้วย แต่ทางฝรั่งเศสกลับไม่ยอม เพราะนายพลเคส์ฟาร์จเกรงว่าจะไม่ได้กลับออกไปจากสยาม ในที่สุดนางจึงถูกส่งเข้าไปในครัวหลวง

“แซ็งต์มารีไม่อยากเชื่อหูตนเอง เขาคิดตัวขึ้น สบตานายพลอย่างทำทนาย” ผมมีอาจทำได้ ผมเป็น นายทหาร ไม่อาจส่งผู้หญิงซึ่งมาขอความคุ้มครองคืนให้แก่คนโหดร้ายทารุณ ผมต้องรักษาเกียรติยศ ของฝรั่งเศส”

“ดิฉันจะต้องมีชีวิตอยู่ต่อเพื่อทวงเงินที่ท่านโกงเราไป และแก้แค้นที่ท่านทรยศต่อสามีดิฉัน และต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๑๘ – ๖๑๙)

“หล่อนอยู่ในที่ควรอยู่นะสิ คือในครัว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๒๑)

“มาเรียกเป็นทาสอยู่นาน ได้รับอิสรภาพเมื่อหลวงสรศักดิ์ซึ่งขึ้นครองราชย์หลังจากบิดาสั้นพระชนม์ลง หล่อนรักษาสัญญาที่ให้ไว้ว่าจะเรียกร้องเงินที่สามีของหล่อนฝากเซเบเรต์คิน และได้เขียนจดหมายหลายฉบับเรียกร้องจากบริษัทฝรั่งเศส จนประสบความสำเร็จในปี ค.ศ. ๑๗๑๗”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๒๓)

“นำแปลกที่ในสยาม มีคนจำได้เพียงว่า เมื่อครั้งหล่อนเป็นแม่ครัว ได้คิดทำขนมจากไข่แดง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๒๔)

สรุปว่าเหตุการณ์สำคัญคือพระเพทราชาและกลุ่มขุนนางได้ร่วมกันคิดกำจัดฟอลคอน หลังจากนั้นสมเด็จพระนารายณ์ฯ สวรรคตและนางมารี หรือมาดามกงสต้องถูกนำตัวไปเป็นพนักงานวิเสทดูแลเครื่องควาหวานหลวงในพระราชวัง

๔.๒ วิเคราะห์การใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ในเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา

เอกสารประวัติศาสตร์ที่พูดถึงประวัติชีวิตของคอนแสดนติน ฟอลคอนมีไม่มากนัก ทั้งไม่มีเอกสารการบันทึกชีวิตประวัติของตนเองด้วย ทำให้การศึกษาประวัติของฟอลคอนจะต้องใช้เอกสารที่บุคคลอื่นเรียงเรียงไว้ ในที่นี้สันนิษฐานว่าเอกสารหลักที่กล่าวถึงประวัติชีวิตของฟอลคอนที่เป็นแหล่งที่มาของนวนิยายคือหนังสือชื่อบันทึกความทรงจำของบาดหลวงเดอะ แบส เกี่ยวกับชีวิตและมรณกรรมของก๊องสตันซ์ ฟอลคอน (เดอะ แบส, ๒๕๕๐) หนังสือเล่มนี้ต้นฉบับเป็นภาษาฝรั่งเศสชื่อ *Constance Phaulkon premier ministre du roi de Siam, Phra Narai, et sa triste fin. Suivi de lettres et de documents d'archives de Constance Phaulkon* ซึ่งพิมพ์โดย Jean Drans และ Henri Bernard เมื่อปี ค.ศ. ๑๙๔๗ สำนักพิมพ์ Presses Salésiennes ที่กรุงโตเกียว ต่อมาแปลเป็นภาษาอังกฤษโดย Hutchinson ในชื่อ *1688 Revolution in Siam* (Hutchinson, 1968)

บาดหลวงเดอะ แบส เป็นบาดหลวงนิกายเยซูอิตที่เดินทางเข้ามาในสยามพร้อมกับคณะบาดหลวงเยซูอิตชุดที่ ๒ ซึ่งนักบวชกลุ่มนี้มีความรู้ความสามารถในด้านคณิตศาสตร์และดาราศาสตร์ จึงเป็นที่โปรดปรานของสมเด็จพระนารายณ์ฯ เป็นอย่างยิ่ง บาดหลวงเดอะ แบสได้มีส่วนช่วยเหลือฟอลคอนในกิจการต่างๆ โดยเฉพาะการประสานผลประโยชน์ระหว่างฝรั่งเศสกับฟอลคอน (Raphaël

Vongsuravatana, 1992 : 269 – 270) บาดหลวงท่านนี้ได้เรียบเรียงหนังสือดังกล่าวไว้เมื่อราว ค.ศ. ๑๖๕๑ หรือประมาณ ๒ ปีหลังจากที่ฟอลคอนเสียชีวิตลง

บาดหลวงเดอะ แบลส์เล่าถึงประวัติชีวิตของฟอลคอนว่า “ก๊องสตันซ์ ฮีเอราซี ซึ่งในทวีปยุโรปเป็นที่รู้จักกันในนาม Constans Phaulcon นั้น ถือกำเนิดที่เกาะเซฟาโลนี บิดาของเขาเป็นชนชาวกรีกในครอบครัวที่สุจริตครอบครัวหนึ่ง และทางด้านมารดานั้นมีบรรพชนที่ดำรงตำแหน่งเจ้าผู้ครองนครเวอนีซ” (เดอะ แบลส์ ๒๕๕๐ : ๒๒๖) ในที่นี้จะสังเกตได้ว่าข้อมูลของฟอลคอนที่ปรากฏในนวนิยายไม่ตรงกับในเอกสาร เพราะในนวนิยายกำหนดให้ฟอลคอนเป็นลูกของคนเร่ร่อนที่ไร้ที่อยู่และถือกำเนิดในครอบครัวชั้นล่าง อย่างไรก็ตาม บาดหลวงเดอะ แบลส์เพิ่มเติมว่าฟอลคอนถูกกักขังจากบิดามาก และบังคับให้เขาต้องออกจากบ้านเมืองไปแต่ยังเยาว์ (เดอะ แบลส์, ๒๕๕๐ : ๒๖) ซึ่งข้อมูลนี้ตรงกับนวนิยายของ แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์

เป็นที่น่าสังเกตว่าเอกสารภาษาฝรั่งเศสได้ระบุภูมิหลังของฟอลคอนไว้ต่างกัน คือกลุ่มที่ยกย่องฟอลคอนและกลุ่มที่เกลียดชัง ชาวฝรั่งเศสทั้ง ๒ กลุ่มต่างได้รับผลประโยชน์และเสียผลประโยชน์

กลุ่มแรก เป็นพวกที่ยกย่องฟอลคอน เช่นในเอกสารของบาดหลวงตาชาร์ดเรื่อง *Second voyage du Pere Tachard et des jesuites envoyez par le Roy au royaume de Siam* (Guy Tachard, 1689) ว่า บิดาของฟอลคอนเป็นผู้ดีที่สืบมาจากชาวเวนิเซียน ซึ่งเป็นบุตรชายของเจ้าเมืองแห่งเกาะเซฟาโลเนีย ส่วนมารดาสืบเชื้อสายมาจากตระกูลเก่าแก่ของเมืองนั้น แต่เนื่องจากมารดาค้าขายขาดทุน ฟอลคอนจึงหนีออกจากบ้านเพื่อไปเผชิญโชคตามลำพัง บาดหลวงเดอ ชัวซี กล่าวเช่นกันว่าฟอลคอนมีเชื้อสายมาจากผู้ดี แต่ว่ายากจน (De Choisy, 1888) จะเห็นได้ว่ากลุ่มบาดหลวงนี้เสนอข้อมูลไปในทางเดียวกันว่าภูมิหลังของฟอลคอนเป็นผู้ดีมาแต่ก่อน และนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยาก็คงจะได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับประวัติชีวิตของฟอลคอนจากเอกสารบาดหลวงกลุ่มเหล่านี้

เอกสารภาษาฝรั่งเศสอีกกลุ่มหนึ่งระบุข้อมูลตรงข้ามกับกลุ่มแรก กล่าวคือบันทึกของเซอร์วาเลียร์ เดอ ฟอร์แบง (Chevalier de Forbin) เขียนในหนังสือ *Memoire du Comte de Forbin* ว่าฟอลคอนเป็นบุตรชายของร้านขายเหล็กที่หมู่บ้านคัสโตท ที่ตั้งอยู่บนเกาะเซฟาโลเนีย (Forbin, 1730) และหลักฐานอังกฤษก็ระบุว่าฟอลคอนเกิดในครอบครัวที่ยากจน (พลับพลึง มุลศิลป์, ๒๕๒๓ : ๑๕๖ – ๑๖๐)

หากสันนิษฐานว่าผู้แต่งได้ใช้เอกสารของบาดหลวงเดอะ แบลส์ ซึ่งจัดอยู่ในกลุ่มของเอกสารสนับสนุนความดีของฟอลคอนแล้ว ก็คงพบข้อมูลที่สอดคล้องกับนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยาด้วย คือหลังจากที่ฟอลคอนได้เข้าไปทำงานกับบริษัทการค้าอังกฤษในปี ค.ศ. ๑๖๗๒ ก็ได้เปลี่ยนชื่อตนจากภาษากรีก เป็นภาษาฝรั่งเศส ทั้งได้ออกเดินทางไปกับเรือสินค้าของอังกฤษ เพื่อไปหาสินค้าตามเมืองต่างๆ แต่มีเหตุการณ์ที่เปลี่ยนผ่านชีวิตของฟอลคอนคือเขาได้ช่วยเหลือโรงสินค้าของบริษัทให้รอดพ้นจากการที่ถึงบรรจุดินปืนระเบิด จากนั้นเขาได้รับค่าตอบแทนเป็นจำนวน ๑,๐๐๐ เอควูล์ จนสามารถค้าขายได้เอง ฟอลคอนจึงเริ่มทำการค้าระหว่างบริษัทอังกฤษกับเมืองอื่นๆ กระทั่งสามารถติดต่อค้าขายกับอยุธยาได้

นวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยาสรุปให้เห็นว่าฟอลคอนสามารถใช้ความสามารถของคนในการติดต่อสื่อสารและทักษะทางการค้า ทำให้สามารถมีเรือสินค้าของตนสำหรับค้าขายได้ และจากเมืองท่าการค้าในทะเลอันดามัน ก็ทำให้ฟอลคอนได้รู้จักราชสำนักสยามในที่สุด แต่ในนวนิยายไม่ได้ระบุเหตุการณ์ที่ชักจูงให้ฟอลคอนรู้จักสยาม ดังที่บาดหลวงเคอ แบสเล่าไว้ เมื่อฟอลคอนออกเดินทางไปค้าขายด้วยทุนของตนเองนั้น เรือไปอับปางที่ชายฝั่งมะละบาร์ (Malabar) ฟอลคอนสลบไปที่ชายหาด เมื่อตื่นขึ้นก็พบราชทูตสยามที่เรืออับปางขณะที่เดินทางกลับจากเปอร์เซียเช่นกัน ฟอลคอนจึงอาสาพระราชทูตกลับโดยใช้เงิน ๒,๐๐๐ เอควาส์ (เคอะ แบส, ๒๕๕๐ : ๓๑ - ๓๒) ในที่สุดราชสำนักสยามก็ได้รู้จักฟอลคอนเป็นอย่างดี

นวนิยายได้เพิ่มเติมเหตุการณ์ที่ทำให้ฟอลคอนเป็นที่ยอมรับของสมเด็จพระนารายณ์คือการชั่งปืนใหญ่ และเรื่องที่ฟอลคอนสามารถพูดภาษาโปรตุเกสได้ ซึ่งภาษานี้เป็นที่ต้องการของราชสำนักในฐานะภาษากลางที่ใช้ในการค้า เพราะเอกสารตะวันตกกล่าวไว้ชัดเจนว่าขุนนางสยามนั้นพูดภาษาโปรตุเกสเป็น เพราะการค้าหลักของสยามอยู่ทางคาบสมุทร รวมทั้งมีพ่อค้าอาหรับ โปรตุเกส เดินทางเข้าออกเสมอ

“มีเรื่องที่เปิดโอกาสให้ฉันได้แสดงความสามารถอีกเรื่องหนึ่ง สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโปรดให้ชั่งน้ำหนักปืนใหญ่สำริด ซึ่งเป็นปืนขนาดใหญ่ที่สุดเท่าที่ทางการเคยผลิตมา สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชประสงค์ที่จะทราบกันว่าปืนนั้นหนักเท่าใด แต่ไม่มีผู้ใญ่จะทำได้ มีคนบอกฉันว่าพระองค์ทรงรอไม่ได้ ถ้านายเป็นฉันนายจะทำอย่างไร ในที่สุดฉันก็นึกถึงวิธีที่เราใช้ชั่งตวงที่บ้านต้มขึ้นมาได้ จึงให้คนขนปืนใหญ่ลงเรือ แล้วขีดเส้นระดับน้ำบนกราบเรือ จากนั้นจึงบรรจุลูกธนูลงในเรือจนจมน้ำถึงระดับที่ทำเครื่องหมายไว้ แล้วนับจำนวนก้อนอิฐนั้น เจ้าพระยาโกษาธิบดีตะลึงในความเฉียบแหลมของฉัน กล่าวชมเชยต่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว จนมีรับสั่งให้ฉันเข้าเฝ้าหลังเสด็จกลับจากการล่าช้างที่ละโว้...”

(แคลร์ กีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๑๕๔ - ๑๕๕)

เอกสารพระราชพงศาวดารไทยก็ระบุเหตุการณ์นี้ไว้เช่นกัน และคงเป็นข้อมูลที่ผู้ประพันธ์นวนิยายได้ใช้เพื่อเสริมความน่าเชื่อถือด้วย แต่ไม่ใช่การชั่งปืนใหญ่ เป็นการนำเรือกำปั่นออกจากอู่ลงน้ำ พงศาวดารไทยระบุว่า

“เมื่อครั้งลุดักราช ๑๐๑๕ ปีระกา นพคนั้น มีฝรั่งเศสนายกำปั่นผู้หนึ่งบรรทุกสินค้าเข้ามาขาย ณ กรุงเทพมหานคร ครั้งนั้นสมเด็จพระเจ้าแผ่นดินให้ต่อกำปั่นใหญ่ลำหนึ่ง ครั้นเสร็จแล้วจะเอาออกจากอู่ จึงให้ล่ามถามฝรั่งเศสพ่อกำนันว่า ณ เมืองฝรั่งเศสเอากำปั่นออกจากอู่กระทำอย่างไร จึงเอาออกได้ง่าย ฝรั่งเศสผู้นั้นเป็นคนมีสติปัญญามากชำนาญในการรอกกว้าน จึงให้ล่ามกราบทูลพระกรุณารับอาสาจะเอากำปั่นออกจากอู่ แล้วแต่งการผูกกรอกกว้านและจักรชักกำปั่นออกจากอู่ลงสู่ท่าได้

โดยสะดวก สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระโสมนัสพระราชทานรางวัลเป็นอันมาก แล้วโปรดให้ตั้งเป็น หลวงวิชาเยนทร์ พระราชทานที่ชานเรือนแลเครื่องยศให้อยู่ทำราชการในกรุงนี้ แลหลวงวิชาเยนทร์ นั้นมีความสวามิภักดิ์อุทิศสาหะในราชกิจต่าง มีความชอบมาก จึงโปรดให้เลื่อนเป็นที่พระวิชาเยนทร์ ครั้นนานมากระทำการงานว่ากล่าวได้ราชการมากขึ้น โปรดให้เลื่อนที่เป็นพระยาวิชาเยนทร์”

(พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา เล่ม ๒, ๒๕๑๖ : ๖๓)

ในนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา เมื่อฟอลคอนเดินทางมาถึงสยามก็ได้ติดต่อกับพระคลังซึ่งทำหน้าที่การค้าและการต่างประเทศซึ่งทำให้พระคลังมีรายได้เพิ่มขึ้นเป็นจำนวนมาก บาดหลวงเดอะแบสอธิบายว่า

“พระคลังพอใจอย่างเหลือที่จะพรรณานาได้ เพราะตนเองก็มีส่วนสิทธิ์ในสินค้าที่ส่งไปจำหน่ายนั้น ด้วยมิใช่น้อย จึงได้กราบถวายบังคมทูลสรรเสริญคุณงามความดีและกิจการที่ มร. ก็อง สตังซ์ ได้กระทำไปเป็นประโยชน์อย่างยิ่งแก่ราชการให้ทรงทราบ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชปรารภที่จะได้เห็นตัวอันนับว่าเป็นพระมหากษัตริย์อันยิ่งใหญ่”

(เดอะ แบส, ๒๕๕๐ : ๓๔)

จากจุดนี้เองที่ทำให้ฟอลคอนกลายเป็นขุนนางที่ทรงโปรดปรานมาก เพราะนอกจากลักษณะส่วนบุคคลของฟอลคอนที่มีความเฉลียวฉลาด ไหวพริบและมีความชำนาญในการใช้ภาษาต่างประเทศซึ่งเป็นที่ต้องการในราชสำนักสยามในฐานะผู้ประสานงานทางการค้าแล้ว ฟอลคอนยังรู้จักทำการค้าให้ได้ผลกำไรมากกว่าแต่ก่อน เมื่อเข้ารับราชการได้จัดการค้าในท้องพระคลังให้เป็นระเบียบเรียบร้อย และเมื่อเข้าทำงานในตำแหน่งของออกญาโกษาธิบดี (เหล็ก) ซึ่งดูแลการค้า ก็สามารถปฏิบัติงานต่อได้ผลเป็นอย่างดีด้วย ลักษณะเช่นนี้ทำให้เกิดความอิจฉาในหมู่ขุนนางสยามที่เสียผลประโยชน์อยู่เสมอ และจะเป็นแรงกระตุ้นให้เกิดการเปลี่ยนแปลงแผ่นดินขึ้นในเวลาต่อมา

บาดหลวงเดอะแบสบันทึกความสัมพันธ์ระหว่างสมเด็จพระนารายณ์มหาราชกับฟอลคอนไว้ในลักษณะเดียวกับที่นวนิยายเล่าเรื่องไว้ คือความสัมพันธ์ของทั้งสองอยู่ในระดับดี ฟอลคอนกลายเป็นคนโปรดของสมเด็จพระนารายณ์ บาดหลวงเดอะแบสว่า “ในหลวงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าให้ มร. ก็อง สตังซ์ เข้าเฝ้าไม่เว้นแต่ละวัน และทรงพอพระทัยนักที่จะประทับสนทนากับเขาตลอดวันที่เดียว” (เดอะ แบส, ๒๕๕๐ : ๔๓) บางโอกาสสมเด็จพระนารายณ์เสด็จไปเยี่ยมอาการป่วยของฟอลคอนด้วย (เดอะ แบส, ๒๕๕๐ : ๔๘)

วิกฤตการณ์ในช่วงปลายแผ่นดินสมเด็จพระนารายณ์ เริ่มขึ้นเมื่อบทบาทหน้าที่ของฟอลคอนมีมากขึ้น หลังจากที่เข้ารับราชการในสยามได้ไม่นาน ฟอลคอนก็แต่งงานกับหญิงสาวลูกครึ่งญี่ปุ่น-โปรตุเกส โดยยอมที่จะเปลี่ยนการนับถือศาสนาไปเป็นแบบฝ่ายหญิง คือศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกที่เคร่งครัด ซึ่งภรรยาของฟอลคอนผู้นี้ก็คือนางมารี กีมา เดอ ปิน่า (Marie Guimar de Pina) หรือทำว

ทองกิบม้า ที่ได้ร่วมใช้ชีวิตอยู่กับฟอลคอนที่ลพบุรีในช่วงปลายชีวิต (ปรมินทร์ เครือทองและศันสนีย์ วีระศิลป์ชัย, ๒๕๔๖) แต่ในนวนิยายได้แต่งเรื่องให้สมเด็จพระนารายณ์ฯ ทรงจับคู่ให้ฟอลคอน

ในรัชกาลของสมเด็จพระนารายณ์ฯ พระองค์มักจะเสด็จแปรพระราชฐานไปยังพระราชวังเมืองลพบุรีเป็นระยะเวลานานหลายเดือนภายใน ๑ ปี เมื่อต้นปี ค.ศ. ๑๖๘๘ หรือ พ.ศ. ๒๒๓๑ เกิดข่าวลือทั่วไปว่าจะเกิดความวุ่นวายในอาณาจักรและชาวฝรั่งเศสมีความคิดจะยึดครองสยาม สมเด็จพระนารายณ์ฯประทับว่าราชการและเสด็จประพาสคล้องช้างอยู่ที่ลพบุรี โดยมีบาดหลวงฝรั่งเศสและกลุ่มนายทหารคอยติดตามรับใช้อย่างใกล้ชิด และโปรดที่จะทอดพระเนตรเหตุการณ์ทางดาราศาสตร์ที่จะเกิดขึ้นในราวเดือนมีนาคม ทำให้ชาวฝรั่งเศสมีโอกาสได้ใกล้ชิดพระมหากษัตริย์มากกว่าปกติ (ขจร สุขพานิช, ๒๕๐๖ : ๙ – ๒๐)

ความเคลื่อนไหวทางการเมืองในอยุธยาเริ่มมีความเปลี่ยนแปลงไปในทางลบมากขึ้น นับแต่ที่ปรากฏการเข้ามาของกองทหารฝรั่งเศสจำนวนหนึ่งเมื่อราวเดือนตุลาคม พ.ศ. ๒๒๓๐ การเดินทางมาของผู้แทนองค์พระมหากษัตริย์ฝรั่งเศส คือ เดอ ลาลูแบร์ (De la Loubère) และผู้แทนทางการค้า คือ โคลด เซเบเรต์ (Claude Céberet) นอกจากจะดูเหมือนว่าความสัมพันธ์ระหว่างสองประเทศจะผูกพันแน่นแฟ้นมากขึ้นแล้ว ยังมีความเคลือบแคลงที่ว่าเหตุใดฝรั่งเศสจึงส่งกองกำลังทหารที่นำโดยนายพลเดฟาร์จมาด้วย และกองกำลังนี้จะขึ้นต่อผู้ใด อีกทั้งใครเป็นผู้ขอกองกำลังเข้ามา นักประวัติศาสตร์บางท่านเห็นว่าสมเด็จพระนารายณ์ฯทรงขอกองกำลังทหารฝรั่งเศสเข้ามาจำนวนหนึ่งเพื่อทรงใช้สอยในกิจการในพระองค์ เช่นเป็นทหารรักษาพระองค์ เนื่องด้วยคงมีความรู้ด้านการรบ และการป้องกันข้าศึก หรือเป็นการไม่ไว้ใจในทหารสยามก็เป็นได้ นักวิชาการบางท่านเห็นว่ากองกำลังทหารฝรั่งเศสนี้เป็นเครื่องมือของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ที่ต้องการขอกองกำลังทหารฝรั่งเศสเข้ามาเพื่อรักษาตนเองในกรณีเกิดภาวะฉุกเฉิน (วิไลเลขา ถาวรชนสาร, ๒๕๓๑: ๔๓ – ๖๓) ความต้องการของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ปรากฏเป็นหลักฐานอย่างหนึ่งในจดหมายลับที่ฝากไปกับบาดหลวงตาชาร์ด (Guy Tachard) ถึงบาดหลวงเดอ ลาแชส (Le Père De la Chaise) พระผู้ไถ่บาปของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ แห่งฝรั่งเศสที่ระบุว่าขอให้จัดกำลังบาดหลวงราว ๖๐ นายที่มีความรู้ ความสามารถดี เข้ามาในสยามอย่างลับๆ เพื่อที่จะได้จัดให้เข้าประจำกรมกองต่างๆ (กรรณิกา จรรย์แสง และ มอริกัน สปอร์ตแดส, ๒๕๓๖ : ๑๖๘ – ๑๗๐)

ในการนี้ ดูเหมือนว่าสมเด็จพระนารายณ์ฯมีหาราษาจทรงพระราชทานเมืองบางเมืองเช่นมะริดหรือสงขลา เพื่อให้ทหารฝรั่งเศสได้เข้ารักษาประจำการด้วย เพราะอย่างน้อยอาวุธยุทโธปกรณ์ก็อาจทำให้การค้าในบริเวณชายฝั่งทะเลดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย ไม่มีปัญหาเรื่องโจรสลัดมากเท่าอดีต

เป็นไปได้ว่าฝรั่งเศสประเมินความคิดดังกล่าวกว้างเกินความเป็นจริงไปว่าลำพังกองกำลังทหารฝรั่งเศส คงจะทำทางสยามยินยอมและตกลงตามเงื่อนไขที่ทางฝรั่งเศสกำหนดขึ้น ดังนั้นกองกำลังทหารฝรั่งเศสที่เดินทางกลับมาพร้อมกับคณะราชทูตโกษาปาน จึงประกอบด้วยนายทหารกว่า ๖๐๐ นาย เป็นที่แน่นอนว่าความสงสัยของโกษาปานก็คงจะเกิดขึ้นในระหว่างการเดินทางด้วยว่ามีเหตุผลใดที่ฝรั่งเศสจะต้องให้นายทหารจำนวนมากเช่นนี้เดินทางไปยังสยาม หากว่าเมื่อเดินทางถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยาแล้ว

นายทหารฝรั่งเศสจำนวนหนึ่งลี้ภัยจากการเดินทาง เสียชีวิต ไปบ้าง คงเหลือเพียง ๔๐๐ กว่านายเท่านั้น
ข้าภาระหลักของนายทหารกลับอยู่ที่การเตรียมป้อมปราการและการจัดหาเสบียงอาหารมากกว่าการ
เตรียมพร้อมในตำแหน่งที่ได้รับมอบหมายมาก่อนออกเดินทางจากฝรั่งเศส

การตั้งมั่นของทหารฝรั่งเศสที่บางกอกย่อมก่อให้เกิดความสงสัยมากขึ้นในสายตาของขุนนางชั้น
ผู้ใหญ่อย่างพระเพทราชา เจ้ากรมคชบาล พร้อมกันกับที่เจ้าพระยาวิชาเยนทร์เริ่มสังเกตเห็นความผิดปกติ
เกี่ยวกับข่าวลือ และพระอาการประชวรของสมเด็จพระนารายณ์ฯ ก็ไม่น่าไว้วางใจนับแต่เดือนมีนาคม
พ.ศ. ๒๒๓๑ เป็นต้นมา

แผนการของพระเพทราชาได้ปรากฏเป็นรูปร่างขึ้นทีละน้อย เมื่อพระเพทราชาได้ออกคำสั่งให้
บรรดาเจ้าเมืองต่างๆ ที่อยู่ตามหัวเมืองให้เตรียมความพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เจ้าพระยา
วิชาเยนทร์จึงวิตกกังวลกับสถานการณ์ความปลอดภัยในราชสำนักมากขึ้นและต้องการใช้กองทหาร
ฝรั่งเศสในฐานะทหารรักษาพระองค์สมเด็จพระนารายณ์ฯ ดังนั้นจึงเชิญนายพลเคส์ฟาร์จ ผู้นำกองทหาร
ฝรั่งเศสขึ้นมาสลพิษและแจ้งความประสงค์ที่จะให้ทหารฝรั่งเศสจำนวนหนึ่งเดินทางมาโดยทันที นายพล
เคส์ฟาร์จตกลงให้ความช่วยเหลือ โดยรีบเดินทางกลับมายังเมืองบางกอก และเตรียมกองกำลังจำนวน
หนึ่งแล้วจึงเดินทางขึ้นไปยังลพบุรีอีกครั้ง ขณะที่ผ่านอยุธยา นายพลเคส์ฟาร์จได้มีโอกาสพบกับนาย
เวเรต์ (Véret) ผู้แทนสถานการค้าฝรั่งเศสที่มีความเกลียดชังเจ้าพระยาวิชาเยนทร์เป็นการส่วนตัว เวเรต์
อ้างว่าสมเด็จพระนารายณ์สวรรคตแล้ว และให้ความเห็นว่านายพลเคส์ฟาร์จควรที่จะนำกองกำลังกลับไป
ยังเมืองบางกอก มิฉะนั้นชาวฝรั่งเศสทั้งหมดในอยุธยาจะถูกประหารชีวิต นายพลได้ส่งนายทหารไป
ลาดตระเวนที่ลพบุรีและแจ้งข่าวให้เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ทราบ ซึ่งเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ยืนยันว่าเหตุการณ์
ยังคงสงบเรียบร้อยไม่มีอะไรเปลี่ยนแปลงและขอให้เร่งนำกองกำลังทหารจากเมืองบางกอกขึ้นมาโดยเร็ว
ที่สุด แต่นายพลเคส์ฟาร์จกลับนำกองกำลังทหารกลับไปยังเมืองบางกอกตามคำแนะนำของนายเวเรต์และ
พระสังฆราชคาทอลิกที่อยุธยา

เมื่อพระเพทราชาสามารถรวบรวมอำนาจจากขุนนางต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่แล้ว ขณะนั้นสมเด็จพระ
นารายณ์ฯ ยังทรงพระประชวรและประทับอยู่ในพระราชวังลพบุรี เจ้าพระยาวิชาเยนทร์และทหาร
ฝรั่งเศสอีก ๔ นายถูกจับกุมในขณะที่เดินทางจะเข้าเฝ้าในพระที่นั่ง โดยทั้งหมดถูกนำตัวไปยังทะเล
ชุบศร ส่วนชาวฝรั่งเศสอื่น ๆ ต่างถูกจับกุมและทรมาน จนกระทั่งฟอลคอนเสียชีวิตลง พระเพทราชาสั่ง
ให้พันตรี โบซอง (Beauchamp) พร้อมด้วยราชทูตสยาม ๒ นาย เดินทางลงไปยังเมืองบางกอกเพื่อชักจูง
ให้นายพลเคส์ฟาร์จและทหารฝรั่งเศสเดินทางขึ้นมายังเมืองลพบุรี ผลที่สุดเมื่อนายพลเคส์ฟาร์จทราบ
ความจริงของสถานการณ์ทางการเมืองในขณะนั้นแล้ว จึงยอมเดินทางขึ้นมาพบเพื่อรักษาความปลอดภัย
ในหมู่ชาวฝรั่งเศสด้วยกันเอง พระเพทราชาได้ซักถามรายละเอียดเกี่ยวกับมูลเหตุของการเข้ามายังสยาม
และความประสงค์ของชาวฝรั่งเศส ทั้งยังสั่งให้นายพลเคส์ฟาร์จเขียนจดหมายถึงนายบรูอง (M. de
Bruant) ซึ่งควบคุมเมืองมะริดพร้อมกับทหารฝรั่งเศสจำนวนหนึ่งให้นำกองกำลังทหารมาสวมทบ จากนั้น

นายพลเดส์ฟาร์จได้เดินทางกลับบางกอก โดยอ้างว่าเพื่อไปนำกองกำลังทหารขึ้นมา โดยให้บุตรชาย ๒ คนไว้เป็นตัวประกัน

พระเพทราชาเห็นว่าทหารฝรั่งเศสจะไม่รักษาคำพูด จึงสั่งให้เตรียมความพร้อมในการต่อสู้ ส่วนทางฝ่ายทหารฝรั่งเศสที่ป้อมเมืองบางกอกเองก็ต้องประสบกับปัญหาต่าง ๆ มากมาย เช่น ปัญหาการขาดแคลนเสบียงอาหาร การขาดแคลนอาวุธ กระสุนดินปืน ทั้งยังจะต้องต่อสู้กับทหารสยาม ทำให้ทหารฝรั่งเศสเสียชีวิตลงเป็นจำนวนมาก เมื่อเป็นเช่นนี้นายพลเดส์ฟาร์จจึงขอสงบศึกและแสดงความจำนงที่จะออกไปจากอาณาจักร ซึ่งก่อนที่จะออกเดินทางนั้น มาเดามฟอลคอน ภรรยาฝ่ายของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ได้ร้องขอที่จะเดินทางกลับประเทศฝรั่งเศสด้วย เนื่องจากเกรงอันตรายที่จะเกิดขึ้น แต่นายพลเดส์ฟาร์จไม่อนุญาต นางจึงต้องพำนักอยู่ในค่ายชาวโปรตุเกสและกลายเป็นพนักงานวิเสทประจำห้องเครื่องของราชสำนักสยาม

คณะนายทหารทั้งหมดต้องออกจากป้อมเมืองบางกอกเมื่อวันที่ ๒ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๒๓๑ มีการแลกเปลี่ยนตัวประกันที่บริเวณปากแม่น้ำเจ้าพระยา และออกจากอาณาจักรเมื่อวันที่ ๑๓ เดือนเดียวกัน ไปถึงจุดหมายปลายทางที่เมืองปอนดิเชรี (Pondichery) ในวันที่ ๑๐ กุมภาพันธ์ พ.ศ. ๒๒๓๒ ทหารฝรั่งเศสบางคนมีความคิดที่จะย้อนกลับมายึดเมืองภูเก็ต แต่อีกหลายคนกลับไม่เห็นด้วยและประสงค์ที่จะเดินทางกลับฝรั่งเศส เมื่อทั้งหมดเดินทางมาถึงแหลมกู๊ดโฮปก็ถูกเรือฮอลันดาจับไปเข้าคุกที่เมืองมิดเดิลเบิร์ก (Middlebourg) ในที่สุด (Michael Smithies, 2004)

ในนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยาไม่ได้ให้รายละเอียดเรื่องการต่อสู้ที่บางกอกมากนัก เพียงแต่ให้ภาพในบทที่ ๗ และบทส่งท้ายว่าชาวฝรั่งเศสต้องต่อสู้ด้วยความยากลำบากกับกองกำลังทหารสยามเมืองบางกอกถูกล้อม และในที่สุดเมื่อไม่สามารถต้านทานอำนาจของสยามได้ ฝรั่งเศสจึงต้องเตรียมการที่จะเดินทางออกจากสยาม แต่อย่างไรก็ตามนวนิยายอธิบายว่ามาเดามฟอลคอนได้เดินทางมาจากลพบุรีถึงบางกอกเพื่อขอเดินทางกลับฝรั่งเศสพร้อมด้วย แต่นายพลเดส์ฟาร์จไม่ยอม เพราะเกรงว่าทางสยามจะไม่ให้ฝรั่งเศสเดินทางออกไปแต่โดยดี ในที่สุดแล้วนางจึงต้องกลับเข้าไปทำงานในตำแหน่งแม่ครัว หรือพนักงานวิเสทในวัง เหตุการณ์ที่นางฟอลคอนเดินทางมานี้ ปรากฏในบันทึกของนายพลเดส์ฟาร์จเรื่องการปฏิบัติในสยามปี ค.ศ. ๑๖๘๘ ว่า

“ขณะที่เรื่องทั้งปวงกำลังดำเนินไปอยู่ ก็เกิดเรื่องใหม่ขึ้นมาอีกที่อาจทำให้ทุกอย่างจบสิ้นลง นั่นคือภรรยาของเมอซิเยอร์ก็องส์ต้องสั หลังจากที่นางถูกทรมานอย่างหนักทั้งจากพวกแขนงหลายที่มีหน้าที่ควบคุม และจากอุปราชบุตรชายพระเพทราชาซึ่งหลงใหลในตัวนางแล้ว เพื่อให้สารภาพเรื่องทุกอย่างเกี่ยวกับสามี นางได้หลบหนีมาบางกอก เมื่อขุนนางทราบเรื่องและพระเจ้าแผ่นดินทรงทราบก็สั่งว่าอาจจะไม่มีข้อตกลงใดใดเกิดขึ้น หากเราไม่ส่งนางกลับคืน เขาเกรงว่าหากนางออกเดินทางพ้นอาณาจักรแล้ว หล่อนก็อาจจะครอบครองทรัพย์สินของสามีนางที่นำออกนอกอาณาจักรและอาจทำให้สูญหายได้ แม้ข้าพเจ้าจะวิตกกังวลกับเรื่องนี้มาก เพราะเป็นเรื่องที่ข้าพเจ้าเกี่ยวข้องและเกิดขึ้นในช่วงเวลาหน้าสี่หน้าขวาน (เพราะชาวสยามยินดีจะช่วยเหลือสิ่งของ เช่นนายท้ายเรือ เชือก สมอเรือ

และสิ่งอื่นๆ ที่จำเป็นสำหรับการเดินทางออกไป ซึ่งข้าพเจ้าคงจะไม่สามารถจัดหาได้ในช่วงเวลาเช่นนี้) แต่ข้าพเจ้าก็ต้องการคืนนางไปโดยไม่จัดการเรื่องความปลอดภัยของนางก่อน ข้าพเจ้าได้พยายามทูลขอพระเจ้าแผ่นดินให้นางได้เดินทางกลับไปพร้อมด้วย แต่ไม่มีใครฟังข้อเสนอของข้าพเจ้าเลยและการต่อสู้ก็มีทีท่าว่าจะปะทุขึ้นอีกทั้งอาจรุนแรงกว่าที่เคยมีมา”

(ปรีดี พิศภูมิวิถี, ๒๕๕๒ : ๔๓)

จากการตรวจสอบข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่ผู้ประพันธ์นวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา พบว่าผู้เขียนได้ใช้เอกสารภาษาฝรั่งเศสจากแหล่งต่างๆ สรุปได้ ๓ แหล่งคือ

๑. เอกสารจากกลุ่มบาดหลวงมิชชันนารี ซึ่งเป็นเอกสารที่มีการบันทึกมากที่สุด แต่เอกสารเหล่านี้มีข้อจำกัดคือเรียบเรียงขึ้นโดยกลุ่มบาดหลวงเฉพาะกลุ่มที่อาจมีผลประโยชน์กับฟอลคอน ดังเช่นบาดหลวงเดอะ เบส ทำให้พื้นฐานประวัติชีวิตของฟอลคอนเป็นไปในด้านบวก และได้เอ่ยถึงฟอลคอนในด้านดีเป็นส่วนใหญ่ จากการศึกษาพบว่าบาดหลวงผู้นี้เป็นผู้ไถ่บาป (Confesseur) ให้แก่ฟอลคอนก่อนเสียชีวิตที่ลพบุรีด้วย (Raphaël Vongsuravata, 1992 : 269 – 270) อย่างไรก็ดี ในนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา ผู้เขียนได้เขียนไว้ในบทที่ ๘ ระบุว่านวนิยายนี้อาจจะได้แรงบันดาลใจมาจากงานเขียนของบาดหลวงเดอะ เบส ดังกล่าวไว้ว่า

“คุกเมืองมิดเดิลบวร์ก สหมณฑล วันที่ ๑ กุมภาพันธ์ ค.ศ. ๑๖๕๐

บาดหลวงเดอ เบส วางเศษกระดาษหนังสือพิมพ์ที่ท่านให้ห่อของที่บิดตาเวีย ท่านหากระดาษอื่นๆ มาอ่านเพื่อคั่นเวลา แต่ส่วนใหญ่เยือกขึ้นจนเลอะหมึก...บาดหลวงเดอ เบสถอนใจอีก เดินกลับไปโต๊ะ ที่นี้ท่านมีความเป็นอยู่ค่อนข้างดี และอาจได้รับอิสรภาพในเร็วๆ นี้ ท่านใช้เวลาว่างในการเขียนบันทึกเรื่องความวุ่นวายในประเทศสยาม เรื่องวาระสุดท้ายของฟอลคอน เพื่อเป็นประวัติศาสตร์”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : ๖๒๐ – ๖๒๑)

๒. เอกสารจากกลุ่มพ่อค้า ซึ่งปรากฏว่ามีข้อมูลทางด้านการค้าระหว่างราชสำนักสยามกับฝรั่งเศส รวมทั้งการแลกเปลี่ยนสินค้าในกระบวนเรือราชทูต เอกสารภาษาฝรั่งเศสทางการค้านี้มีทั้งภาษาอังกฤษฝรั่งเศส

๓. เอกสารของทหารฝรั่งเศส ปรากฏในช่วงท้ายของรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์ เช่นบันทึกของนายพลเดส์ฟาร์จ (Desfarges, 1690) บันทึกของเซนต์วองครีล (ปรีดี พิศภูมิวิถี, ๒๕๕๑ : ๕๖ – ๑๓๓) ซึ่งให้รายละเอียดของการต่อสู้กับกองทัพสยาม หรือบันทึกของพันตรีโบซอง ที่อธิบายรายละเอียดของการต่อสู้ที่ลพบุรี (Beauchamp, 1861) เป็นต้น

อย่างไรก็ตามเมื่อประเมินลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยที่ปรากฏในนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา ก็จะพบว่าผู้เขียนได้ใช้หลักฐานต่างๆ ที่มีการพิมพ์เผยแพร่ในวงกว้าง ผู้เขียนเลือกใช้

ข้อมูลต่างๆ โดยไม่มีข้อจำกัด แต่ก็สอดคล้องกับเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ที่มีการบันทึกไว้ อย่างไรก็ตาม อาจพบเนื้อหาในเชิงจินตนาการบางแห่งได้ เช่นการสร้างฉากเมืองอูรยา เป็นต้น

สิ่งสำคัญที่นักเขียนนวนิยายพึงระมัดระวังในการเขียนนวนิยายที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ คือการจำลองฉากที่เกิดขึ้นตามท้องเรื่องให้มีความสมจริงหรือใกล้เคียงกับความเป็นจริงที่สุด ในที่นี้ย่อมหมายความว่า ผู้แต่งต้องสืบค้นและพยายามหาคำอธิบายลักษณะของความสมจริงที่เกิดขึ้นในอดีตให้ได้ และสร้างสรรค์ผ่านออกมาเป็นรูปธรรม โดยนัยนี้เองที่จินตนาการหรือการจำลองจินตทัศน์ของอดีตจึงเกิดขึ้น และเป็นจินตทัศน์ที่มีจำกัดของข้อมูลของผู้เขียนนวนิยายพึงมี

นวนิยายอิงประวัติศาสตร์คู่จะมีความเป็นอิสระจากกรอบความคิดที่ผูกกับความสมจริงของฉากไว้ ได้มากกว่านวนิยายประเภทประวัติศาสตร์อิงนิยาย แต่ความสมจริงของเรื่องก็ยังคงเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้อยู่เสมอ

ในฟอลคอนแห่งอูรยา ผู้เขียนพยายามเลือกใช้ฉากที่หลายหลายตามโครงสร้างของเรื่อง นับแต่ฉากชนบทที่เมืองเซฟาโลเนีย (Céphalonia) ซึ่งเป็นบ้านเกิดของฟอลคอน ซึ่งแสดงว่าฟอลคอนมีชาติกำเนิดมาจากชนชั้นแรงงานและพยายามแสวงหาโอกาสจากบุคคลอื่นๆเสมอ ฉากที่ลอนดอน เป็นฉากเล็กๆ ที่เข้ามาเกี่ยวข้องกับโชคชะตาที่จะผลักดันให้ฟอลคอนมีโอกาสเดินทางมายังภูมิภาคตะวันออกใต้ฉากที่เมืองมัทราส (Madras) ในอินเดีย และฉากบ้านเมืองที่เมริค (Mergui) ล้วนเป็นฉากที่สะท้อนความเกี่ยวพันระหว่างฟอลคอนกับเพื่อนร่วมอาชีพ เช่นจอร์จ หรือแซมมวลไวท์และเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ด้านการค้า

เมื่อฟอลคอนเดินทางมาถึงอูรยา ผู้เขียนอธิบายฉากของสภาพสังคมอูรยาในหลายร้อยปีก่อนว่าเป็นเมืองน้ำ ความงามของเมือง ตลอดจนอาคารบ้านเรือนล้วนแต่เป็นสิ่งที่น่าประทับใจทั้งสิ้น อย่างไรก็ตามควรกล่าวได้ด้วยว่าภาพสะท้อนสังคมอูรยาในสายตาของฟอลคอนในนวนิยาย ก็จะเป็นภาพเดียวกับสังคมอูรยาที่เกิดขึ้นในความคิดของผู้เขียนนวนิยายนั่นเอง หมายความว่าจินตทัศน์ในอดีตที่เกี่ยวกับอูรยา ได้ถูกผลิตขึ้นซ้ำอีกครั้งหนึ่ง โดยผู้เขียน และสร้างให้เป็นรูปธรรมผ่านตัวอักษร

ดังนั้นฉากที่เกี่ยวกับอูรยาในฟอลคอนแห่งอูรยาจึงไม่ใช่ความสมจริงทั้งหมด เรื่องราวที่เกี่ยวกับวัดวาอาราม หมู่บ้านชาวต่างประเทศ ตลาด ล้วนเป็นสิ่งที่มิได้อยู่จริงตามเอกสารทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญและยังหลงเหลือตกทอดมาจนปัจจุบัน ฟอลคอนมองเห็นภาพของเมืองที่คล้ายเวนิสที่มีลำคลองตัดกันเป็นตาข่าย มีพระเจดีย์สีทองอร่ามเสียดยอดทิวไม้เป็นระยะ ในแม่น้ำเต็มไปด้วยเรือนาวาพาณิชย์ที่ไปมาค้าขาย บ้านเรือนชาวสยามปลูกสร้างง่ายๆ เป็นหลังเตี้ยๆ เฉพาะบ้านเรือนของชาวตะวันตกหรืออาคาร โกดังสินค้าเท่านั้นที่สร้างแบบยุโรปด้วยการก่ออิฐถือปูน ความสมจริงของฉากที่ลพบุรีก็เช่นเดียวกัน ผู้เขียนเลือกใช้ที่พระราชวังลพบุรีและที่พระที่นั่ง ไกรสรสีหราช เป็นหลัก เพราะเป็นสถานที่ที่สมเด็จพระนารายณ์มหาราชประทับและประพาสเพื่อทรงคล้องช้างอยู่เสมอ

ทว่าความสมจริงที่เกิดขึ้นตลอดทั้งเรื่องฟอลคอนแห่งอูรยานั้น อาจมีข้อมูลที่ผิดในบางแห่ง เช่นระบุว่าท้องน้ำในอูรยาเต็มไปด้วยผักตบชวา ซึ่งผักตบชวาเป็นสิ่งที่เข้ามาในกรุงเทพฯในสมัย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ แห่งกรุงรัตนโกสินทร์ ฉากการกินก๊วยเตี๋ยในสังคมชนบท ซึ่งมีหลักฐานบ่งชี้ว่าการขายก๊วยเตี๋ยเริ่มแพร่หลายสมัยจอมพล ป. พิบูลสงคราม ฉากการบรรยายให้พระสงฆ์จำพรรษาที่วัดพระศรีสรรเพชญ์ในพระราชวังหลวงที่อยุธยา ซึ่งโดยธรรมเนียมปฏิบัติแล้ว วัดประจำพระบรมมหาราชวังจะไม่มีพระภิกษุสงฆ์จำพรรษา ดังเช่นที่วัดมหาธาตุ สุโขทัย หรือวัดพระศรีรัตนศาสดาราม ที่กรุงเทพฯ เป็นต้น

เมื่อกล่าวโดยสรุปแล้ว นวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยานั้นได้ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ตรงกับข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารประวัติศาสตร์ร่วมสมัย ซึ่งสะท้อนว่าผู้ประพันธ์ได้ค้นคว้าเอกสารต่างๆ เป็นจำนวนมากเพื่อเรียบเรียงขึ้น แต่ที่ผิดจากความเป็นจริงไปนั้น เพราะเป็นจินตนาการและเป็นเรื่องวัฒนธรรมของไทยที่ชาวต่างชาติอาจเข้าใจไม่ถูกต้องนัก

๔.๓ เหตุการณ์ในสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชที่ปรากฏในตากสินมหาราชชาตินักรบ

จุดประสงค์หลักของนวนิยายตากสินมหาราชชาตินักรบ ปรากฏในคำสัมภาษณ์ของผู้เขียนเองไว้ว่าต้องการนำเสนอเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินเป็นหลัก ดังนี้

“ฉันไม่รู้ว่าคุณคนไทยคิดกับพระเจ้าตากสินอย่างไรบ้าง แต่ในความคิดของฉัน พระเจ้าตากเป็นอัจฉริยะในเรื่องของการศึกการทหาร รวมถึงการบริหารจัดการ ในเวลานั้น ท่านเป็นคนที่เข้ามาในเวลาที่ต้องการ”

(<http://campus.eduzones.com/life-๘-๖-๒๐๒๑๔.html>)

ในนวนิยายเรื่องนี้ จึงแบ่งเรื่องราวของสมเด็จพระเจ้าตากสินได้ ดังนี้

๑. ประวัติชีวิตของสมเด็จพระเจ้าตากสินตั้งแต่แรกพระราชสมภพ
๒. เหตุการณ์เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า
๓. การก่อกบฏของสมเด็จพระเจ้าตากสิน

๔.๓.๑ ประวัติชีวิตของสมเด็จพระเจ้าตากสินตั้งแต่แรกพระราชสมภพ

ในนวนิยายเรื่องนี้ ผู้เขียนได้เล่าเรื่องประวัติของสมเด็จพระเจ้าตากสินไว้อย่างรวบรัด เพราะเมื่อเปิดเรื่องนั้นก็ได้นำยสิน มีอายุวัยรุ่นแล้ว แต่อย่างไรก็ตามในบทที่ ๑ มีความที่กล่าวถึงประวัติของสินไว้ว่า

“เขาจึงปกปิดการพบปะกับนายสิน ทหารมหาดเล็กอยู่เป็นนาน เขาบอกกับบิดาเป็นเชิงแก้ตัวในเวลาต่อมาว่า ที่จริงสินไม่ใช่บุตรขุนนาง แต่เป็นลูกครึ่งจีนที่ได้รับการชุบเลี้ยง...”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕: ๑๑)

อีกตอนหนึ่งว่า

“เขาเสริมเมื่อเห็นชวงทำหน้าที่เครียด “คนเราต้องรู้จักยอมรับชะตาชีวิตของตนเอง และดวงชะตาก็เป็นผลกรรมที่เกิดจากการกระทำของบรรพบุรุษ ข้าเคยเล่าให้เจ้าฟังหรือยังว่าทำไมจึงได้รับการอุปการะจากเจ้าพระยาจักรี
แม่ข้าతోใจที่มีลูกเพิ่มมาอีกหนึ่งคน พ่อข้ามีหนี้สินล้นพ้นตัว...แถมเป็นนายบ่อน ข้าเชื่อว่าแกลงใช้เวลาเล่นการพนันพอๆ กับลูกข้า แม่เอาเงินไปเปลของข้า ตั้งใจจะให้กู้กดข้าให้ตาย เพราะแม่หลงมือแม่ข้าเองไม่ลง แม่เอาแปลที่ข่านอนไปวางทิ้งไว้ในตลาด งูนั้นขอรอบตัวข้าแล้วกลับไป เหมือนตั้งใจจะปกป้องข้า พวกพ่อค้ามาเห็นแรนอนหลับอย่างสบายใจทุกคนทั้งงู
ข้ากลายเป็นคนที่พญานาคคุ้มครอง ภริยาเจ้าพระยาจักรีได้ยื่นคนพูดถึงข้า...จึงบอกกับสามี ซึ่งเห็นว่าผู้ที่พญานาคปกป้องจะได้กลายเป็นผู้ปกป้องบ้านเมือง...นี่คือชะตากรรมของข้า ไม่ใช่ของเจ้า...”
(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๑๓)

อีกตอนหนึ่งว่า

“เมื่ออายุได้ ๑๐ ปี ก็นำเจ้าถวยตัวเป็นมहाเด็ก ก่อนจะบวชเณรที่วัดโกษาวาสนา”
“ในที่สุด เจ้าพระยาจักรีผู้อุปการะข้า ก็หาญให้ข้า ครอบครองราชเงินที่นครราชสีมาซึ่งยินยอมรับข้า”

เมื่อสินเข้ารับราชการนั้น นวนิยายไม่ได้อธิบายว่าสินเข้ารับราชการได้อย่างไร แต่เล่าไว้ในบทที่ ๕ ว่า

“สินกลับมาหาเขา ผมหงอกจนน่าแปลกใจ...เขาบอกอย่างเหนื่อยหน่ายว่า สมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อุทุมพรเสด็จไปเข้าวัดตามเดิม ด้วยทรงเบื่อหน่ายต่อชีวิตในราชสำนัก ได้ทรงตระหนักถึงความไร้สาระในช่วงเวลาสั้นๆ ที่ทรงครองราชสมบัติอยู่ และบัดนี้สมเด็จพระเจ้าเอกทัศก็ได้กลับขึ้นครองราชย์อีก
แล้วไง...หมายความว่าเจ้าจะได้เลื่อนตำแหน่งนะสิ
ด้วยเหตุนี้ สินถึงได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าเมืองตาก ซึ่งเป็นเมืองหน้าด่านเล็กๆ อยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือ ท่ามกลางเมฆหมอกและขุนเขาใกล้ชายแดนพม่า
นับเป็นการเลื่อนตำแหน่งจริง
แต่เท่ากับตกอับ...”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๕๗ - ๕๘)

นวนิยายเล่าว่า หลังจากที่พระยาตากเข้าตีเมืองจันทบุรีได้ มีกลุ่มบุคคลเดินทางมาหา นั่นคือนางนกเอี้ยงมารดา และสหายวัยเด็กของเขา

“เป็นครั้งแรกที่มาริวน้ำตาไหล คนเหล่านี้คือนายคิ้ว สหายในวัยเด็กของเขา กับบุญมาน้องชายและภรรยาของคิ้วชื่อนาก
เมื่อผู้หญิงที่อาวุโสที่สุดปลดผ้าคลุมหน้ากันฝุ่นออก มาริวตะลึงที่เห็นพระยาตากนั่งคุกเข่าตรงหน้านาง ส่วนคิ้วและบุญมาขึ้นคูด่างยินดี
ก่อนจะไปหาพี่ชายที่ราชบุรี บุญมาไปปรับนางนกเอี้ยง มารดาของพระยาตากที่บ้านหัวแหลม
ใครจะคิดว่าผู้หญิงตัวเล็กๆหลังค่อม ผมขาวเกล้าเป็นมวยเล็กๆ มือแห้งดั่งดินไก่อผู้นี้ คือมารดาของขุนพลผู้ทรงอำนาจซึ่งทุกคนกลัวจนตัวสั่น”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๑๕๗)

พระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าตากสิน นับเป็นประเด็นปัญหาอย่างหนึ่งในการศึกษาประวัติศาสตร์ไทย เพราะมีเนื้อหาที่ไม่ตรงกัน ทั้งมีการแต่งเสริมเติมความอีกเป็นจำนวนมาก ทำให้มีข้อมูลต่างๆ ที่มาจากหลายแหล่งข้อมูล แต่ในนวนิยายก็สรุปว่านายสินเป็นจีน และจากตำนานต่างนับว่าเป็นผู้มีบุญมาแต่เกิด หลังจากบวชเรียนแล้วได้เข้ารับราชการ เลื่อนเป็นเจ้าเมืองตาก ผู้คนจึงเรียกว่าเจ้าตากสิน

๔.๓.๒ เหตุการณ์เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่า

เมื่อสินได้รับราชการเป็นเจ้าเมืองตากแล้ว ก็เป็นที่รู้จักกันในนามของเจ้าตากสิน หลังจากนั้นกรุงศรีอยุธยาก็เริ่มที่จะต้องระงับสงครามกับพม่า โดยกองทัพพม่ายกเข้ามาประชิดกรุงศรีอยุธยาหลายครั้ง ในนวนิยายเรื่องตากสิน มหาราชชาตินักรบมีเนื้อหาเรื่องสงครามดังนี้

สงครามเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๐๓ เป็นสงครามที่พม่ายกเข้ามาประชิดกรุงศรีอยุธยา ผู้เขียนเล่าเรื่องไว้ในบทที่ ๓ ว่า

“กรุงศรีอยุธยา วันที่ ๒๖ เดือน พฤษภาคม พ.ศ. ๒๓๐๓
คนในกรุงเริ่มอดอยาก ตลาดน้ำไม่มีอีกแล้ว เพราะชาวนาชาวสวนหนีภัยขึ้นไปทางป่าเมืองละโว้หรือมิจะนั้นก็รีบหลบที่หลังกำแพง...”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๓๕)

“เรื่องของทหารพม่าที่ล่องจากปากแม่น้ำไปยังบางกอกเพิ่มจำนวนมากขึ้นทุกที การรอคอยเสียเป็นใหญ่ที่จะยุติการล้อมเมืองทำให้ผู้คนหลังจอบไบน้ำเสียม คนอดตายเพิ่มจำนวนขึ้นทุกวัน เห็นซากศพขวมนำเกลียดลอยอยู่ในน้ำขุ่นๆ ในแม่น้ำซึ่งมีระดับน้ำขึ้นสูงเพราะฝนในฤดูมรสุม”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๔๔)

แต่สงครามกับพม่าครั้งนี้จบลงอย่างรวดเร็วเพราะกษัตริย์พม่าสิ้นพระชนม์กะทันหัน พม่าจึงเลิกทัพเพื่อนำพระศพกลับประเทศ ครั้นพม่าเข้ามาล้อมกรุงศรีอยุธยาอีกครั้งใน พ.ศ. ๒๓๐๕ นั้น นวนิยายได้บรรยายไว้ในบทที่ ๑๐ ว่า

“กรุงศรีอยุธยา เดือนมกราคม พ.ศ. ๒๓๐๕

เสียงกลองรัวดังขึ้น ดังลางร้ายท่ามกลางบรรยากาศที่อบอวลไปด้วยกลิ่นกำยาน

ยังไม่ใช่กลองสัมฤทธิ์ที่แจ้งว่าถึงจุดจบแล้ว แต่เป็นการแจ้งเหตุร้าย กษัตริย์พ่ายกองทัพเข้ามาสองทาง
คุกคามสยามทั้งราชอาณาจักร”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๑๒๔)

“การสู้รบเกิดขึ้นติดต่อกันเป็นชุดเหมือนลูกปะคำ ทุกครั้งมีแต่ความพ่ายแพ้ คนนำข่าวแต่งตัว
ขมุกขมอม หน้าซีดขาว ห้อม้าซึ่งมีฟองสีเขียวฟูมออกจากกรุงจุมกมาจนถึงประตูเมือง...ทุกๆวัน
พลทหาร ช้าง และปืนใหญ่ถูกส่งออกไปนอกเมือง เพื่อการสู้รบที่เปล่าประโยชน์ พระยาเพชรบุรี
พระยากำแพงเพชร พระยาพิพัฒน์โกษา รวบรวมพลดอยทัพ กระจายพล รวมพล ดอยทัพ ผืนนาที่มี
น้ำท่วมค้างผืนกระเจกแตกเป็นเสี่ยงๆ ด้วยซากศพที่ถูกห้ำหั่น นอนแน่นิ่งนำสยดสยอง

พระยาดากซึ่งถูกสั่งให้ป้องกันเมืองทางทิศตะวันออกเฉียงเหนือ ร้อนรุ่มใจ ส่งข่าวเข้าไปครั้งแล้ว
ครั้งเล่า แต่ก็ได้รับคำตอบว่าเขาชักทำให้คนรำคาญ

ในที่สุด เจ้าพระยาปลาโหมจึงยอมส่งเขาไปช่วยเมืองเพชรบุรี ซึ่งถูกข้าศึกล้อมอยู่ทั้งทางน้ำและทาง
บก สถานการณ์ร่อแร่”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๑๓๐ – ๑๓๑)

ในที่สุดเมื่อสถานการณ์ถึงคราวคับขันและพระเจ้าตากทรงเห็นว่าไม่สามารถรักษาพระนครไว้ได้
อีกต่อไปนั้น ก็ทรงรวบรวมไพร่พล เพื่อตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไป นวนิยายบรรยายภาพไว้ว่า

“สิ้นหัวใจ และตัดสิ้นใจทั้งเมือง ซึ่งเขาเห็นว่าหมดหนทางป้องกันแล้ว

เขารวบรวมอาสาสมัครเพื่อตั้งกองทัพในภาคใต้ และชวนให้มาริวเข้าร่วมด้วย พวกเขาจะออก
เดินทางคืนนี้”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๑๓๖)

“บทที่ ๑๑ วัดพิชัย วันที่ ๓ มกราคม พ.ศ. ๒๓๑๐

ห้าร้อยคนเท่านั้นเอง

มาริวมองไปรอบตัว ในลานโบสถ์ที่ส่องสว่างด้วยแสงได้ บอกกับตัวเองว่ามีคนราวห้าร้อยคน มีทั้ง
ชาวสยามตัดผมสั้นเกรียน ชาวจีนไว้ผมเปียยาว ชุนนางหน้าเรียม ยังอ้วนท้วนสมบูรณ์ดี มือขยับเข็ม
ขัดที่คาดผ้าถุงไหม...พลทหารผอมซูบ.. ส่วนอาวุธมีปืนคาบศิลา รุ่งเก่าๆ ที่คงใช้ไม่ได้แล้ว ปืนยาว
ไม่กี่ด้ามที่ยึดมาได้จากทหารพม่า ดาบสำหรับออกงานพิธิ แหสน หลาว...”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๑๓๘)

กองทหารของพระเจ้าตากตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไปทางทิศตะวันออกของเกาะเมือง และได้ต่อสู้
กับกองทัพพม่าที่ตามมาทัน แต่สามารถเอาชนะได้ ต่อมาได้เดินทางผ่านไปยังนครนายก จะเชิงเทรา
ชลบุรี ระยองและจันทบุรี ก่อนที่จะเข้าตีเมืองเพื่อที่จะได้ตั้งกองกำลังและรวบรวมไพร่พลกลับเข้ามาตี
พม่าอีกครั้ง

๔.๓.๓ การก่อกบฏของสมเด็จพระเจ้าตากสิน

การเข้ายึดเมืองจันทบุรีของพระเจ้าตากสินเป็นเหตุการณ์ที่สร้างกำลังใจให้กับไพร่พลทั้งหมด
นวนิยายเขียนพรรณนาไว้ว่า

“เมืองตรงหน้าเรานี้มั่งคั่ง เจ้าเมืองเป็นคนที่มีมั่งมี แต่ไม่ห่วงใยในชะตาของราชอาณาจักร ในชะตา
ของคนที่ยกป้องราชอาณาจักรนี้ เขาพยายามล่อลวงเรา พ่อได้เสนอมะขวิดให้ ถ้าเขายอมเข้ากับ
พวกเราซึ่งเป็นฝ่ายธรรมะ ลูกๆ ก็ได้ฟัง คำตอบของเขาแล้ว

ทหาร ลูกพ่อหิวหรือไม่

หิว!

เหนื่อยหรือไม่

เหนื่อย!

ลูกพ่ออยากลงโทษผู้พยายามทำลายพวกเรา และสนับสนุนศัตรูของเราหรือไม่

อยาก!

พระยาตากยังมีอีก

ถ้าเช่นนั้นก็เป็นเรื่องง่าย ถ้าลูกอยากกินอาหาร ก็ต้องไปหากินเอาในนั้น

เขาชี้มือไปที่ตัวเมืองและประตู

เราไม่มีอะไรเหลือแล้ว มองดีเพียงเท่าที่เหลือของพวกเราตามคำสั่งของพ่อ และทูปหม้อข้าวแตก

หมดแล้ว ในกรณีนี้ลูกๆ บางคนยังมีเสบียงกรังติดตัวอยู่

ทุกคนเฝ้าอย่างตั้งใจ แม้แต่พวกทหารก็ยังตะลึง

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๑๕๕)

เมื่อเข้าตีเมืองจันทบุรีได้แล้ว พระยาตากได้เกลี้ยกล่อมผู้คนเข้ามาร่วมในกองทัพเป็นจำนวนมาก
และสามารถซื้อเรือรบขนาดใหญ่ได้หลายลำ เมื่อทุกอย่างพร้อมพระยาตากและกองทัพก็ยกพลกลับเพื่อ
เข้ามาโจมตีพม่า โดยผ่านทางเมืองชลบุรี และเข้าสู่บางกอก และอยุธยาในที่สุด

ที่อยู่ชานนั้นเต็มไปด้วยซากปรักหักพัง ้วัดวาอารามต่างๆ ถูกเผาทำลาย เช่นว่า

“เมื่อผ่านหน้าวัดพระศรีสรรเพชญ์ เห็นเสาหักๆ สีดำ เคยให้เห็น โบสถ์ว่างเปล่าราวกับพื้นขอตาน”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๒๕๕)

ในที่สุดเจ้าตากก็สามารถก่อกบฏกลับคืนมาได้ ดังที่นวนิยายเขียนไว้ว่า

“วันนี้วันศุกร์ ขึ้นสิบห้าค่ำ เดือนสิบสอง ปีกุน สิบเดือนหลังกรุงแตก เจ้าตากได้กอบกู้ราชอาณาจักร
คืนมาให้แก่ชาวสยาม

กรุงศรีอยุธยาเป็นอิสระแล้ว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๒๗๒)

แต่หลังจากนั้นพระเจ้าตากก็ไม่ได้ตั้งเมืองที่อยุธยา เพราะเมืองถูกทำลายไปเกือบหมด จึงลงไปตั้งเมืองใหม่ที่บางกอก หรือกรุงธนบุรีแทน และให้สร้างป้อมปราการ แนวกำแพงเมือง ตลอดจนรวบรวมคนที่แตกกระสานซ่านเซ็นให้กลับมา จากนั้นได้ทรงแต่งตั้งพออกไปปราบก๊กเจ้าเมืองต่างๆ ที่เป็นกบฏ เริ่มจากก๊กเจ้าพระฝาง ก๊กเจ้าพระยาพิษณุโลก ก๊กเจ้าพิมาย ก๊กเจ้านครศรีธรรมราช

ต่อจากนั้นนวนิยายได้ดำเนินเรื่องถึงพระราชกรณียกิจของพระเจ้าตากในการทำสงครามและด้านอื่นๆ ตั้งแต่ช่วง พ.ศ. ๒๓๑๓ จนกระทั่งพระอุปนิสัยของพระเจ้าตากเปลี่ยนแปลงไป คือโมโหร้ายยิ่งขึ้น เช่น

“เกิดเรื่องขึ้นหลายครั้ง...ครั้งล่าสุด เมื่อสองสามวันก่อนที่เขาจะมามะละกา พระเจ้าตากสินทรงต้นบรรทมเพราะเสียงเด็กทารกร้องให้ ทรงกริ้วจัด มีรับสั่งให้คนของพระองค์ตัดคอทารกนั้นในเช้าวันรุ่งขึ้น”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๓๖๕)

“ราษฎรชาวธนบุรีไม่อยากจะเห็นว่ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเคียดแค้นถึงขั้นซึ่งไม่ยอมรับว่าทรงบรรลุไศสยบัน หรือจะได้เป็นพระพุทธเจ้าในชาติต่อไป พวกพ่อค้าชาวจีนไม่พอใจที่ถูกกล่าวหาบ่อยๆ ว่าขี้โกงและถูกยึดทรัพย์ นายทหารที่กลับจากลาวผัดหวังที่ไม่ได้รับส่วนแบ่งในทรัพย์ที่ยึดมา...”

“กรุงธนบุรีกลายเป็นเมืองของคนจี้กแล้ว ระแวงระวังและเก็บตัว ถูกตัดขาดจากสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ความผูกพันที่ราษฎรมีต่อพระเจ้าตากสินหายไปไหนแล้ว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๔๑๘)

นอกจากพระอารมณ์ของพระเจ้าตากที่แปรปรวนแล้ว ยังทรงใส่พระทัยในการนั่งกรรมฐานมาก จนในที่สุดสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกและน้องชายเห็นว่าพระเจ้าตากไม่สามารถปกครองแผ่นดินได้อีกต่อไป จึงจับสำเร็จโทษ และปราบดาภิเษกขึ้นเป็นกษัตริย์

“เจ้าหน้าที่ถอดโซ่ที่ล่ามอศิตกษัตริย์ออก ให้พระองค์ทรงภูษาสีแดง ให้ทรงนั่งคุกเข่า มัดพระหัตถ์กับพระบาท จากนั้นจึงคลุมถุงกำมะหยี่สีแดง เฆมฆมาตยท่อนไม้จันทน์ขึ้นพาดแรงๆ ซ้ำแล้วซ้ำเล่า จนวรกายไม่ขยับ และพระโลหิตเปื้อนถุงเป็นปื้นดำ ไม่มีเสียงครวญครางใดใดอีก...
จบสิ้นแล้ว
พระเจ้าตากสินสิ้นแล้ว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๔๓๖ – ๔๓๗)

ตากสินมหาราชชาตินักรบ จบเรื่องเมื่อพระเจ้าตากสินสวรรคต มาธิว เดอ แคร์แอร์เว เดินทางกลับไปใช้ชีวิตที่ประเทศฝรั่งเศสจนกระทั่งถึงแก่กรรมในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๓๔๕

๔.๔ วิเคราะห์การใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในตากสินมหาราชชาตินักรบ

นวนิยายเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบ ผู้เขียนได้เลือกเหตุการณ์สำคัญทางประวัติศาสตร์คือการเสียดวงศรียุทธครั้งที่ ๒ เมื่อ พ.ศ. ๒๓๑๐ มาผนวกกับพระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี ทั้งนี้เมื่อวิเคราะห์ข้อมูลแล้วจะสามารถพบว่าผู้เขียนได้ใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ดังนี้

๑. การดำเนินเรื่องโดยใช้มิติเวลาทางประวัติศาสตร์
๒. การเลือกบุคคลที่ปรากฏชื่อในประวัติศาสตร์มานำเสนอ

๔.๔.๑ การดำเนินเรื่องโดยใช้มิติเวลาทางประวัติศาสตร์

ตากสิน มหาราชชาตินักรบเปิดเรื่องด้วยวันเวลาแบบนวนิยายที่ใช้การเล่าเรื่องย้อนหลัง (Flashback) คือระบุว่าเหตุการณ์ที่เมืองแครงต์มาโล เดือนธันวาคม ค.ศ. ๒๓๔๕ ซึ่งถ้าหากพิจารณาแล้วจะเห็นว่าเป็นช่วงหลังการเกิดเหตุการณ์ต่างๆ คือ การเสียดวงศรียุทธในปี ๒๓๑๐ และการสวรรคตของสมเด็จพระเจ้าตากสินในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ มาก แต่ผู้เขียนนวนิยายได้พยายามตั้งประเด็นไว้ว่าในเดือนธันวาคม พ.ศ. ๒๓๔๕ นั้นน่าจะเป็นปีสำคัญซึ่งคำเฉลยจะไปปรากฏอยู่ที่ท้ายเรื่องคือเป็นปีที่มาธิว เดอ แคร์แอร์เว เสียชีวิต

ในการเรียงลำดับเหตุการณ์ตามมิติทางประวัติศาสตร์ในตากสิน มหาราชชาตินักรบ พบว่าผู้เขียนได้เรียงลำดับตามเวลาทางประวัติศาสตร์ (Chronology Order) คือเรียงลำดับปีก่อน-หลัง โดยมีวันเดือนปีกำกับไว้ที่หัวเรื่อง หรืออาจจะแทรกในเนื้อเรื่องบ้าง โดยสามารถสรุปได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นมีสถานที่คือ

๑. เหตุการณ์ที่อยู่ชยา ตั้งแต่สินได้พบกับชวง กระทั่งรู้จักกันและต่อเนื่องจนถึงการเสียดวงศรียุทธ
๒. เหตุการณ์ระหว่างทางไปจันทบุรี คือเมื่อกองทัพของสินตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไปตั้งมั่นทางตะวันออก
๓. เหตุการณ์ที่มะริด ทวาย เป็นเหตุการณ์เสริมที่ผู้แต่งเพิ่มขึ้น เพื่อบอกเหตุการณ์ที่ชวงถูกจับไปหลังเสียดวงศรียุทธ
๔. เหตุการณ์ที่บางกอก หรือกรุงธนบุรี เมื่อสินกลับมากู้เอกราชได้

วันเวลาทางประวัติศาสตร์ที่ประมวลได้จากนวนิยายปรากฏดังนี้

วันเวลา	เหตุการณ์	หน้าที่
๑๔ พฤษภาคม ๒๓๐๓	พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศสวรรคต	๓๔
๒๖ พฤษภาคม ๒๓๐๓	สงครามกับพม่า	๓๕
๖ มิถุนายน ๒๓๐๓	เหตุการณ์การรบกับพม่า	๔๘
ธันวาคม ๒๓๐๔	เหตุการณ์ที่อยุธยา	๗๔ – ๘๑
เมษายน ๒๓๐๘	เหตุการณ์ที่มาชีว เดินทางไปเมืองตาก	๘๕
พฤษภาคม ๒๓๐๘	เหตุการณ์ที่อยุธยา มาเรียเข้าไปเป็นชายาของพระเจ้าอยู่หัว อู่หมพร	๑๑๓
มกราคม ๒๓๐๙	เริ่มเกิดสงครามกับพม่า โดยเฉพาะในหัวเมืองรอบอยุธยา	๑๒๔ – ๑๓๑
๓ มกราคม ๒๓๑๐ วัดพิชัย อยุธยา	สินพาทหารจำนวนหนึ่งตีฝ่าวงล้อมพม่าหนี	๑๓๘
๖ – ๗ มกราคม ๒๓๑๐	เส้นทางระหว่างที่สินและทหารตีฝ่าวงล้อมพม่าออกมา ผ่าน หนองไม้ซุง ปราจัน พัทยา	๑๓๘ – ๑๕๔
มีนาคม ๒๓๑๐	เริ่มสงครามในอยุธยา	๑๕๕
ปลายเมษายน ๒๓๑๐	พม่าเข้าตีอยุธยา พระเจ้าอยู่หัวอู่หมพรสวรรคต	๑๖๗
ปลายพฤษภาคม ๒๓๑๐ เมืองจันทบูรณ	สินเข้ายึดเมืองจันทบูรณได้	๑๘๖ – ๑๘๗
ปลายกรกฎาคม ๒๓๑๐ ชลบุรี	สินเริ่มรวบรวมไพร่พลเพื่อกลับมากู้อยุธยา	๒๓๑
พฤศจิกายน ๒๓๑๐ ธนบุรี	สินเข้ายึดเมืองธนบุรีคืนได้	๒๗๐
วันศุกร์ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีกุน	ได้ราชธานีคืนมาจากพม่า	๒๗๐
กรกฎาคม ๒๓๑๑ ธนบุรี	พระเจ้าตากสินสร้างกรุงใหม่ ปราบกบฏก๊กต่างๆ และเริ่ม สนใจในพระกรรมฐาน	๓๐๔ – ๓๑๕
เมษายน ๒๓๑๓	พระเจ้าตากสินปราบก๊กเจ้าพิษณุโลก	๓๔๑
พฤศจิกายน ๒๓๑๔	สงครามระหว่างสยามกับกัมพูชา มีทองด้วงเป็นผู้นำทัพ	๓๖๗
ธันวาคม ๒๓๑๕ พิษณุโลก	พม่าเข้าโจมตีพิษณุโลก ทองดีออกรบพร้อมกับทหารคือ พระยาพิชัย	๓๗๗
พฤษภาคม ๒๓๑๘	พระเจ้าตากสินทำสงครามกับเชียงใหม่ และเริ่มเปื้อนนำ ทางโลก	๓๘๒

แรม ๑๑ ค่ำ เดือน ๔ ปี มะเมีย ๒๓๑๕	ถอนทัพหลวงจากพิษณุโลก	๔๐๔
๒๓๒๐	มีสงครามกับพม่าอีกครั้ง	๓๕๘
เดือนหก ปีวอก ๒๓๒๑	ทองคำงขึ้นเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก	๔๐๖
ขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ ปีจอ ๒๓๒๒	สงครามกับล้านช้าง	๔๑๔
แรม ๒ ค่ำ เดือน ๓ ปี กุน ปลายมกราคม ๒๓๒๓	สมโภชพระแก้วมรกตที่เชิญมาจากเวียงจันทน์	๔๑๖ – ๔๑๕
ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๓ ปีชวด ต้นธันวาคม ๒๓๒๕	ถือว่าพระเจ้าตากสินเสียดิษยะจริต เกิดกบฏพระยาสุรศักดิ์	๔๒๖ – ๔๒๘
แรม ๘ ค่ำ เดือน ๕ ปีชวด ต้นเมษายน ๒๓๒๕	สมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกยึดอำนาจสำเร็จ โทษพระเจ้าตากสิน	๔๓๔ – ๔๓๗

จากลำดับเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ จะเห็นว่าผู้เขียนได้เน้นเหตุการณ์ในช่วงหลังจากที่กรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าแล้วมากกว่าในช่วงต้น เพราะสาระหลักที่ผู้เขียนนวนิยายต้องการนำเสนอคือภาพของพระเจ้าตากสินที่เป็นผู้กอบกู้เอกราชให้กับสยามซึ่งเป็นตัวละครหลัก ส่วนมาทิว ชวง ล้วนแต่เป็นตัวละครที่ผู้ประพันธ์สร้างเพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตามในฐานะที่เป็นนวนิยายที่ผู้เขียนได้สร้างตัวละครขึ้นมา นั้น ก็ได้มีบางตอนที่ใช้ฉากเมืองทวาย เมืองมะริด และเมืองมะละกาด้วย เช่นให้ชวงเดินทางไปเป็นเชลยที่ทวาย หรือให้มาเรียเดินทางไปที่มะละกาเป็นต้น กระนั้นก็ตามเหตุการณ์หลักยังดำเนินเรื่องที่อยุธยาและธนบุรี

หลักฐานพระราชพงศาวดารที่สามารถใช้ตรวจสอบข้อมูลนับแต่ที่พระเจ้าตากสินนำกองทหารตีฝ่าวงล้อมพม่าออกมาจากจุดวัดพิชัยนั้น คือพระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฉบับพันจันทนุมาศ (เจิม) ซึ่งเป็นเอกสารที่บันทึกเหตุการณ์ต่างๆ ไว้ในสายตาของราชสำนัก นอกจากนี้ผู้วิจัยจะได้พิจารณาใช้ข้อมูลจากฝ่ายฝรั่งเศส คือจดหมายเหตุของพวกคณะบาทหลวงฝรั่งเศสในสมัยธนบุรี ซึ่งจะให้รายละเอียดเกี่ยวกับชาวฝรั่งเศสไว้ด้วย

พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ กล่าวถึงเหตุการณ์ตอนที่พระเจ้าตากฝ่าวงล้อมพม่าออกไปว่า

อนึ่งวัน ๗ ๒ ค่ำ ปีมอญจก (จ.ศ. ๑๑๒๘ พ.ศ. ๒๓๐๕) ขณะเมื่อกรุงเทพมหานครยังมีได้เสียนั้น พระเจ้าอยู่หัวอันมีกนิหารนับในเนื้อหน่อพุทธรังเจ้า ตรัสทราบพระญาณว่ากรุงศรีอยุธยาจะเป็นอันตราย แต่เหตุอธิบดีเมืองแลราษฎรมีเป็นธรรม จึงอุตสาหะด้วยกำลังกรุณาแก่สมณพราหมณาจารย์ แลพระบวรพุทธศาสนาจะเสื่อมสูญเสีย จึงชุมนุมพักพวกพลทหารไทยจีนประมาณ ๑,๐๐๐ เศษ สรรพด้วยเครื่องศาสตราอาวุธต่าง ๆ แลประกอบด้วยทหารผู้ใหญ่ผู้นั้น พระเชียงเงิน หลวงพรหมเสนา หลวงพิชัยราชา หลวงราชเสนา ขุนอภัยภักดี หมื่นราชเสนาหา แล้วยกออกไปตั้งณวัดพิชัยอันเป็นที่มงคลมหาสถาน ด้วยเดชพระบรมโพธิสมภาร เทพดาเจ้าอภิบาลรักษาพระพุทธรักษาสาส์นสาธุการบันดาลให้วรพยาการทำฝนตกลงมาเป็นมหาพิชัยฤกษ์ จำเดิมแต่นั้นมาจึงให้ยกพลพยุหกองทัพออกจากวัดพิชัย ฝ่ากองทัพพม่าออกมาเป็นเพลย้าห้องยามเสาร์ ได้รับกันกับพม่าเป็นสามารภ พม่ามีอาจะต่อต้านทานพระบารมีได้ ก็ถอยไป จึงดำเนินด้วยพลทหารมาโดยสวัสดิภาพ ไปตามทางบ้านข้าวเม่าพอบรรลุถึงสำนัฒิตเพลย้าเที่ยงคืน ๒ ยามเศษ เพลิงเกิดในกรุงเทพฯ ใหม่แต่ทำทรายตลอดถนนหลวงไปจนวัดฉันทันต์ แสงเพลิงรุ่งโรจโจตนาการ

(พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๓๕-๓๖)

บันทึกของบาดหลวงฝรั่งเศสผู้หนึ่งกล่าวถึงเหตุการณ์ตอนเสียกรุงศรีอยุธยาว่า

“พม่าได้ยกทัพมีพลมากมายค่ายกองกระจายอยู่เต็มบ้านเต็มเมืองคูน้ำไหลอย่างเขี้ยว เมื่อปี ค.ศ. ๑๖๖๖ พม่าได้สร้างป้อมรอบกรุงไว้ ๓ แห่ง แต่ถึงดังนั้นเสบียงอาหารในกรุงก็ยังมีบริบูรณ์”

(พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๒๖๗)

หลังจากนั้นไม่นานพม่าก็เข้ายึดกรุงศรีอยุธยาได้ บันทึกของบาดหลวงว่า

“พวกพม่าได้ยกทัพมาตั้งอยู่ข้างบ้านมหาพราหมณ์ และได้ยกจากค่ายมหาพราหมณ์ออกโจมตีไทยเสมอๆ แต่พม่าทำการได้ตามความชอบใจเพราะไม่มีใครออกมาต่อสู้เลย แต่เพื่อจะกันมิให้ราษฎรพลเมืองว่าได้ พวกไทยจึงได้ยกออกต่อสู้ข้างเป็นครั้งเป็นคราว แต่การต่อสู้นี้ก็ทำกันโดยอย่างเสียมิได้...วัดและโรงเรียนสามเณรของเราที่ถูกไฟไหม้เหมือนกัน แต่ไหม้คนละคราว พวกเขาริดที่วัดเซนต์ปอล ได้ถูกจับเป็นเชลยไปหมด...พม่าได้เที่ยวเอาไฟเผาบ้านเรือน ทูบตอยข้าวของและฆ่าฟันผู้คนทั่วไปหมด เมื่อพม่าจับโรงเรียนสามเณรได้สัก ๘ วัน ก็ตีกรุงแตก...เมื่อพม่าได้เผาบ้านเรือนในพระนครตลอดจนพระราชวังและวัดวาอารามหมดสิ้นแล้ว พวกพม่าจึงเตรียมการที่จะยกกลับไป พวกพม่าได้ยกทัพออกจากกรุงเมื่อวันที่ ๑๕ เมษายน ค.ศ. ๑๖๖๗”

(พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๒๗๐ – ๒๗๑)

นวนิยายระบุเหตุการณ์ว่าปลายเดือนเมษายน ๒๓๑๐ นั้น พม่าเข้าตีกรุงศรีอยุธยาและพระเจ้าอยู่หัวสวรรคต เหตุการณ์นี้สอดคล้องกับเอกสารทั่วไป

วันเวลาที่พระเจ้าตากสินพากองทหารตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไปที่ผู้เขียนให้ไว้ในนวนิยายคือวันที่ ๓ มกราคม ๒๓๑๐ เป็นการนับแบบสากล แต่ในการนับแบบไทยนั้นยังตรงกับปี พ.ศ. ๒๓๐๕ เนื่องจากปฏิทินไทยจะเปลี่ยนปีเมื่อขึ้น ๑ ค่ำ เดือน ๕ อย่างไรก็ตามยังไม่มีหลักฐานว่าตรงกับวันที่ ๓ มกราคม หรือไม่ หลักฐานในพระราชพงศาวดารฯ ระบุว่าในวันเสาร์ ขึ้น ๔ ค่ำ เดือน ๒ ปีจอ อัฐศก

เมื่อพระเจ้าตากสินตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไปแล้ว พงศาวดารให้รายละเอียดเพิ่มมากกว่า กองทัพของพระเจ้าตากสินได้ผ่านไปยังบ้านโพสามหารหรือโพธิ์สังหาร ต่อไปถึงบ้านบางคอง แล้วจึงไปถึงบ้านหนองไม้ทรวงหรือหนองไม้ซุง ที่ขึ้นอยู่กับเมืองนครนายก แต่ทัพพม่าตามมาทัน จึงเกิดการสู้รบขึ้นแถบปากน้ำโจ้โล้หรือเจ้าโล้ เมื่อชนะได้ก็เดินทางต่อ ผ่านบ้านทองหลาง บ้านตะพานทอง บางปลาสร้อย นาเกลือ และหยุดที่พิทยา นาจอมเทียน กระทั่งเข้าสู่เมืองระยอง

นวนิยายระบุว่าทัพพระเจ้าตากสินสามารถเข้ายึดเมืองจันทบูรณได้ ในปลายเดือนพฤษภาคม ๒๓๑๐ โดยนำเสนอจากการทูบหม้อข้าวทั้งหมดเสียก่อนที่จะเข้าไปหากินในเมือง เหตุการณ์ช่วงนี้ปรากฏในพระราชพงศาวดารฯ ตรงกันว่า

พระยาจันทบูรมิได้ตั้งอยู่ในสัถยภาพสามภักดีหามิได้ จะใคร่ส่งขุนรามหมื่นส้องออกมาอยู่ แต่ทว่าขุนรามหมื่นส้องกลัวพระราชอาญา ด้วยตัวนั้นเป็นปัจเจกมิตรจะออกมามิได้ จึงตรัสว่าพระยาจันทบูรมิได้ตั้งอยู่ในสัถยภาพแล้ว แลเห็นว่าขุนรามหมื่นส้องจะช่วยป้องกันเมืองไว้ได้ ก็ให้ตกแต่งการไว้ให้มัน คงเถิด เราจะตีเอาให้จงได้ แล้วจึงตรัสสั่งโยธาหาญทั้งปวงให้หุงอาหารรับพระราชทานแล้ว เหลือนั้นสั่งให้เทเสี่ย ต่อยหม้อข้าวหม้อแกงให้จงสิ้น ในเพลากลางคืนวันนี้ตีเอาเมืองจันทบูรให้ได้ ไปหาข้าวกินเข้าเอาในเมือง ถ้ามิได้ ก็ให้ตายเสียด้วยกันเถิด ฅวัน ๑ ฯ ๗ ค่ำ จุลศักราช ๑๑๒๕ ปีกุนนพศก (พ.ศ. ๒๓๑๐) เปลา ๓ ยาม เป็นยามเสาร์ปลอดห่วง ตรัสให้ยกทัพพายหน้าเข้าทิศ อีสาน แล้วจัดทหารไทยจีนลอบเข้าไปประจำด้านอยู่ทุกด้าน เปลาจะเข้าให้สัญญาณกันร้องขึ้นจงทุกด้านว่าด้านนี้เข้าได้แล้ว ไห่ร้องขึ้นพร้อม ๆ กัน จึงเสด็จทรงช้างพระที่นั่งพังศิริกฤษณ์จรจทัณฑ์เข้าทะลายประตูใหญ่ เหล่าทหารซึ่งรักษาประตูและป้อมเชิงเทินนั้นก็ยิงปืนใหญ่น้อยคุดจ่าฝน

(พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๕๐)

เมื่อพระเจ้าตากสินสามารถรวบรวมไพร่พลและสร้างเรือรบได้แล้ว ก็เดินทางเข้ามาทูลอภัยแก่ราช ซึ่งนวนิยายระบุว่าตรงกับวัน “วันศุกร์ขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ ปีกุน” แต่ในพระราชพงศาวดารฯ ระบุว่า

ครั้นวันปีกุน นพศก (จุลศักราช ๑๑๒๕ พ.ศ. ๒๓๑๐) เปลา เช้า ๒ โมงเศษถึงเมืองชลบุรี จึงมีพระราชบริหารให้พิทยาไทย พระยาอนุราช, หลวงพล, ขุนอินเชียง ซึ่งกระทำความผิดด้วย โจรกรรม

ตีชิงลำเอาลูกค้ำวามิช กระทำทุจริตให้เสียพระเกียรติยศพระราชสิริสวัสดิ์นั้นตามกฎพระอัยการ แล้วตั้งผู้รั้งกรมการตามฐานาศักคิณานุรูปความชอบให้รักษาเมืองชลบุรี ครั้นณวันปีกรนพศก ยกพลทหารมาถึงปากน้ำเมืองสมุทรปราการพอเวลารุ่งเช้าจึงให้เร่งรีบยกเข้าไป จะตีเมืองธนบุรี ครั้นเพลายามเศษกรมการซึ่งอยู่รักษาเมืองธนบุรีนั้นแตกหนีขึ้นไปโพสามต้น แจ้ง เหตุ ๒๐ แก่ผู้ที่เป็นพระนายกอง ฝ่ายพระนายกองจึงให้จัดพลทหารพะม่า มอญ ไทย เป็นทัพเรือ มองย่ำเป็นแม่ทัพตั้งสะกดอยู่ณพะเนียด ครั้นเพลากลางคืนเรือรบพระยาขลาโหมซึ่งบรรทุกคืนประลิวถล่มลงให้ลงพระราชอาญาพระยา ขลาโหมเสนาบดีฝ่ายทหารเป็นหลายคนซึ่งกระทำความคิด มิได้อยู่ในพระราชโอบวาท แล้วตรัสให้รีบ ยกพลทหารไปในเพลากลางคืน แลกองทัพมองย่ำทหารโพสามต้นรู้ว่า กองทัพไทยถึงกรุง ฯ ก็หนีไป ครั้นรุ่งขึ้นณวัน ฯ ๑๒ ค่ำ เพลาเช้า ๓ โมงเศษ ยกเข้าตีค่ายโพ สามต้นฟากตะวันออก พะม่าก็แตกหนี เข้าค่าย จึงตรัสสั่งให้ทำบันไดจะเข้าตีค่ายด้านตะวันตก ซึ่งพระนายกองตั้งอยู่นั้น แลกองพระยาพิพิธ พระยาพิชัย เป็นทัพหน้า เข้าตั้งค่ายประชิดณวัดกลางห่างค่ายประมาณ ๗ เส้นเศษ ด้วยพระเดช เดชานุภาพ ฝ่ายข้าศึกให้สยบสยงกลัวเป็นกำลัง ต่างคนต่างก็หนีออกจากค่ายพระนายกองสิ้น พระนายกองสะอึกสะอื้นใจ จึงคิดอ่านให้พระยาธิเบศรบริรักษ์ผู้เป็นที่เจ้าพระยาศรีธรรมราช ออกมา ถวายบังคมสวามิภักคิยอมเป็นข้าได้ฝ่ายละของธูลิพระบาท เชิญเสด็จพระราชดำเนินเข้าไปณจวน จึง รับสั่งมิให้ทหารกระทำอันตรายเบียดเบียนแก่ไพร่ฟ้าประชาราษฎร์ทั้งปวง แล้วทอดพระเนตรเห็นจัด ียวงศาเสนาบดีซึ่งอนาถาได้รับความลำบากเวหนานัก ก็พระราชทานทรัพย์เสื้อผ้า ต่าง ๆ แก่พระนาย กองแลเสนาบดีผู้ใหญ่ผู้น้อยเป็นอันมาก แล้วจึงให้เชิญเสด็จพระบรมศพพระที่นั่งสุริยาศน์อมรินทร์ แห่แห่นมาณ โพสามต้น ถวายพระเพลิงแล้ว จึงพระราชทานฐานาศักคิแก่เสนาบดีให้คง ที่อยู่กับพระ นายกองดังกล่าว อนึ่ง แต่งให้ขึ้นไปเกลี้ยมกล่อมเมืองลพบุรีสำเร็จแล้ว จึงให้รับบูรณชาติยวงศาซึ่งได้ ความลำบาก กับทั้งพระบรมวงศ์ลงมาทูลบำรุงไว้ณเมืองธนบุรี

(พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรี, ๒๕๕๒: ๕๒ – ๕๓)

เหตุการณ์สุดท้ายในรัชกาลพระเจ้าตากสินคือการสำเร็จโทษนั้น นวนิยายระบุว่าตรงกับวันแรม ๘ ค่ำ เดือน ๕ ปีชวด ต้นเดือนเมษายน ๒๓๒๕ ตรงกับในพระราชพงศาวดารฯ ว่า

ณวันศุกร์ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๕ เพลาเช้า ๒ โมง เสด็จพระราชดำเนินทัพมาจาก เสียมราบ ประทับณ พลับพลาหน้าวัดโพธาราม ฝ่ายข้าทูลละออง ฯ ผู้ใหญ่ผู้น้อยพร้อมกันไปเชิญเสด็จลงเรือพระที่นั่ง กราบ ข้ามมาพระราชวังสถิตณศาลาลูกขุน มีหมู่พฤตมาตย์ราชสกุลกุมเฝ้าพร้อมกัน จึงมีพระราช บริหารดำรัสปรึกษาว่า เมื่อพระเจ้าแผ่นดินอาสัจละ สุจริตธรรมเสีย ประพฤติการทุจริตครั้งนี้ ก็เห็นว่า เป็นเสี้ยนหนามหลักคออันใหญ่อยู่ในแผ่นดิน จะละไว้มิได้ ขอให้ปริวรรตออกประหารเสีย ฝ่าย ทแกล้ว ทหารทั้งปวงมีใจเจ็บแค้นเป็นอันมาก ก็นำเอาพระเจ้าแผ่นดินและพวกโจทก์ทั้งปวงนั้นไป สำเร็จณป้อมท้ายเมืองในทันใดนั้น

(พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๑๒๔ - ๑๒๕)

จดหมายเหตุของเมอซีเออร์เดอคูร์วีแยร์ ลงวันที่ ๒๑ ธันวาคม ค.ศ. ๑๗๘๒/ พ.ศ. ๒๓๒๕ เล่าเรื่องพระเจ้าตากสละราชสมบัติและถูกปลงพระชนม์ว่า

“เมื่อหลายปีล่วงมาแล้ว พระเจ้าตากได้คดขี่ไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินและชาวต่างประเทศที่เข้าไปอยู่ หรือไปทำการค้าในเมืองไทยอย่างสาหัสมาก เมื่อปีกลายนี้ พวกจีนซึ่งได้ไปทำการค้าในเมืองไทย ต้องละทิ้งทรัพย์สินสมบัติหนีไปหมดด้วยทศกษัตริย์ของพระเจ้าตากไม่ไหว มาปีนี้พระเจ้าตากซึ่งเสียพระจริตแล้วนั้น ได้กลับคดขี่ข่มเหงพวกพลเมืองมากกว่าเก่าขึ้นอีกหลายเท่า บางทีก็จับพระสนม หรือพระราชโอรสผู้เป็นรัชทายาท หรือข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ จำตรวนเสียบ้าง ลงพระราชอาญาเข็ญนเสียบ้าง แล้วแต่พระทัยจะฉุนเฉียวกลับกลอกอย่างไรก็ทำเอาตามพระทัยทั้งสิ้น บางคนก็ถูกบังคับให้รับผิดในสิ่งที่ตัวไม่รู้เรื่องเลยก็มี... รุ่งขึ้นเมื่อพระเจ้าตากทรงเห็นว่าจะสู้พวกจลาจลไม่ได้เสียแล้ว จึงได้ทรงขอร้องจะทรงผนวช... ข้าราชการจึงได้นำความไปแจ้งต่อขุนนางสำคัญของเมืองนี้ ๒ คน ซึ่งเวลานั้นยังกำลังไปทัพทางเมืองเขมรและเมืองญวน พอทหารและนายทหารเหล่านี้ได้ลงมาถึงบางกอก ก็ได้มาปล้ำสิ่งผ้าเหลืองออกจากพระองค์พระเจ้าตาก แล้วได้เอาพระเจ้าตากจำตรวนไว้อีก... ต่อมาข้าพเจ้าได้รับจดหมายมาอีกฉบับ ๑ บอกข่าวมาโดยเฉพาะว่ามีเสียงกล่าวกันว่าที่พระเจ้าตากต้องสวรรคตลงนั้น เป็นด้วยราษฎรมีความโกรธแค้นนัก จึงได้จับพระเจ้าตากฆ่าเสีย แต่พระเจ้าตากจะสวรรคตด้วยประการใดก็ตาม ก็เป็นอันแน่นอนว่าพระเจ้าตากได้ถูกปลงพระชนม์สวรรคต เมื่อวันที่ ๑ เมษายน ค.ศ. ๑๗๘๒”

(จดหมายเหตุของเมอซีเออร์เดอคูร์วีแยร์ ในพระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๓๒๐)

จากข้อมูลจดหมายเหตุของบาดหลวงฝรั่งเศสซึ่งเป็นเอกสารร่วมสมัยนี้แสดงให้เห็นว่าข้อมูลในการใช้เขียนนวนิยายนี้มีหลักฐานรองรับ โดยที่ผู้เขียนได้ใช้เอกสารภาษาฝรั่งเศสที่หลากหลายแม้ว่าวันที่อาจจะคลาดเคลื่อนบ้างก่อนหรือหลังอย่างน้อย ๑ วัน

๔.๔.๒ การเลือกบุคคลที่ปรากฏชื่อในประวัติศาสตร์มานำเสนอ

ตัวละครหลักของนวนิยายเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบ คือสมเด็จพระเจ้าตากสิน โดยที่ผู้เขียนได้เล่าเรื่องเมื่อพระเจ้าตากสินทรงเติบโตแล้ว ไม่ได้เล่าพระราชประวัติตั้งแต่วัยเด็ก อย่างไรก็ตามก็มีบางฉากเล่าย้อนหลังกลับไปในอดีต เช่นบรรพบุรุษที่เป็นคนจีน เหตุการณ์ประหลาดเมื่อแรกเกิดที่มีงูมาขดตัวรอบ และเหตุการณ์เมื่อสินบรรพชาเป็นสามเณร

ผู้วิจัยเห็นว่าเอกสารที่สามารถใช้วิเคราะห์ลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ช่วงนี้คือหนังสือเรื่องอุกนิหารบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นการเล่าพระราชประวัติของพระเจ้าตากสินโดยเนื้อหาที่สอดคล้องกับนวนิยายเรื่องนี้คือหนังสือเรื่องอุกนิหารบรรพบุรุษ ซึ่งเป็นการเล่าเรื่องในทำนองประวัติของบรรพบุรุษ ซึ่งสันนิษฐานว่าเขียนในสมัยรัชกาลที่ ๔ หรือ รัชกาลที่ ๕ (สารานุกรมพระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช, ๒๕๔๐ : ๘๗ - ๘๘)

เนื้อหาของพระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าตากสินในช่วงต้นในอภินิหารบรรพบุรุษ สามารถแบ่งได้เป็น ๓ ช่วงคือ

ช่วงเวลา	เนื้อหาในหนังสืออภินิหารบรรพบุรุษ	เนื้อหาในนวนิยาย
วัยเด็ก	<p>ในกาลครั้งโน้นนั้น จีนมีชื่อไหสองเป็นขุนพัฒน์ นายอากรบ่อนเบี้ย แลกอบด้วยภรรยาทาสชายหญิง แลทรัพย์สมบัติโดยสมบูรณ์ จึงเข้าพึ่งบารมีอาศัยอยู่ที่หน้าบ้านท่านเจ้าพระยาจักรีมาช้านาน จนภรรยาตั้งครรภ์กำหนดได้ ๑๐ เดือน ก็คลอดบุตรชายคนหนึ่งในจุลศักราช ๑๐๘๖ ปีขาลจลอสก (อภินิหารบรรพบุรุษ ในพระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๑ : ๓๕๓)</p>	<p>ก่อนจะไปหาพี่ชายที่ราชบุรี บุญมาไปรับนางนกลีแยง มารดาของพระยาตากที่บ้านหัวแหลม</p> <p>ใครจะคิดว่าผู้หญิงตัวเล็กๆหลังค่อม ผมหางเกล้า เป็นมวยเล็กๆ มือแห่งคิงดินไก่อผู้นี้ คือมารดาของขุนพลผู้ทรงอำนาจซึ่งทุกคนกลัวจนตัวสั่น</p>
อภินิหารในวัยเด็ก	<p>ครั้นกุมารคลอดได้สามวัน มีงูเหลือมใหญ่เข้าไปขดเป็นทักษิณาวัตร อยู่ในกระดิ่งโดยรอบกายกุมาร ฝ่ายบิดามารดาของกุมารได้เห็นงูใหญ่เข้าไปขดในกระดิ่งของบุตรนั้น ก็มีความวิตกกังวลภัยอันตรายๆ</p> <p>(อภินิหารบรรพบุรุษ ในพระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ , ๒๕๕๑ : ๓๕๔)</p>	<p>เขาเสริมเมื่อเห็นขวงทำหน้าที่เครียด “คนเราต้องรู้จักยอมรับชะตาชีวิตของตนเอง และดวงชะตาที่เป็นผลกรรมที่เกิดจากการกระทำของบรรพบุรุษ ข้าเคยเล่าให้เจ้าฟังหรือยังว่าทำไมจึงได้รับการอุปการะจากเจ้าพระยาจักรี</p> <p>แม่ข้าท้อใจที่มีลูกเพิ่มมาอีกหนึ่งคน พ่อข้ามีหนี้สินล้นพ้นตัว...แถมเป็นนายบ่อน ข้าเชื่อว่าแกลงใช้เวลาเล่นการพนันพอๆ กับลูกค้า แม่เอางูใส่ในเปลาของข้า ตั้งใจจะให้งูกัดข้าให้ตาย เพราะแม่ลงมือฆ่าตัวเองไม่ลง แม่เอาเปลาที่ข้านอนไปวางทิ้งไว้ในตลาด รุนั้นขครอบตัวข้าแล้วกลับไป เหมือนตั้งใจจะปกป้องข้า พวกพ่อค้ามาเห็นเรานอนหลับอย่างสบายใจทั้งคนทั้งงู</p> <p>ข้ากลายเป็นคนที่พญานาคคุ้มครอง ภริยาเจ้าพระยาจักรีได้ยืมคนพูดถึงข้า...จึงบอกกับสามี ซึ่งเห็นว่าผู้ที่พญานาคปกป้องจะได้กลายเป็นผู้ปกป้องบ้านเมือง...นี่คือชะตากรรมของข้า ไม่ใช่ของเจ้า...”</p>
ตอนบวช	<p>ครั้นนายสินค้อยเจริญใหญ่อายุได้ ๕ ขวบ เจ้าพระยาจักรีจึงได้นำกุมาร ไปฝากไว้ในสำนักพระอาจารย์ทองดีมหาเถระ ณ วัดโกษาวาสน์ นัยยะหนึ่งว่าวัดคลัง ครั้นนายสินเรียนหนังสือขอมไทยได้จนจบบริบูรณ์แล้ว จึงเรียนคัมภีร์</p>	<p>เมื่ออายุได้ ๑๐ ปี ก็นำเข้าถวายตัวเป็นมหาดเล็กก่อนจะบวชเณรที่วัดโกษาวาสน์</p>

	พระไตรปิฎก สมควรกับคุณรูปจนชำนาญชำนาญ แล้ว (อภินิหารบรรพบุรุษ ในพระราชพงศาวดารกรุง ธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๓๕๔)	
--	--	--

จะเห็นได้ว่าข้อมูลในนวนิยายเหมือนกับข้อมูลที่ปรากฏในเอกสารไทย เช่นชื่อมารดา ชื่อสถานที่ที่ลีนบวชคือวัดโกษาवासน์ รวมทั้งเรื่องที่ดินอยู่ในความอุปการะของเจ้าพระยาจักรีตั้งแต่เด็ก แต่เมื่อพิจารณาแล้วเห็นว่าเอกสารเรื่องอภินิหารบรรพบุรุษนี้เป็นเอกสารหายากไม่แพร่หลาย อีกทั้งไม่เคยมีการแปลเป็นภาษาอื่นมาก่อน สันนิษฐานว่าผู้ประพันธ์นวนิยายอาจจะได้แหล่งข้อมูลในการค้นคว้าจากแหล่งอื่น ในบทสัมภาษณ์ของผู้เขียน ระบุไว้ว่าเมื่อเขียนเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบนี้ ได้ใช้ข้อมูลเกี่ยวกับพระเจ้าตากสินจากวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ Jacqueline de Fels ซึ่งทำเกี่ยวกับสมเด็จพระเจ้าตากสิน นอกจากนี้ยังมีเอกสารของพ่อค้าและบาทหลวงฝรั่งเศสอีกจำนวนหนึ่งอีกด้วย (Jacqueline de Fels, 1976)

อย่างไรก็ดี พระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้าตากสินในปัจจุบันนี้มีความคลาดเคลื่อนไปมาก เพราะมีความเชื่อว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินมิได้ถูกสำเร็จโทษ และได้ทรงหลบหนีไปยังนครศรีธรรมราช ทั้งนักวิชาการยังได้อธิบายเพิ่มเติมว่าสาเหตุของการเสียชีวิตครั้งนั้นมิใช่เพราะศึกสงครามกับพม่าฝ่ายเดียว แต่เป็นความอ่อนแอของโครงสร้างการปกครองภายในของอยุธยาด้วย (นิธิ เอียวศรีวงศ์, ๒๕๒๗) ในนวนิยายเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบไม่ได้ให้รายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องนี้ แต่ระบุว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินถูกสำเร็จโทษ ซึ่งแสดงให้เห็นว่าผู้แต่งมีความเห็นไปในทางที่ว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินสวรรคต หรืออาจเป็นไปได้ว่าเป็นการจบเรื่อง เพราะต่อไปนั้นมาชีวิตก็จะเดินทางกลับประเทศฝรั่งเศสและไปจบชีวิตลงที่นั่น

การศึกษาเรื่องสมเด็จพระเจ้าตากสินสวรรคตนั้น อาจพิจารณาจากหลักฐานร่วมสมัยและหลักฐานในสมัยต่อมาได้ เช่น จดหมายเหตุโอร พงศาวดารรัชกาลที่ ๑ ดังตัวอย่างเอกสาร

“ปีขาล จุลศักราช ๑๑๔๔ ณ วันศุกร์ แรม ๘ ค่ำ เดือน ๕ พระพุทธยอดฟ้าได้ราชสมบัติปราบดาภิเษก
 ชนมายุได้ ๔๕ ปีกับ ๑ เดือน กับ ๔ วัน ณ วันพุธ แรม ๑๓ ค่ำ เดือน ๕ เจ้าตากดับขันธ์ ชนมายุ ๔๘ ปี
 กับ ๑๕ วัน”

(จดหมายเหตุโอร ในพระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๔๖๒)

พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ บันทึกว่า

“เมื่อพระเจ้าแผ่นดินอาสัจละ สุจริตธรรมเสีย ประพตติการทุจริตฉะนี้ ก็เห็นว่าเป็นเสี้ยนหนามหลักคอ
 อันใหญ่อยู่ในแผ่นดิน จะละไว้มิได้ ขอให้ปริวรรตออกประหารเสีย ฝ่ายทแกล้วทหารทั้งปวงมีใจเจ็บ
 แค้นเป็นอันมาก ก็นำเอาพระเจ้าแผ่นดินและพวกโจทก์ทั้งปวงนั้นไปสำเร็จณป้อมท้ายเมืองในทันใด

นั้น แล้วสมเด็จพระปราหมณ์เสนาพฤชามาตย์ราชครูทั้งปวง ก็ทูลอาราธนาวิงวอนอัญเชิญเสด็จขึ้น
ปราบดาภิเษก เป็นอัครราชผ่านพิภพสืบไป”

(พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๒ : ๑๒๕)

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ สมัยรัชกาลที่ ๑ ซึ่งเรียบเรียงขึ้นหลังจากที่พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกทรงปราบดาภิเษกขึ้นครองราชย์ในปี พ.ศ. ๒๓๒๕ แล้ว ระบุเหตุการณ์สืบเนื่อง
ต่อมาว่า

“ฝ่ายข้างกรุงเทพมหานคร สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้ง ๒ พระองค์ ค้ำธำให้ขุดหีบศพเจ้ากรุงธนบุรีขึ้นตั้ง
ไว้เมรุวัดบางยี่เรือใต้ ให้มีการมรศพ แลพระราชทานพระสงฆ์บังสุกุล เสด็จพระราชดำเนินไป
พระราชทานเพลิงศพทั้งสองพระองค์ ฝ่ายพวกเจ้าจอมข้างในทั้งสองพระราชวัง ซึ่งเป็นข้าราชการครั้ง
แผ่นดินกรุงธนบุรี คิดถึงพระคุณชวนกันร้องไห้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์ ทรงพระพิโรธ
ค้ำธำให้พระราชอาญาโทษหลังทั้งสิ้น”

(พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑, ๒๕๔๕ : ๕๑๖)

ในนวนิยายเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบ นอกจากจะมุ่งเน้นที่พระราชกรณียกิจด้านการ
สงคราม ที่ต้องต่อสู้กับพม่าแล้ว ผู้ประพันธ์ยังได้สอดแทรกเหตุการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นและส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต
ของประชาชนทั่วไปอีก เช่นการความยากลำบากในการประกอบอาชีพ ความขาดแคลนอาหาร

สิ่งแรกที่ทรงปฏิบัติหลังจากที่ขึ้นครองราชย์ คือการแก้ไขความอดอยากของประชาชน ที่ขาด
แคลนเครื่องอุปโภคบริโภค พระเจ้าตากสินได้อุทิศพระราชทรัพย์ซื้อข้าวสารแจกจ่ายให้กับประชาชน
และโปรดให้ซื้อเสื้อผ้าแพรพรรณแจกจ่ายด้วย พระราชภาระเรื่องนี้ทรงเอาพระทัยใส่เป็นพิเศษ จนถึงกับ
เคยออกพระโอษฐ์ว่า “บุคคลผู้ใดเป็นอาทิจือเทวดา บุคคลผู้มีฤทธิ์มาประสิทธิ์มากระทำให้ข้าวปลา
อาหารบริบูรณ์ขึ้น ให้สัตว์โลกเป็นสุขได้ แม้นผู้นั้นจะปรารถนาพระพาทาแห่งเราข้างหนึ่ง ก็อาจตัด
บริจาคให้แก่ผู้นั้นได้” (พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๑ : ๕๕) แต่จากการที่ทรงแก้ไขปัญหานี้
ก่อให้เกิดผลดีเพราะมีพ่อค้าต่างเมืองเข้ามาค้าขายและเป็นการกระตุ้นให้เกิดการซื้อขายในวงกว้างมากขึ้น
(เสฐียรอน สุภ โสภณ, ๒๕๑๖ : ๒๗)

เหตุการณ์ในนวนิยายที่แสดงบทบาทผู้นำของพระเจ้าตากสิน ได้ดีก็คือการปราบก๊กต่างๆ ที่
กระด้างกระเดื่องหลังจากที่เปลี่ยนแผ่นดินใหม่ เนื้อหาของนวนิยายสอดคล้องกับหลักฐานทาง
ประวัติศาสตร์ว่าเมื่อพระเจ้าตากสินทรงนำกองทัพขึ้นไปปราบเจ้าเมืองพิษณุโลกนั้น ข้าศึกได้ยิงปืนมาถูก
พระชนม์ กองทัพจึงต้องถอยกลับมา (พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฯ, ๒๕๕๑ : ๕๗) นวนิยายบรรยาย
เหตุการณ์ตอนนี้ว่า “พระเจ้าตากทรงหยุดช้างพระที่นั่งที่หน้าประตูเมือง มีบัญชาให้เจ้าเมืองอ่อนน้อม...
เมื่อเสียงปืนดังขึ้น พระเจ้าตากสินทรงชวนเซ ยกพระหัตถ์กุมพระปรีศร์ว์เบื้องซ้าย ไม่มีใครทันเตรียมตัว

กับความแตกตื่นที่เกิดขึ้น ต้องพากันถอย เมื่อประตูเมืองเปิดออก ทหารพิษณุโลกกรูกันออกมา โห่ร้อง และเข้าโจมตีกองทัพจากธนบุรี” (แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๒๕๗)

เมื่อพิจารณาแล้วจึงเห็นได้ว่าผู้ประพันธ์นวนิยายได้ศึกษาเอกสารประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้องกับพระเจ้าตากสินเป็นอย่างดี แต่สันนิษฐานได้ว่าได้ศึกษาจากวิทยานิพนธ์ปริญญาเอกของ Jacqueline de Fels เรื่อง Somdet Phra Chao Taksin Maharat: le Roi de Thonburi ซึ่งเป็นการศึกษาพระราชประวัติและพระราชกรณียกิจของสมเด็จพระเจ้าตากสินที่เป็นภาษาฝรั่งเศสโดยตรง

นอกจากผู้ประพันธ์จะเลือกพระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้าตากสินมาเป็นโครงเรื่องหลักในการนำเสนอแล้ว ผู้วิจัยเห็นว่ายังมีเรื่องของสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกและพระอนุชาประกอบด้วย เพราะในช่วงหลังของนวนิยายนั้น บุคคลทั้ง ๒ มีบทบาทมากในการทำให้บ้านเมืองเข้าสู่ภาวะปกติสุขอีก

นวนิยายปรากฏชื่อทองด้วงและบุญมา ว่าเป็นสองพี่น้องที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกับสิน และได้รับราชการตั้งแต่สมัยอยุธยา เมื่อเสียกรุงแล้วก็ยังเข้าทำงานต่อกับสินที่ขึ้นเป็นพระเจ้าแผ่นดิน จึงอาจนับได้ว่าเป็นเพื่อนสนิทมาตั้งแต่เด็ก ดังตัวอย่างเนื้อความในนวนิยายเช่น

“ในวันแรกๆ เจ้าตากบอกเราว่า คิดจะตั้งจันทบูรณเป็นราชธานีแห่งใหม่ ฉันท่อนข้างชอบ แต่ด้วง บุญมา และคนอื่นๆ เห็นว่าน่าจะเลือกธนบุรี เพราะมีป้อมปราการที่บรรพบุรุษของเธอเคยสร้างไว้ จะได้ป้องกันพวกเราจากข้าศึกที่จะขึ้นมาทางแม่น้ำ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๒๗๒)

“เมื่อมีพระสมม ราชสำนักของพระเจ้าตากสินก็เริ่มก่อตัวขึ้น มีระเบียบพิธีเริ่มขึ้นทีละน้อย แทบจะไม่สังเกตเห็นในตอนแรก แต่ค่อยๆ เกร่งกรี่ดีขึ้น ด้วง บุญมา กับบุญนาคเห็นว่าตลก และรำคาญที่ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบซึ่งหมดยุคสมัยแล้ว ตั้งแต่แผ่นดินพระเจ้าเอกทัศ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๒๕๒)

“ทหารนามเป็นผู้ยืนยันกับเขา

พระยาอภัยรณฤทธิ์กับพระยาอนุชิตราชา อยู่กับพระเจ้าอยู่หัว มาทิวฟังด้วยความขัดใจ พระเจ้าตากสิน พระราชทานนามใหม่ให้พี่น้องสองคนนี้อีกแล้ว”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๓๓๓)

ในช่วงปลายแผ่นดินพระเจ้าตากสิน บทบาทของทองด้วง หรือสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกมีมาก นวนิยายว่า

“ในเดือนหก ปีระกา ด้วงได้รับแต่งตั้งเป็นสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก มาทิวแสดงความยินดีกับสหายของเขา

แต่ด้วงกับขุนนางมีสีหน้าเคร่งขรึม

เขาไม่ได้รับตำแหน่งนี้เพราะความดีความชอบ แต่เป็นการผันแปรคำพยากรณ์ของซินแซกับอะแซ
ห่วนก็ ไม่ทราบว่าเป็นเรื่องนี้อย่างไร

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๘ : ๔๐๖)

การที่นวนิยายระบุว่าสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึกได้ดำรงตำแหน่งนี้ ตามคำทำนายนั้น แสดงว่าผู้ประพันธ์ได้ศึกษาพระราชประวัติจากวรรณกรรมที่สำคัญเล่มหนึ่งคือสามกรุงและจากพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา ซึ่งมีบทที่ว่าด้วยคำทำนายของซินแซที่ทำนายพระภิกษุพระเจ้าตากสินและพระภิกษุทองด้วง ในขณะที่ทั้ง ๒ บวชเป็นพระและออกบิณฑบาตในตอนเช้าวันหนึ่งว่าจะได้เป็นพระเจ้าแผ่นดิน ส่วนคำทำนายของอะแซห่วนก็นั้น เป็นตอนขอลูกตัวเจ้าพระยาจักรี ดั่งบทประพันธ์ที่สามารถเทียบอ้างอิงได้ ดังนี้

คำทำนายภิกษุสิน มีว่า

ชายใด ไกรลักษณ์พร้อม	เพราองค์
ศักดิ์กษัตริย์นั้ตรง	ส่อชี้
สมบัติขัตติยมง	กลครอบ ครองแะ
ชายนั้นคือท่านนี้	แน่เข้าพยากรณ์ฯ

ส่วนคำทำนายภิกษุด้วง มีว่า

ท่านเป็นบุรุษต้อง	ตามลักษณ์ ล้วนแฮ
บุญเด่นเห็นประจักษ์	เจดกล้า
จักสู่ประภูศักดิ์	สุรกษัตริ์
สืบศุภวงษ์ทรงหล้า	สฤษดิ์เลี้ยงเวียงสยาม

(ยุพร แสงทักษิณ, ๒๕๔๐ : ๑๘๑)

เอกสารประวัติศาสตร์สำคัญที่ระบุความมีตัวตนและพระราชประวัติของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกก็คือพระราชพงศาวดารรัชกาลที่ ๑ ที่เรียบเรียงไว้ในสมัยรัชกาลที่ ๕ โดยสืบค้นเอกสารต่างๆ (ธีระ แก้วประจันทร์, ๒๕๕๑ : ๕๔) พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมีพระนามเดิมว่าด้วงหรือทองด้วง เสด็จพระราชสมภพที่กรุงศรีอยุธยาเมื่อวันที่ ๒๐ มีนาคม พ.ศ. ๒๒๘๘ ในรัชกาลสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เป็นพระโอรสในสมเด็จพระปฐมบรมมหาชนก ซึ่งมีพระนามเดิมว่า ทองดี สืบเชื้อสายมาจากเจ้าพระยาโกษาธิบดี (ปาน) ในสมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราช รัชการในกรมอาลักษณ์เป็นพระอักษรสุนทร พระราชชนนีมีพระนามว่าหยกหรือดาวเรือง เมื่อทรง

เจริญพระชนมพรรษา ได้ถวายตัวเป็นมหาดเล็กในสมเด็จพระเจ้าอู่ทองพร ขณะดำรงพระยศสมเด็จพระเจ้า
 ลูกยาเธอ เมื่อทรงอุปสมบทแล้ว กลับเข้ารับราชการเป็นมหาดเล็กหลวง เมื่อมีพระชนมพรรษา ๒๕
 พรรษา สมเด็จพระเจ้าเอกทัศโปรดเกล้าฯ ให้เป็นหลวงยกกระบัตร เมืองราชบุรี และได้สมรสกับธิดา
 ตระกูลคหปตน์ที่ตำบลอัมพวา แขวงเมืองสมุทรสาครชื่อนาก ต่อมาสถาปนาขึ้นเป็นสมเด็จพระอมริน
 ทราบรมราชินี (ราชบัณฑิตยสถาน, ๒๕๔๗ : ๒๖ – ๒๗)

เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงกอบกู้เอกราชและสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานีแล้ว
 พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชทรงเข้ารับราชการในกรุงธนบุรีเป็นพระราชนรินทร์
 เจ้ากรมตำรวจนอกขวา ทรงเป็นกำลังสำคัญของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชคู่กับสมเด็จพระอนุชาธิ
 ราช (สมเด็จพระบวรราชเจ้ามหาสุรสิงหนาท) ทำศึกสงครามกู้บ้านเมืองหลายครั้ง และได้เลื่อน
 บรรดาศักดิ์โดยลำดับ ดังนี้

พ.ศ. ๒๓๑๑ โดยเสด็จปราบชุมนุมเจ้าพิมาย ได้เลื่อนเป็นพระยาอภัยภทรณฤทธิ์ จางวางกรมพระ
 ตำรวจ พ.ศ. ๒๓๑๒ ทรงเป็นแม่ทัพไปตีเขมรได้เมืองพระตะบองและเสียมราฐ พ.ศ. ๒๓๑๓ ได้เลื่อน
 เป็นพระยามราชว่าที่สมุหนายก พ.ศ. ๒๓๑๔ เลื่อนเป็นเจ้าพระยาจักรีเป็นแม่ทัพไปตีเขมร พ.ศ. ๒๓๑๗
 ทรงเป็นแม่ทัพหน้าไปตีเชียงใหม่ และลงมาช่วยรบกับพม่าที่เมืองราชบุรีจนชนะ พ.ศ. ๒๓๑๘ ทรงเป็น
 แม่ทัพรบด้านทัพพม่าที่เมืองพิษณุโลกเป็นสามารรถ จนอะแซหุ่นกี้แม่ทัพพม่าขอลุตัว และกล่าวสรรเสริญ
 ดั่งบันทึกในพระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขาว่า “รูปก็งาม ฝีมือก็เข้มแข็ง ผู้รบเราผู้เป็นผู้เฒ่าได้
 จงอุตสาหรักรักษาตัวไว้ ภายหน้าจะได้เป็นกษัตริย์เป็นแท้” สงครามครั้งนั้น เมืองพิษณุโลกถูกล้อม จนขาด
 เสบียงอาหาร จำต้องทิ้งเมือง ตีหักไปตั้งมั่นที่เมืองเพชรบูรณ์ แต่พอดีอะแซหุ่นกี้ถูกเรียกตัวกลับ พ.ศ.
 ๒๓๑๙ ทรงเป็นแม่ทัพไปตีหัวเมืองตะวันออกได้เมืองจำปาศักดิ์ เมืองโขง เมืองอัตปือ และเกลี้ยกล่อมได้
 เมืองตะลุง เมืองสุรินทร์ เมืองสังขะและเมืองขุขันธ์ ถึง พ.ศ. ๒๓๒๐ จึงทรงได้รับพระมหากรุณาปูน
 บำเหน็จเป็นเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก พ.ศ. ๒๓๒๑ ทรงเป็นแม่ทัพไปตีเวียงจันทน์ หลวงพระบาง และ
 อัญเชิญพระแก้วมรกตกับพระบางลงมายังกรุงธนบุรี และในพ.ศ. ๒๓๒๓ ทรงเป็นแม่ทัพไปปราบ
 จลาจลเมืองเขมร แต่เมื่อทรงทราบข่าวจลาจลในกรุงธนบุรี จึงยกทัพกลับมากกรุงธนบุรี เสด็จกลับถึงกรุง
 ธนบุรีเมื่อวันที่ ๖ เมษายน พ.ศ. ๒๓๒๕ ประทับบนศาลาลูกขุนมหาดไทย ตัดสินสำเร็จโทษสมเด็จพระ
 พระเจ้าตากสินมหาราช แล้วเหล่าขุนนางและราษฎรทั้งหลายพร้อมกันกราบบังคมทูลเชิญสมเด็จพระยา
 มหากษัตริย์ศึกขึ้นครองราชย์สมบัติ เป็นรัชกาลที่ ๑ แห่งราชวงศ์จักรี

เหตุการณ์ในช่วงปลายแผ่นดินนี้เองที่นวนิยายเขียนพรรณนาไว้อย่างสั้นๆ ไม่กระจำจ เพราะเป็น
 ประเด็นถกเถียงทางประวัติศาสตร์ไทยอยู่แล้ว แต่บทบาทของสมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกยังมีว่าเมื่อ
 ยกทัพกลับเข้ามาจากเขมรเพื่อจัดการความเรียบร้อยในกรุงธนบุรีนั้น สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกได้จับ
 สมเด็จพระเจ้าตากสินสำเร็จโทษ

“ดวงไม่ต้องการให้มาคยุม่าที่พระราชวังในเวลานี้ ต้องรออีกหน่อย
 แน่ะ เขาเข้าใจดีว่าทำไมมาคยุม่าจึงพยายามต่อสู้ ทุกคนรู้ว่ามาคยุม่ามีความจงรักภักดี...แต่
 “ดวงยอมรับราชบัลลังก์แล้ว...”

มาริวหัวเราะ บอกว่าเขาหนักแล้ว คำพยากรณ์กลายเป็นจริง
 พระเจ้าตากถูกจับสึกและตีตรวน
 “พระเจ้าตากทรงขอพบเขา แต่ดวงปฏิเสธ เขาใจแข็งไม่พอ”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕: ๔๓๕)

“กฎมณเฑียรบาลถูกนำมาใช้ในการสำเร็จโทษพระเจ้าตากสินเช่นเดียวกับเมื่อครั้งกรมหมื่นเทพพิพิธ
 มาริวเคยได้ยินว่าขุนนางบางคนไม่ยอมถวายพระเกียรติครั้งนี้ จะให้ประหารแบบคนทวยศ
 แต่รัชกาลที่ ๑ ทรงตัดสินให้ประหารชีวิตพระเจ้าตากสินเยี่ยงกษัตริย์
 ทรงพิจารณาเห็นว่า การที่ราชอาณาจักรสยามยังตั้งอยู่ได้ ก็เพราะพระเจ้าตากสิน”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๕ : ๔๓๖)

จากนวนิยายเรื่องนี้แสดงให้เห็นว่าผู้ประพันธ์ได้ยึดเหตุการณ์เมื่อสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก
 ได้สำเร็จโทษพระเจ้าตากสิน แล้วขึ้นครองราชย์สมบัติสืบต่อมาแทน ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการจบโครงเรื่องที่
 วางไว้อย่างสมบูรณ์ เพราะหลังจากนั้นมาริว ซึ่งได้เดินทางมาสยาม ก็จะออกเดินทางกลับไปใช้ชีวิตที่
 ประเทศฝรั่งเศส และเสียชีวิตลงใน ปี พ.ศ. ๒๓๔๕ ที่เมืองเซนต์มาโล

สรุปลักษณะการเลือกตัวละครในนวนิยายเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบได้ว่า ผู้ประพันธ์ได้
 เลือกใช้ตัวละครที่ปรากฏอยู่จริงในประวัติศาสตร์ไทย โดยใช้หลักฐานต่างๆ ที่สอดคล้องกับข้อเท็จจริง
 ทั้งนี้ลักษณะการใช้ข้อมูลเพื่อกำหนดตัวละครนั้น อาจเห็นได้ว่าเป็นการเลือกนำเสนอเฉพาะจุดเด่นของ
 ตัวละครนั้นๆ เพื่อที่จะสะท้อนภาพลักษณ์ที่โดดเด่นของตัวละครให้แตกต่างไปจากตัวละครอื่นๆ เช่น
 อาจมีเรื่องอุทธานในสมัยเด็ก หรือความเก่งกล้าสามารถของผู้นำเพื่อชักจูงให้คนเข้าร่วมในกองทัพ

ผู้วิจัยพบว่าการใช้ข้อมูลในเรื่องการเลือกตัวละครของผู้ประพันธ์เรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบ
 ได้ใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์น้อยกว่าเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา เหตุเพราะเอกสารภาษาฝรั่งเศสในช่วง
 รัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมีไม่มากนัก เมื่อเทียบกับในสมัยสมเด็จพระนารายณ์ฯ ที่มีชาวต่างชาติเดิน
 ทางเข้ามามาก ทั้งหลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแล้ว บรรดามิชชันนารีฝรั่งเศสบางส่วนต้องเดินทางออกไป
 จากอาณาจักร บ้างก็เสียชีวิต ทำให้จำนวนมิชชันนารีที่เผยแพร่ศาสนาในสยามมีจำนวนไม่มากเท่าสมัย
 อยุธยา ทั้งสภาพการณ์ของบ้านเมืองที่เพิ่งผ่านสงครามการเสียกรุงครั้งใหญ่เมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑๐ ก็ไม่
 เอื้ออำนวยต่อการจดบันทึกเรื่องราวต่างๆ ส่วนใหญ่แล้วเป็นการบันทึกเรื่องราวฟื้นฟูสภาพค่าย อาคาร
 และจิตใจของชุมชน เป็นเหตุให้เอกสารภาษาฝรั่งเศสในช่วงระยะเวลาดังกล่าวมีข้อจำกัดในการใช้มาก

อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยเห็นว่าแม้ผู้ประพันธ์จะเป็นชาวต่างชาติ แต่ก็สามารถคงความถูกต้องของเนื้อหาประวัติศาสตร์ไทยไว้ได้เป็นอย่างดี ทั้งที่เป็นเรื่องยากที่จะดำเนินเรื่องโดยอาศัยเอกสารหลักฐานที่ไม่สมบูรณ์มากนัก

บทที่ ๕

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์ลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายฝรั่งเศสอิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา และตากสินมหาราชชาตินักรบของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ ซึ่งได้ตั้งไว้ ๒ ประเด็น คือศึกษาลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายฝรั่งเศสอิงประวัติศาสตร์ไทยเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา (Le Ministre des Moussons) และตากสิน มหาราชชาตินักรบ (Le Roi des Rizieres) และศึกษาความประทับใจของชาวฝรั่งเศสที่มีต่อประวัติศาสตร์ไทยและเลือกใช้เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์เป็นเครื่องมือในการเขียนนวนิยายนั้น

จากการศึกษา ซึ่งได้อธิบายลักษณะของนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ให้เห็นว่า นวนิยายประเภทนี้ประกอบด้วยองค์ประกอบสำคัญ ๒ ประการคือ การเลือกตัวละครที่สอดคล้องกับความเป็นจริง และการสร้างฉากที่มีความเสมือนจริง ทั้ง ๒ ประการนี้จะนำไปสู่การสร้างที่น่าเชื่อถือหรือการสร้างความเสมือนจริงทางประวัติศาสตร์ให้ผู้อ่านรู้สึกว่าได้กำลังอ่านนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ แต่กำลังอ่านประวัติศาสตร์อิงนิยาย ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้ประพันธ์ในการสืบค้นเอกสารและใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ในการเข้าถึงและสร้างประเด็นทางประวัติศาสตร์ ส่วนจินตนาการที่ผสมในนวนิยายนั้น ผู้อ่านตระหนักดีอยู่แล้วว่าเป็นส่วนเสริมเติมแต่งให้นวนิยายมีสีสันมากขึ้น เช่นเรื่อง ตากสิน มหาราชชาตินักรบนั้น ผู้อ่านคาดหวังที่จะอ่านเรื่องพระเจ้าตากสิน ดังนั้นการปรากฏตัวละครเช่นมาริว ชวง นั้น จึงเป็นตัวละครรอง

ผลการศึกษาลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในการศึกษานวนิยาย ๒ เรื่องของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ มีดังนี้

ประการแรก นวนิยายอิงประวัติศาสตร์เป็นงานวรรณกรรมประเภทหนึ่งที่สามารถดึงดูดผู้อ่านให้มีความสนใจในประวัติศาสตร์ได้เป็นอย่างดี ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะการประพันธ์ การวางโครงเรื่องดังที่ปรากฏว่านวนิยายทั้ง ๒ เรื่องของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ มีโครงเรื่องง่าย ไม่ซับซ้อน อาจกล่าวได้ว่าจุดเด่นประการหนึ่งของนวนิยายของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ คือกลวิธีในการเล่าเรื่องที่นิยมใช้การเล่าเรื่องย้อนหลังเพื่อกำหนดประเด็นข้อสงสัยที่เกิดขึ้น แล้วจึงเฉลยปัญหานั้นตามมา โดยให้ตัวละครสำคัญเป็นผู้เล่าปัญหานั้นๆ นอกจากนี้การที่ผู้ประพันธ์เน้นการดำเนินเรื่องตามลำดับเวลาทางประวัติศาสตร์ก็ทำให้เนื้อเรื่องมีความสอดคล้องกับความเป็นจริง เช่นเล่าเรื่องของฟอลคอนและพระเจ้าตากสินนับแต่วัยเด็ก ผ่านเหตุการณ์ต่างๆ ที่ทำให้เกิดจุดพลิกผันให้ต้องเข้ามามีบทบาททางประวัติศาสตร์ จนกระทั่งถึงจุดจบคือเสียชีวิต ดังนั้นจะเห็นได้ว่าลักษณะ โครงเรื่องเช่นนี้หากไม่มีข้อมูลใดเป็นพิเศษแล้วก็นับว่าเป็นนวนิยายธรรมดาทั่วไป หากแต่ผู้ประพันธ์ได้ศึกษาเอกสารและเลือกใช้อ้างอิงในเอกสารต่างๆ มาเรียงร้อยเข้าด้วยกันให้เนื้อหามีความสนุกสนานมากขึ้น สมจริงยิ่งขึ้น และอาจกล่าวได้ว่าด้วยการค้นคว้าเอกสารทาง

ประวัติศาสตร์ก่อนลงมือเรียบเรียงเช่นนี้ทำให้นวนิยายของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ แตกต่างไปจากนวนิยายอิงประวัติศาสตร์เล่มอื่นๆ ที่เรียบเรียงโดยชาวต่างประเทศ

ลักษณะงานเขียนของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ นี้จึงควรนับได้ว่าเป็นประวัติศาสตร์อิงนวนิยายรุ่นแรกที่เกี่ยวข้องกับประเทศไทย ซึ่งเป็นความสามารถของผู้เขียนอย่างแท้จริง

ประการที่สอง นวนิยาย ๒ เรื่องของแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ ได้รับการตอบรับเป็นอย่างดีจากผู้อ่าน ทั้งที่เป็นชาวฝรั่งเศส และผู้อ่านไทยที่ได้อ่านฉบับแปล การที่นวนิยายนี้ได้รับความนิยมในหมู่ผู้อ่านฝรั่งเศส มิใช่เฉพาะว่าผู้เขียนมีความสามารถในการใช้ภาษาหลายภาษา หรือเพราะทำงานเป็นล่ามมาก่อน แต่เป็นเพราะความละเอียดรอบคอบในการสืบค้นเอกสารที่มีส่วนช่วยให้ผู้อ่านรู้สึกคล้อยตามไปกับผู้เขียนด้วย ดังเช่นฟอลคอนแห่งอยุธยา มีบรรณานุกรมหนังสือประวัติศาสตร์จำนวนหนึ่งพิมพ์อยู่ เพื่อให้ผู้อ่านได้ตระหนักว่าผู้เขียนได้ค้นคว้าอย่างแท้จริง

หนึ่งในบทนำของฟอลคอนแห่งอยุธยา ผู้เขียนได้ระบุลักษณะของนวนิยายเรื่องนี้ไว้ว่า

“เรื่องนี้ไม่นับเป็นนวนิยายที่เดียนัก ทุกสิ่งทุกอย่างหรือเกือบจะทั้งหมดที่ผู้เขียนได้เล่ามาได้เกิดขึ้นจริงๆ ผู้เขียนเพียงแต่เพิ่มเติมบางตอนที่บันทึกทางประวัติศาสตร์ละเลยไป และได้ตั้งชื่อให้พวกทาส คนรับใช้ หรือนางบำเรอ ซึ่งเป็นกลุ่มคนที่มีความสำคัญน้อยเสียจนประวัติศาสตร์ไม่อยากจะจดจำ แต่เป็นผู้มีบทบาทสำคัญซึ่งมีตัวตนอยู่ในจิตรกรรมฝาผนังอันมีสีสัน เช่นภาพของราชสำนักสยามในปลายคริสต์ศตวรรษที่ ๑๗ โดยนักเขียนบางท่านสมัยนั้น เช่น เคานต์ฟอร์เบง เคยกล่าวถึงไว้อย่างเหยียดหยาม ขณะที่บางท่านเช่นบาดหลวงเดอ ชัวซี กลับกล่าวถึงด้วยความชื่นชมไว้ในหนังสือบันทึกการเดินทางของท่าน ซึ่งผู้เขียนได้คัดลอกมาไว้หลายตอน จดหมายหลายฉบับในหนังสือเรื่องนี้มาจากฉบับจริง บางฉบับผู้เขียนแต่งขึ้นเอง ขอให้ท่านผู้อ่านพิจารณาว่าฉบับไหนคือของจริง ฉบับไหนคือของปลอม ผู้เขียนเป็นหนี้บุญคุณหลวงพ่อมุสเซ่ ผู้ดูแลแผนกสารบรรณของคณะมิชชันนารี ณ กรุงปารีส และผู้ช่วยของท่านคือคุณเบรจิต อับปาวู ซึ่งได้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เขียนอย่างมีน้ำอดน้ำทน เมื่อผู้เขียนตั้งคำถามมากมายเกี่ยวกับประวัติคณะมิชชันนารีและประวัติศาสตร์ของทวีปเอเชีย บรรณารักษ์ของห้องสมุดแห่งพิพิธภัณฑ์กีเมต์และสถาบันตะวันออกไกลแห่งชาติที่กรุงปารีสและที่เชียงใหม่ ต่างต้อนรับผู้เขียนอย่างดียิ่ง ทั้งยังช่วยชี้แนะในการค้นคว้าหาเอกสารซึ่งผู้เขียนจะไม่มีวันหาพบได้เอง”

(แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์, ๒๕๔๖ : บทนำ)

จากบทนำนี้แสดงให้เห็นการค้นคว้าเอกสารประวัติศาสตร์ตามสถานที่ต่างๆ คือหอสมุดของคณะมิชชันนารีต่างประเทศ กรุงปารีส (Bibliothèque de Missions Etrangères de Paris) หอสมุดพิพิธภัณฑ์กีเมต์ กรุงปารีส (Bibliothèque de Musée Guimet, Paris) หอสมุดของสถาบันฝรั่งเศสแห่งปารีสบูรพทิศ (Bibliothèque de l'École Française de l'Extrême – Orient) (ผู้แปลแปลว่าสถาบันตะวันออกไกล) ซึ่งมีห้องสมุดอยู่ที่จังหวัดเชียงใหม่ด้วย นอกจากนี้ผู้ประพันธ์ยังได้ใช้ภาพจิตรกรรมฝาผนังของวัดต่างๆ เป็นเครื่องมือในการสร้างภาพตัวละครให้มีความสมจริงมากขึ้น

ประการที่สาม เมื่อวิเคราะห์ลักษณะการใช้ข้อมูลประวัติศาสตร์ไทยในนวนิยายทั้ง ๒ เรื่อง สรุปได้ ดังนี้

๑. ผู้ประพันธ์ใช้ข้อมูลตามหลักฐานฝรั่งเศส ซึ่งนับได้ว่าเป็นนวนิยายที่สามารถเชื่อมโยงผู้อ่านให้เข้าไปสู่อุบัติได้อย่างแท้จริง เอกสารภาษาฝรั่งเศสมีแพร่หลายพอสมควรในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสยาม บันทึกของชาวฝรั่งเศสทั้งที่เป็นบาดหลวงมิชชันนารี พ่อค้า ทหาร นักการทูต และนักผจญภัย ต่างมีมากมายและล้วนแต่มีสาระน่าสนใจทั้งสิ้น ผู้ประพันธ์ได้ใช้บันทึกของบาดหลวงตาซาร์ด บาดหลวงเดอซัวซี บันทึกเรื่องการปฏิวัติของนายทหารฝรั่งเศส และเอกสารภาษาอื่นๆ อีกมากในการค้นคว้า ดังที่ปรากฏเป็นพิเศษคือในเล่ม *Le Ministre des Moussons* ฉบับภาษาฝรั่งเศสนั้นมีบรรณานุกรมในการค้นคว้าอยู่ที่ท้ายเล่ม ทั้งที่เป็นเอกสารชั้นต้นและเอกสารชั้นรอง

ผู้ประพันธ์ได้แสดงความสำคัญของเอกสารในการเขียนนวนิยายไว้ว่า

“ข้อมูลจากพงศาวดารเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งฉันตั้งใจมากที่มีการแปลพงศาวดารเป็นภาษาอังกฤษ และอีกหลักฐานที่สำคัญก็คือ บันทึกจากคณะมิชชันนารีที่เดินทางมาสยาม เมื่อเดินทางกลับมาฝรั่งเศสเขียนบันทึกไว้ เหล่านี้คือแหล่งรวมข้อมูลที่ฉันได้ศึกษาค้นคว้าก่อนที่จะมีหนังสือเล่มนี้”

(<http://campus.eduzones.com/life-8-6-23214.html>)

๒. การใช้ข้อมูลจากเอกสารหลักฐานไทย นับได้ว่าผู้ประพันธ์ได้เลือกใช้ข้อมูลเอกสารที่มีความน่าเชื่อถือ เช่น มีการใช้พระราชพงศาวดารของไทยฉบับที่มีการแปลเป็นภาษาฝรั่งเศส หรือการใช้ข้อมูลจากวิทยานิพนธ์ภาษาฝรั่งเศส ซึ่งนับได้ว่ามีความน่าเชื่อถือและเป็นงานวิชาการมาก

ในเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา เอกสารที่เกี่ยวกับฟอลคอนในภาษาไทยมีไม่มากนัก จึงทำให้ผู้ประพันธ์สามารถใช้เอกสารภาษาฝรั่งเศสได้ง่ายและหลากหลายมากขึ้น เป็นไปได้ว่าหลักฐานหลักที่ผู้เขียนใช้คือบันทึกความทรงจำของบาดหลวงเดอแซส เกี่ยวกับชีวิตและมรณกรรมของฟอลคอน ซึ่งเป็นหลักฐานภาษาฝรั่งเศสร่วมสมัย ผู้วิจัยเห็นว่าผู้เขียนไม่ได้ใช้เอกสารฝ่ายไทยในการนำเสนอเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยา ดังจะเห็นได้ชัดว่าเมื่ออธิบายความสามารถของฟอลคอนเมื่อแรกเข้ารับราชการกับสมเด็จพระนารายณ์นั้น ฟอลคอนได้แสดงความสามารถในการขังปืนใหญ่ ซึ่งเป็นข้อมูลในเอกสารฝ่ายฝรั่งเศส ส่วนฝ่ายไทยคือการนำเรือกำปั่นออกจากอู่ลงน้ำ ตัวอย่างเช่นนี้ทำให้อธิบายได้ว่าผู้เขียนอาจเห็นว่าเอกสารฝ่ายไทย ถ้ามีแปลเป็นภาษาฝรั่งเศสก็คงจะไม่เพียงพอต่อการสร้างเรื่องขึ้น

เรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบมีเอกสารภาษาฝรั่งเศสที่สันนิษฐานว่าผู้ประพันธ์ได้ใช้เป็นคู่มือในการเขียนนวนิยาย คือวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาเอกของ Jacqueline de Fels เรื่อง *Somdet Phra Chao Taksin Maharat: Le roi de Thonburi* หรือสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช: พระมหากษัตริย์แห่งธนบุรี และมีเอกสารของบาดหลวงฝรั่งเศสจำนวนหนึ่งที่พอจะสามารถสร้างเป็นโครงเรื่องขึ้นได้ จากเอกสาร

เหล่านี้จะเห็นว่าผู้ประพันธ์มิได้ดัดแปลงโครงเรื่องหลักแต่อย่างใด ยังคงให้พระเจ้าตากสินเป็นตัวละครหลักและเป็นตัวดำเนินเรื่อง เหตุการณ์นับแต่เสียกรุงศรีอยุธยา การตีฝ่าวงล้อมพม่าออกไป การเข้ายึดเมืองต่างๆ ชายทะเล และการกลับเข้ามายึดกรุงธนบุรี ล้วนเป็นไปในกรอบที่ผู้ประพันธ์ได้วางไว้แต่ต้น ตัวละครบางตัวถูกเพิ่มเติมขึ้นเพื่อให้มีสีสันและเพื่อให้ตัวละครเอกสามารถแสดงบทบาทได้มากขึ้น แต่อย่างไรก็ตามเอกสารเกี่ยวกับพระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้าตากสินที่มีในปัจจุบันเต็มไปด้วยจินตนาการและไม่ได้ใช้เอกสารหลักฐานชั้นต้น เช่นมีความเชื่อว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินไม่ได้ทรงถูกสำเร็จโทษ แต่ทรงหลบหนีไปที่จังหวัดนครศรีธรรมราช แม้พระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าตากสินก็ยังปรากฏเป็นเชิงตำนานหรือเรื่องเล่าที่มีปาฏิหาริย์ผสมผสานอยู่ในหนังสืออิทินหารบรรพบุรุษ เป็นต้น

๓. การดำเนินเรื่องในนวนิยายเรื่องนี้มีความสมจริงในการสร้างฉาก คือกำหนดให้เมืองต่างๆ ที่มีอยู่จริงในประวัติศาสตร์ไทย คืออยุธยา ธนบุรี ชลบุรี จันทบุรี และได้บรรยายสภาพของเมืองตามความรู้ของผู้อ่าน กล่าวคือพรรณนาการเสียเมืองอยุธยา ฉากเผาเมือง ฉากวัดวาอารามถูกเผาและประชาชนพลเมืองถูกทำร้ายทารุณ นอกจากเรื่องของฉากแล้ว ผู้ประพันธ์ได้เพิ่มเติมตัวละครรอง เพื่อเพิ่มสีสันให้กับนวนิยาย เช่นการเพิ่มมาชิวหรือมาตยู ให้เป็นทหารคนสนิทของสมเด็จพระเจ้าตากสิน ก็ยังนับว่าไม่ได้ทำให้บทบาทของพระเจ้าตากสินเปลี่ยนแปลงไปนัก

เมื่อกล่าวโดยสรุปถึงลักษณะการใช้ข้อมูลทางประวัติศาสตร์ในนวนิยายภาษาฝรั่งเศสที่ใช้ฉากและบุคคลในประวัติศาสตร์ไทย ดังที่ปรากฏแล้วจะพบว่าสาเหตุที่ชาวฝรั่งเศสผู้นี้ได้เลือกที่จะใช้ฉากของประวัติศาสตร์ไทยในการเขียนนวนิยายก็คือความชื่นชมในวัฒนธรรมไทย และการได้เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและได้รับประสบการณ์ที่ดี ดังเช่นแคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ ได้เคยเดินทางมาท่องเที่ยวที่พระนารายณ์ราชนิเวศน์ที่จังหวัดลพบุรี และเกิดความประทับใจในสถานที่ทางประวัติศาสตร์ที่มีประวัติความเป็นมาเกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างไทย-ฝรั่งเศส จึงเกิดแรงบันดาลใจที่จะเขียนนวนิยายเรื่องฟอลคอนแห่งอยุธยาขึ้น หรือเมื่อผู้ประพันธ์ได้ศึกษาพระราชประวัติของสมเด็จพระเจ้าตากสินแล้วเห็นว่าทรงเป็นผู้ทำที่รวบรวมความสามัคคีของคนไทยให้กลับคืนมาอีกครั้ง ก็นำพระราชประวัติมาแต่งเป็นนวนิยาย จึงสรุปได้ว่าแรงบันดาลใจที่สำคัญของผู้ประพันธ์เกิดจากการรับรู้และประทับใจในประวัติศาสตร์ไทยด้วยตนเอง

ปัญหาที่ผู้ประพันธ์ได้พบในขณะที่เขียนนวนิยายคือข้อจำกัดของการใช้เอกสาร เช่นในกรณีของฟอลคอนนั้นผู้เขียนได้สำรวจเอกสารตามแหล่งต่างๆ ซึ่งแม้ว่าเอกสารภาษาฝรั่งเศสจะมีการพิมพ์เผยแพร่เป็นที่รู้จักกันดีก็ตาม แต่ก็ยังลำบากในการรวบรวมและศึกษาวิเคราะห์ ส่วนเรื่องพระเจ้าตากสินนั้น ไม่มีเอกสารต่างชาติมากนักและเต็มไปด้วยจินตนาการมากกว่าข้อเท็จจริง ผู้ประพันธ์กล่าวในที่สุดว่า

“ฉันพยายามให้ทุกอย่างเป็นกลาง ไม่ได้แต่งเติมเสริมต่ออะไรมากมายนัก ฉันค้นคว้าข้อมูลอย่างดี เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ทั้งในด้านการสงครามและเหตุการณ์ในตอนพระเจ้าตากอารมณ์ขุ่นข้อง ก็เป็นเรื่องจริงที่มีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ฉันแต่งเติมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาก็คือบทสนทนาซึ่ง

จำเป็นต้องมี เพราะไม่เช่นนั้นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์นี้ก็จะน่าเบื่อ อย่างไรก็ตามฉันขอบอกว่า
สุดท้ายแล้วหนังสือเล่มนี้คือ นวนิยายเล่มหนึ่ง”

(<http://campus.eduzones.com/life-8-6-23214.html>)

อย่างไรก็ดี การบรรยายจากนวนิยายบางตอนอาจผิดพลาดไปจากความเป็นจริงมาก เช่นการ
บรรยายสภาพสังคม การแต่งกาย ฯลฯ ซึ่งเกิดจากความไม่เข้าใจวัฒนธรรมไทย แต่ก็มีข้อดีของ
นวนิยายเรื่องนี้

สำหรับข้อเสนอแนะนั้น ผู้วิจัยเห็นว่าควรมีการสำรวจนวนิยายที่เกี่ยวกับประเทศไทยที่ประพันธ์
โดยชาวต่างชาติตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันและวิเคราะห์ประเด็นต่างๆ รวมทั้งวิธีการเขียน แรงบันดาลใจ
ตลอดจนผลกระทบต่อวงการวรรณกรรม หรืออาจศึกษาเปรียบเทียบในเชิงการแปลวรรณกรรมจากภาษา
ต่างชาติเป็นภาษาไทยก็ได้

บรรณานุกรม

หนังสือภาษาไทย

- กฎหมายตราสามดวง เล่ม ๑ (๒๕๐๕). กรุงเทพฯ : อรุณสภา
 กรมศิลปากร (๒๕๑๐). **ประชุมพงศาวดารที่ ๔๑ เล่ม ๒๔ คำตอบจดหมายบันทึกซึ่ง เซอวาเลียร์ เดอ
 โชมองต์ เอกอัครราชทูตของพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ได้ถวายสมเด็จพระนารายณ์**
 กรมศิลปากร (๒๕๒๖). **ประเพณีการรับราชทูต**. กรุงเทพฯ : ยูไนเต็ดโปรดักชั่น
 กรมศิลปากร (๒๕๔๒). **สยามและคณะมิสชันนารีฝรั่งเศส** แปลโดยปทุมรัตน์ วงศ์ดนตรี. กรุงเทพฯ :
 กรมศิลปากร
 กอบกุล อิงคุทานนท์ (ม.ป.ป.). **ศัพท์วรรณกรรม**. กรุงเทพฯ : แชนโทรฟี่พริ้นติ้ง
 กุหลาบ มัลลิกะมาส (๒๕๔๘). **วรรณคดีวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 ขจร สุขพานิช (๒๕๐๖). **ออกญาวิไชยจันทร์และการต่างประเทศในรัชกาลสมเด็จพระนารายณ์**.
 กรุงเทพฯ : ก้าวหน้า
 แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ (๒๕๔๖). **ฟอลคอนแห่งอยุธยา**. กลัยไม้ แก้วสนธิ แปล. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
 แคลร์ คีฟ-ฟอกซ์ (๒๕๔๘). **ตากสิน มหาราชชาตินักรบ**. กลัยไม้ แก้วสนธิ แปล. กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์
 จิตรลดา สุวัตติกุล (๒๕๔๕). **วรรณกรรมไทยร่วมสมัย**. นครปฐม : พระราชวังสนามจันทร์
 เจตนา นาควัชระ (๒๕๔๒). **ทฤษฎีเบื้องต้นแห่งวรรณคดี**. พิมพ์ครั้งที่ ๒. กรุงเทพฯ : ศยาม
 ชูทิพย์ นาถ (๒๕๔๓). **สังคมศาสตร์กับการวิเคราะห์ประวัติศาสตร์และวรรณกรรม**. เชียงใหม่ :
 มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
 ฉอง-ปิแยร์ โกลเด็นชไตน์ (๒๕๓๖). **การอ่านนวนิยาย**. วัลยา วิวัฒน์สร แปล. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย
 ดนยา วงศ์ธนัชชัย (๒๕๔๒). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
 เดอะ แบลส (๒๕๕๐). **บันทึกความทรงจำของบาดหลวงเคอแบส เกี่ยวกับชีวิตและมรณกรรมของก้องส
 ตั้งษ์ฟอลคอน**. แปลโดยสันต์ ท. โกมลบุตร. กรุงเทพฯ : ศรีปัญญา
 เตือน คำดี (๒๕๒๕). **การเผยแพร่ศาสนาคริสต์ในประเทศไทย**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนส์ไตร์
 ตริศลิป บัญจกร (๒๕๔๒). **นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ.๒๔๗๕ - ๒๕๐๐**. กรุงเทพฯ : สร้างสรรค์
 ธวัช ปุณโณทก (๒๕๔๓). **แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
 ัญญา สังขพันธานนท์ (๒๕๔๓). **วรรณกรรมวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : นาค
 นิธิ เอียวศรีวงศ์ (๒๕๔๓). **การเมืองไทยสมัยพระเจ้ากรุงธน**. กรุงเทพฯ : มติชน
 นิธิ เอียวศรีวงศ์ (๒๕๒๓). **การเมืองไทยสมัยสมเด็จพระนารายณ์**. กรุงเทพฯ : มติชน
 บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (๒๕๔๕). **วิเคราะห์วรรณคดีไทย**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

ปรมินทร์ เกรือทองและคันสนีย์ วีระศิลป์ชัย (๒๕๔๖). **การเมืองในประวัติศาสตร์ขมหวานของท้าว**

ทองคำมัว “มาดามฟอลคอน” ขนมหไทยหรือขนมเทศ. กรุงเทพฯ : มติชน

ปริญญา เกื้อหนุน (๒๕๔๗). **เรื่องสั้นอังกฤษและอเมริกัน.** กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์

ปรีดี พิศภูมิวิถี (๒๕๔๕). **ปูมราชธรรม.** กรุงเทพฯ : เอดีสันเพรส

ปรีดี พิศภูมิวิถี (๒๕๕๑). **จากบางเจ้าพระยาสู่ปารีส.** กรุงเทพฯ : มติชน

ปรีดี พิศภูมิวิถี (๒๕๕๒). **ชิงบัลลังก์พระนารายณ์.** กรุงเทพฯ : มติชน

**พระราชพงศาวดารกรุงธนบุรีฉบับพันจันทุมุศ (เจิม) จดหมายรายวันทัพ, อภินิหารบรรพบุรุษและ
เอกสารอื่นๆ (๒๕๕๑).** กรุงเทพฯ : ศรีปัญญา

พระราชพงศาวดารฉบับพระราชหัตถเลขา (๒๕๑๖). กรุงเทพฯ : คลังวิทยา

พระราชพงศาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑ (๒๕๔๕). กรุงเทพฯ : กองวรรณกรรมและ
ประวัติศาสตร์

พลับพลึง มุสิกศิลป์ (๒๕๒๓). **ความล้มพันทน์ไทย-ฝรั่งเศส สมัยอยุธยา.** กรุงเทพฯ : บรรณกิจ

ภูธร ภูมะธน (๒๕๕๐). **โกษาปาน ราชทูตผู้แผ่นดิน.** กรุงเทพฯ : สถาบันเพื่อการเรียนรู้แห่งชาติ

ยุพร แสงทักษิณ (๒๕๔๐). **วรรณคดีการเมืองเรื่องสามกรุง.** กรุงเทพฯ : มติชน

ยูวาทส์ (ประทีปเสนา) ชัยศิลป์วัฒนา (๒๕๔๔). **ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับวรรณกรรม (พิมพ์ครั้งที่ ๒)**

กรุงเทพฯ : ดวงกลม

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๕). **พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมอังกฤษ-ไทย.** กรุงเทพฯ : นานมีบุ๊คส์

ราชบัณฑิตยสถาน (๒๕๔๗). **ใ้ร่วมพระบารมี จักรีนอุบดินทร์ สยามมินทรราชิราช.** กรุงเทพฯ : ด้านสุท
ธาการพิมพ์

รินทร์ทัย สัจจพันธุ์ (๒๕๔๒). **วรรณกรรมปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง

ว.วินิจนัยกุล (นามแฝง) (๒๕๓๑). **รัตนโกสินทร์ ๒ เล่ม.** กรุงเทพฯ : รวมสาส์น

วัลยา วิวัฒน์ศร (๒๕๔๑). **การอ่านนวนิยาย.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

วิภา เสนานาญ กงกะนันท์ (๒๕๓๙). **กำเนิดนวนิยายในประเทศไทย.** กรุงเทพฯ : ดอกหญ้า

สายทิพย์ นุกูลกิจ (๒๕๔๖). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

สายทิพย์ นุกูลกิจ (๒๕๓๗). **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.** กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางเขน

สารานุกรมพระราชประวัติสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช (๒๕๔๐). กรุงเทพฯ : มูลนิธิพระราชวังเดิม

สุธีวงศ์ พงษ์ไพบูลย์ (๒๕๔๕). **วรรณคดีวิเคราะห์.** กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช

สุพรรณิ วราทร (๒๕๔๒). **ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทย.** พิมพ์ครั้งที่ ๕. กรุงเทพฯ : เจริญวิทย์การพิมพ์

สุพรรณิ วราทร (๒๕๑๙). **ประวัติการประพันธ์นวนิยายไทยตั้งแต่สมัยเริ่มแรกจนถึงพ.ศ. ๒๔๗๕.**

กรุงเทพฯ : มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์

เสถียร จันทิมาธร (๒๕๑๙). **หนอนหนังสือ.** กรุงเทพฯ : คัมภีร์

เสถียร สุกโสม (๒๕๑๖). **ประวัติศาสตร์ไทยฉบับพัฒนาการ**. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์
 อนงคณา มานิตพิสิฐกุล. (๒๕๔๕). **ไทยกับชาติตะวันตกสมัยอยุธยา**. กรุงเทพฯ: พีรามิด
 อภิรักษ์ ชัยปัญหา (๒๕๔๖). **วิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์การเสียกรุงศรีอยุธยา ครั้งที่ ๒**.
 นครปฐม: สาขาวิชาภาษาไทย ภาควิชาภาษาไทย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
 อองรี โซฟ (๒๕๔๔). **สัมพันธภาพของประเทศไทยกับประเทศสยาม**. แปลโดยนันทพร บรรลือ
 สิ้นธุ์. กรุงเทพฯ : กรมศิลปากร.
 อิงอร สุพันธ์วัฒน์ (๒๕๔๗). **วรรณกรรมวิจารณ์**. กรุงเทพฯ : บริษัทแอกทีฟ พรินท์ จำกัด
 อุดม หนูทอง (๒๕๔๘). **พื้นฐานการศึกษาวรรณคดีไทย**. (พิมพ์ครั้งที่ ๔). สงขลา : โรงพิมพ์เมืองสงขลา

บทความภาษาไทย

Gilles Delouche (๒๕๒๗). “ความสัมพันธ์ระหว่างไทยและฝรั่งเศสสมัยกรุงศรีอยุธยา : ความบังเอิญและ
 ความจำเป็น” **เอกสารประกอบการสัมมนาเรื่อง ๓๐๐ ปีความสัมพันธ์ไทย-ฝรั่งเศส**. จัดโดย
 ภาควิชาประวัติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
 กรรณิกา จรรย์แสงและมอรรگان สपोर्टแคต (๒๕๓๖). “โกษาปานด้านฝรั่งเศสยุคสยาม” ใน
ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๑ (พฤศจิกายน ๒๕๓๖)”
 กุสุมา รัชชมณี (๒๕๓๕). “การสอนประวัติศาสตร์แบบนวนิยาย” ใน **สยามรัฐสัปดาห์วิจารณ์ ๑๐, ๑๕**
 กุสุมา รัชชมณี (๒๕๓๖). “การศึกษาวิเคราะห์วรรณกรรม” ใน **ประมวลสาระชุดวิชาสารัตถะและวิทยวิธี**
ทางภาษาไทย หน่วยที่ ๕ - ๗. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 จันทร์ฉาย ภักอริคม (๒๕๓๐). “การรับแขกเมืองฝรั่งเศสสมัยสมเด็จพระนารายณ์”, ใน **วารสารรวม**
บทความประวัติศาสตร์ ฉบับที่ ๕ (กุมภาพันธ์ ๒๕๓๐) : ๑๖๒ - ๑๘๕
 ชาญวิทย์ เกษตรศิริและสุชาติ สวัสดิ์ศรี (๒๕๑๘). “บทกล่าวนำ” ใน **ปรัชญาประวัติศาสตร์**. กรุงเทพฯ:
 ประพันธ์สาส์น
 รัชช ปุณโณทก (๒๕๔๓). “ประวัติศาสตร์หัวเมืองภาคตะวันออกเฉียงเหนือที่พู่ชาติของพระเจ้าตากสิน”
 ใน **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๕ - ๑๐**
 หน้า ๗ - ๕๕.
 ธีระ แก้วประจันตร์, (๒๕๕๑). “แนะนำหนังสือพระราชพงสาวดารกรุงรัตนโกสินทร์ รัชกาลที่ ๑” ใน
วารสารโลกประวัติศาสตร์ เล่ม ๓ พ.ศ. ๒๕๕๑ ฉบับคนไทยกับประวัติศาสตร์
 นิคม มุสิกคามะ (๒๕๒๓). “การปฏิวัติรัฐประหารและการกบฏสมัยอยุธยา” ใน **ศิลปวัฒนธรรม ปีที่ ๑**
 ฉบับที่ ๑๒ (ตุลาคม ๒๕๒๓)
 วิไลเลขา ถาวรณสาร (๒๕๓๑). “สมเด็จพระนารายณ์กับกองกำลังทหารฝรั่งเศสที่บางกอก” ใน **วารสาร**
มนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑ (กันยายน ๒๕๓๑)

ศิริวรรณ ลาภสมบุญรานนท์. (๒๕๔๓). “บางระจัน, พระสุพรรณกัลยา, และยุวชนทหารเปิดเทอมไปรบกับการเสียกรุงครั้งที่ ๓” ใน *มติชนสุดสัปดาห์* ๒๐, ๑๐๓๒ (พฤษภาคม ๒๕๔๓) : ๖๓ – ๖๔

อภิรักษ์ ชัยปัญหา (๒๕๔๗). “การศึกษาวิเคราะห์นวนิยายอิงประวัติศาสตร์การเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ ๒” *วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา* ปีที่ ๑๒ เล่มที่ ๑๖ (ก.ค. – ธ.ค.) หน้า ๑๑๕ - ๑๓๑

เอกสารภาษาต่างประเทศ

- Abrams, MH (1957). **Glossary of Literatums Terma**. 3rd ed. New York : Rinchart and Winston.
- Beauchamp (1861). “**Relation originale de la révolution de Siam et de la disgrâce de monsieur Constance**” dans *Cabinet historique*. Paris.
- Choisy, Abbé de (1999). **Journal du voyage de Siam fait en 1685 et 1687**. Bangkok: Orchid Press.
- Desfarges, le Général (1690). **Relation des Révolutions arrivées à Siam dans l'Année 1688**. Amsterdam : Pierre Brunel
- E.M. Forster (1974). **Aspects of the Novel**. New York : Penguin Book
- Edger v. Roberts (1998) .**Writing Themes about Literature**. 6th ed. New York : Prentice-Hall International .
- Forbin, Chevalier le Comte de (1967). **Mémoire du Comte de Forbin, Chef d'Escadre Chevalier de l'Ordre Militaire de Saint-Louis. Admiral de Siam**. Paris : Librairie Commerciale et Artistique.
- Jacqueline de Fels (1987). **Hommage à Jacqueline de Fels**. Paris : s.p.:
- Lucas George (1962). **The historical Novel**. Translated from the German by Hannah and Stanley Miteel. Great Britain : Penguin Book.
- Michael Smithies ed. (2004). **Witnesses to a revolution : Siam, 1688 : twelve key texts describing the events and consequences of the Phetracha coup d'état and the withdrawal of French forces from the country**. Bangkok : Siam Society.
- Morgan Sportès (1992). **Ombres Siamoises**. Paris : Edition Mobius
- Predee Phisphumvidhi (1999). **La Révolution de 1688 au Siam d'après des sources militaires françaises**. Mémoire de maîtrise, Université Silpakorn.
- Raphaël Vongsuravatana (1992). **Un jésuite à la Cour de Siam**. Paris : France-Empire.
- Rene Wellek & Austin Warren (1956). **Theory of Literature**. London : Cape
- Saint Vandrille. **Relation des révolutions arrivées dans le Royaume de Siam**.
- Tachard, Guy (1689). **Second Voyage du Père Tachard**. Paris: s.p.

ภาคผนวก ๑

บทสัมภาษณ์ Madame Claire Keef-Fox

Section de français
Département des Langues Occidentales
Faculté des Sciences humaines et sociales
Université Burapha, Chonburi Thaïlande 20131

12 janvier 2011

Madame,

Suite de la recherche, accordée financièrement par la Faculté des Sciences humaines et sociales de l'Université Burapha, Chonburi, je m'effectue mon travail sur l'analyse des informations historiques parues dans les deux romans: *Le Ministre des Moussons* et *Taksin, le Roi des Rizières*, avec lesquels j'ai le plaisir de faire la lecture. En fait, lorsque vous avez sorti votre roman, *le Ministre des Moussons* avec la traduction en thaï et on l'a mis au public il y a quelques années, j'étais aussi un des intervenants lors de cette présentation, ce qui m'a rappelé le moment de joie. On était également à l'Ambassade de France à Bangkok pour un cocktail.

A présent, en tant que professeur de français, cette recherche a pour but de travailler sur l'analyse des informations historiques dans vos deux romans de la version thaïe. Je me permets de vous demander quelques questions à propos de votre carrière comme écrivain et de votre méthode de travail dont les questions sont ci-jointes.

Je vous remercie vivement en avance de votre réponse et veuillez trouver, Madame, l'expression de mes salutations.

Predee PHISPHUMVIDHI, Ph.D
Professeur de français

***Les questions d'entretien pour Madame Claire Keefe,
Directrice de l'Alliance française de Bangkok***

1. Pouvez-vous nous raconter votre vie d'enfance et votre formation éducative ?

J'ai grandi entre l'Italie, la France et les Etats-Unis, dans une famille bi-culturelle, ce qui explique sûrement ma curiosité pour les cultures et civilisations autres que les miennes. Je suis allée à l'école aux Etats-Unis, en France, et à l'Université en Italie, en Suisse, en Angleterre, puis aux Langues O à Paris.

2. Quels sont vos loisirs ?

Mes loisirs sont tout d'abord la lecture, et les voyages, j'ai beaucoup pratiqué la danse classique, et j'aime aussi beaucoup faire la

3. Votre carrière en tant qu'interprète s'accorde bien avec votre profession comme écrivain ?

Depuis que je dirige l'Alliance Française de Bangkok, je n'ai plus beaucoup de temps pour écrire, malheureusement, alors que ma carrière d'interprète, avec les horaires irréguliers que cela implique, me laissait beaucoup plus de temps.

4. Quels sont vos travaux actuels, en Thaïlande ?

A présent, je travaille sur le conflit franco-siamois de la fin du XIXème siècle.

5. Avez-vous visité la Thaïlande avant d'écrire vos romans ?

6. Quelles sont vos connaissances sur la Thaïlande avant d'y entrer ?

La première fois que je suis venue en Thaïlande, en 1975, je ne savais pas grand'chose, comme, malheureusement, la plupart des gens qui y viennent. Mais je suis tombée amoureuse du pays, et de sa culture, ce qui m'a amenée à faire des recherches.

7. Quelles sont vos sources de travail pour rédiger les deux romans historiques ?

Mes sources historiques ont été, principalement, les archives des Missions Etrangères de Paris, ainsi que les travaux de Dirk van der Cruysse, de Michel Jacq'Hellgouarch, ainsi que la thèse de doctorat de Jacqueline de Fels « Le Roi de Thonburi » .

8. Qu'avez-vous fait pour trouver des sources nécessaires, quelles sont les difficultés d'y accéder.

Je n'ai pas eu de difficultés importantes pour trouver les sources, chaque ouvrage me mettant sur la piste d'un autre. C'était un des grands plaisirs de la recherche.

9. Quelles sont vos inspirations et votre imagination ?

Le travail d'imagination s'est fait tout seul, en lisant les sources historiques, mais je n'ai inventé en fait que ce qui ne figurait pas dans les sources, les dialogues, les sentiments des protagonistes, les personnages mineurs.

10. Pourquoi vous avez choisi les scènes d'histoire thaïlandaise comme scène principale de roman.

Pourquoi avoir choisi la Thaïlande ? Il faudrait plutôt demander pourquoi la Thaïlande m'a choisi, les deux sujets se sont imposés à moi.

11. Pendant que vous avez travaillé, combien d'années et quelles sont les obstacles auxquels vous devez confronter ?

Chaque roman m'a pris plus de 5 ans à écrire, et, en plus des difficultés propres à l'écriture même, j'ai du aussi continuer à travailler, m'occuper de ma famille, et constamment vérifier mes sources.

12. Que pensez-vous de roman à base d'histoire ?

J'aime beaucoup les romans historiques, mais seulement ceux qui ont une base sérieuse. Je trouve qu'ils font comprendre que l'Histoire est faite par des hommes, avec leurs qualités et défauts d'hommes.

13. Quels sont vos messages aux lecteurs, en particulier des lecteurs thaïs ?

Mon message est celui que Napoléon (ou Churchill, peut-être ?) répétait : ceux qui ne connaissent pas l'Histoire sont condamnés à la voir se répéter sans cesse.

14. Vos deux romans connaissent un succès, d'après vous quelles sont des raisons.

A vrai dire, je ne comprends pas très bien la raison de mon succès en Thaïlande. Peut-être est-ce parce que je montre une histoire du Siam dé-sacralisée ?

15. Qu'est-ce qui est important pour écrire ce genre de roman, imagination ou sources historiques ?

Le plus important, pour mes livres, est la base historique. L'imagination ne sert qu'à rendre l'intrigue plus accessible pour les lecteurs.

16. Pourriez-vous nous laisser vos paroles.

Mon message est le suivant : lisez, lisez, lisez !

ภาคผนวก ๒

บทสัมภาษณ์ Claire Keef-Fox

ในการเปิดตัวหนังสือเรื่องตากสินมหาราชชาตินักรบ

เมื่อใดที่มีผู้เอ่ยนาม "พระยาตาก" หรือ "พระเจ้าตากสินมหาราช" เมื่อนั้น หัวใจของผู้สตั๊บบิ่งย่อมฮึกเหิม ด้วยความภาคภูมิใจในพระองค์ยิ่งนัก ภาคภูมิใจในพระปรีชาสามารถที่ทรงรวบรวมราชธานีที่แตกกระสานซ่านเซ็นจากการถูกพม่าตีจนเสียกรุงครั้งที่ ๒ ให้กลับมาเป็นปึกแผ่น รอดพ้นภัยคุกคามจากประเทศเพื่อนบ้านและกลุ่มกบฏต่างๆ ในยุคสร้างบ้านแปงเมือง

แต่แล้วในบั้นปลาย เกียรติภูมิของพระองค์ไม่อาจปกป้ององค์เองให้รอดพ้นจากกงล้อแห่งชีวิตไปได้ มีการบันทึกในประวัติศาสตร์ว่าทรงพระสติฟั่นเฟือนและถูกสำเร็จโทษในที่สุด...เป็นเวลา 200 กว่าปี ที่ชาวไทยทุกผู้คน ถูกหลานหลนหลายต่อหลายรุ่น ซึมซับถ้อยความประวัติศาสตร์ ที่บอกเล่าเหตุการณ์ในครานั้น เราต่างจดจำและจินตนาการนิมิตภาพได้ราวกับตาเห็น ไม่ว่านับตั้งแต่การกอบกู้เอกราช ขับไล่ข้าศึก รวมชาติให้เป็นหนึ่ง กระทั่งราชธานีล่มสลายพร้อมๆ กับชีวิตของพระองค์สิ้นสุด

แม้จะมีผู้เขียนพงศาวดารประวัติศาสตร์เกี่ยวกับพระเจ้าตากสินมหาราชมากมาย ก็เป็นที่น่ายินดีว่ามีชาวต่างชาติอีกมากที่สนใจเรื่องราวของมหาราชผู้นี้ เป็นแรงผลักดันให้ชาวฝรั่งเศสผู้หนึ่ง ค้นคว้าวิจัย เดินทางมาศึกษาข้อมูลถึงเมืองไทย ทั้งเป็นแรงบันดาลใจในการถ่ายทอดเรื่องราวของพระองค์เป็นนวนิยายเผยแพร่ในอีกซีกโลกด้วย

“ตากสิน มหาราชชาตินักรบ” หรือ Le Roi Des Rizieres คือ นวนิยายเล่มดังกล่าว ที่ถูกเรียบเรียงขึ้นด้วยความตั้งใจ ของ Claire Keefe-Fox นักเขียนหญิงลูกครึ่งอเมริกันฝรั่งเศสซึ่งทำงานเป็นเจ้าหน้าที่กระทรวงการต่างประเทศ โดยเธอเป็นล่ามภาษาอังกฤษของประธานาธิบดีและรัฐมนตรีกระทรวงการต่างประเทศ แคลร์มาเมืองไทยครั้งแรกในปี ๒๕๑๘ แล้วก็หลงรักประเทศไทยและประวัติศาสตร์ไทยนับแต่นั้น

นี่ไม่ใช่ผลงานเล่มแรกของเธอ เพราะก่อนหน้านี้นวนิยายของแคลร์ก็ได้รับการตีพิมพ์มาแล้ว และเป็นที่ยอมรับของผู้อ่านจำนวนมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่ชื่นชอบนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ นิยายเล่มดังกล่าว มีชื่อว่า ฟอลคอนแห่งอยุธยา เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ เจ้าพระยาวิชาเยนทร์ หรือ คอนสแตนติน ฟอลคอน ชาวฝรั่งเศสที่เดินทางมายังอยุธยา

ด้วยความรู้ความสามารถ ที่มีอยู่จึงทำให้บทบาทของเขาในราชสำนักก้าวไกลไปถึงตำแหน่งขุนนางคนสนิทของสมเด็จพระนารายณ์พระมหาราช แคลร์พาผู้อ่านไปสัมผัสเรื่องราวชีวิตของพระยาวิชาเยนทร์ในแต่ละช่วง ทั้งความลำบากในวัยเด็ก ความรุ่งเรืองถึงขีดสุด ก่อนที่ชีวิตจะพลิกผันอย่างสิ้นเชิง หลังการสวรรคตของสมเด็จพระนารายณ์มหาราช ซึ่งทั้ง ๒ เล่ม สำนักพิมพ์ นานมีบุ๊คส์ รับหน้าที่ตีพิมพ์และจัดจำหน่าย

นิยายอิงประวัติศาสตร์ทั้ง ๒ เล่มของเธอ จากความรู้เรื่องของอยุธยาสู่ความล่มสลายและก่อร่าง
ขึ้นใหม่เป็นกรุงธนบุรี อีกทั้งในแต่ละเล่ม เกร็ดต่างๆ ที่ปรากฏอยู่ในพงศาวดารแม้เพียงเล็กน้อย แคลร์ก็
ยังนำมาเขียนให้อ่านได้อย่างสนุก ชวนติดตาม ไม่ว่าจะสภาพบ้านเมือง วิถีชีวิต ขนบธรรมเนียม จารีต
ประเพณี ผู้เขียนก็สามารถถ่ายทอดได้อย่างดี ไม่เพียงสำนวนภาษาที่อ่านได้ไหลลื่น มีความงดงามอยู่ใน
แต่ละถ้อยสำนวนเหมาะสมกับยุคสมัยนั้นๆ (ซึ่งกลัวไม่ แก้วสนธิ ผู้แปลทั้งสองเล่ม ควรได้รับคำชมนี้
เช่นกัน) หากแต่ “มุมมอง” ที่ผู้เขียนถ่ายทอดผ่านตัวเอกของเรื่อง ก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน

เหนืออื่นใด จากเรื่องราวของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ถึงเรื่องราวของพระเจ้าตากสินในวันนี้ แสดง
ให้เห็นได้อย่างชัดเจน ว่าแคลร์ ก็ฟ พ็อก รัก และสนใจในประวัติศาสตร์ไทยมากเพียงไร

ความรู้สึกที่เธอมีต่อเมืองไทย ชาวไทย รวมถึงความสนใจในประวัติศาสตร์ไทย อันนำไปสู่การ
ค้นคว้าหาข้อมูลอย่างจริงจัง เพื่อนำมาเขียนนวนิยาย แคลร์ได้บอกเล่าถึงสิ่งเหล่านี้ (เมื่อวันเสาร์ที่ ๑ เม.ย.
ที่ผ่านมา ในงานแถลงข่าวเปิดตัวหนังสือ ณ ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์ โดยมี รศ.อาภรณ์ ภูมิพินนา
กล่าวถึงพระปรีชาสามารถ ความมุมานะพยายามและความไม่ถือพระองค์ของพระเจ้าตากสิน รวมถึง
อาจารย์ กาญจนี ละอองศรี และรศ. ดร.ระพีณ ทรัพย์เอนก ร่วมเสวนาพูดคุยถึงเนื้อหาของนวนิยาย)

แคลร์ ได้บอกเล่าถึงทัศนคติในด้านต่างๆ ทั้งเกี่ยวกับ “ตากสิน มหาราชชาตินักรบ” เล่มนี้ รวมถึง
ประวัติศาสตร์ไทย ในแง่มุมอื่นๆ

“ฉันไม่รู้ว่าคนไทยคิดกับพระเจ้าตากสินอย่างไรบ้าง แต่ในความคิดของฉัน พระเจ้าตากเป็น
อัจฉริยะในเรื่องของการศึกการทหาร รวมถึงการบริหารจัดการ ในเวลานั้น ท่านเป็นคนที่เข้ามาในเวลา
ชาติต้องการ” แคลร์แสดงทัศนะของเธอที่มีต่อพระเจ้าตาก

นอกจากนี้เธอยังมองเปรียบเทียบชีวิตของพระเจ้าตากคล้ายกับนโปเลียนมหาราช ในแง่ที่ว่า มา
จากครอบครัวที่ยากจนเหมือนกัน เป็นนักรบเหมือนกัน ทั้งสองพระองค์ทรงทำให้ประวัติศาสตร์ชาติ
ต้องจารึก รวมถึงการพบจุดจบในชีวิตที่หดหู่

สำหรับการค้นคว้าข้อมูลเพื่อนำมาเขียน เธอใช้เวลาถึง ๕ ปี แคลร์ศึกษาทั้งจากงานวิทยานิพนธ์
ซึ่งเป็นคุษฎีนิพนธ์ ปริญาเอก ที่เขียนเรื่องคิงตากสิน หนังสือประวัติศาสตร์ของนักเขียนชาวอเมริกัน
หนังสืออีกหลายเล่มที่เกี่ยวกับสยามและกษัตริย์ของสยาม รวมถึงพระราชพงศาวดาร และบันทึกจากคณะ
มิชชันนารีที่เข้ามาเผยแผ่ศาสนาในช่วงเวลานั้น

“ข้อมูลจากพงศาวดารเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งฉันดีใจมากที่มีการแปลพงศาวดารเป็นภาษาอังกฤษ และ
อีกหลักฐานที่สำคัญก็คือ บันทึกจากคณะมิชชันนารีที่เดินทางมาสยาม เมื่อเดินทางกลับมาฝรั่งเศสเขียน
บันทึกไว้ เหล่านี้คือแหล่งรวมข้อมูลที่ฉันได้ศึกษาค้นคว้าก่อนที่จะมีหนังสือเล่มนี้”

ในส่วนการดำเนินเรื่อง ตากสินฯ แคลร์เล่าว่า ในแง่ประวัติศาสตร์เป็นการเล่าเรื่องตั้งแต่ครั้งที่
พระเจ้าตากสิน ยังเป็นชายหนุ่มที่ชื่อ “สิน” เป็นเจ้าเมืองตาก ครั้นเมื่อราชอาณาจักรอยุธยาถูกพม่าล้อมไว้
พระยาตาก ก็รวบรวมไพร่พลที่จะสู้รบกับพม่า หรือที่ผู้เขียนเรียกว่า “นักสู้เพื่ออิสรภาพ” รวบรวมผู้คน
ช่องสุ่มกองกำลัง ลงไปทางใต้ เพื่อจะปลดปล่อยอยุธยาให้พ้นจากข้าศึก ซึ่งก็ทำได้เมืองหลายเมือง เช่น

ทวายเป็นประเทศที่น่าอยู่ รวบรวมพระพุทธรูปให้เป็นหลักยึดเหนี่ยวจิตใจของคนในประเทศ

ในแง่ของความเป็นวรรณกรรมและนวนิยาย อยู่ที่การเล่าเรื่องผ่านมุมมองของฝรั่ง ๒ คน ซึ่งคนหนึ่งเป็นเหลนของเจ้าพระยาวิชาเยนทร์ (พอลคอน) อีกคนเป็นนายทหารของฝรั่งเศสชื่อ “มาริว” และมาริวคนนี้เอง ที่ติดตามพระเจ้าตากไปในการศึกสงครามต่างๆ

“การที่ฉันใช้ชาวฝรั่งเศส อย่างมาริวเป็นตัวดำเนินเรื่อง ก็เพื่อเป็นการบอกผู้อ่านว่า นวนิยายเรื่องนี้ เป็นมุมมองจากฝรั่ง หากฉันตีความผิด หรือเข้าใจความหมายใดผิดไปก็เหมือนกับเป็นไปในมุมมองของคนต่างชาติ”

“มาริว” คนนี้ จึงถือเป็นสะพานเชื่อมระหว่างผู้อ่านกับเรื่องราวที่เกิดขึ้น

“ฉันพยายามให้ทุกอย่างเป็นกลาง ไม่ได้แต่งเติมเสริมต่ออะไรมากมายนัก ฉันคิดว่าข้อมูลอย่างดี เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ทั้งในด้านการสงคราม และเหตุการณ์ในตอนพระเจ้าตากอารมณ์พุ่งซึ้ง ก็เป็นเรื่องจริงที่มีบันทึกไว้ในประวัติศาสตร์ ฉันแต่งเติมเพียงเล็กน้อยเท่านั้น สิ่งที่เพิ่มขึ้นมาก็คือ บทสนทนาซึ่งจำเป็นต้องมี เพราะไม่เช่นนั้น เรื่องราวทางประวัติศาสตร์นี้ ก็จะน่าเบื่อ อย่างไรก็ตามฉันขอออกว่าสุดท้ายแล้วหนังสือเล่มนี้ คือนวนิยายเล่มหนึ่ง”

หากแต่เป็นนวนิยายที่อิงประวัติศาสตร์และเผยแพร่มาจาก “คนข้างนอก” ซึ่งมองมายังราชธานีของไทย ได้อย่างละเอียดลึกซึ้งไม่แพ้เจ้าของประเทศ อีกทั้งเทิดทูนกษัตริย์นักรบ “พระเจ้าตากสินมหาราช” ไม่น้อยไปกว่าคนไทยคนไหนเลย

ที่มา : <http://campus.eduzones.com/life-8-6-23214.html>

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล นายปรีดี พิศภูมิวิถิ ตำแหน่งทางวิชาการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.

สถานที่ทำงาน ภาควิชาภาษาตะวันตก คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ประวัติการศึกษา

มหาวิทยาลัย	ปริญญา	สาขาวิชา	ปีที่ได้รับ พ.ศ.
มหาวิทยาลัยศิลปากร	อักษรศาสตรบัณฑิต	ภาษาฝรั่งเศส (เกียรตินิยมอันดับ 2)	2541
มหาวิทยาลัยศิลปากร	อักษรศาสตรมหาบัณฑิต	ฝรั่งเศส-ไทยศึกษา	2545
มหาวิทยาลัยปอร์โต ประเทศโปรตุเกส	อักษรศาสตรดุษฎีบัณฑิต	ประวัติศาสตร์	2551